

पुगलपञ्चत्ति Puggalapaññatti

Designation of Human Types

अनुवादकः
भिक्षु धर्मगुप्त महास्थविर

वीर-पूर्ण पवित्र स्मृति ग्रन्थमाला – १३ गुणू

‘अभिधम्मपिटकयागु न्हापां पिदंगु ग्रन्थ नेपाल भाषाय्’

पुगलपञ्जति

(पुद्गलप्रज्ञप्ति)

Puggalapaññatti

Designation of Human Types

Dhamma.Digital

अनुवादकः

भिक्षु धर्मगुप्त महास्थविर

Translated from the Pali

by Ven. Dharmagupta Mahasthavira

पिकाकः

दुण्डबहादुर वज्राचार्य
अशोकरत्न वज्राचार्य
डा. प्रदिप बहादुर वज्राचार्य
वीर-पूर्ण पुस्तक संग्रहालय
गाबहाल, ललितपुर - १८, नेपाल ।

Published by
Bir-Purna Pustak Sangrahalay
Gabahal, Lalitpur-18, Nepal.

कम्प्यूटर सेटिङ्गः

भिक्षु धर्मगुप्त महास्थविर
बौद्ध जन विहार
सुनागुँ, ललितपुर, नेपाल ।

मू. १०० ।सछि (मेमेगु त्रिपिटक ग्रन्थ पिकायेत)

न्हापांगु संस्करण : १००० प्रति

First Edition : 2007 AD (B.E. 2551)

बुद्ध संवत् : २५५१

नेपाल संवत् : १९२८

बिक्रम संवत् : २०६४

ईस्वी संवत् : २००७

मुद्रकः न्यू नेपाल प्रेस

विषय सूची

पिका: पाखें
साधुवाद
निगू शब्द
भूमिका

पुगलपञ्जति	१
मातिका(धलः)	१
१. छगूगु उद्देस	१
२. निगूगु उद्देस	४
३. स्वंगूगु उद्देस	५
४. प्यंगूगु उद्देस	६
५. न्यागूगु उद्देस	९
६. खुगूगु उद्देस	१०
७. न्हेगूगु उद्देस	१०
८. च्यागूगु उद्देस	११
९. गुंगूगु उद्देस	११
१०. भिगूगु उद्देस	११
११. न्हापांगु निर्देश : छथी पुद्गल प्रज्ञप्ति	१२
१२. निगूगु निर्देश : निथी पुद्गल प्रज्ञप्ति	१८
१३. स्वंगूगु निर्देश : स्वथी पुद्गल प्रज्ञप्ति	२६
१४. प्यंगूगु निर्देश : प्यथी पुद्गल प्रज्ञप्ति	३७
१५. न्यागूगु निर्देश : न्याथी पुद्गल प्रज्ञप्ति	६१
१६. खुगूगु निर्देश : खुथी पुद्गल प्रज्ञप्ति	६८
१७. न्हेगूगु निर्देश : न्हेथी पुद्गल प्रज्ञप्ति	६९
१८. च्यागूगु निर्देश : च्याथी पुद्गल प्रज्ञप्ति	७२
१९. गुंगूगु निर्देश : गुथी पुद्गल प्रज्ञप्ति	७२
२०. भिगूगु निर्देश : भिथी पुद्गल प्रज्ञप्ति	७३
२१. पुगलपञ्जतिपालि (मातिका)	७५

पिकाः पाखें

नेपालय् बुद्धवचन त्रिपिटक ग्रन्थत पिकायेगुया शुरुवात दकलय् न्हापां दुण्डबहादुर वज्राचार्यपाखें दीघनिकाय नेपाल भाषां पिकाये धुका ननानं मञ्जिभूमनिकाय व संयुत्तनिकाय पाठकपिति न्ह्योने दछिया दुने न्ह्योवयेगु सौभाग्य वीर-पूर्ण पुस्तक संग्रहालययात चूलात । अले बुद्ध जन्मभूमि नेपालय् नेपाःया छगू प्रमुख समृद्धगु नेपाल भाषां त्रिपिटकया सुत्तपिटकया सम्पूर्ण ग्रन्थत पिकायेगु ग्वसा श्रद्धेय सुदर्शन महास्थविर भन्तेपाखें ग्वया बिज्याकथं आपालं ग्रन्थत पिहाँ वल । बरु आः सुत्तपिटकया जक मखु सम्पूर्ण त्रिपिटकया ग्रन्थत अनुवाद जुइ माःगु तत्काल आवश्यकता भनीगु न्ह्योने खने दत । थुनिया नितिं योग्यपिं अनुवादकपिं मालेगु ज्यानं जुया च्वंगु खः । अतिकं हर्षया खें खः, पालि विशेषज्ञ जुया तःगुमछि भाषाया दखल दुम्ह चिनिया आदि भाषाय् त्रिपिटक ग्रन्थत अनुवाद याना नां जाय्का बिज्याम्ह श्रद्धेय धर्मगुप्त भन्ते तःदँ लिपा नेपालय् लिहाँ बिज्यात । वसपोलयात त्रिपिटकया छगू विधा अभिधम्मपिटकया छुं छुं ग्रन्थत अनुवाद याना बिज्यायेत जिमिसं प्रार्थना याना । वसपोलं थुगु चिकिचाधना नं तःसकं महत्त्वपूर्णगु अभिधम्मपिटकया प्यंगुगु ग्रन्थ 'पुगलपञ्जति' अतिकं परिश्रमयाना अनुवाद याना बिज्यात । गुकियात विज्ञ पाठकपिति न्ह्योने प्रस्तुत याये दया जिमित धर्मप्रीतिया अनुभव जुयाच्वन । थुनिया नितिं वसपोलप्रति कृतज्ञ जुया च्वना । थथे हे अभिधर्म सम्बन्धी मेमेगु ग्रन्थत नं वसपोलपाखें अनुवाद जुइगु आशा यानाच्वना ।

विनय धयागु बुद्धशासनया आयु धका भगवान् बुद्धं प्रशंसा याना तथा बिज्यागु खः । बुद्धशासन चिरस्थायी याना तयेया नितिं अतिकं आवश्यक जुयाच्वंगु विनयपिटकया ग्रन्थत नं नेपाल भाषां अनुवाद यायेया नितिं थ्वहे प्रकाशकया विज्ञपिति माफत अनुवादकपित आमन्त्रना व प्रार्थना याना च्वना । ग्रन्थ प्रकाशनया अभिभारा जिमिसं कुबिइगु बचं बिया च्वना । बुद्धवचन त्रिपिटक ग्रन्थत प्रकाशनया ख्यलय् चकंगु नुगः तथा तःगुमछि ग्रन्थत पिकायेत योगदान बियाबिज्याम्ह जिमि हनेबहःम्ह दुजः हेरादेवी वज्राचार्य वंगु २०६३ पौष ४ गते अर्थात् ने.सं. १९२७ पोहेला गाः पंचमी खुन्हु दिवंगत जुया बिज्यात । अथे हे छुं वर्ष न्ह्यः अर्थात् २०५८ मार्ग १५ गते लुमंकेबहःम्ह पवित्रवहादुर वज्राचार्य नं दिवंगत जुया बिज्यात । वसपोलपित निर्वाण कामना यासे थुगु संग्रहालयपाखें त्रिपिटकया ग्रन्थत पिकायेगुलि नं निरन्तरता बिइगु जिमिगु मनं तुना च्वना ।

वीर-पूर्ण पुस्तक संग्रहालय परिवारया उद्देश्यकथं त्रिपिटकया ग्रन्थत निरन्तररूपं प्रकाशन याना भनीगु भाषा समृद्ध याना वने दयेमा । अथे हे पाठकवर्गलिसे न्हापां निसें दयाच्वंगु स्नेह व ममताया सम्बन्धयात भन्नुभन्नु क्वातुका वने फयेमा धका आशा यासे बुद्धशासन अभिवृद्धिया अभिभारय् सहभागी जुया बिज्यापिं / दीपिं पाठकपिसं अभिरुचिपूर्वक थुगु ग्रन्थ ब्वना ग्वाहाली याना बिज्याइ / दी धका इनाप यानाच्वना ।

वीर-पूर्ण पुस्तक संग्रहालय

रत्नाकर महाविहार

गाबहाल, यल ।

ने.सं. १९२८ पोहेला गाः पञ्चमी

-प्रकाशक परिवार

साधुवाद !

भगवान् बुद्धया धर्म :- सूत्र, विनय व अभिधम्मकथं स्वंगू पिटकय् विभाजनं याना तःगु जुल । सुत्तपिटकय् बहुजन हित व सुखया नितिं व्यवहारीक महत्वपूर्ण धर्मदेशना संग्रहयाना तःगु जूसा विनयपिटकय् भिक्षु भिक्षुणीपित अत्यावश्यकगु नियमत सङ्गृहीत याना तःगु खः । गुकिं याना बुद्धया शासन ताःकाल तक म्वाःनाच्चनीगु खः । अभिधम्मपिटकय् गम्भीराति गम्भीर व सूक्ष्मातिसूक्ष्मगु धर्मोपदेश मुंका तःगु खः । गुगु खँ विज्ञ पाठकपिसं थुइके माःगु दु । उकिया नितिं आयुष्मान् धर्मगुप्तं थः विदेशय् च्वना थुगु 'पुगलपञ्जत्ति' ग्रन्थ चिनिया भाषां अनुवाद याना, नापं अभिधम्मपिटक अध्ययन तथा अध्यापन यायेत अत्यावश्यकगु ग्रन्थत गथेकि :- अभिधम्मत्थसङ्ग्रह, अभिधम्मावतार, सच्चसङ्खेप, नामरूपपरिच्छेद, परमत्थविनिच्छय व मोहविच्छेदनी सम्पादन याना, अभिधम्मत्थसङ्ग्रहया गुंगू काण्डया तालिका चिनिया भाषां तयार याना बिज्यात । श्व भ्नीगु नितिं गौरवया खँ खः ।

बिलायत, थाइल्याण्ड, श्रीलंका, म्यानमार, चीन, जापान व लावसय् त्रिपिटकया थथःगु भाषां अनुवाद जुइ धुंकल । फलस्वरूप इमित थथःगु देया भाषा, साहित्य व जीवनस्तरया नितिं योगदान जूवंगु जुल । भगवान् बुद्ध जन्मभूमि नेपालय् सम्पूर्ण त्रिपिटकया नेपाल भाषां अनुवादया इवल्य् आयुष्मान् धर्मगुप्तं थुगु 'पुगलपञ्जत्ति' अनुवाद याःगु नं प्रशंसनीय जू ।

अन्तय् आयुष्मान् धर्मगुप्तं बुद्धधर्मया प्रचार प्रसार ज्याय् अग्रसर जुया अनुवाद यानावं वने फयेमा, वीर-पूर्ण पुस्तक संग्रहालयं मेमेगु नं महत्वपूर्णगु त्रिपिटक ग्रन्थत पिकयावं वने फयेमा धका शुभकामना यानाच्च्वना ।

भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर
संघनायक
अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ
श्री सुमंगल विहार, ललितपुर

निगू शब्द

बुद्धवचन त्रिपिटकया न्हापांगु व्वः सुत्तपिटकया निगू स्वंगू सफूत बाहेक सम्पूर्ण व्वति नेपाल भाषां अनुवाद जुया पिदंगु जुल । आःतक अभिधम्मपिटकया छगू हे ग्रन्थ नेपाल भाषां अनुवाद याना पिकाये मफया च्वंबले विदेश्य च्वना त्रिपिटक व अर्थकथा सहित सम्पूर्ण ग्रन्थ देवनागरिक व रोमनलिपिं सम्पादन याना बिज्यागुया लिसें थुपिं मध्ये आपालं ग्रन्थत चिनिया भाषां अनुवाद याना बिज्याये धुंकूम्ह श्रद्धेय धर्मगुप्त भन्ते नेपाः लिहाँ बिज्यात । वसपोलया ग्रन्थत विश्वय् विद्वानपिनि नितिं अध्ययनया विषयवस्तु जुल । वसपोल धर्मगुप्त भन्ते चिनिया भाषां हुफ्वा भ्वाश्च नामं नां जाः ।

वसपोल छकः नेपाः लिहाँ बिज्याबले अभिधम्मपिटकया ग्रन्थत चिनिया भाषां अनुवाद याना बिज्यासेलि नेपाल भाषां नं अनुवाद याना बिज्याये माल धका प्रार्थना याना । वसपोलं सहर्ष स्वीकार याना बिज्यासे प्रस्तुत 'पुगलपञ्जत्ति' ग्रन्थ अनुवाद याना बिज्यागु जुल । थुकिया नितिं वसपोल प्रति कृतज्ञता देछाया च्वना ।

अभिधम्मपिटकथे जाःगु अतिकं गम्भीरगु ग्रन्थ आःतक नेपाल भाषां अनुवाद यायेत अनुवादकपिं तयार मज्जनिगु अवस्थाय् थःगु मातृभाषा मखुगु चिनिया भाषां ला अनुवाद याये फुम्ह दत धाःसा नेपाल भाषां यायेत वसपोलयात छुं थाक् जुइमाः । परन्तु तःदँमछि विदेश्य च्वना लिहाँ बिज्याम्ह जगुलिं शुरुइ वसपोलयात नेपाल भाषां अनुवाद यायेत छुं भचा कठिन ला अवश्य जुल जुइमाः । अथेनं जिं थःम्हं स्यूथें फुथें वसपोलयात त्रिपिटकीय भाषा शैली नेपाल भाषां थथे थुकथं प्रस्तुत जुया च्वंगु दु धका अवगत यानागु खः । गुकियात वसपोलं अनुगमन याना बिज्यात ।

'पुगलपञ्जत्ति' ग्रन्थ वसपोलं अत्यन्त हे विद्वतापूर्वक पालिभाषा लिसे सटीकरूपं मौलिक शब्दयात भतिचा हे हेरफेर मयासे यथास्थितरूपं नेपाल भाषाय् शब्द हे मदुसां मात्तुमाला वसपोलं नेवा शब्दत माला हया बडो धैर्यपूर्वक छ्यला बिज्यात । नेपाल भाषाय् लिपा अनुवाद याइपिंत साप हे उपयोगी जुइकथं थुगु अनुवाद न्ह्यब्वया बिज्यात । पालिभाषा सयकीपिंत थुगु ग्रन्थ अत्यन्त उपयोगी जुइगु ला जु हे जुल । परन्तु पुगलपञ्जत्तिथें जागु मनूतय्त म्हसीकेत माःगु व्यवस्थापनया ज्ञानभण्डार दुगु मनोवैज्ञानिकरूपं गम्भीरकथं प्रस्तुत जुया च्वंगु बौद्ध प्राविधिक शब्दया शब्दं भरपूर जगु ग्रन्थयात छकलं पाठकपिनि न्ह्योने गुकथं न्ह्यब्वये माली धयागु न्ह्यसः नं न्ह्यने मवःगु मखु । छायाःसा पाठकपिंत न्ह्यवःया स्वंगू ततःधंगु अभिधर्म ग्रन्थत व्वके न्ह्यो सर्वप्रथम थुगु ग्रन्थनि व्वके

माःगु जुल । वसपोलं पाठकपिनिगु बौद्धिकस्तर थकायेत पूर्वाधार जुयाच्चंगु परिभाषिक शब्दत विस्तृतरूपं थःगु भूमिकाय् उल्लेख याना बिज्याये माला वन । थुगु ग्रन्थया वारे अनुवादकजुं माक्व कना बिज्याये धुंकूगुलिं थुगु ग्रन्थया दुख्ख्या वारे हानं दुहाँ वनेगु उचित मताया ।

छता खँ, मातिका धलः वाहेक थुगु ग्रन्थय् गनं गनं सूत्रपिटकया छुं छुं सूत्रतलिसे ज्वलागु खँ नं मदुगु मखु । छगू हे खँ निथाय् दसां प्रस्तुतीकरणय् उदेश्य पाना च्वंगु दुगु जुल । सूत्रय् व्यवहारीककथं ब्वनेमाःगु दसा अभिधर्म अन्तर्गत थुगु ग्रन्थय् परमार्थ दृष्टिं स्वयेमाःगु जुल । दीघनिकायया सङ्गीतिसूत्र व दसुत्तरसूत्र अले अङ्गुत्तरनिकायया स्वंगू निसैं न्यागू निपात अन्तर्गतया छुं छुं सूत्रय् दुगु 'भिक्षुपिं' छगू सम्बोधन जक लिकाल धाःसां पुगलपञ्जत्तिया छुं छुं सूत्रत थ्याक मिले जू वइ । अथेसां अभिधार्मिककथं पाठकपिसं अध्ययन याःसा जक सन्मार्ग प्रकटरूपं खंकेत अपुइ धका छाया आशा मयाये ?

आःतक नेपाल भाषां त्रिपिटकया छु छु ग्रन्थत नेपाल भाषां अनुवाद जुल धयागु खँ छत्वाचा तथ्याककथं क्यनेगु कुतः थुकथं दु :-

नेपाल भाषाय् सुत्तपिटक

इव ल्याः	सफूया नां	अनुवादक	अनुदित सफूया प्रकाशन
१.	दीघनिकाय	दुण्डबहादुर वज्राचार्य	बु.सं. २५३३
२.	मज्झिमनिकाय	दुण्डबहादुर वज्राचार्य	बु.सं. २५४१
३.	संयुत्तनिकाय	दुण्डबहादुर वज्राचार्य	बु.सं. २५४२
४.	अङ्गुत्तरनिकाय (स्वंगू निपात)	धर्मरत्न शाक्य	ने.सं. ११२०
५.	खुट्टकनिकाय प्रकाशित		
१)	खुट्टकपाठ	धर्मरत्न शाक्य	बु.सं. २५१२
२)	धर्मपद धम्मपद धम्मपद (संक्षिप्त कथा सहित)	डा. इन्द्रमान वैद्य भिक्षु अमृतानन्द दुण्डबहादुर वज्राचार्य	ईस्वी १९३१ ने.सं. १०६२ बु.सं. २५४५
३)	उदान	धर्मरत्न शाक्य	बु.सं. २५१८
४)	इतिवृत्तक	दुण्डबहादुर वज्राचार्य	बु.सं. २५२७
५)	सुत्तनिपात	धर्मरत्न शाक्य	ने.सं. १११३
६)	विमानवत्थु	धर्मरत्न शाक्य	बु.सं. २५४४
७)	पेतवत्थु	भिक्षु बोधिसेन म.	बु.सं. २५४४
८)	थेरगाथा	भिक्षु बोधिसेन म.	बु.सं. २५४४
९)	थेरीगाथा	अ. चन्द्रशीला	बु.सं. २५००
१०)	जातक (१) जातक (६ भाग) (सम्पूर्ण कथा सहित)	भिक्षु ज्ञानपूणिग म. दुण्डबहादुर वज्राचार्य	बु.सं. २५४४ (प्रकाशनोमुख)

११)	निद्देसः क) चुलनिद्देस ख) महानिद्देस	अ. अगज्राणी अ. विमलज्राणी -----	बु. सं. २५४५ -----
१२)	पटिसम्भ्रामग	-----	-----
१३)	अपदानः थेरी अपदान थेर अपदान (१)	भिक्षु विपस्सी भिक्षु धर्ममूर्ति	बु. सं. २५४५ बु. सं. २५५०
१४)	बुद्धवंस	भुवनलाल प्रधान	बु. सं. २५४४
१५)	चरियापिटक	धर्मरत्न शाक्य	बु. सं. २५१३

नेपाल भाषाय् विनयपिटक

उभयपातिमोक्ख व श्रामणेर विनयथे जागु चिचिधंगु सफू वाहेक विनयपिटकया निम्न ग्रन्थत आःतक अनुवाद जगू मद्दुनि ।

इव ल्याः	सफूया नां	अनुवादक	अनूदित सफूया प्रकाशन
१.	पाराजिक		
२.	पाचिच्चिय		
३.	महावग्ग		
४.	चुल्लवग्ग		
५.	परिवार		

नेपाल भाषाय् अभिधम्मपिटक

इव ल्याः	सफूया नां	अनुवादक	अनूदित सफूया प्रकाशन
१.	धम्मसङ्गणि		
२.	विभङ्ग		
३.	धातुकथा		
४.	पुरगलपञ्जत्ति	भिक्षु धर्मगुप्त म.	बु. सं. २५५१
५.	कथावत्थु		
६.	यमक		
७.	पट्ठान		

अन्तय् चिकिचाधंथे च्वनानं अतिकं गम्भीरगु ग्रन्थ नेपाल भाषाय् दुतिना बिज्याम्ह भिक्षु धर्मगुप्तपाखे बाकी अभिधर्मया ग्रन्थत ननानं अनुवाद जुइ । गुकिं याना नेपाल भाषाया वाङ्मय धुकू धनी जुइत सहायक जुइ । वसपोलया सुस्वास्थ्य दीर्घायु व मङ्गलमय कामना यासे जिगु निगू शब्द थनं तुं क्वचाय्का च्वना ।

दुण्डबहादुर वज्राचार्य
वीर-पूर्ण पुस्तक संग्रालय
गाबहाल, ललितपुर

भूमिका

अभिधम्मपिटक ग्रन्थया प्यंगूगु ग्रन्थकथं नां जागु 'पुगगलपञ्जत्ति' ग्रन्थ दकले न्हापां नेपाल भाषां अनुवाद याना न्ह्यब्वये दुगु जिगु लयताया खँ खः । खःजा थनिं भिर्दे न्ह्यो तःधं चिधंगु ग्रन्थत नापं थुगु 'पुगगलपञ्जत्ति' ग्रन्थ चिनिया भाषं अनुवाद याना वयागु कारणं विश्वया आपालं मुलुकय् प्रचार प्रसार नं जुइ धुकल । लिसे चीन आदि थीथी देशया विश्वविद्यालयया उच्च शिक्षाय् थुगु ग्रन्थ पाठ्यक्रमय् दुथ्याका तःगु दुगु जुल । चिकिचाधना नं आपालं आपाः बुद्धधर्म सम्बन्धी परिभाषिक शब्दत दुथ्याना च्वंगु थुगु ग्रन्थ ब्वनेत बुद्धधर्मया प्रारम्भिक लिधंसा ज्ञानया अभावय् पाठकपिं अलमल जुइगु आपालं संभावना खने दुगु जुल । न्हापां अभिधम्मपिटक ब्वंकेत पाठकपिंत भतिचा तहाकगु भूमिका सहित महत्वपूर्ण बौद्ध शब्दत म्हसीके बिइगु आवश्यक खनेदुगु जुया प्रस्तुत भूमिका भतिचा तहाकक न्ह्यब्वयेगु प्रयास यानागु जुल । विज्ञ पाठकपिनि नितिं अभिधम्मपिटक लिसे परिचित जुइत प्रस्तुत मूल पाठ्य ब्वने न्ह्यो थुगु भूमिका छक ब्वनेगु दुःख कष्ट याना दी धका इनाप यानाचवना ।

'पुगगलपञ्जत्ति' थ्व पुगगल व पञ्जत्ति निगू शब्द मिलेजुया च्वंगु खः । पुगगलया अर्थ व्यक्ति जुलसा, पञ्जत्तिया अर्थ निर्देशन यायेगु तथा क्वछिना क्यनेगु खः । अर्थकथाकथं प्रज्ञप्ति १८ थी दु : - विज्जमानपञ्जत्ति, अविज्जमानपञ्जत्ति, विज्जमानेन अविज्जमानपञ्जत्ति, अविज्जमानेन विज्जमानपञ्जत्ति, विज्जमानेन विज्जमानपञ्जत्ति, अविज्जमानेन अविज्जमानपञ्जत्ति, उपादापञ्जत्ति, उपनिधापञ्जत्ति, समोधानपञ्जत्ति, उपनिबिखत्तपञ्जत्ति, तज्जापञ्जत्ति, सन्ततिपञ्जत्ति, किच्चपञ्जत्ति, सण्ठानपञ्जत्ति, लिङ्गपञ्जत्ति, भूमिपञ्जत्ति, पच्चत्तपञ्जत्ति, व असङ्खतपञ्जत्ति ।

थ्व अभिधम्मपिटकया प्यंगूगु ग्रन्थ खः । थुकी थीथी ३९४ अथवा ३५७ म्ह व्यक्तिपिनिगु व्यवहार, संस्कार व चरित्र कथं वर्णन याना तःगु दु । गुलिं गुलिं व्यक्तिपिं दोहरे जुयाच्वंगु नं दु । न्हापांगु निर्देशय् ५४ म्ह, निगूगु निर्देशय् ५२ म्ह, स्वंगूगु निर्देशय् ५१ म्ह, प्यंगूगु निर्देशय् १२० म्ह, न्यागूगु निर्देशय् ७० म्ह, खुगूगु निर्देशय् ६ म्ह, न्हेगूगु निर्देशय् १४ म्ह, च्यागूगु निर्देशय् ८ म्ह, गुंगूगु निर्देशय् ९ म्ह, व भिगूगु निर्देशय् १० म्ह व्यक्तिपिनिगु गुण व अवगुणया विषयय् निर्देशन याना तःगु दु । मनूतय्त म्हसिइकेत वा लनेत व मनोवैज्ञानिक जुइत अत्यावश्यकगु ग्रन्थ थ्व हे खः । गुलिं विद्वानपिनिगु धापूकथं थ्व ग्रन्थ अभिधम्मपिटक मध्ये दकसिबे न्हापांयागु ग्रन्थ जुइमाः । खुगू प्रज्ञप्ति मध्ये स्कन्धप्रज्ञप्ति, आयतनप्रज्ञप्ति,

धातुप्रज्ञप्ति, सत्यप्रज्ञप्ति व इन्द्रियप्रज्ञप्ति - थुपिं न्यागू प्रज्ञप्ति थुगु ग्रन्थया न्ह्यो इवःकथं न्हापा लाःगु विभङ्गग्रन्थय् विस्तृतरूपं वर्णनं दुगु जुया, आः थन थुगु ग्रन्थय् पुद्गलप्रज्ञप्तिया जक विशेषकथं व्याख्या याना तःगु जुल । थुगु ग्रन्थ दीघनिकायया सङ्गीतिसूत्र व अङ्कतरनिकायया छुं छुं सूत्रत नापं मिले जूसां भाव व उदेश्य पानाचवंगु दु । सुत्तपिटक ब्वने धुका थव सफू ब्वनेवं थुकी चवंगु वर्णनत सूत्रं वःगुथें आभास जुइफु, परन्तु पुग्गलपञ्जत्ति थुइक अध्ययन याये धुका सूत्रपिटक ब्वनेवं पुग्गलपञ्जत्ती हे दुगु खँ खः धका पाठकपिसं निर्णय याइ । सुत्तपिटकय् पुद्गल व प्रज्ञप्तिया छगू हे अर्थ जुयाचवंगु दुसा, थन अभिधम्मपिटकय् मेगू हे अर्थ जुयाचवंगु जुल । सूत्रय् क्यना तःकथं पुद्गल लौकिकं वनाचवंगुसा, अभिधर्मय् लोकोत्तर दृष्टिकथं न्ह्यःब्वाना चवंगु जुल, उकिं अभिधर्म धयागु समष्टिकथं निर्वाणय् वनेगु समगु माथं वंगु मार्ग खः । थव ग्रन्थं धर्मरूपी खायुगु वासःयात नं चाक्का, निर्वाणया विमुख जुया च्वंपित सन्मार्गय् यंकेगु कुतः याना तःगु दु । थन भिगू निर्देशय् दुपिं थीथी ३९४ म्ह व्यक्तिपिनिगु म्हसिका (परिभाषा) थथे खः -

न्हापांगु निर्देश बेला बखतय्, इलय् ब्यलय् विमोक्ष ध्यानय् च्वना, गुलिं आस्रवत प्रज्ञां खंका नाश याइम्हसित समयविमुक्तम्ह धाइ । सकलें आर्य पुद्गलपिं आर्य विमोक्षय् बेसमय (ई हे म्वागु इलय्) विमुक्तपिं खः । रूप व अरूप समापत्ति (ध्यान) लाभीम्ह जुया प्रमादया कारणं उगु समापत्ति छ्वासुल धाःसा उम्ह पुद्गलयात छ्वासुम्ह (चलितम्ह, नाश जुइम्ह) धका धाइ । सकलें आर्य पुद्गलपिं आर्य विमोक्षय् क्वात्पिं खः । रूप व अरूप समापत्ति लाभीम्ह जुया प्रमादया कारणं उक्त समापत्तिं परिहानी जुइम्ह पुद्गलयात परिहानीम्ह धाइ । सकलें आर्य पुद्गलपिं आर्य विमोक्षय् अपरिहानीपिं खः । रूप व अरूप समापत्ति लाभीम्ह जुया लुमंकातुं च्वन धाःसा उक्त समापत्तिं परिहानी जुइ मखु, यदि लुमंका मच्वन धाःसा उक्त समापत्तिं परिहानी जुइम्ह पुद्गलयात बिचाः गाम्ह (चैतन्यम्ह) धाइ । रक्षा याये फुम्ह जुल धाःसा उक्त समापत्तिं परिहानी जुइ मखु, यदि रक्षा याये फुम्ह मजुल धाःसा उक्त समापत्तिं परिहानी जुइम्ह पुद्गलयात रक्षक (रक्षा याये फुम्ह) धाइ । स्वंगू संयोजनत नाश मजुम्ह पुद्गल पृथग्जन खः । आर्य धर्मय् समानान्तरं दुहाँ वनी व उगु हे धर्म युक्त नं जुइम्ह पुद्गल गोत्रीयम्ह खः । न्हेम्ह शैक्षपिं व गुपिं पृथग्जन शीलवान्पिं ग्याःपिं खः । अर्हत्पिं मग्ग्याःपिं खः । कर्मावरण दुपिं, क्लेशावरण दुपिं, विपाकावरण दुपिं, श्रद्धा मदुपिं, इच्छा मदुपिं, प्रज्ञा मदुपिं, मूर्खपिं, सम्यक्गु कुशल धर्मय् निश्चितरूपं दुहाँ वना आचरण यायेत अयोग्यपिं पुद्गलपिं अयोग्यपिं जुइ । कर्मावरणादि मदुपिं, श्रद्धा दुपिं, इच्छा दुपिं, प्रज्ञा दुपिं, मूर्ख मजुपिं, सम्यक्गु कुशल धर्मय् निश्चितरूपं दुहाँ वना आचरण

यायेत योग्यपिं पुद्गलपिं योग्यपिं जुइ । न्याम्ह आनन्तरिक (पञ्च महापाप यापिं) पुद्गलपिं, मिथ्यादृष्टिपिं व च्याम्ह आर्य पुद्गलपिं निश्चितपिं खः । ल्यं दुपिं फुक्क अनिश्चितपिं खः । प्यम्ह मार्गया अङ्ग्य लापिं व प्यम्ह फलया अङ्ग्य लाना फलय् च्वनाच्चपिं पुद्गलपिं प्रतिपन्नपिं खः । न्ह्यो नं मखु लिपा नं मखु, छक्वलं हे आस्रव नं क्षय जुइ, व जीवन नं मदया वनीम्ह पुद्गलयात ज्वःछ्चोम्ह धाइ । श्रोतापति फल साक्षात्कारया नितिं आचरण यानाच्चम्ह पुद्गल श्रोतापति फल साक्षात्कार मजुतले कल्पया बिनाश जुइगु ई थ्यंसां कल्पया बिनाश जुइमखु । थुम्ह पुद्गलयात कल्पस्थायीम्ह धाइ । मार्ग युक्तपिं फुक्क पुद्गलपिं कल्पस्थायीपिं खः । च्याम्ह पुद्गलपिं आर्यपिं खः । ल्यं दुपिं फुक्क अनार्यपिं खः । प्यम्ह मार्ग युक्तपिं व स्वम्ह फलं युक्तपिं पुद्गलपिं शैक्षपिं खः । ल्यं दुपिं फुक्क न शैक्षपिं न अशैक्षपिं खः । स्वंगू विद्यां युक्तम्ह पुद्गल त्रिविद्याम्ह खः । खुगू अभिज्ञां युक्तम्ह पुद्गल षडभिज्ञम्ह खः । न्हापा न्यने मनंगु धर्म्य थःम्ह हे सत्ययात थुइका, अन सर्वज्ञ प्राप्त याना मानसिक बलत नं थःगु बस्य तयाच्चनीम्ह सम्यक्सम्बुद्ध खः । न्हापा न्यने मनंगु धर्म्य थःम्ह हे सत्ययात थुइका, न अन सर्वज्ञ प्राप्त याइ न त मानसिक बलत नं थःगु बस्य तयाच्चनीम्ह प्रत्येक्सम्बुद्ध खः । च्यागू विमोक्ष ध्यान्य च्वना गुलिं आस्रवत प्रज्ञां खंका नाश जुइम्ह पुद्गल निखेरं विमुक्तम्ह खः । च्यागू विमोक्ष ध्यान्य च्वना च्वनाच्चनीगु जक मखुकि आस्रवत प्रज्ञां खंका नाश जुइम्ह पुद्गल प्रज्ञाविमुक्तम्ह खः । च्यागू विमोक्ष ध्यान्य च्वना गुलिं आस्रवत प्रज्ञां खंका नाश जुइम्ह पुद्गलयात कायसाक्षीम्ह धका धाइ । ‘श्व दुःख खः’, ‘श्व दुःखसमुदय खः’, ‘श्व दुःखनिरोध खः’, व ‘श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः’ धका यथाभूतं सिइका तथागत प्रवेदित धर्म खंका बांलाक आचरण नं याना गुलिं आस्रवत प्रज्ञां खंका नाश जुइम्ह पुद्गल दृष्टिप्राप्तम्ह खः । तर दृष्टिप्राप्तम्ह थें मखुम्ह पुद्गल श्रद्धाविमुक्तम्ह खः । श्रोतापन्नफल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह पुद्गलया प्रज्ञा इन्द्रिय अप्वः दइ, प्रज्ञाया तरङ्ग्य लागु व प्रज्ञां न्ह्यब्बागु आर्यमार्गयात भाविता याइम्ह पुद्गल धर्मानुसारीम्ह खः । श्रोतापन्नफल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह पुद्गल धर्मानुसारीम्ह खःसा मार्गफल्य प्रतिष्ठितम्ह दृष्टिप्राप्तम्ह जुइ । श्रोतापन्नफल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह पुद्गलया श्रद्धा इन्द्रिय अप्वः दइ, श्रद्धाया तरङ्ग्य लाःगु व श्रद्धां न्ह्यब्बागु आर्यमार्गयात भाविता याइम्ह पुद्गल श्रद्धानुसारीम्ह खः । श्रोतापन्नफल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह पुद्गल श्रद्धानुसारीम्ह खःसा मार्गफल्य प्रतिष्ठितम्ह श्रद्धाविमुक्तम्ह जुइ । स्वंगू संयोजनत परिक्षय याना श्रोतापन्न जुया अविनिपातधर्मी (अपायभूमी हानं जन्म जुइ म्वाःम्ह) निश्चितरूपं सम्बोधिपाखे न्ह्याइम्ह जुइ । वं न्हेक तक देव तथा मनुष्यलोक्य चाःचाह्युह्युं (जन्म जुया) दुःखयात अन्त याइम्ह पुद्गल न्हेक तक जन्म जुइम्ह खः । स्वंगू संयोजनत परिक्षय

याणा, वं निगू वा स्वंगू कुलय् चाःचाट्ट्युट्ट्यं (जन्म जुया) दुःखयात अन्त याइम्ह पुद्गल कुलं कुलम्ह खः । स्वंगू संयोजनत परिक्षय याणा, वं छगू हे जक्क मनुष्यभवय् जन्म जुया दुःखयात अन्त याइम्ह पुद्गल छगू पुसाम्ह खः । स्वंगू संयोजनत परिक्षय याणा राग द्वेष मोहयात छ्वासुका सकृदागामी जुया छक्वः हे जक थ्व लोकय् वया (जन्म जुया) दुःखयात अन्त याइम्ह पुद्गल सकृदागामीम्ह खः । क्वय्यागु न्यागू संयोजनत परिक्षय याणा औपपातिक जुया उगु लोकं लिहां वयेम्वायेक अन हे परिनिर्वाण जुइम्ह पुद्गल अनागामीम्ह खः । क्वय्यागु न्यागू संयोजनत परिक्षय याणा, वं उत्पन्न जुया प्राप्त मज्जबलय् वा वैशया (आयुया) बिच्य् थ्यनेवं च्वय्या संयोजनत नाश यायेया नितिं आर्यमार्ग उत्पन्न याइम्ह पुद्गल बिच्य् परिनिर्वाण जुइम्ह खः । क्वय्यागु न्यागू संयोजनत परिक्षय याणा औपपातिक जुया उगु लोकं लिहां वयेम्वायेक अन हे परिनिर्वाण जुइ । वं वैशया (आयुया) बिचं अतिक्रमण याणा, च्वय् थ्यका वा सीत्येवं च्वय्या संयोजनत नाश यायेया नितिं आर्यमार्ग उत्पन्न याइम्ह पुद्गल च्वय् थहां वना परिनिर्वाण जुइम्ह खः । क्वय्यागु न्यागू संयोजनत परिक्षय याणा, वं असंस्कारं (बिना तेवां) च्वय्या संयोजनत नाश यायेया नितिं आर्यमार्ग उत्पन्न याइम्ह पुद्गल असंस्कारं (बिना तेवां) परिनिर्वाण जुइम्ह खः । क्वय्यागु न्यागू संयोजनत परिक्षय याणा, वं ससंस्कारं च्वय्या संयोजनत नाश यायेया नितिं आर्यमार्ग उत्पन्न याइम्ह पुद्गल ससंस्कारं परिनिर्वाण जुइम्ह खः । क्वय्यागु न्यागू संयोजनत परिक्षय याणा, व अविहां च्युत जुया अतप्यय् वनी, अतप्यं च्युत जुया सुदर्शय् वनी, सुदर्शं च्युत जुया सुदर्शी वनी, सुदर्शी च्युत जुया अकनिष्टय् वनी, अकनिष्टय् च्वय्या संयोजनत नाश यायेया नितिं आर्यमार्ग उत्पन्न याइम्ह पुद्गल उध्वंश्रोत अकनिष्टगामीम्ह खः । स्वंगू संयोजनत नाश यायेया नितिं प्रतिपन्नम्ह पुद्गल श्रोतापन्नफल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह खः । स्वंगू संयोजनत नाशजुइ धुंकूम्ह पुद्गल श्रोतापन्नम्ह खः । कामराग, ब्यापाद (द्वेष) छ्वासुकेया नितिं प्रतिपन्नम्ह पुद्गल सकृदागामी फल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह खः । गुम्हसिया कामराग, ब्यापाद छ्वासूइ धुंकूम्ह पुद्गल सकृदागामीम्ह खः । कामराग, ब्यापाद (द्वेष) पूर्णरूपं नाश यायेया नितिं प्रतिपन्नम्ह पुद्गल अनागामी फल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह खः । कामराग, ब्यापाद पूर्णरूपं नाशजुइ धुंकूम्ह पुद्गल अनागामीम्ह खः । रूपराग, अरूपराग, मान (अभिमान), उद्धच्च (चंचलता) व अविद्या पूर्णरूपं नाश यायेया नितिं प्रतिपन्नम्ह पुद्गल, अर्हत्फल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह खः । रूपराग अरूपराग मान उद्धच्च व अविद्या पूर्णरूपं नाशजुइ धुंकूम्ह पुद्गल अर्हत् खः ।

निगूगु निर्देश द्वेषभाव तयाच्चनीम्ह पुद्गल क्रोधीम्ह (तँ दुम्ह) खः ।

इखतया ब्वलसा काइम्ह पुद्गल बदला काइम्ह खः । मेपिनिगु गुणयात च्वछायेगु स्वभाव मदुम्ह पुद्गल क्वट्यंकीम्ह खः । ल्वायेगु खँ ज्वना च्वनीम्ह पुद्गल मेपित् स्यंकीम्ह (पलासी) खः । नुगः मुइगु स्वभाव दुम्ह पुद्गल इर्ष्या दुम्ह खः । ‘थाय् बाय्या खँय्, कुलया खँय्, लाभया खँय्, वर्णया खँय्, व धर्मया खँय् नुगः स्याइम्ह पुद्गल नुगः स्याःम्ह खः । छ्लेयाना ठगे याइम्ह भंगः लाइम्ह खः । शरीरं, वचनं, व मनं मभिंगु ज्या याना, ‘मेपिसं जित मसिइमा धका इच्छा याइम्ह पुद्गल छ्ले याइम्ह खः । मभिंगु अकुशल धर्म यायेत मछाःले माःथाय् मछाःली मखुम्ह पुद्गल मछाः मज्म्ह खः । मभिंगु अकुशल धर्म यायेत ग्याये माःथाय् मग्याइम्ह पुद्गल मग्याःम्ह खः । धार्मिककथं धाःसा नं खँ मन्यनीम्ह पुद्गल धया खँ मन्यनीम्ह खः । श्रद्धा मदुपिं, दुःशीलपिं, अल्पश्रुतपिं, नुगःस्यापिं, प्रज्ञा मदुपिं नापं जुइम्ह पुद्गल मभिं पासा दुम्ह खः । मिखां रूप खने धुका, न्हायपनं सः ताया, न्हासं न ताया, में सवाः कया, म्हं थू चाया, मनं खँ सिइका निमित्त ग्रहण याइ, च्चिचिधंगु चिं (अनुव्यञ्जन) त लुमंका, इन्द्रिय संवर मयासे मनय् लोभ, द्वेष व मभिंगु अकुशल धर्मत द्रुत यंका इन्द्रिय रक्षा याइ मखुम्ह पुद्गल इन्द्रियद्वार रक्षा मयाम्ह खः । बिचा मयासे, बुद्धिपूर्वक ध्यान मतसे, म्हितेया नितिं, अभिमानया नितिं, बाँलाकेया नितिं, श्रृंगारया नितिं नसा नइम्ह भोजनय् मात्रा मस्युम्ह खः । लुमंकातये मफइम्ह पुद्गल स्मृति मदुम्ह खः । मनं क्वातुक ज्वना स्वतुक मथुइम्ह पुद्गल असम्प्रज्ञम्ह खः । कायिक, वाचिक अतिक्रमण जुइम्ह पुद्गल शील स्यंम्ह खः । ‘बियागु दानया छुं पुण्यफल मदु’, ‘पूजाया छुं फल मदु’, ‘सत्कारपूजाया छुं फल मदु’, ‘भिं मभिं ज्याया छुं फल विपाक मदु’ । ‘श्व लोक मदु’, ‘परलोक मदु’, ‘माँ मदु’, ‘बौ मदु’, ‘औपपातिक सत्त्वपिं मदु’, ‘स्वयं बाँलाक आचरणद्वारा अभिज्ञा ज्ञान प्राप्त याना श्व लोक व परलोक यात कने (धाये) फुपिं श्रमणब्राह्मणपिं लोकय् मदु’ । थुजागु द्वंगु धारणा दुम्ह पुद्गल दृष्टि स्यंम्ह खः । क्वय् (अपायय्) चिना यंकीगु न्यागथः नाश मज्जनीम्ह पुद्गल दुने गथः (संयोजन) दुम्ह खः । च्वय् (लोकय्) चिना यंकीगु न्यागथः नाश मज्जनीम्ह पुद्गल पिने गथः दुम्ह खः ।

द्वेषभाव मतइम्ह पुद्गल अक्रोधीम्ह खः । इख मतइम्ह पुद्गल बदला मकाइम्ह खः । मेपिनिगु गुणयात च्वछायेगु स्वभाव दुम्ह क्वट्यंकी मखुम्ह खः । ल्वायेगु खँ ज्वना च्वनीमखुम्ह पुद्गल मेपित् स्यंकी मखुम्ह (अपलासी) खः । नुगः मुइकाच्वनीम्ह पुद्गल इर्ष्या मदुम्ह खः । ‘थाय् बाय्या खँय्, कुलया खँय्, लाभया खँय्, वर्णया खँय्, व धर्मया खँय् नुगः मस्याइम्ह पुद्गल नुगः मस्याःम्ह खः । छ्लेयाना ठगे मयाइम्ह पुद्गल भंगः मलाइम्ह खः । शरीरं, वचनं, व मनं मभिंगु ज्या याना, ‘मेपिसं जित मसिइमा धका इच्छा मयाइम्ह पुद्गल छ्ले मयाइम्ह खः । मभिंगु अकुशल धर्म यायेत मछाःले माःथाय् मछाःलीम्ह पुद्गल मछाःम्ह खः ।

मभिङ्गु अकुशल धर्म यायेत ग्याये माःथाय् ग्याइम्ह पुद्गल ग्याःम्ह खः । धार्मिककथं धाःसा नं खँ न्यनीम्ह पुद्गल धया खँ न्यनीम्ह खः । श्रद्धा दुपिं, शीलवान्पिं, बहुश्रुतपिं, नुगः मस्याःपिं, प्रज्ञा दुपिं नापं जुइम्ह पुद्गल भिं पासा दुम्ह खः । मिखां रूप खने धुंका, न्हाय्पनं सः ताया, न्हासं न ताया, मैं सवाः कया, म्हं थ्यू चाया, मनं खँ सिइका निमित्त ग्रहण याइ मखु, चिचिधंगु चिं (अनुव्यञ्जन) त लोमंका, इन्द्रिय संवर याना मनय् लोभ, द्वेष, व मभिङ्गु अकुशल धर्मत दुत मयंकूसे इन्द्रिय रक्षा याइम्ह पुद्गल इन्द्रियद्वार रक्षा याम्ह खः । बिचाः याना, बुद्धिपूर्बक ध्यान तया, म्हितेया नितिं मखु, अभिमानया नितिं मखु, बाँलाकेया नितिं मखु, श्रृंगारया नितिं मखु धका नसा नइम्ह पुद्गल भोजनय् मात्रा स्युम्ह खः । लुमंकातये फुम्ह पुद्गल स्मृति दुम्ह खः । मनं क्वातुक ज्वना स्वतुक थुइम्ह पुद्गल सम्प्रज्ञम्ह खः । कायिक, वाचिक, अतिक्रमण मज्जूम्ह पुद्गल शील मस्यंम्ह खः । ‘बियागु दानया छुं पुण्यफल दु’, ‘पूजाया छुं फल दु’, ‘सत्कारपूजाया छुं फल दु’, ‘भिं मभिं ज्याया छुं फल विपाक दु’ । ‘थ्व लोक दु, ‘परलोक दु’, ‘माँ दु’, ‘बौ दु’, ‘औपपातिक सत्त्वपिं दु’, ‘स्वयं बाँलाक आचरणद्वारा अभिज्ञा ज्ञान प्राप्तयाना थ्व लोक व परलोकयात कनेफुपिं श्रमणात्समणपिं लोकय् दु’ । थुजागु भिङ्गु दृष्टि दुम्ह पुद्गल दृष्टि मस्यंम्ह खः । पूर्वकारीम्ह व याना तयागु गुणयात लुमंका ग्वहाली याइपिं निम्ह पुद्गलपिं लोकय् दुर्लभपिं खः । लाभ जूगु फुक्क मुंजक मुंकीम्ह व लाभ जूगु फुक्क त्याग जक याइपिं निम्ह पुद्गलपिं तृप्त जुइ थाकुपिं खः । लाभ जूगु फुक्क ममुंकीम्ह व लाभ जूगु फुक्क त्याग नं याइ मखुपिं निम्ह पुद्गलपिं तृप्त जुइ अपुपिं खः । मछाले म्वाःथाय् मछालीम्ह व मछाले माःथाय् मछाली मखुपिं निम्ह पुद्गलपिं आस्रव वृद्धि जुइपिं खः । मछाले म्वाःथाय् मछाली मखुम्ह व मछाले माःथाय् मछालीपिं निम्ह पुद्गलपिं आस्रव वृद्धि जुइ मखुपिं खः । दुःशील व मभिङ्गु स्वभाव दुम्ह जुया मेम्ह दुःशील व मभिङ्गु स्वभाव दुम्ह पासा नापं जुइम्ह पुद्गल क्वह्यंपाखें न्ह्यव्वाइम्ह खः । शीलवान् व भिङ्गु स्वभाव दुम्ह जुया मेम्ह शीलवान् व भिङ्गु स्वभाव दुम्ह पासा नापं जुइम्ह पुद्गल च्वह्यंपाखें न्ह्यव्वाइम्ह खः । प्रत्येकसम्बुद्धपिं व तथागतया अरहत् श्रावकपिं तृप्तपिं खः । सम्यक्सम्बुद्ध तृप्तम्ह व तृप्त याइम्ह खः ।

स्वंगूगु निर्देश अशुद्ध, मभिङ्गु ल्वाकःबुकःगु ज्या याना ‘सुं भिक्षुं आस्रवयात क्षय यात धयागु खँ न्यना थःनं गुबले आस्रवयात क्षय याये धका बिचा याइमखुम्ह पुद्गल निराशम्ह खः । शीलवान् व भिङ्गु स्वभाव दुम्ह जुया ‘सुं भिक्षुं आस्रवयात क्षय यात धयागु खँ न्यना थःनं गुबले आस्रवयात क्षय याये धका बिचा याइम्ह पुद्गल आशा दुम्ह खः । आस्रवयात क्षय याये धुंका गुबले थःनं हानं

आस्रवयात क्षययाये धयागु आश मदये धुकूम्ह पुद्गल आशा चिला वने धुकूम्ह खः ।

स्वथी बिरामीपिं (उसाय् मदुपिं) :- (१) गुलिं बिरामी ठीकगु भोजन प्राप्त जूसां, मजूसां, ठीकगु वासः प्राप्त जूसां, मजूसां, सेवा याये सःम्ह दुसां, मदुसां, व उगु रोगं (ल्वचं) ठीक जुइ (लनी) मखु । (२) गुलिं बिरामी ठीकगु भोजन प्राप्त जूसां, मजूसां, ठीकगु वासः प्राप्त जूसां, मजूसां, सेवा याये सःम्ह दुसां, मदुसां, व उगु रोगं ठीक जुइ । (३) गुलिं बिरामी ठीकगु भोजन प्राप्त जूसा हे जक, प्राप्त मजूसा मखु, ठीकगु वासः प्राप्त जूसा हे जक, प्राप्त मजूसा मखु, सेवा याये सःम्ह दुसा हे जक, मदुसा मखु, व उगु रोगं ठीक जुइ । थन गुम्ह पुद्गल तथागतया दर्शन प्राप्त जुया विनय न्यने दुसा हे जक, न्यने मदुसा मखु, कुशल धर्म्य् दुहाँ वने फइ । थुजाम्ह पुद्गलया कारणं भगवान् बुद्धं धर्म देशना यायेगु अनुमति बिया बिज्यागु खः ।

कायसाक्षीम्ह, दृष्टिप्राप्तम्ह श्रद्धाविमुक्तम्ह पिनिगु परिभाषा च्वय् कना वयाथे हे खः ।

वं मस्यूसां नं 'जिं स्यू', वं स्यूसां नं 'जिं मस्यू', वं मखसां नं 'जिं खं', वं खसां नं 'जिं मखं' धका धाइ । थथे थःया कारण्य्, मेपिंगु कारण्य् वा छुं वस्तुत लाभया कारण्य् सिइक सिइकं मखुगु खँ ल्हाइम्ह पुद्गल नवःगु घच्यापूगु खँ ल्हाइम्ह खः । सिइक सिइकं मखुगु खँ ल्हाइ मखूम्ह पुद्गल स्वाँथे नाइक खँ ल्हाइम्ह खः । न्हाय्पं याउंसे च्वंक, नुगलय् दुहां वंक, आपासिया येक खँ ल्हाइम्ह पुद्गल कस्तिथे चाकुक् खँ ल्हाइम्ह खः । निहं दाया घाः दुम्हसित कथिं वा बाकुचां धोय्वं यक्व निहं पिहां वइगु खः, अथे हे गुलिं गुलिं पुद्गलं तँ चाया अप्वः इख यानाचवनीम्ह पुद्गलयात घाःथे मन दुम्ह खः । मिखादुम्ह मनुखं मत च्याकेवं हे खिउंसे च्वंगु चान्हय् रूपत खनिगु खः अथे हे गुलिं गुलिं पुद्गलं 'श्व दुःख खः', 'श्व दुःखसमुदय खः', 'श्व दुःखनिरोध खः', 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइम्ह पुद्गल मतथे मन दुम्ह खः । वजिरमणिं चाये मफुगु मणि वा ल्वँह छु नं दइ मखु, अथे हे मिखादुम्ह मनुखं मत च्याकेवं हे खिउंसे च्वंगु चान्हय् रूपत खनिगु खः, अथे हे गुलिं गुलिं पुद्गलं आस्रव क्षय याना चित्ताविमुक्ति जुया चवनाचवनीम्ह पुद्गल मणिथे जागु मन दुम्ह खः । सुं पुद्गलं प्राप्त मजूनिगु भोगसम्पत्तियात प्राप्त याना झं झं वृद्धि यायेगु याइमखु, कुशल अकुशल, व हाकुगु वा तुयूगु धर्म नं सिइमखुम्ह पुद्गल काँम्ह खः । सुं पुद्गलं प्राप्त मजूनिगु भोगसम्पत्तियात प्राप्त याना झं झं वृद्धि यायेगु याइ, तर कुशल अकुशल, व हाकुगु वा तुयूगु धर्म सिइमखुम्ह पुद्गल छपा मिखाँ खंम्ह खः । सुं पुद्गलं प्राप्त मजूनिगु भोगसम्पत्तियात प्राप्त याना झं झं वृद्धि यायेगु याइ, व कुशल अकुशल,

हाकुगु वा तुयूगु धर्मं नं सिद्धम्ह पुद्गल निपा मिखाँ खंम्ह खः । भोपुइका तःगु थलय् लः तयेवं लः दुहांवनी मखु, लः थाइ मखुथें सुं पुद्गल धर्मश्रवणया नितिं विहारय् भिक्षुपिंथाय् वना धर्मोपदेश न्यना धर्मया खँय् ध्यान तइमखु, लुमंका नं तइमखुम्ह पुद्गल क्वछुगु (भोपुगु) बुद्धि दुम्ह खः । सुं मनूया मुलय् अनेक प्रकारया नयेगु नसात दयाचवनी व लोमसें उगु आसनं दनेवं उगु नसात वाःइगुथें सुं पुद्गल धर्मश्रवणया नितिं विहारय् भिक्षुपिंथाय् वना धर्मोपदेश न्यना चवंतले धर्मया खँय् ध्यान तइ, लुमंका नं तइ । तर व उगु आसनं दनिबलय् लोमंकातुं छ्वइम्ह पुद्गल वाःगु (मुलय् चवंगु) बुद्धि दुम्ह खः । गथेकि थपुइका उलातःगु थलय् लः तयेवं लः वाइ मखु, लः दुहांवनिगु (थाइगु) थें सुं पुद्गल धर्मश्रवणया नितिं विहारय् भिक्षुपिंथाय् वना धर्मोपदेश न्यना धर्मया खँय् ध्यान तइ, लुमंका नं तइम्ह पुद्गल चकंगु बुद्धि दुम्ह खः । श्रोतापन्न व सकृदागामीपिं कामय् व भवय् अवीतरागीपिं खः । अनागामीम्ह कामय् वीतरागीम्ह व भवय् अवीतरागीम्ह खः । अर्हत्म्ह कामय् व भवय् वीतरागीम्ह खः । ल्वहँतय् कियातःगु आखः ताकाल तकं ल्यनाचवनीगुथें न्ह्याबले तँ चायाचवनीम्ह पुद्गल ल्वहँतय्थें कियातःम्ह खः । बैय् चवयातःगु आखः ताकाल तकं ल्यनाचवनी मखुथें तँ चासां उगु तँ ताकाल तक दइमखुम्ह पुद्गल बैय्थें चवयातःम्ह खः । लखय् चवयातःगु आखः याकनं नाश जुइगुथें छक, मयेक धाःसां मिले जुया खँलाबला यानाचवनीम्ह पुद्गल लखय्थें चवयातःम्ह खः ।

न्हुगु कापः, बाज्यवंगु, वा पुलांगु कापः जूसां बाँमलागु, पुनेबलय् सुख मदुगु व कम मूवंगु जुइ । थथे हे स्वथी कापःथें जापिं भिक्षुपिं दयाचवन । न्हम्ह भिक्षु जूसां, बाज्यःवंम्ह भिक्षु जूसां व पुलाँम्ह भिक्षु जूसां दुःशील व पापी जुइ, श्व बाँमलागु खः । गुपिं उपिं भिक्षुपिं नापं सत्संगत याइ वा मिले जुयाचवनी, इमित ताकाल तक अहित व दुःख जुइ । श्व दुःखया अनुभव पुनेबलय् सुख मदुगुथें खः । इमिसं सुयागु चीवर, पिण्डपात्र, शयनासन, वाःस दान काइ, दातापित महानफल दइमखु । श्व कापःया मू कम थेंतुं इपिं नं कम मूवंपिं जुइ । थुजापिं भिक्षुपित फोहर थाय् कापः वाँछ्वयेथें संघं अलग याइ ।

काशीया कापः न्हुगु कापः, बाज्यवंगु वा पुलांगु कापः जूसां बाँलागु, नायुगु (पुनेबलय् सुख दुगु) व अप्च मूगु जुइ । पुलांगु काशीया कापतं रन्तत प्वःचिना तइ वा सनखय् तयातइ । थथे हे स्वथी काशीया कापःथें जापिं भिक्षुपिं दयाचवन । न्हम्ह भिक्षु जूसां, बाज्यःवंम्ह भिक्षु जूसां, व पुलाँम्ह भिक्षु जूसां शीलवान् व कल्याणधर्मीम्ह जुइ, श्व बाँलागु खः । गुपिं उपिं भिक्षुनापं सत्संगत याइ, मिले जुयाचवनी, इमित ताकाल तक हित व सुख जुइ । श्व सुखया अनुभव काशीया कापः नायुगुथें खः । इमिसं सुयागु चीवर, पिण्डपात्र, शयनासन, वाःस

दान काइ, दातापितं महानफल दइ । काशी कापःया मू अप्वःथें तुं इपिं अप्वः
मूर्वापिं जुइ ।

तःधंसूह, अभिमानीह, चञ्चलह, स्मृति मदुह, चित्त समाहित मजुह,
व इन्द्रिय वशय् मदुह पुद्गल हसिके अपुह खः । तःधंसूह मजुह,
अनभिमानीह, चञ्चल मजुह, स्मृति दुह, चित्त समाहित जूह, व इन्द्रिय वशय्
दुह पुद्गल हसिके थाकुह खः । आस्रवत क्षय याना चित्तविमुक्ति व
प्रज्ञाविमुक्तियात थव हे जन्मय् स्वयं अभिज्ञा ज्ञान प्राप्त याम्ह पुद्गल हसिके हे
फइमखुह खः । दया तथा अनुकम्पां बाहेक शील समाधि प्रज्ञां हीनह पुद्गल नापं
संगत याये मज्यु, नापं जुइ मज्यु, मिले जुयाचवने मज्यु । शील समाधि प्रज्ञां थः
समानह पुद्गल नापं संगत याये ज्यु, नापं जुइ ज्यु, मिले जुयाचवने ज्यु । शील
समाधि प्रज्ञां थः स्वया अप्वःह पुद्गलयात सत्कार तथा गौरव तथा संगत याये
ज्यु, नापं जुइ ज्यु, मिले जुयाचवने ज्यु । दुःशीलह, पापीगु स्वभावह, फोहरह,
शंकालुह, गोप्यगु बामलागु ज्या याना जुयाचवनीह, अश्रमण जूसां श्रमण धका
जुइह, अब्रह्मचारीह जूसां ब्रह्मचारी धका जुइह, दुने ध्वरिगह, तथा नवःगु
बाःवह पुद्गलयात धूणा यायेमाः संगत याये मज्यु, नापं जुइ मज्यु, मिले
जुयाचवने मज्यु । व छुया कारणय् ? गथेकि खी दुहां वंह सर्प सुयातं मन्यासां
वयात उकिं (खीं) की । न्हिंदाया घाः दुहसित कथिं वा बाकुचां धोय्वं यक्व
न्हिंपिहां वइगुथें, च्यानाचवंगु सल्लामायात कथिं खेनेवं भन च्यारारा
च्यानावनीगुथें, खिगालय् कथिं खेनेवं इन नःवइगुथें, अथे हे भतिचा जक छुं
धायेवं गुलिं गुलिं पुद्गलं तें चायाचवनीगु व अप्वः इख यानाचवनी । थुजापिं
पुद्गलयात उपेक्षित यायेमाः संगत याये मज्यु, नापं जुइ मज्यु, मिले जुयाचवने
मज्यु । शीलवान्ह तथा कल्याणधर्मीह पुद्गल नापं संगत याये ज्यु, नापं जुइ
ज्यु, मिले जुयाचवने ज्यु । श्रोतापन्नह व सकृदागामीह पुद्गलपिं शीलय् परिपूर्ण
जुया समाधि व प्रज्ञाय् भतिचा जक पूर्णापिं खः । अनागामीह पुद्गल शीलय् व
समाधि परिपूर्णह जुया प्रज्ञाय् भतिचा जक पूर्णह खः । अर्हतह पुद्गल शीलय्
समाधि व प्रज्ञाय् परिपूर्णह खः । स्वथी शास्तापिं (गुरुपिं)ः -कामयात सिइका
प्रज्ञप्त याइह, काम व रूपयात सिइका प्रज्ञप्त याइह, व काम रूप व वेदनायात
नं सिइका प्रज्ञप्त याइह खः । थन न्हापांह रूपावचर समापत्ति लाभीह, निहह
अरूपावचर समापत्ति लाभीह व स्वहह सम्यक्सम्बुद्ध शास्ता धका सीकेमाः ।
मेपिं स्वथी शास्तापिं :- थव हे जन्मय् व लिपा नं थःत सत्यकथं, धुब कथं प्रज्ञप्त
याइह । थव हे जन्मय् थःत सत्यकथं, धुब कथं प्रज्ञप्त याइ, तर लिपा नं थःत
सत्यकथं, धुब कथं प्रज्ञप्त याइ मखुह; थव हे जन्मय् व लिपा नं थःत सत्यकथं,
धुब कथं प्रज्ञप्त याइ मखुह खः । थन क्रमशः श्वाश्वतवादीह, उच्छेदवादीह

शास्ता धका सीकेमाः ।

गुम्ह शास्तां थ्व हे जन्मय् व लिपा नं थःत सत्यकथं, धुव कथं प्रज्ञप्त याइ मखुम्ह सम्यक्सम्बुद्ध शास्ता धका सीकेमाः ।

प्यांगुगु निर्देश असत्पुरुषम्हं प्राणी हिंसा याइ, मबिडकं काइ, कामय् मिथ्याचारी जुइ, मखुगु खँ ल्हाइ, व अय्ला थ्वँ आदि काये यःगु पदार्थ सेवन याइ । असत्पुरुषम्ह स्वयानं इन असत्पुरुषम्हं थःनं प्राणी हिंसा याइ, मेपितं नं प्राणी हिंसा याकी, थःनं अय्ला थ्वँ आदि काये यःगु पदार्थ सेवन याइ, मेपितं नं अय्ला थ्वँ आदि काये यःगु पदार्थ सेवन याकी । सत्पुरुषम्ह व सत्पुरुषम्ह स्वयानं इन सत्पुरुषम्ह च्वय्या विपरीतय् वनाचवनी ।

पापीम्हं प्राणी हिंसा याइ, मबिडकं काइ, कामय् मिथ्याचारी जुइ, मखुगु खँ ल्हाइ, चुक्ली खँ ल्हाइ, छाःगु खँ ल्हाइ, ज्याःछ्यले मदुगु खँ ल्हाइ, लोभी जुइ, तँ पिकाइम्ह जुइ, व मिथ्यादृष्टिम्ह जुइ । पापीम्ह स्वयानं इन पापीम्हं थःनं प्राणी हिंसा याइ, मेपितं नं प्राणी हिंसा याकी, थःनं मिथ्यादृष्टिम्ह जुइ, मेपितं नं मिथ्यादृष्टिम्ह जुइकी । कल्याणीम्हं (भिंम्हं) व कल्याणीम्ह स्वयानं इन कल्याणीम्ह च्वय्या विपरीतय् वनाचवनी ।

पापधर्मीम्हं प्राणी हिंसा याइ, मबिडकं काइ, कामय् मिथ्याचारी जुइ, मखुगु खँ ल्हाइ, चुक्ली खँ ल्हाइ, छाःगु खँ ल्हाइ, ज्याःछ्यले मदुगु खँ ल्हाइ, लोभी जुइ, तँ पिकाइम्ह जुइ व मिथ्यादृष्टिम्ह जुइ । पापधर्मीम्ह स्वयानं इन पापधर्मीम्हं थःनं प्राणी हिंसा याइ, मेपितं नं प्राणी हिंसा याकी, थःनं मिथ्यादृष्टिम्ह जुइ, मेपितं नं मिथ्यादृष्टिम्ह जुइकी । कल्याणधर्मीम्ह (भिंम्ह) व कल्याणधर्मीम्ह स्वयानं इन कल्याणधर्मीम्ह च्वय्या विपरीतय् वनाचवनी ।

दोषसहित कायकर्म, वचीकर्म, मनोकर्म युक्तम्ह पुद्गल दोष (खिति) दुम्ह खः । अप्वः दोषसहित कायकर्म, वचीकर्म, व मनोकर्म युक्त जुया, म्ह (अल्प) जक दोषरहितम्ह पुद्गल अप्वः दोष दुम्ह खः । अप्वः दोषरहित कायकर्म, वचीकर्म व मनोकर्म युक्त जुया, म्हो (अल्प) जक दोषसहितम्ह पुद्गल अल्प दोष दुम्ह खः । दोषरहित कायकर्म, वचीकर्म व मनोकर्म युक्त जुम्ह पुद्गल दोष (खिति) मदुम्ह खः ।

धर्मया खँ उच्चारण यायेवं हे धर्माभिसमय (धर्मज्ञान) जुइम्ह पुद्गल संक्षिप्तं कनेवं थुइम्ह खः । संक्षिप्तं कंगु धर्मया खँयात विस्तृतं विभाजन यायेवं धर्माभिसमय (धर्मज्ञान) जुइम्ह पुद्गल विस्तृतं कनेवं थुइम्ह खः । ब्वंका, न्यंका, कल्याणमित्रपिनिगु संगत याना, इमिगु सेवा याना, क्रमानुसारं धर्माभिसमय (धर्मज्ञान) जुइम्ह पुद्गल क्यना यंका थुइके बीमाःम्ह खः । यक्व न्यंसां, यक्व

धाःसां, यक्व धारणा याःसां, यक्व ब्वंकूसां, उगु जन्मय् धर्माभिसमय (धर्मज्ञान) जुइ मखुम्ह पुद्गल शब्दानुसारं थुइके बीमाःम्ह खः । न्ह्यसः न्यनेवं उचितगु लिसः ब्यूसां नं याकनं बिइ फइ मखुम्ह पुद्गल उचितकथं धाइम्ह जूसां याकनं धाये मफुम्ह खः । न्यनेवं याकनं लिसः ब्यूसां नं योग्यकथं बिइ फइ मखुम्ह पुद्गल याकनं धाइम्ह जूसां उचितकथं मधाइम्ह खः । न्ह्यसः न्यनेवं उचितगु लिसः बिइ व याकनं नं धाइम्ह पुद्गल उचितकथं व याकनं धाइम्ह खः । न्ह्यसः न्यनेवं न योग्यगु लिसः बिइ व न त याकनं हे धाइम्ह पुद्गल न उचितकथं धाइम्ह न त याकनं धाइम्ह खः ।

प्यथी धर्मकथिकपिं : - १. गुलिं गुलिं धर्मकथिकं भतिचा जक कंसां मिले जुइ मखु । वया परिषदं मिले जू मिले मजू बिषयय् कुशल जुइ मखु । २. गुलिं गुलिं धर्मकथिकं भतिचा जक कंसां मिले जुइ । वया परिषदं मिले जू मिले मजू बिषयय् कुशल जुइ । ३. गुलिं गुलिं धर्मकथिकं अप्वः कंसां मिले जुइ मखु । वया परिषदं मिले जू मिले मजू बिषयय् कुशल जुइ मखु । ४. गुलिं गुलिं धर्मकथिकं अप्वः कंसां मिले जुइ । वया परिषदं मिले जू मिले मजू बिषयय् कुशल जुइ ।

प्यथी सुपाय् उपमारूपी पुद्गलपिं : - १. नँ न्याना वा मवइम्ह, २. वा वया नँ मन्याइम्ह, ३. नँ न्याइम्ह व वा नं वइम्ह, ४. नँ मन्याइम्ह व वा नं मवइम्ह खः । थुपिं क्रमशः- खँ न्याना ज्या न्याइ मखु । ज्या न्याना खँ न्याइ मखु । खँ न्याना, ज्या नं न्याइम्ह खः । खँ न्याइमखु, ज्या नं मन्याइम्ह खः ।

प्यथी छुंया उपमारूपी पुद्गलपिं : - १. गाःम्हुया मचवनीम्ह, २. चवना गाःम्हुइ मखुम्ह ३. गाः नं म्हुया, चवनं चवनीम्ह, ४. गाः म्हुइ मखुम्ह, चवनी नं मखुम्ह खः ।

गुम्हसिनं सूत्र, जातकादि बाँलाक परिपूर्ण जुइक ब्वनी तर वं 'श्व दुःख खः', 'श्व दुःखसमुदय खः', 'श्व दुःखनिरोध खः', 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ मखुम्ह पुद्गल गाःम्हुया मचवनीम्ह खः ।

गुम्हसिनं सूत्र, जातकादि बाँलाक परिपूर्ण जुइक ब्वनीमखु तर वं श्व 'दुःख खः', 'श्व दुःखसमुदय खः', 'श्व दुःखनिरोध खः', व श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइम्ह पुद्गल गाःम्हुया मचवनीम्ह खः ।

गुम्हसिनं सूत्र, जातकादि बाँलाक परिपूर्ण जुइक ब्वनी तर वं श्व 'दुःख खः', 'श्व दुःखसमुदय खः', 'श्व दुःखनिरोध खः', श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइम्ह पुद्गल गाः नं म्हुया, चवनं चवनीम्ह खः ।

गुम्हसिनं सूत्र, जातकादि बाँलाक परिपूर्ण जुइक ब्वनीमखु तर वं 'श्व दुःख खः', 'श्व दुःखसमुदय खः', 'श्व दुःखनिरोध खः', 'श्व दुःखनिरोधगामिनी

प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिद्धि मखुम्ह पुद्गल गाः म्हुइ मखुम्ह, च्वनी नं मखुम्ह खः ।

प्यथी अँया उपमारूपी पुद्गलपिं: - १. कचिगु जूसां पाके जू ख्वाःम्ह, २. पाके जूसां कचिगु ख्वाःम्ह ३. कचिगु जुया कचिगु ख्वाःम्ह, ४. पाके जुया पाके ख्वाःम्ह खः ।

गुम्ह न्ह्यज्यां लिज्यां वंसां, न्ह्योने लिउने स्वसां, कय्कूसां, चककूसां, पात्र, चीवर धारण याइबले नं चतक्क (बाँलाना) च्वनी तर 'श्व दुःख खः', 'श्व दुःखसमुदय खः', 'श्व दुःखनिरोध खः', 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिद्धि मखुम्ह कचिगु जूसां पाके जू ख्वाःम्ह खः ।

गुम्ह न्ह्यज्यां लिज्यां वंसां, न्ह्योने लिउने स्वसां, कय्कूसां, चककूसां, पात्र, चीवर धारण याइबले नं चतक्क (बाँलाना) च्वनी मखु तर श्व 'दुःख खः', 'श्व दुःखसमुदय खः', 'श्व दुःखनिरोध खः', श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिद्धिम्ह पाके जूसां कचिगु ख्वाःम्ह खः ।

गुम्ह न्ह्यज्यां लिज्यां वंसां, न्ह्योने लिउने स्वसां, कय्कूसां, चककूसां, पात्र, चीवर धारण याइबले नं चतक्क (बाँलाना) च्वनी मखु तर 'श्व दुःख खः', 'श्व दुःखसमुदय खः', 'श्व दुःखनिरोध खः', 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिद्धि मखुम्ह कचिगु जुया कचिगु ख्वाःम्ह खः ।

गुम्ह न्ह्यज्यां लिज्यां वंसां, न्ह्योने लिउने स्वसां, कय्कूसां, चककूसां, पात्र, चीवर धारण याइबले नं चतक्क (बाँलाना) च्वनी तर श्व 'दुःख खः', 'श्व दुःखसमुदय खः', 'श्व दुःखनिरोध खः', श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिद्धिम्ह पाके जुया पाके ख्वाःम्ह खः ।

प्यथी घःया उपमारूपी पुद्गलपिं: - १. खालीसां तोपुया तःम्ह, २. जाःसां उला तःम्ह ३. खालीसां उला तःम्ह, ४. जाःसां तोपुया तःम्ह खः । थुपिं प्यथी पुद्गलपिं अँया उपमारूपीथें जापिं खः ।

प्यथी लःपुखुया उपमारूपी पुद्गलपिं: - १. चिजासां तःजाथें च्वंम्ह, २. तःजासां चिजाथें च्वंम्ह ३. चिजासां चिजाथें च्वंम्ह, ४. तःजाया तःजाथें च्वंम्ह खः । थुपिं प्यथी पुद्गलपिं अँया उपमारूपीथें जापिं खः ।

प्यथी द्वंहया उपमारूपी पुद्गलपिं: - १. थः द्वंहतय्प्रति हारासां मेपिं द्वंहतय्प्रति हारां मज्जूम्ह, २. मेपिं द्वंहतय्प्रति हारांसां थः द्वंहतय्प्रति हारां मज्जूम्ह, ३. थः द्वंहतय्प्रति नं हारासां मेपिं द्वंहतय्प्रति नं हारांम्ह, ४. थः द्वंहतय्प्रति हारां नं मज्जू व मेपिं द्वंहतय्प्रति नं हारां मज्जूम्ह खः । थुपिं क्रमशः- १. थः परिषदयात दुःखकष्ट बिद्धि, मेपिंगु परिषदयात दुःखकष्ट बिद्धिमखु । २. मेपिंगु परिषदयात दुःखकष्ट बिद्धि, थःगु परिषदयात दुःखकष्ट बिद्धिमखु । ३. थः परिषदयात दुःखकष्ट

बिद्, मेपिंगु परिषदयात नं दुःखकष्ट बिद् । ४. थः परिषदयात दुःखकष्ट बिद्मखु, मेपिंगु परिषदयात नं दुःखकष्ट बिद्मखु ।

प्यथी सर्पया उपमारूपी पुद्गलपिः - १. बिष पिहाँ वःसां कडा मज्जूह, २. बिष कडासां पिहाँ मवःम्ह, ३. बिष पिहाँ वःया कडा नं जूह, ४. बिष पिहाँ नं मवः कडा नं मज्जूह खः ।

बिष पिहाँ वःसां कडा मज्जूह न्हिथं तँ चायाच्चनी तर वया उगु तँ ताकाल तक ल्यनाच्चनी मखु । बिष कडासां पिहाँ मवःम्ह न्हिथं तँ चायाच्चनीगु जक मखु, वया उगु तँ ताकाल तक ल्यनाच्चनी । बिष पिहाँ वःया कडा नं जूह न्हिथं तँ चायाच्चनी तर वया उगु तँ ताकाल तक ल्यनाच्चनी । बिष पिहाँ नं मवः कडा नं मज्जूह न्हिथं तँ चायाच्चनीगु जक मखु, वया उगु तँ ताकाल तक ल्यनीमखु ।

गुलिं गुलिं पुद्गलं बिना बिचारं बाँलाक मथुइकं हे प्रशंसा याये मलोपिं, मभिंगु मिथ्यागु लँय् वपिं तीर्थङ्करतय्त वा तीर्थङ्कर श्रावकतय्त 'थुपिं तप्यंगु बाँलागु लँय् वपिं' धका प्रशंसा याइ । (प्रशंसा याये मलोपित प्रशंसा याइम्ह) ।

गुलिं गुलिं पुद्गलं बिना बिचारं बाँलाक मथुइकं हे प्रशंसा याये लोपिं, भिंगु लँय् बिज्यापिं, सम्यकगु लँय् बिज्यापिं बुद्धपिं वा बुद्धया श्रावकपित 'थुपिं तप्यंगु बाँलागु लँय् बिज्यापिं' धका प्रशंसा याइ मखु । (प्रशंसा याये लोपित प्रशंसा याइ मखुम्ह) ।

गुलिं गुलिं पुद्गलं बिना बिचारं बाँलाक मथुइकं हे श्रद्धा तये मलोगु थासय्, मभिंगु मिथ्यागु लँय् 'श्व तप्यंगु बाँलागु लँ खः' धका श्रद्धा तइ । (श्रद्धा तये मलोगु थासय् श्रद्धा तइम्ह) ।

गुलिं गुलिं पुद्गलं बिना बिचारं बाँलाक मथुइकं हे श्रद्धा तये लोगु थासय्, भिंगु सम्यकगु लँय् 'श्व तप्यंगु बाँलागु लँ खः' धका श्रद्धा तइ मखु । (श्रद्धा तये लोगु थासय् श्रद्धा तइ मखुम्ह) ।

गुलिं गुलिं पुद्गलं बिचारं याना बाँलाक थुइका हे जक प्रशंसा याये मलोपिं, मभिंगु मिथ्यागु लँय् वपिं तीर्थङ्करतय्त वा तीर्थङ्कर श्रावकतय्त 'थुपिं तप्यंगु बाँलागु लँय् वपिं' धका प्रशंसा याइ मखु । (प्रशंसा याये मलोपित प्रशंसा याइ मखुम्ह) ।

गुलिं गुलिं पुद्गलं बिचारं याना बाँलाक थुइका हे जक प्रशंसा याये लोपिं, भिंगु सम्यकगु लँय् बिज्यापिं बुद्धपिं वा बुद्धया श्रावकपित 'थुपिं तप्यंगु बाँलागु लँय् बिज्यापिं' धका प्रशंसा याइ । (प्रशंसा याये लोपित प्रशंसा याइम्ह) ।

गुलिं गुलिं पुद्गलं बिचारं याना बाँलाक थुइका हे जक श्रद्धा तये मलोगु थासय्, मभिंगु मिथ्यागु लँय् 'श्व तप्यंगु बाँलागु लँ खः' धका श्रद्धा तइ मखु ।

(श्रद्धा तये मलोगु थासय् श्रद्धा तइ मखुम्ह) ।

गुलिं गुलिं पुद्गलं बिचार याना बाँलाक थुइका हे जक श्रद्धा तये लोगु थासय्, भिंगु सम्यकगु लँय् 'थव तप्यंगु बाँलागु लँ खः' धका श्रद्धा तइ । (श्रद्धा तये लोगु थासय् श्रद्धा तइम्ह) ।

गुलिं गुलिं पुद्गलया प्रशंसा याये लोगु व निन्दा याये लोगु खँ नं दइ । वं निन्दा याये लोगु खँयात जक समयानुसारं धाइ तर प्रशंसा याये लोगु खँयात तथ्यगु जूसां धाइ मखु । थुकथं पुद्गलं निन्दा याना प्रशंसा याइमखु । (निन्दा याना प्रशंसा मयाइम्ह) ।

गुलिं गुलिं पुद्गलया प्रशंसा याये लोगु व निन्दा याये लोगु खँ नं दइ । वं तथ्यगु प्रशंसा याये लोगु खँयात जक धाइ तर निन्दा याये लोगु खँयात धाइ मखु । थुकथं पुद्गलं प्रशंसा याना निन्दा याइ मखु । (प्रशंसा याना निन्दा मयाइम्ह) ।

गुलिं गुलिं पुद्गलया प्रशंसा याये लोगु व निन्दा याये लोगु खँ नं दइ । वं तथ्यगु निन्दा याये लोगु खँयात व प्रशंसा याये लोगु खँयात नं धाइ । थुकथं पुद्गलं निन्दा व प्रशंसा नं याइ । (निन्दा व प्रशंसा नं याइम्ह) ।

गुलिं गुलिं पुद्गलया प्रशंसा याये लोगु व निन्दा याये लोगु खँ नं दइ । वं सत्यगु, तथ्यगु, निन्दा याये लोगु खँ व प्रशंसा याये लोगु खँयात नं धाइ मखु । थुकथं पुद्गलं निन्दा व प्रशंसा नं याइ मखु । (निन्दा व प्रशंसा नं मयाइम्ह) ।

उत्साह व मेहनत याना जीविकोपार्जन याइम्ह पुद्गल उत्साहया फलं म्वानाच्वंम्ह खः, तर पुण्यया फलं म्वाना मच्वंम्ह खः ।

परनिर्मित वशवतीं देवतापिसहित च्वय्यापिं देवतापिं सकलें पुण्यया फलं म्वानाच्वंपिं खः, तर उत्साहया फलं म्वाना मच्वंपिं खः ।

उत्साह व मेहनत याना जीविकोपार्जन याना तथा पुण्यया फलं नं जीवन हनाच्वनीम्ह पुद्गल उत्साहया फलं व पुण्यया फलं नं म्वानाच्वंम्ह खः ।

नर्कय् च्वपिं प्राणीपिं न उत्साहया फलं म्वानाच्वंपिं खः न त पुण्यया फलं हे म्वानाच्वंपिं खः ।

गुलिं गुलिं पुद्गल क्वह्यंगु कुलय् जन्म जुया, अन वयात छछा छपे नयेत हे कष्टं प्राप्त जुइ । व बाँलाइ मखु, वयात नयेगु, त्वनेगु, पुनेगु वसत आदि दइमखु । वं शरीरं, वचनं व मनं नं पापकर्म याइ । व मृत्युं लिपा अपाय दुर्गती पतन जुया नर्कय् उत्पन्न जुइम्ह पुद्गल ख्युं थासं ख्युं थासय् वनीम्ह खः ।

गुलिं गुलिं पुद्गल क्वह्यंगु कुलय् जन्म जुया, अन वयात छछा छपे नयेत हे कष्टं प्राप्त जुइ । व बाँलाइ मखु, वयात नयेगु, त्वनेगु, पुनेगु वसत आदि दइमखु । वं शरीरं, वचनं व मनं भिंगु कर्म याइ । व मृत्युं लिपा सुगती स्वर्ग लोकय् उत्पन्न जुइम्ह पुद्गल ख्युं थासं तुयू थासय् वनीम्ह खः ।

गुलिं गुलिं पुद्गल च्वट्यंगु कुल्य् जन्म जुइ । व बाँलाइ, वयात नयेगु, त्वनेगु, पुनेगु वसत आदि दइ । वं शरीरं, वचनं व मनं पापकर्म याइ । व मृत्युं लिपा अपाय दुर्गती पतन जुया नर्क्य् उत्पन्न जुइम्ह पुद्गल तुयू थासं ख्युं थासय् वनीम्ह खः ।

गुलिं गुलिं पुद्गल च्वट्यंगु कुल्य् जन्म जुइ । व बाँलाइ, वयात नयेगु, त्वनेगु, पुनेगु वसत आदि दइ । वं शरीरं, वचनं व मनं नं भिगु कर्म याइ । व मृत्युं लिपा सुगती स्वर्ग लोक्य् उत्पन्न जुइम्ह पुद्गल तुयू थासं तुयू थासय् वनीम्ह खः ।

क्वं क्वय् वनीम्ह, क्वं च्वय् वनीम्ह, च्वं क्वय् वनीम्ह व च्वं च्वय् वनीम्ह नं पूर्ववत् थें हे खः ।

प्यथी सिमा उपमारूपी पुद्गलपिं खः -

गुलिं गुलिं पुद्गल दुःशीलम्ह व पापधर्मीम्ह जुइ । तर वया परिषद शीलवान् तथा कल्याणधर्मी जुइ । थुकथं पुद्गल बमलागु सिमायात बल्लागु सिमां चाहुइका तःगुथें जाम्ह खः । गुलिं गुलिं पुद्गल शीलवान्म्ह व कल्याणधर्मीम्ह जुइ । तर वया परिषद दुःशील व पापधर्मी जुइ । थुकथं पुद्गल बल्लागु सिमायात बमलागु सिमां चाहुइका तःगुथें जाम्ह खः । गुलिं गुलिं पुद्गल दुःशीलम्ह व पापधर्मीम्ह जुइ । वया परिषद नं दुःशील व पापधर्मी जुइ । थुकथं पुद्गल बमलागु सिमायात बमलागु सिमां चाहुइका तःगुथें जाम्ह खः । गुलिं गुलिं पुद्गल शीलवान्म्ह व कल्याणधर्मीम्ह जुइ । वया परिषद नं शीलवान् तथा कल्याणधर्मी जुइ । थुकथं पुद्गल बल्लागु सिमायात बल्लागु सिमां चाहुइका तःगुथें जाम्ह खः ।

गुलिं गुलिं पुद्गलं म्हया आकार प्रकार स्वया, व हे प्रमाण ज्वना प्रसन्न जुइम्ह पुद्गल रूप्य् प्रसन्न जुया रूप प्रमाणीम्ह खः । गुलिं गुलिं पुद्गलं मेपित प्रशंसा यागुलिं, व हे प्रमाण ज्वना प्रसन्न जुइम्ह पुद्गल शब्दं प्रसन्न जुया शब्द प्रमाणीम्ह खः । गुलिं गुलिं पुद्गलं भ्वाथगु चीवर, पात्र, च्वनेगु थाय् खना, व थीथी प्रकारया दुष्कर चर्या खना, व हे प्रमाण ज्वना प्रसन्न जुइम्ह पुद्गल भ्वाथगुली प्रसन्न जुया भ्वाथगु प्रमाणीम्ह खः । गुलिं गुलिं पुद्गलं शील, समाधि, प्रज्ञा खना, व हे प्रमाण ज्वना प्रसन्न जुइम्ह पुद्गल धर्म्य् प्रसन्न जुया धर्म प्रमाणीम्ह खः ।

गुलिं गुलिं पुद्गलं थः शीलं, समाधिं प्रज्ञां, विमुक्तिं, व विमुक्ति ज्ञानदर्शनं सम्पन्नम्ह जुया, मेपितं शील, समाधि प्रज्ञा, विमुक्ति व विमुक्ति ज्ञानदर्शन सम्पदाय् तइमखुम्ह पुद्गल थःगु हितया नितिं जुइम्ह परन्तु मेपिनिगु हितया नितिं जुइ मखुम्ह खः । गुलिं गुलिं पुद्गलं थः शीलं, समाधिं प्रज्ञां, विमुक्तिं, व विमुक्ति ज्ञानदर्शनं सम्पन्नम्ह मज्जे, मेपितं शील, समाधि प्रज्ञा, विमुक्ति व विमुक्ति

ज्ञानदर्शन सम्पदाय् तद्ग्रह पुद्गल मेपिनिगु हितया नितिं जुद्ग्रह परन्तु थःगु हितया नितिं जुद्ग्रह मखुम्ह खः । गुलिं गुलिं पुद्गलं थः शीलं, समाधिं प्रज्ञां, विमुक्तिं, व विमुक्तिं ज्ञानदर्शनं सम्पन्नम्ह जुया, मेपितं नं शीलं, समाधिं प्रज्ञां, विमुक्तिं व विमुक्तिं ज्ञानदर्शनं सम्पदाय् तद्ग्रह पुद्गल थःगु हित व मेपिनिगु हितया नितिं जुद्ग्रह खः । गुलिं गुलिं पुद्गलं न थः शीलं, समाधिं प्रज्ञां, विमुक्तिं, व विमुक्तिं ज्ञानदर्शनं सम्पन्नम्ह जुद्ग्रह, न त मेपितं हे शीलं, समाधिं प्रज्ञां, विमुक्तिं व विमुक्तिं ज्ञानदर्शनं सम्पदाय् तद्ग्रह पुद्गल थःगु हित व मेपिनिगु हितया नितिं मजुद्ग्रह खः ।

गुलिं गुलिं पुद्गल थःगु स्वभावयात त्यागु याना, नांगां जुया थीथी प्रकारया नियमय् चवनाचवनी । वं गूँ घाँय्, च्याउ, हा, चुलित, च्वकि, चूँ, कच्युगु वा, छ्व, घाँय्, सौ, वनया फलमूल व कुतुं वगु फल नया जीवन हनाचवनी । वं खस्रोगु, बोरा थें जागु, भ्वाथगु, बँय् वाँछ्वयातःगु, सिमाखोलाया, छ्यंगुया, घाँय्या, सिंया, सिं बलाया, तँया, न्ह्यपं संया व न्ह्यकाँ झंगया पाया वसतं पुनी, सँ दारी पुद्ग्रह जुद्ग्रह । आसनय् फये मतूसे दनाचवनीम्ह, पुतुं चवनीम्ह जुद्ग्रह । कँया खाताय् छनीम्ह जुद्ग्रह । न्हिछिया स्वको लखय् दुबिना चवनीम्ह जुद्ग्रह । थुकथं पुद्गल थःत थःम्हं दुःखकष्ट बियाचवनी व थःत थःम्हं दुःखकष्ट बिद्दत कुतः नं यानाचवनीम्ह खः ।

फै दुगु, फा, झंगपंक्षीत, मृगत, न्या, खूँ, सा स्याद्ग्रह व मेमेगु नं थुजोगु कडागु मभिगु ज्या याद्ग्रह पुद्गल मेपितं दुःखकष्ट बियाचवनी व मेपितं दुःखकष्ट बिद्दत कुतः नं यानाचवनीम्ह खः ।

क्षत्रीय अभिषिक्तम्ह जुजु वा महान्म्ह (धन सम्पत्ति तथा नां जाम्ह) ब्राह्मणं नगरया पूर्ब दिशापाखे शाला (हल) दयेका सँ, दारी खाना, मृगया छ्यंगुलिं भुना, ध्यः चिकनं बुला (पाना), महारानी व पुरोहित ब्रम्हुनापं शालाय् दुहाँ वनी । व म्हासु वाउँसे च्वंक इला तःगु चिकुगु थासय् गोतुली । साया मचां दुरु त्वनीथें जुजुं छगु दुरुपिचां दुरु त्वनी । निगूगु दुरुपिचां महारानीं व स्वंगूगु दुरुपिचां पुरोहित ब्रम्हुनं दुरु त्वनी । प्यंगूगु दुरुपिचिया दुरु होमय् तद्ग्रह । बाकि दुगु दुरुपिचिया दुरु साया मस्तेत त्वंकी । थ्वम्ह द्रौहत्, द्रौहया मस्त, दुगुत, फैत व सलत यज्ञया नितिं स्या । थ्वमा सिमात थांया नितिं ध्यं, व छ्चाखेरं लायेत व बाँलाकेत गूसि घाँय्त ल धका हुकुम जुद्ग्रह । वया दासत, दूतत व ज्यामित दण्डभयं ग्याना ख्वख्वं उगु ज्या याद्ग्रह । थुकथं पुद्गल थःत थःम्हं दुःखकष्ट बियाचवनी व थःत थःम्हं दुःखकष्ट बिद्दत कुतः नं यानाचवनी, मेपितं नं दुःखकष्ट बियाचवनी व मेपितं दुःखकष्ट बिद्दत कुतः नं यानाचवनीम्ह खः ।

थन तथागत, अर्हत्, सम्यक्सम्बुद्ध लोकय् उत्पन्न जुया बिज्यात । वसपोलं देव, मार, ब्रह्म, श्रमण, ब्राह्मणसहित देव मनुष्यपिं सकसित स्वयं

अभिज्ञा प्राप्त याना, आदि, मध्य, अन्त तकं कल्याण जुइगु धर्म देशना याना बिज्यात । गृहपति, गृहपतिपुत्रं उगु धर्म देशना न्यना तथागतया प्रति श्रद्धा उत्पन्न जूगुलिं थथे बिचाः याइ -‘छँय् च्वनेगु समस्या झंझत खः, प्रव्रजित जुइगु स्वतन्त्र खः । थ्व छँय् दुने च्वना धर्म पालन याये अपु मजू । छु जिं सँ दारी खाना काषायवस्त्रं (चीवरं) पुना प्रव्रजित जुइ माल ।’ अले वं भतिचा वा अप्वः भोगसम्पत्ति व थःथितिपित तोता छँ पिहाँ वया प्रव्रजित जुइ ।

व प्रव्रजित जुया भिक्षुपिनिगु शिक्षा व आजीवं युक्त जुया प्राणी हिंसा यायेगु तोता, सकल प्राणीप्रति हितसुख याना च्वनाच्वनी । थःम्हं मबीकं कायेगुयात तोता, खुया मकासे शुद्धरूपं च्वनाच्वनी । अब्रह्मचर्ययात त्याग याना, मैथुन ग्राम्यधर्मं अलग जुया भिंगु आचरण दुम्ह जुयाच्वनी । मखुगु खँ, चुक्ली खँ, छागु खँ, व ज्याःख्यले मदुगु खँ ल्हायेगु तोता, बाँलागु, कारण सहितगु, समयानुकूलगु व सारगु खँ ल्हालाच्वनी ।

वं पुसा व माचाभिचातयत् (विरुवा) स्यंकेगुलिं अलग जुयाच्वनी । बहनी व विकालय् मनसे छछा जक नइम्ह जुइ । प्याखँ हुलेगु, म्ये हालेगु, बाजं थायेगु, मभिंगु स्वयेगुलिं, माला व्वखायेगु, नस्वागुलिं ढवीगु, बाँबाँलागु तिसातियेगुलिं, तःजागु, तःजीगु थासय् छनेगुलिं व लुँ वह ध्यबा आदि कायेगुलिं अलग जुयाच्वनी ।

वं कच्चिगु अन्न, कच्चिगु ला, मिसा व मस्त, च्यो भ्वातिंत, फैं च्वलेत, खा, फात, किसि, सा, सल, गधात व बँ-सामानत कायेगुलिं अलग जुयाच्वनी । व दूत जुइगुलिं, न्यायेगु मीगुलिं, छले याना लनेगु, ध्यबा हिलेगु, दाना कायेगुलिं अलग जुयाच्वनी । वं ध्यबा नका, छले याना, मखयेक यायेगुलिं, व पालेगु, चिइगु, सास्ति यायेगु, दायेगु, लुटे यायेगुलिं अलग जुयाच्वनी ।

गथे झंग पंक्षीत पपु चकंका व्वया वनीगु खः, अथे हे उम्ह भिक्षुं नयेत गाक जक नया, पुनेत गाक जक पुना सन्तोष जुयाच्वनी, व गन गन वन अन अन (चीवर व पात्र) ज्वनावनी । आर्यशीलस्कन्धं युक्त जुया वं दोष मदुगु आध्यात्मिक सुख अनुभव यानाच्वनी ।

वं मिखां रूप खने धुंका, न्हायपनं सः ताया, न्हासं न ताया, मैं सवाः कया, म्हं थ्यू चाया, व मनं खँ सिइका निमित्त ग्रहण याइ मखु, च्चिचिधंगु चिंत लुमंका च्वनी मखु । थथे इन्द्रिय संवर यायेवं वया मनय् लोभ, द्वेष, व मभिंगु अकुशल धर्मत दुहाँ वइ मखु, इन्द्रिय संवर याइ, इन्द्रिय रक्षा याइ, इन्द्रिय संवर जुइ । वं थुपिं आर्यइन्द्रिय संवरं युक्त जुया, दोष मदुगु आध्यात्मिक सुख अनुभव यानाच्वनी ।

व न्ह्यज्यां लिज्यां वंसां होश तयाच्वनी, न्ह्योने लिउने स्वसां होश

तयाच्चनी, कय्कूसां, चकंकूसां होश तयाच्चनी, संघाटि, पात्र, चीवर धारण याइबले नं होश तयाच्चनी । नइबले, त्वनिबले, न्हचबले, सवा काइबले, दिसा पिसाब याइबले, वनीबले, दना च्वनीबले, फयेतुइबले, द्यनीबले, न्हचलं चाइबले, खं ल्हाना च्वनीबले, सुंक च्वना च्वनीबले होश तयाच्चनी ।

व थुपिं आर्यशीलस्कन्धं, आर्यइन्द्रियं, आर्यस्मृतिसंपन्नं, आर्यसन्तुष्टितां युक्त जुया, एकान्तगु जइल, सिमाक्वय्, पबंत, गुफा, श्मसान, वन, चःकंगु थासय्, च्वनाच्चनी । वं, भिक्षां लिपा भोजन धुंका, मुलपतिं थ्याना, शरीर तप्यंक तया, ख्वाःया न्ह्यने स्मृति तयाच्चनी । वं लोकया लोभयात त्याग याना, लोभपाखें चित्त परिशुद्ध यानाच्चनी । द्वेषयात त्याग याना, सकल प्राणीप्रति हितसुखकामी जुया, द्वेषपाखें चित्त परिशुद्ध यानाच्चनी । अलिछ व वास्यागु भावयात त्याग याना, आलोक संज्ञायात लुमंका होश तया, अलिछ व वास्यागु भावपाखें चित्त परिशुद्ध यानाच्चनी । चंचल व अस्थिरभावयात त्याग याना, आध्यात्मिक चित्त शान्तम्ह जुया, चंचल व अस्थिरभावपाखें चित्त परिशुद्ध यानाच्चनी । शंकायात त्याग याना, कुशलधर्म्य शंका मयासे, शंकापाखें चित्त परिशुद्ध यानाच्चनी ।

वं थुपिं न्यागू नीवरणयात त्याग याना प्रज्ञां चित्तया उपक्लेशतयुत दुर्बल याना, काम व अकुशलधर्म अलगगु सवितर्क, सविचार, विवेकं दुगु प्रीतिसुखगु प्रथमध्यान प्राप्त याना च्वनाच्चनी । वितर्क विचार शान्तगु आध्यात्मिकं शान्त जुया एकाग्रगु चित्त, अवितर्क अविचार समाधिं दुगु प्रीतिसुखगु द्वितीयध्यान प्राप्त याना च्वनाच्चनी । प्रीतिपाखें उपेक्षित विराग जुया, स्मृतिपूर्वक होश तया कायं सुख अनुभव याना, तृतीयध्यान प्राप्त याना च्वनाच्चनी । गुगुयात आर्यपिसं - 'उपेक्षिक स्मृतिवान् सुखविहारी' धका धाइ । सुख, दुःखयात त्याग याना, न्ह्यः हे सौमनस्य, दौर्मनस्ययात अन्त याना, दुःख सुख मदुगु उपेक्षां परिशुद्धगु चतुर्थध्यान प्राप्त याना च्वनाच्चनी ।

थथे समाहित, परिशुद्ध, स्वच्छ, निर्मल, स्थिर जुइ धुंका वं पूर्वनिवास अनुस्मरण ज्ञानया नितिं चित्त क्वछुकी । वं अनेक प्रकारया पूर्वनिवासया खं लुमंकी - 'छगू जन्म, निगू जन्म, दोछिगू जन्म, लखछिगू जन्मय्, फलनागु थाय्, नां, गोत्र, वर्ण, नसा, थुजागु सुख दुःख अनुभवीम्ह, थुलि आयु दुम्ह, व अनं च्युत जुया फलनागु थासय् जन्म जुल । व अनं च्युत जुया थन जन्म जुल ।' थथे अनेक प्रकारया पूर्वनिवासयात अनुस्मरण याइ ।

वं च्युति उत्पत्ति ज्ञानया नितिं चित्त क्वछुकि । वं अमानुषीय विशुद्धगु दिव्यक्षुं सत्त्वपिंत स्वयाच्चन्ति, थथःगु कर्मानुसारं च्युत व उत्पन्न जुयाच्चपिं, क्वह्यपिं, च्वह्यपिं, बाँलापिं, बाँमलापिं, सुगतीलापिं, दुर्गतीलापिं सत्त्वपिंत सिकाच्चनी । थुपिं सत्त्वपिं काय, वाक् व मनः-दुश्चरित्रं युक्त जुया,

आर्यश्रावकपितं निन्दा याना, मिथ्यादृष्टिक जुया, मिथ्यादृष्टिगु ज्या याना, मृत्युं लिपा दुर्गति, नर्कय् उत्पन्न जुल । थुपिं सत्त्वपिं काय, वाक्, मनः-सुचरित्रं युक्त जुया, आर्यश्रावकपितं निन्दा मयासे, सम्यक्दृष्टिक जुया, सम्यक्दृष्टिगु ज्या याना, मृत्युं लिपा सुगति, स्वर्गलोकय् उत्पन्न जुल । वं थथे थथःगु क्रमानुसारं च्युत, उत्पन्न जुयाच्वपिं, क्वह्यपिं, च्वह्यपिं, बाँलापिं, बाँमलापिं, सुगतीलापिं, दुर्गतीलापिं सत्त्वपितं सिकाचवनी ।

वं आस्रव क्षय ज्ञानया नितिं चित्त क्वछुकी । वं 'श्व दुःख खः', 'श्व दुःखसमुदय खः', 'श्व दुःखनिरोध खः' व 'श्व दुःखसनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ । 'श्व आस्रव खः', 'श्व आस्रवसमुदय खः', 'श्व आस्रवनिरोध खः' व 'श्व आस्रवनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ । अले वया चित्त काम-आस्रवं, भव-आस्रवं व अविद्या-आस्रवं विमुक्त जुइ, विमुक्त जुल धयागु ज्ञान नं दइ । जन्म क्षीण जुल, ब्रह्मचर्यवास पवन, यायेमाःगु ज्या यायेधुन, हानं मेगु यायेमानिगु मन्त धका सिइ । थथे पुद्गल थःत थःम्हं दुःखकष्ट बियाचवनी मखु हानं थःत थःम्हं दुःखकष्ट बिइत कुतः नं यानाचवनी मखु, मेपितं नं दुःखकष्ट बियाचवनी मखु हानं मेपितं दुःखकष्ट बिइत कुतः यानाचवनी चवनी मखु । थुकथं वं श्व हे जन्मय् धर्मय् आस्था तया (क्लेश) स्याना, सिचुका, सुख्या अनुभव याना थः शुद्धरूपं चवनाचवनी ।

राग नाश जुइ मखुनिम्ह राग दुम्ह खः । द्वेष नाश जुइ मखुनिम्ह द्वेष दुम्ह खः । मोह नाश जुइ मखुनिम्ह मोह दुम्ह खः । अभिमान नाश जुइ मखुनिम्ह अभिमान दुम्ह खः ।

रूपसहगत वा अरूपसहगत ध्यान लाभीम्ह जूसां लोकोत्तर (लोकोत्तर) मार्गफलया लाभीम्ह जुइ मखुम्ह पुद्गल आध्यात्मिक चित्तसमाधि प्राप्त जूसां, अधिप्रज्ञाधर्मविपश्यना (समाधि) प्राप्त मज्जुम्ह खः । लोकोत्तर मार्गफलया लाभीम्ह जूसां रूपसहगत वा अरूपसहगत समापत्ति (ध्यान) लाभीम्ह जुइ मखुम्ह पुद्गल अधिप्रज्ञाधर्मविपश्यना प्राप्त जूसां, आध्यात्मिक चित्तसमाधि प्राप्त मज्जुम्ह खः । रूपसहगत वा अरूपसहगत ध्यान लाभीम्ह व लोकोत्तर मार्गफल नं लाभीम्ह पुद्गल आध्यात्मिक चित्तसमाधि प्राप्तम्ह व अधिप्रज्ञाधर्मविपश्यना नं प्राप्त जूम्ह खः । रूपसहगत वा अरूपसहगत ध्यान लाभीम्ह जुइ मखुम्ह व लोकोत्तर मार्गफल नं लाभीम्ह जुइ मखुम्ह पुद्गल न आध्यात्मिक चित्तसमाधि प्राप्त जुइम्ह, न त अधिप्रज्ञाधर्मविपश्यना हे प्राप्त जूम्ह खः ।

काम भोग व पाप नं यानाचवनीम्ह पुद्गल स्रोतानुगामीम्ह खः । गुम्हसिनं काम भोग व पाप नं याइ मखु । वं दुःख जूसां, शोक जूसां, मिखाय् जायेक ख्वबि तया ख्वये माःसां परिशुद्धगु परिपूर्णगु ब्रह्मचर्य पालन याइम्ह पुद्गल

पटिस्रोतगामीम्ह खः । क्वय्यागु न्यागू संयोजनत परिक्षय याना औपपातिक जुया उगु लोकं लिहां वयेम्वाःयेक अन हे परिनिर्वाण जुइम्ह पुद्गल स्थायीम्ह खः । आस्रव यात क्षय याना अनास्रव जुया स्वयं श्व हे जन्मय् चित्तविमुक्ति व प्रज्ञाविमुक्तियात अभिज्ञाद्वारा प्राप्त याना विहार यानाच्चनीम्ह उतीर्ण जुया पारी श्यंका थश्यागु थासय् दना च्वंम्ह ब्राह्मण पुद्गल खः ।

गुलि पुद्गलया सूत्र, गाथा, उदान, इतिवुत्ताक, जातकादि भतिचा जक न्यना तःगु दइ । वं न्यना तयागु अनुसारं न अर्थ थुइ, न धर्म हे थुइ । धर्मानुसारं आचरण नं याइमखुम्ह पुद्गल भतिचा न्यना, न्यनागु अनुसारं ज्या मयाःम्ह खः । गुलि पुद्गलया सूत्र, गाथा, उदान, इतिवुत्ताक, जातकादि भतिचा जक न्यना तःगु दइ । वं न्यना तयागु अनुसारं अर्थ थुइ, धर्म नं थुइ । धर्मानुसारं आचरण नं याइम्ह पुद्गल भतिचा न्यना, न्यनागु अनुसारं ज्या याःम्ह खः । गुलि पुद्गलया सूत्र, गाथा, उदान, इतिवुत्ताक, जातकादि अप्वः न्यना तःगु दइ । वं उगु अप्वः न्यना तयागु अनुसारं न अर्थ थुइ, न धर्म हे थुइ । धर्मानुसारं आचरण नं याइमखुम्ह पुद्गल अप्वः न्यना, न्यनागु अनुसारं ज्या मयाःम्ह खः । गुलि पुद्गलया सूत्र, गाथा, उदान, इतिवुत्ताक, जातकादि अप्वः न्यना तःगु दइ । वं उगु न्यना तयागु अनुसारं अर्थ थुइ, धर्म नं थुइ । धर्मानुसारं आचरण नं याइम्ह पुद्गल अप्वः न्यना, न्यनागु अनुसारं ज्या याःम्ह खः ।

स्वंगू संयोजनयात परिक्षय याना कुतुं वने म्वाःम्ह निश्चय नं सम्बोधिपाखे न्ह्यज्याना श्रोतापन्नम्ह पुद्गल क्वाःतूम्ह श्रमण खः । स्वंगू संयोजनयात परिक्षय याना राग द्वेष व मोहयात म्हो (कम) याना सकृदागामी जुया, छक हे जक श्व लोकय् वया दुःख अन्त याइम्ह पुद्गल पलेस्वाँथें जाःम्ह श्रमण खः । न्यागू क्वय्या संयोजनत परिक्षय याना औपपातिक जन्म जुया, उगु लोकं लिहां वये म्वाःयेक अन हे परिनिर्वाण जुइम्ह पुद्गल तुयूगु पलेस्वाँथें जाःम्ह श्रमण खः । आस्रव यात क्षय याना अनास्रव जुया स्वयं श्व हे जन्मय् चित्तविमुक्ति व प्रज्ञाविमुक्तियात अभिज्ञाद्वारा प्राप्त याना विहार यानाच्चनीम्ह पुद्गल श्रमणपिंमध्ये नाइसे यइपुसे च्वंम्ह श्रमण खः ।

न्यागूगु निर्देश पुद्गलं अभ्यास नं यानाच्चनी, तःसकं दुःख (पश्चाताप) नं तायाच्चनी, अले वं चित्तविमुक्ति व प्रज्ञाविमुक्तियात यथार्थरूपं सीइमखु । पुद्गलं अभ्यास यानाच्चनी, हानं तःसकं दुःख नं तायाच्चनी मखु, अले वं चित्तविमुक्ति व प्रज्ञाविमुक्तियात यथार्थरूपं सीइमखु । पुद्गलं अभ्यास यानाच्चनी मखु, तर तःसकं दुःख नं तायाच्चनी, अले वं चित्तविमुक्ति व प्रज्ञाविमुक्तियात यथार्थरूपं सीइमखु । गुम्ह पुद्गलं अभ्यास नं याइमखु, तःसकं दुःख नं ताइमखु,

अले वं चित्तविमुक्ति व प्रज्ञाविमुक्तियात यथार्थरूपं सीडमखु । थुपिं प्यम्ह पुद्गलपिंत उम्ह न्याम्हम्ह पुद्गलं थुकथं उपदेश बिड्वं वा अनुशासन यायेवं क्रमानुसारं आस्रव क्षय जुयावनी ।

गुलिं गुलिं पुद्गलं सुं गुम्ह ब्यक्तियात चीवर, पिण्डपात्र, शयनासन, बिरामी वासत बिड । वं थथे मनय् तइ - 'जिं बिया, थवं काल' धका, बिड धुंका क्वह्यंका स्वइम्ह पुद्गल खः । गुलिं गुलिं पुद्गलं सुं गुम्ह ब्यक्ति नापं निर्दे स्वर्दे च्वना क्वह्यंका स्वइम्ह पुद्गल नापं च्वना क्वह्यंका स्वइम्ह खः । गुलिं गुलिं पुद्गलं मेपिनिगु प्रशंसा, निन्दा यायेवं याकनं हे मूर्खताभाव क्यनीम्ह पुद्गल थःगु खँय् जक जिटीम्ह जुइ । गुलिं गुलिं पुद्गलया भतिचा जक श्रद्धा, भक्ति व प्रेम दइ, भतिचा जक लयताइम्ह पुद्गल श्रद्धा मदुम्ह जुइ । गुलिं गुलिं पुद्गलं कुशल, अकुशल, दोष दुगु, दोष मदुगु, नीच, उच्चगु धर्म सिडमखु । हाकुगु, तुयुगु गुण दुगु सिडमखुम्ह पुद्गल स्वात्याच्वना बुद्धिहीनम्ह जुइ ।

न्याथी सिपाईत :- १. गुलिं गुलिं सिपाईनं ब्वयाच्वंगु धू खना दुबिना वनी, साहस मदया वनी, थःत थःम्हं बसय् तये फइमखु, संग्रामय् वने नं फइमखु । २. गुलिं गुलिं सिपाईनं मेपिंगु झण्डाया च्वका खना दुबिनावनी, साहस मदयावनी, थःत थःम्हं बशय् तये फइमखु, संग्रामय् वने नं फइमखु । ३. गुलिं गुलिं सिपाईनं संग्रामया सः ताया दुबिनावनी, साहस मदयावनी, थःत थःम्हं बशय् तये फइमखु, संग्रामय् वने नं फइमखु । ४. गुलिं गुलिं सिपाईनं थथःपिं प्रहारं सीगुलिं मन ल्वाकःबुकः (ग्याइ) जुइ । ५. गुलिं गुलिं सिपाईनं ब्वयाच्वंगु धूयात सह याइ, मेपिंगु झण्डाया च्वका खना नं सह याइ, संग्रामया सःयात सह याइ व प्रहारयात नं सह याइ । वं उगु संग्रामयात त्याका, संग्रामं विजय जुया, संग्रामया बिचय् च्वनाच्वनी ।

थथे न्याथी सिपाईथें जाःपि पुद्गलपिं लोकय् विद्यमान जुयाच्वन ।

गुलिं गुलिं भिक्षु ब्वयाच्वंगु धू खना दुबिना वनी, साहस मदया वनी, थःत थःम्हं बशय् तये फइमखु, ब्रह्मचर्य धारणा याये फइमखु । शिक्षाय् दुर्बलताभाव क्यना, शिक्षायात तोता गृहस्थी जुइ । उम्ह भिक्षुं न्यनी - 'फलनागु गामय् अत्यन्त वर्णयुक्तम्ह, लयताख्वाःम्ह, तःसकं बॉलाम्ह कुमारी वा मिसा दु' धका । वं उगु खँ न्यना दुबिना वनी, साहस मदया वनी, शिक्षायात तोता गृहस्थी जुइ । थव हे वया धू खः ।

गुलिं गुलिं भिक्षु ब्वयाच्वंगु धूयात सह याइ, तर झण्डाया च्वका खना दुबिना वनी, साहस मदया वनी, थःत थःम्हं बशय् तये फइमखु, ब्रह्मचर्य धारणा याये फइमखु । शिक्षाय् दुर्बलताभाव क्यना, शिक्षायात तोता गृहस्थी जुइ । उम्ह भिक्षुं - 'फलनागु गामय् अत्यन्त वर्णयुक्तम्ह, लयताख्वाःम्ह, तःसकं बॉलाम्ह

कुमारी वा मिसा दु' धका न्यंगु जक मखुकि स्वयं थःम्ह हे खनी । वं उम्ह खना दुबिना वनी, साहस मदया वनी, शिक्षायात तोता गृहस्थी जुइ । थव हे वया झण्डाया च्वका खः ।

गुलिं गुलिं भिक्षुं ब्वयाच्वंगु धूयात सह याइ, झण्डाया च्वका नं सह याइ, तर संग्रामया सः ताया दुबिना वनी, साहस मदया वनी, थःत थःम्हं बशय् तये फइमखु, ब्रह्मचर्यं धारणा याये फइमखु । शिक्षाय् दुर्बलताभाव क्यना, शिक्षायात तोता गृहस्थी जुइ । उम्ह भिक्षु जङ्गलय्, वृक्षमूल्य् वा शून्यागारय् वनी, अन मिसा वया नाइक खँ ल्हाइ, खँलाबला जुइ, न्हिली, हायेकी । व मिसा नापं नाइक खँ ल्हायेधुंका, न्हिलीधुंका, हायेकीधुंका दुबिना वनी, साहस मदया वनी, शिक्षायात तोता गृहस्थी जुइ । थव हे वया संग्रामया सः खः ।

गुलिं गुलिं भिक्षुं ब्वयाच्वंगु धूयात सह याइ, झण्डाया च्वका नं सह याइ, संग्रामया सःयात नं सह याइ, तर थथःपिं प्रहारं सीगुलिं मन ल्वाकःबुकः जुइ । उम्ह भिक्षु जङ्गलय्, वृक्षमूल्य् वा शून्यागारय् वनी, अन मिसा वया नापं च्वंवइ, नापं ग्वतुवइ, थःगु शरीर चकंकी । व मिसा नापं च्वंना, नापं ग्वतुला, थःगु शरीर चकंके धुंका शिक्षाय् दुर्बलताभाव प्रकट मयासे, शिक्षायात मतोतूसे मैथुनधर्म सेवन याइ । थव हे वया प्रहार खः ।

गुलिं गुलिं भिक्षुं ब्वयाच्वंगु धूयात सह याइ, झण्डाया नं च्वका सह याइ, संग्रामया सःयात नं सह याइ व प्रहारयात नं सह याइ । वं उगु संग्रामयात त्याका, संग्रामं विजय जुया, संग्रामया बिचय् च्वनाच्वनी । भिक्षु जङ्गलय्, वृक्षमूल्य् वा शून्यागारय् वनी, अन मिसा वया नापं च्वंवइ, नापं ग्वतुवइ, थःगु शरीर चकंकी । व मिसा नापं च्वंसां, नापं ग्वतूसां, थःगु शरीर चकंकूसां, अनं बायावया, मुक्त जुया वया कामं अलग जुया लिहाँ वइ ।

वं न्यागू नीवरणयात त्याग याना प्रज्ञां चित्तया उपक्लेशतयूत दुर्बल याना, काम व अकुशलधर्म अलगागु प्रथमध्यान द्वितीयध्यान तृतीयध्यान व चतुर्थध्यान प्राप्त याना च्वनाच्वनी ।

थथे समाहित, परिशुद्ध, स्वच्छ, निर्मल, स्थिर जुइ धुंका वं पूर्वनिवास अनुस्मरण ज्ञानया नितिं चित्त क्वछुकी । वं अनेक प्रकारया पूर्वनिवासया खँ लुमंकी - 'छगू जन्म, निगू जन्म,दोछिगू जन्म, लखछिगू जन्मय्, फलनागु थाय्, नां, गोत्र, वर्ण, नसा, थुजागु सुख दुःख अनुभवीम्ह, थुलि आयु दुम्ह, व अनं च्युत जुया फलनागु थासय् जन्म जुल । व अनं च्युत जुया थन जन्म जुल ।' थथे अनेक प्रकारया पूर्वनिवासयात अनुस्मरण याइ ।

वं च्युति उत्पत्ति ज्ञानया नितिं चित्त क्वछुकि । वं अमानुषीय विशुद्धगु दिव्यचक्षुं सत्त्वपिंत स्वयाच्वनि, थथःगु कर्मानुसारं च्युत व उत्पन्न जुयाच्वपिं,

क्वह्यंषिं, च्वह्यंषिं, बाँलापिं, बाँमलापिं, सुगतीलापिं, दुर्गतीलापिं सत्त्वपिंति सिकाच्चनी । थुपिं सत्त्वपिं काय, वाक् व मनः-दुश्चरित्रं युक्त जुया, आर्यश्रावकपिंति निन्दा याना, मिथ्यादृष्टिक जुया, मिथ्यादृष्टिगु ज्या याना, मृत्युं लिपा दुर्गति, नर्कयु उत्पन्न जुल । थुपिं सत्त्वपिं काय, वाक्, मनः-सुचरित्रं युक्त जुया, आर्यश्रावकपिंति निन्दा मयासे, सम्यक्दृष्टिक जुया, सम्यक्दृष्टिगु ज्या याना, मृत्युं लिपा सुगति, स्वर्गलोक्य उत्पन्न जुल ।

वं आस्रव क्षय ज्ञानया नितिं चित्त क्वछुकी । वं 'श्व दुःख खः', 'श्व दुःखसमुदय खः', 'श्व दुःखनिरोध खः' व 'श्व दुःखसनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिद्ध । 'श्व आस्रव खः', 'श्व आस्रवसमुदय खः', 'श्व आस्रवनिरोध खः' व 'श्व आस्रवनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिद्ध । अले वया चित्त काम-आस्रवं, भव-आस्रवं व अविद्या-आस्रवं विमुक्त जुइ, विमुक्त जुल धयागु ज्ञान नं दइ । जन्म क्षीण जुल, ब्रह्मचर्यवास पवन, यायेमाःगु ज्या यायेधुन, हानं मेगु यायेमानिगु मन्त धका सिद्ध । श्व हे वया संग्रामं विजय खः । थुपिं न्याथी सिपाईथं जाःपिं पुद्गलपिं भिक्षुपिंथायु विद्यमान जुयाच्चन ।

भिक्षा वनीपिं न्याथी पुद्गलपिं खः - १. मूर्खता व मोहं (अज्ञानतां) याना भिक्षा वनीम्ह, २. मभिंगु इच्छा याना वा लोभी जुया भिक्षा वनीम्ह, ३. वें उँइ वा चित्त विक्षिप्त जुया भिक्षा वनीम्ह, ४. बुद्ध वा बुद्ध श्रावकपिसं प्रशंसा यानातःगु धका भिक्षा वनीम्ह, व ५. अल्पेच्छाया कारणं, सन्तोषया कारणं, पाप मदय्केया नितिं, जीवन हनेत माःगु धका भिक्षा वनीम्ह खः । थन गुम्ह अल्पेच्छाया कारणं, सन्तोषया कारणं, पाप मदय्केया नितिं, जीवन हनेत माःगु धका भिक्षा वनीम्ह खः व हे न्याथी भिक्षा वनीपिं मध्ये अग्रम्ह, श्रेष्ठम्ह, प्रमुखम्ह, उत्तमम्ह व प्रवरम्ह खः ।

गथेकि सां दुरु बिइ, दुरु धौ बिइ, धौनं नौनीत बिइ, नौनीतं घ्यः बिइ, घ्यलं चिज (सप्पिमण्ड) बिइ । थन चिज हे अग्र जुइ ।

समयं लिपा (भोजन) मनइपिं न्याथी पुद्गलपिं ...पूर्ववत् ...छगू आसनयु जक च्वनीपिं न्याथी पुद्गलपिं... पूर्ववत्...पांशुकूलिक (वाँछुवया तःगु वसः जक चीवर दयका पुनीपिं) न्याथी पुद्गलपिं... पूर्ववत्...त्रैचीवरिक (स्वपु चीवर जक पुनीपिं) न्याथी पुद्गलपिं... पूर्ववत्...जंगलय च्वनीपिं न्याथी पुद्गलपिं... पूर्ववत्...सिमाक्वय च्वनीपिं न्याथी पुद्गलपिं... पूर्ववत्...चकंगु थासय च्वनीपिं न्याथी पुद्गलपिं... पूर्ववत्...फये जक तुनाच्चनीपिं (गोतुलि मखुपिं) न्याथी पुद्गलपिं... पूर्ववत्...अनुमति बियातःगु आसनयु जक च्वनीपिं न्याथी पुद्गलपिं खः ।

श्मशानयु च्वनीपिं न्याथी पुद्गलपिं खः - मूर्खता व मोहं (अज्ञानतां)

याना श्मशानय् च्वनीम्ह, मभिंगु इच्छा याना वा लोभी जुया श्मशानय् च्वनीम्ह, वें उँइ वा चित्त विक्षिप्त जुया श्मशानय् च्वनीम्ह, बुद्ध वा बुद्ध श्रावकपिसं प्रशंसा याना तःगु धका श्मशानय् च्वनीम्ह, व अल्पेच्छाया कारणं, सन्तोषया कारणं, पाप मदय्केया नितिं, जीवन हनेत माःगु धका श्मशानय् च्वनीम्ह खः । थन गुम्ह अल्पेच्छाया कारणं, सन्तोषया कारणं, पाप मदय्केया नितिं, जीवन हनेत माःगु धका श्मशानय् च्वनीम्ह खः व हे न्याथी श्मशानय् च्वनीपिं मध्ये अग्रम्ह, श्रेष्ठम्ह, प्रमुखम्ह, उत्तमम्ह व प्रवरम्ह खः ।

गथेकि सां दुरु बिइ, दुरुं धौ बिइ, धौनं नौनीत बिइ, नौनीतं घ्यः बिइ, घ्यलं चिज (सप्पिमण्ड) बिइ । थन चिज हे अग्र जुइ ।

खुगूगु निर्देश न्हापा न्यने मनंगु धर्मय् थःम्हं हे सत्ययात थुइका, अन सर्वज्ञ प्राप्त याना मानसिक बलत नं थःगु बशय् तयाच्वनीम्ह सम्यक्सम्बुद्ध धका सिइकेमाः । न्हापा न्यने मनंगु धर्मय् थःम्हं हे सत्ययात थुइका, अन सर्वज्ञ प्राप्त याये फइमखु व मानसिक बलत नं थःगु बशय् तये फइमखुम्ह प्रत्येकसम्बुद्ध धका सिइकेमाः । न्हापा न्यने मनंगु धर्मय् थःम्हं हे सत्ययात थुइके फइमखु, तर श्वहे जन्मय् दुःखयात अन्त याना श्रावक पारमिता पूर्ण यापिं सारिपुत्र व मौद्गल्यायन धका सिइकेमाः । न्हापा न्यने मनंगु धर्मय् थःम्हं हे सत्ययात थुइके फइमखु, तर श्व हे जन्मय् दुःखयात अन्त याना श्रावक पारमिता पूर्ण मयापिं ल्यं दुपिं अर्हत्पिं धका सिइकेमाः । न्हापा न्यने मनंगु धर्मय् थःम्हं हे सत्ययात थुइके फइमखु, न श्वहे जन्मय् दुःखयात अन्त याइ तर अनागामीम्ह जुइ, हानं थन लिहाँ वइमखुम्ह अनागामीम्ह धका सिइकेमाः । न्हापा न्यने मनंगु धर्मय् थःम्हं हे सत्ययात थुइके फइमखु, न श्व हे जन्मय् दुःखयात अन्त याइ तर आगामीम्ह (लिहाँ वइम्ह) जुइ, हानं थन लिहाँ वइपिं श्रोतापन्नम्ह व सकृदागामीम्ह धका सिइकेमाः ।

न्हेगूगु निर्देश पूर्णरूपं हाकुगु अकुशलधर्म हे जक युक्त जुयाच्वनीम्ह पुद्गल छको लखय् दुबिना वना दुबिना तुं वनीम्ह खः ।

गुलिं पुद्गल 'कुशल धर्मय् श्रद्धा, हिरी, ओत्तप्प, वीर्य, व प्रज्ञा दुगु बाँला', धका थहाँ वइ । वया उगु श्रद्धा, हिरी, ओत्तप्प, वीर्य, व प्रज्ञा न स्थीर जुइ, न त वृद्धि हे जुइ, परन्तु नाश जुइ । थथे थहाँ वया दुबिना तुं वनीम्ह पुद्गल खः ।

गुलिं पुद्गल 'कुशल धर्मय् श्रद्धा, हिरी, ओत्तप्प, वीर्य, व प्रज्ञा दुगु बाँला', धका थहाँ वइ । वया उगु श्रद्धा, हिरी, ओत्तप्प, वीर्य, व प्रज्ञा न नाश जुइ, न त वृद्धि हे जुइ, परन्तु स्थीर जुइ । थथे थहाँ वया दत्ता च्वनीम्ह पुद्गल

खः ।

गुलिं पुद्गल 'कुशल धर्म्य् श्रद्धा, हिरी, ओत्तप्प, वीर्यं, व प्रज्ञा दुगु बाँला', धका तहाँ वइ । वं स्वंगू संयोजनत परिक्षय याना कुतुं वने म्वाःम्ह निश्चय नं सम्बोधिपाखे न्ह्यज्याइम्ह श्रोतापन्नम्ह जुइ । थथे तहाँ वया अवलोकन याना स्वया चवनीम्ह खः ।

गुलिं पुद्गल 'कुशल धर्म्य् श्रद्धा, हिरी, ओत्तप्प, वीर्यं, व प्रज्ञा दुगु बाँला', धका तहाँ वइ । वं स्वंगू संयोजनत परिक्षय याना राग, द्वेष व मोहयात म्हो (कम) याना सकृदागामी जुया, छक हे जक श्व लोक्य् वया दुःख अन्त याइ । थथे तहाँ वया न्ह्यव्वा वनीम्ह पुद्गल खः ।

गुलिं पुद्गल 'कुशल धर्म्य् श्रद्धा, हिरी, ओत्तप्प, वीर्यं, व प्रज्ञा दुगु बाँला', धका तहाँ वइ । वं न्यागू क्वय्या संयोजनत परिक्षय याना औपपातिक जन्म जुया, उगु लोकं लिहाँ वये म्वायेक अन हे परिनिर्वाण जुइ । थथे तहाँ वया स्थायीत्व प्राप्त जूम्ह पुद्गल खः ।

गुलिं पुद्गल 'कुशल धर्म्य् श्रद्धा, हिरी, ओत्तप्प, वीर्यं, व प्रज्ञा दुगु बाँला', धका तहाँ वइ । वं आसवयात क्षय याना अनासव जुया स्वयं श्व हे जन्म्य् चित्तविमुक्तियात अभिज्ञाद्वारा प्राप्त याना विहार यानाचवनी । थथे तहाँ वया उत्तीर्ण जुया पारी थयंका थथ्यागु थासय् दना च्वंम्ह ब्राह्मण पुद्गल खः ।

निखेरं विमुक्तम्ह, प्रज्ञाविमुक्तम्ह, कायसाक्षीम्ह, दृष्टिप्राप्तम्ह, श्रद्धाविमुक्तम्ह, धर्मानुसारीम्ह व श्रद्धानुसारीम्ह पिनिगु परिभाषा चव्य् कना वयाथें हे खः ।

च्यागूगु निर्देश श्रोतापन्नम्ह व श्रोतापन्न फल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह, सकृदागामीम्ह व सकृदागामी फल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह, अनागामीम्ह व अनागामी फल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह, अर्हत्म्ह व अर्हत् फल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह, थुपिं प्यम्ह पुद्गलपिं मार्गं युक्तपिं व प्यम्ह फलं युक्तपिं खः ।

गुंगूगु निर्देश सम्यक्सम्बुद्ध, प्रत्येकसम्बुद्ध, निखेरं विमुक्तम्ह, प्रज्ञाविमुक्तम्ह, कायसाक्षीम्ह, दृष्टिप्राप्तम्ह, श्रद्धाविमुक्तम्ह, धर्मानुसारीम्ह व श्रद्धानुसारीम्ह पिनिगु परिभाषा चव्य् कना वयाथें हे खः ।

भिगूगु निर्देश न्हेक तक जन्म जुइम्ह, कुलं कुलम्ह, छगू पुसांम्ह, सकृदागामीम्ह, व श्वहे जन्म्य् अर्हत्म्ह, थुपिं न्याथी पुद्गलपिं थन

(कामावचरभूमी) हे मदया वनीपिं खः । बिच्य् परिनिर्वाण जुइम्ह, च्वय् थहां वना परिनिर्वाण जुइम्ह, असंस्कारं (बिना तेवां) परिनिर्वाण जुइम्ह, ससंस्कारं (तेवां) परिनिर्वाण जुइम्ह, व उध्वंश्रोत अकनिष्टगामीम्ह, थुपिं न्याथी पुद्गलपिं थनं तोता (सुद्धावासय्) जक मदया वनीपिं खः ।

थुलि पुद्गलपिनिगु पुद्गल प्रज्ञप्ति खः ।

पुद्गलप्रज्ञप्ति ग्रन्थया भूमिका क्वचाल ।

थुगु महत्त्वपूर्णगु 'पुग्गलपञ्जत्ति' ग्रन्थ नेपाल भाषां अनुवाद यायेत क्वातुक प्रेरणा बिया बिज्याम्ह दुण्डबहादुर उपासकप्रति न्ह्याक्व आभारी जूसां गाइ मखुगु जुल । वीर-पूर्ण पुस्तक संग्रहालयपाखें 'पुग्गलपञ्जत्ति' ग्रन्थ पिकया ब्यूगुलिं प्रकाशकपिंप्रति साधुवाद बियाचवना । नेपाल भाषा सम्बन्धी छुं छुं भाषा शुद्धिया सुभावा बिया दीपिं भाजु मदन मोहन गोपाल प्रधान व भाजु बज्रमुनि बज्राचार्यया प्रति सुभाय् देछाना चवना । थव सफू याकनं छापय् याना ब्यूगुलिं न्यू नेपाल प्रेसयात नं धन्यवाद दु ।

थुगु ग्रन्थद्वारा कर्मकाण्डय् इतःमितः कना छु याये छु याये जुयाचवंपिं मानवजनपित शुद्ध, स्वच्छ व निर्मलगु धर्मय् न्ह्यज्यांवना बुद्धया शासनय् चवना जीवन सार्थक यायेत सफल जुइ धयागु आशा यानाचवना ।

ने.सं. १९२८ पोहेला गाः तृतीया

अनुवादक

भिक्षु धर्मगुप्त
बौद्ध जन विहार
सुनागुँ, ललितपुर

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।
वसपोल भगवान् अर्हत् सम्यक्सम्बुद्धयात् नमस्कार ।

अभिधम्मपिटकय्

पुग्गलपञ्जत्ति

(पुद्गलप्रज्ञप्ति)

मातिका(धलः)

१. छगूगु उद्देस

१. खुगू प्रज्ञप्ति (धयागु) स्कन्धप्रज्ञप्ति, आयतनप्रज्ञप्ति, धातुप्रज्ञप्ति, सत्यप्रज्ञप्ति, इन्द्रियप्रज्ञप्ति व पुद्गलप्रज्ञप्ति खः ।

२. छु छु (गुकथं) स्कन्ध (धयागु) या स्कन्धप्रज्ञप्ति खः ? गुलिनं न्यागू स्कन्धत दु उपिं फुक्कसित स्कन्धया प्रज्ञप्ति धका धाइ । गथेकि :- रूपस्कन्ध, वेदनास्कन्ध, संज्ञास्कन्ध, संस्कारस्कन्ध व विज्ञानस्कन्ध ।

३. छु छु आयतन (धयागु) या आयतनप्रज्ञप्ति खः ? गुलिनं भिंनिगू आयतनत दु उपिं फुक्कसित आयतनप्रज्ञप्ति धका धाइ । गथेकि :- चक्षु आयतन, रूपायतन, श्रोतायतन, शब्दायतन, घानायतन, गन्धायतन, जिह्वायतन, रसायतन, कायायतन, स्पर्शायतन, मनायतन व धर्मायतन ।

४. छु छु धातु (धयागु) या धातुप्रज्ञप्ति खः ? गुलिनं भिंच्यागू धातुत दु उपिं फुक्कसित धातुप्रज्ञप्ति धका धाइ । गथेकि :- चक्षुधातु, रूपधातु, चक्षुविज्ञानधातु, श्रोतधातु, शब्दधातु, श्रोतविज्ञानधातु, घानधातु, गन्धधातु, घानविज्ञानधातु, जिह्वाधातु, रसधातु, जिह्वाविज्ञानधातु, कायधातु, स्पर्शधातु, कायविज्ञानधातु, मनोधातु, धर्मधातु व मनोविज्ञानधातु ।

५. छु छु सत्य (धयागु) या सत्यप्रज्ञप्ति खः ? गुलिनं प्यंगू सत्यत दु उपिं फुक्कसित सत्यप्रज्ञप्ति धका धाइ । गथेकि :- दुःखसत्य, समुदयसत्य, निरोधसत्य व मार्गसत्य ।

६. छु छु (गुकथं) इन्द्रियया इन्द्रियप्रज्ञप्ति खः ? गुलिनं नीनिगू इन्द्रियत दु उपिं फुक्कसित इन्द्रियप्रज्ञप्ति धका धाइ । गथेकि :- चक्षु इन्द्रिय, श्रोत इन्द्रिय, घान इन्द्रिय, जिह्वा इन्द्रिय, काय इन्द्रिय, मन इन्द्रिय, स्त्री इन्द्रिय, पुरुष इन्द्रिय, जीवित इन्द्रिय, सुख इन्द्रिय, दुःख इन्द्रिय, सौमनस्य इन्द्रिय, दौमनस्य इन्द्रिय, उपेक्षा इन्द्रिय, श्रद्धा इन्द्रिय, वीर्य इन्द्रिय, स्मृति इन्द्रिय, समाधि इन्द्रिय, प्रज्ञा इन्द्रिय, मस्यूनिगु सीइकेगु इन्द्रिय, स्यूगु इन्द्रिय व सीइ धुकूगु इन्द्रिय ।

७. छु छु (गुकथं) पुद्गल (व्यक्ति) पिनिगु पुद्गलप्रज्ञप्ति खः ?

(छथी पुद्गलपिं):

१. समयविमुक्तम्ह
२. बेसमयविमुक्तम्ह
३. छावासुम्ह (चलितम्ह, नाश जुइम्ह)
४. क्वातुम्ह (अचलितम्ह, नाश मजुइम्ह)
५. परिहानीम्ह
६. अपरिहानीम्ह
७. बिचाः गाम्ह (चैतन्यम्ह)
८. रक्षा याये फुम्ह (रक्षक)
९. पृथग्जनम्ह
१०. गोत्रीयम्ह
११. गयाःम्ह
१२. मगयाःम्ह
१३. योग्यम्ह
१४. अयोग्यम्ह
१५. निश्चितम्ह
१६. अनिश्चितम्ह
१७. प्रतिपन्तम्ह
१८. फलय् स्थितम्ह
१९. ज्वःछुयोम्ह (समशिर्षीम्ह)
२०. कल्पस्थायीम्ह
२१. आर्यम्ह
२२. अनार्यम्ह
२३. शैक्षम्ह
२४. अशैक्षम्ह

२५. न शैक्षम्ह न अशैक्षम्ह
२६. त्रिविद्याम्ह
२७. षड्भिज्ञम्ह
२८. सम्यक्सम्बुद्ध
२९. प्रत्येकसम्बुद्ध
३०. निखेरं विमुक्तम्ह
३१. प्रज्ञाविमुक्तम्ह
३२. कायसाक्षीम्ह
३३. दृष्टिप्राप्तम्ह
३४. श्रद्धाविमुक्तम्ह
३५. धर्मानुसारीम्ह
३६. श्रद्धानुसारीम्ह
३७. न्हेक तक जन्म जुइम्ह
३८. कुलं कुलम्ह
३९. छगू पुसाम्ह
४०. सकृदागामीम्ह
४१. अनागामीम्ह
४२. बिचय् परिनिर्वाण जुइम्ह
४३. च्वय् थहां वना परिनिर्वाण जुइम्ह
४४. असंस्कारं (बिना तेवां) परिनिर्वाण जुइम्ह
४५. संसंस्कारं (तेवां) परिनिर्वाण जुइम्ह
४६. उध्वंश्रोत अकनिष्टगामीम्ह
४७. श्रोतापन्नम्ह
४८. श्रोतापन्न फल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह
४९. सकृदागामीम्ह
५०. सकृदागामी फल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह
५१. अनागामीम्ह
५२. अनागामी फल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह
५३. अर्हत्म्ह
५४. अर्हत् फल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह

छगूगु धलः क्वचाल ।

२. निगू उद्देस

८. निथी पुद्गलपिं

१. क्रोधीम्ह (तँ दुम्ह) व ब्वलसा (बदला) काइम्ह
२. मेपिनिगु गुणयात स्यंकीम्ह व मेपित स्यंकीम्ह
३. इर्ष्यालुम्ह (इर्ष्या याइम्ह) व नुगः स्याःम्ह
४. भंगः लाइम्ह व छले याइम्ह
५. मछाः मज्जम्ह व मभिंगु ज्याय् मग्याःम्ह
६. आदर गौरव (हनाबना) मदुम्ह व मभिं पासापिं दुम्ह
७. इन्द्रियय् रक्षा मयाइम्ह व भोजनय् (नयेगुली) मात्रा मस्यूम्ह
८. स्मृति (लुमन्ति) मदुम्ह व होश मदुम्ह
९. अःकथं शीलाचारीम्ह व अःखगु दृष्टि दुम्ह
१०. दुने गथःम्ह (पंगलम्ह) व पिने गथःम्ह (पंगलम्ह)
११. तँ मदुम्ह व ब्वलसा मकाइम्ह
१२. मेपिनिगु गुणयात मस्यंकीम्ह व मेपित मस्यंकीम्ह
१३. इर्ष्यालु मज्जम्ह व नुगः मस्याःम्ह
१४. भंगः मलाइम्ह व छले मयाइम्ह
१५. मछाः पहः दुम्ह व मभिंगु ज्याय् ग्याःम्ह
१६. आदर गौरव (हनाबना) दुम्ह व भिं पासापिं दुम्ह
१७. इन्द्रियय् रक्षा याइम्ह व भोजनय् (नयेगुली) मात्रा स्यूम्ह
१८. स्मृति दुम्ह व होश दुम्ह
१९. शीलाचारीम्ह व भिंगु दृष्टि दुम्ह
२०. लोकय् दुर्लभपिं निथी पुद्गल
२१. सन्तोष जुइ थाकुपिं निथी पुद्गल
२२. सन्तोष जुइ अपुपिं निथी पुद्गल
२३. आसव वृद्धि जुइपिं निथी पुद्गल
२४. आसव वृद्धि जुइ मखुपिं निथी पुद्गल
२५. क्वह्यंम्ह व च्वह्यंम्ह
२६. तृप्तम्ह (लुधंम्ह) व तृप्त याइम्ह (लुधंकीम्ह)

निगू धलः क्वचाल ।

३. स्वंगू उद्देश

९. स्वथी पुद्गलपिं

१. निराशम्ह, आशा दुम्ह, आशा मदये धुंकूम्ह
२. स्वम्ह वासः उपमारूपी पुद्गलपिं
३. कायसाक्षीम्ह, दृष्टिप्राप्तम्ह, श्रद्धाविमुक्तम्ह
४. नवःगु घच्यापूगु खँ ल्हाइम्ह, स्वाँथें नाइक खँ ल्हाइम्ह, कस्तिथें चाकुक् खँ ल्हाइम्ह
५. घाःथें मन दुम्ह पुद्गल, मतथें मन दुम्ह पुद्गल, वजिरमणिथें जागु मन दुम्ह पुद्गल
६. काँम्ह, छापाः मिखा दुम्ह, निपाः मिखा दुम्ह
७. भोपुगु (क्वछुगु) बुद्धि दुम्ह पुद्गल, वाःगु (प्वःचिना मतःगु) बुद्धि दुम्ह पुद्गल, चकंगु बुद्धि दुम्ह पुद्गल
८. गुलिं गुलिं काम्य व भव्य अवीतरागीम्ह पुद्गल, गुलिं गुलिं काम्य वीतरागीम्ह व भव्य अवीतरागीम्ह पुद्गल, गुलिं गुलिं काम्य व भव्य वीतरागीम्ह पुद्गल
९. ल्वँहंतय्थें च्वया (किया) तःम्ह पुद्गल, बँय्थें च्वया तःम्ह पुद्गल, लखय्थें च्वया तःम्ह पुद्गल
१०. कापःथें जापिं स्वम्ह पुद्गलपिं
११. काशीया वसःथें जापिं स्वम्ह पुद्गलपिं
१२. म्हसिके अपूम्ह, म्हसिके थाक्म्ह, म्हसिके हे फैमखुम्ह
१३. गुलिं गुलिं पुद्गल संगत याये मज्य, नापं जुइ मज्य, मिले जुयाचवने मज्य । गुलिं गुलिं पुद्गल संगत याये ज्य, नापं जुइ ज्य, मिले जुयाचवने ज्य । गुलिं गुलिं पुद्गल सत्कार गौरव तया संगत यायेमाः, नापं जुइमाः, मिले जुयाचवनेमाः ।
१४. गुलिं गुलिं पुद्गल मय्केमाः संगत याये मज्य, नापं जुइ मज्य, मिले जुयाचवने मज्य । गुलिं गुलिं पुद्गल उपेक्षित यायेमाः संगत याये मज्य, नापं जुइ मज्य, मिले जुयाचवने मज्य । गुलिं गुलिं पुद्गल संगत यायेमाः, नापं जुइमाः, मिले जुयाचवनेमाः ।
१५. गुलिं गुलिं पुद्गल शील्य परिपूर्णम्ह जुया समाधि व प्रज्ञाय भतिचा जक पूर्णम्ह जुइ । गुलिं गुलिं पुद्गल शील्य व समाधी परिपूर्णम्ह जुया प्रज्ञाय भतिचा जक पूर्णम्ह जुइ । गुलिं गुलिं पुद्गल शील्य, समाधी व प्रज्ञाय परिपूर्णम्ह

जुइ ।

१६. स्वम्ह शास्तापिं
१७. मेपिं नं स्वम्ह शास्तापिं

स्वंगूगु धलः क्वचाल ।

४. प्यंगूगु उद्देस

१०. प्यथी पुद्गलपिं

१. असत्पुरूषम्ह, असत्पुरूषम्ह स्वयां भन् (मभिंम्ह) असत्पुरूषम्ह, सत्पुरूषम्ह, सत्पुरूषम्ह स्वयां भन् (भिंम्ह) सत्पुरूषम्ह ।
२. पापीम्ह, पापीम्ह स्वयां भन् पापीम्ह, कल्याणीम्ह, कल्याणीम्ह स्वयां भन् कल्याणीम्ह ।
३. पापधर्मीम्ह, पापधर्मीम्ह स्वयां भन् पापधर्मीम्ह, कल्याणधर्मीम्ह, कल्याणधर्मीम्ह स्वयां भन् कल्याणधर्मीम्ह ।
४. दोष दुम्ह, दोष अप्वः दुम्ह, अल्प दोष दुम्ह, दोष मदुम्ह ।
५. संक्षिप्तं थुइम्ह, विस्तृतं थुइम्ह, क्यनायंका थुइकेमाःम्ह, शब्दानुसारं थुइकेमाःम्ह ।
६. उचितकथं धाइम्ह जूसां याकनं धाये मफुम्ह, याकनं धाइम्ह जूसां उचितकथं मधाइम्ह, उचितकथं व याकनं धाइम्ह, न उचितकथं धाइम्ह न त याकनं धाइम्ह ।

७. धर्मकथिक प्यम्ह पुद्गलपिं
८. सुपाँय् उपमारूपी प्यम्ह पुद्गलपिं
९. छुँ उपमारूपी प्यम्ह पुद्गलपिं
१०. अँ उपमारूपी प्यम्ह पुद्गलपिं
११. घः उपमारूपी प्यम्ह पुद्गलपिं
१२. लः पुखु उपमारूपी प्यम्ह पुद्गलपिं
१३. द्वहं उपमारूपी प्यम्ह पुद्गलपिं
१४. सर्प उपमारूपी प्यम्ह पुद्गलपिं

१५. गुलिं गुलिं पुद्गल बिना विचारं बाँलाक मथुइकं हे प्रशंसा याये मलोम्हसित प्रशंसा याइ । गुलिं गुलिं पुद्गल बिना विचारं बाँलाक मथुइकं हे

प्रशंसा याये लोम्हसित प्रशंसा याइमखु । गुलिं गुलिं पुद्गल बिना विचारं बाँलाक मथुइकं हे श्रद्धा तये म्वाःथाय् श्रद्धा तयाचवनी । गुलिं गुलिं पुद्गल बिना विचारं बाँलाक मथुइकं हे श्रद्धा तये माःथाय् श्रद्धा तइमखु ।

१६. गुलिं गुलिं पुद्गल विचार याना बाँलाक थुइका हे प्रशंसा याये मलोम्हसित प्रशंसा याइमखु (निन्दा याये लोम्हसित निन्दा याइ) । गुलिं गुलिं पुद्गल विचार याना बाँलाक थुइका हे प्रशंसा याये लोम्हसित प्रशंसा याइ । गुलिं गुलिं पुद्गल विचार याना बाँलाक थुइका हे श्रद्धा तये म्वाःथाय् श्रद्धा तइमखु । गुलिं गुलिं पुद्गल विचार याना बाँलाक थुइका हे श्रद्धा तये माःथाय् श्रद्धा तइ ।

१७. गुलिं गुलिं पुद्गल प्रशंसा याये मलोम्हसित (निन्दा याये लोम्हसित) सत्यगु, तथ्यगु, समयानुसारं (ई कथं) प्रशंसा याइमखु (निन्दा याइ) व प्रशंसा याये लोम्हसित नं सत्यगु, तथ्यगु, समयानुसारं प्रशंसा (चवछायेगु) याइमखु । गुलिं गुलिं पुद्गल प्रशंसा याये लोम्हसित सत्यगु, तथ्यगु, समयानुसारं प्रशंसा याइ व प्रशंसा याये मलोम्हसित सत्यगु, तथ्यगु, समयानुसारं प्रशंसा याइमखु । गुलिं गुलिं पुद्गल प्रशंसा याये मलोम्हसित सत्यगु, तथ्यगु, समयानुसारं प्रशंसा याइमखु व प्रशंसा याये लोम्हसित सत्यगु, तथ्यगु, समयानुसारं प्रशंसा याइ । गुलिं गुलिं पुद्गल न प्रशंसा याये मलोम्हसित सत्यगु, तथ्यगु, समयानुसारं प्रशंसा याइ न त प्रशंसा याये लोम्हसित हे सत्यगु, तथ्यगु, समयानुसारं प्रशंसा याइ ।

१८. उत्साहया फलं म्वाणा च्वंम्ह तर पुण्यया फलं मखु, पुण्यया फलं म्वाणा च्वंम्ह तर उत्साहया फलं मखु, उत्साहया फलं व पुण्यया फलं म्वाणा च्वंम्ह, न उत्साहया फलं म्वाणा च्वंम्ह न त पुण्यया फलं हे म्वाणा च्वंम्ह ।

१९. ख्यँ थासं ख्यँ थासय् वनीम्ह, ख्यँ थासं तुयू थासय् वनीम्ह, तुयू थासं ख्यँ थासय् वनीम्ह, तुयू थासं तुयू थासय् वनीम्ह ।

२०. क्वं क्वय् वनीम्ह, क्वं च्वय् वनीम्ह, च्वं क्वय् वनीम्ह, च्वं च्वय् वनीम्ह ।

२१. सिमा उपमारूपी प्यम्ह पुद्गलपिं ।

२२. रूपप्रमाणीम्ह, रूपं प्रसन्नम्ह, शब्दप्रमाणीम्ह, शब्दं प्रसन्नम्ह ।

२३. भ्वाथःगु प्रमाणीम्ह, भ्वाथःगुलिं प्रसन्नम्ह, धर्मप्रमाणीम्ह, धर्म प्रसन्नम्ह ।

२४. गुलिं गुलिं पुद्गल थःगु हितया नितिं जुइम्ह परन्तु मेपिनिगु हितया नितिं मखु । गुलिं गुलिं पुद्गल मेपिनिगु हितया नितिं जुइम्ह परन्तु थःगु हितया नितिं मखु । गुलिं गुलिं पुद्गल थःगु हित व मेपिनिगु हितया नितिं नं जुइम्ह । गुलिं गुलिं पुद्गल थःगु हित व मेपिनिगु हितया नितिं मजुइम्ह ।

२५. गुलिं गुलिं पुद्गल थःत थःम्हं दुःखकष्ट बियाचवनी व थःत थःम्हं

दुःखकष्ट बिद्धत कुतः नं यानाच्चनी । गुलिं गुलिं पुद्गल मेपितं दुःखकष्ट बियाच्चनी व मेपितं दुःखकष्ट बिद्धत कुतः नं यानाच्चनी । गुलिं गुलिं पुद्गल थःत थःम्हं दुःखकष्ट बियाच्चनी व थःत थःम्हं दुःखकष्ट बिद्धत कुतः नं यानाच्चनी, मेपितं नं दुःखकष्ट बियाच्चनी व मेपितं दुःखकष्ट बिद्धत कुतः नं यानाच्चनी । गुलिं गुलिं पुद्गल थःत थःम्हं दुःखकष्ट बियाच्चनी मखु हानं थःत थःम्हं दुःखकष्ट बिद्धत कुतः नं यानाच्चनी मखु, मेपितं नं दुःखकष्ट बियाच्चनी मखु हानं मेपितं दुःखकष्ट बिद्धत कुतः यानाच्चनी मखु । थुकथं वं थःत थःम्हं दुःखकष्ट मब्बूसे हानं मेपितं नं दुःखकष्ट मब्बूसे, थ्व हे जन्मय् धर्मय् आस्था तया (क्लेश) स्याना, सिच्चुका, सुखया अनुभव याना थः शुद्धरूपं च्वनाच्चनी ।

२६. राग दुम्ह, द्वेष दुम्ह, मोह दुम्ह, अभिमान दुम्ह ।

२७. गुलिं गुलिं पुद्गलया आध्यात्मिक चित्तसमाधि प्राप्त जूसां, अधिप्रज्ञाधर्मविपश्यना (समाधि) प्राप्त मजू । गुलिं गुलिं पुद्गलया अधिप्रज्ञाधर्मविपश्यना प्राप्त जूसां, आध्यात्मिक चित्तसमाधि प्राप्त मजू । गुलिं गुलिं पुद्गलया आध्यात्मिक चित्तसमाधि नं प्राप्त जू, अधिप्रज्ञाधर्मविपश्यना नं प्राप्त जू । गुलिं गुलिं पुद्गलया न आध्यात्मिक चित्तसमाधि प्राप्त जू, न त अधिप्रज्ञाधर्मविपश्यना हे प्राप्त जू ।

२८. स्रोतानुगामीम्ह पुद्गल, प्रतिस्रोतगामीम्ह पुद्गल, स्थायीम्ह पुद्गल, उतीर्ण जुया पारीथ्यंका थथ्यागु थासय् दनाच्चंम्ह ब्राह्मण ।

२९. भतिच्चा न्यना, न्यनागु अनुसारं ज्या मयाःम्ह । भतिच्चा न्यना, न्यनागु अनुसारं ज्या याःम्ह । अप्वः न्यना, न्यनागु अनुसारं ज्या मयाःम्ह । अप्वः न्यना, न्यनागु अनुसारं ज्या याःम्ह ।

३०. क्वातुम्ह श्रमण, पलेस्वाँथें जाःम्ह श्रमण, तुयूगु पलेस्वाँथें जाःम्ह श्रमण, श्रमणापिमध्ये नाइसे यइपुसे च्वंम्ह श्रमण ।

प्यंगू धलः क्वचाल ।

५. न्यागूगु उद्देस

११. न्याथी पुद्गलपिं

१. गुलिं गुलिं पुद्गलं अभ्यास नं यानाच्चनी, तःसकं दुःख (पश्चाताप) नं तायाच्चनी अले वं चित्तविमुक्ति व प्रज्ञाविमुक्तियात यथार्थरूपं सीइमखु, तर वया गुलिनं उत्पन्न जूगु मभिंगु अकुशल धर्मत पूर्णरूपं (छुं हे) ल्यं मदयेक नाश जुयावनी । गुलिं गुलिं पुद्गलं अभ्यास नं यानाच्चनी, तःसकं दुःख नं ताइमखु, अले वं चित्तविमुक्ति व प्रज्ञाविमुक्तियात यथार्थरूपं सिइमखु, तर वया गुलि नं उत्पन्न जूगु मभिंगु अकुशल धर्मत पूर्णरूपं ल्यं हे मदयेक नाश जुयावनी । गुलिं गुलिं पुद्गलं अभ्यास याइमखु, तःसकं दुःख नं तायाच्चनी अले वं चित्तविमुक्ति व प्रज्ञाविमुक्तियात यथार्थरूपं सिइमखु, तर वया गुलि नं उत्पन्न जूगु मभिंगु अकुशल धर्मत पूर्णरूपं ल्यं हे मदयेक नाश जुयावनी । गुलिं गुलिं पुद्गलं न अभ्यास याइ, न त तःसकं दुःख ताइ, अले वं चित्तविमुक्ति व प्रज्ञाविमुक्तियात यथार्थरूपं सिइमखु, तर वया गुलि नं उत्पन्न जूगु मभिंगु अकुशल धर्मत पूर्णरूपं ल्यं हे मदयेक नाश जुयावनी । गुलिं गुलिं पुद्गलं न अभ्यास याइ, न त तःसकं दुःख ताइ, वं चित्तविमुक्ति व प्रज्ञाविमुक्तियात यथार्थरूपं सिइ, तर वया गुलिनं उत्पन्न जूगु मभिंगु अकुशल धर्मत पूर्णरूपं (छुं हे) ल्यं हे मदयेक नाश जुयावनी (मदया वनी) ।

२. बिइ धुंका क्वट्यंका स्वइम्ह, नापं चवना क्वट्यंका स्वइम्ह, थःगु खँय् जक जिद्दीम्ह, श्रद्धा मदुम्ह, स्वात्याँ चवना बुद्धिहीनम्ह ।

३. सिपाईथें जाःपिं न्याथी पुद्गलपिं

४. भिक्षा वनीपिं न्याथी पुद्गलपिं

५. समयं लिपा (ई वंका) मनइपिं न्याथी पुद्गलपिं

६. छगु आसनय् जक चवनीपिं न्याथी पुद्गलपिं

७. पाशुकूलिक (वाँछोयातःगु वसः जक चीवर दय्का पुनीपिं) न्याथी

पुद्गलपिं

८. त्रैचीवरिक (स्वपु चीवर जक पुनीपिं) न्याथी पुद्गलपिं

९. जंगलय् चवनीपिं न्याथी पुद्गलपिं

१०. सिमाक्वय् चवनीपिं न्याथी पुद्गलपिं

११. चःकंगु थासय् चवनीपिं न्याथी पुद्गलपिं

१२. फये जक तुनाच्चनीपिं (गोतुलि मखुपिं) न्याथी पुद्गलपिं

१३. अनुमति बियातःगु आसनय् जक चवनीपिं न्याथी पुद्गलपिं

१४. श्मशानय् चवनीपिं न्याथी पुद्गलपिं

न्यागूगु धलः क्वचाल ।

६. खुगूगु उद्देस

१२. खुथी पुद्गलपिं

१. गुलिं गुलिं पुद्गल न्हापा न्यने मनंगु धर्मय् थःम्हं हे सत्ययात थुइका, अन सर्वज्ञ प्राप्त याना मानसिक बलत नं थःगु बसय् तयाच्चवनी । गुलिं गुलिं पुद्गल न्हापा न्यने मनंगु धर्मय् थःम्हं हे सत्ययात थुइका, अन सर्वज्ञ प्राप्त याये फइमखु व मानसिक बलत नं थःगु बसय् तये फइमखु । गुलिं गुलिं पुद्गल न्हापा न्यने मनंगु धर्मय् थःम्हं हे सत्ययात थुइके फइमखु, तर थव हे जन्मय् दुःखयात अन्त याना श्रावक पारमिता पूर्ण याइ । गुलिं गुलिं पुद्गल न्हापा न्यने मनंगु धर्मय् थःम्हं हे सत्ययात थुइके फइमखु, तर थव हे जन्मय् दुःखयात अन्त याना श्रावक पारमिता पूर्ण याइमखु । गुलिं गुलिं पुद्गल न्हापा न्यने मनंगु धर्मय् थःम्हं हे सत्ययात थुइके फइमखु, न थव हे जन्मय् दुःखयात अन्त याइ तर अनागामी जुइ, हानं थन लिहाँ वइमखुत । गुलिं गुलिं पुद्गल न्हापा न्यने मनंगु धर्मय् थःम्हं हे सत्ययात थुइके फइमखु, न थव हे जन्मय् दुःखयात अन्त याइ तर आगामी (लिहाँ वइम्ह) जुइ, हानं थन लिहाँ वइ ।

खुगूगु धलः क्वचाल ।

७. न्हेगूगु उद्देस

१३. न्हेथी पुद्गलपिं

१. लः उपमारूपी न्हेथी पुद्गलपिं - 'छको लखय् दुबिना वना दुबिना तुं वनीम्ह, थहाँ वया दुबिना वनीम्ह, थहाँ वया दना चवनीम्ह, थहाँ वया अवलोकन याना स्वया चवनीम्ह, थहाँ वया न्ह्यब्बा (न्ह्यज्यां) वनीम्ह, थहाँ वया स्थायीत्व प्राप्त जूम्ह, थहाँ वया उतीर्ण जुया पारी थयंका थथ्यागु थासय् दना च्वंम्ह

ब्राह्मण' दु ।

२. निखेरं विमुक्तम्ह, प्रज्ञाविमुक्तम्ह, कायसाक्षीम्ह, दृष्टिप्राप्तम्ह, श्रद्धाविमुक्तम्ह, धर्मानुसारीम्ह, श्रद्धानुसारीम्ह ।

न्हेगूु धलः क्वचाल ।

द. च्यागूु उद्देस

१४. च्याथी पुद्गलपिं

१. मार्गं युक्तपिं प्यथी, फलं युक्तपिं प्यथी पुद्गलपिं ।

च्यागूु धलः क्वचाल ।

९. गुंगूु उद्देस

१५. गुथी पुद्गलपिं

१. सम्यक्सम्बुद्ध, प्रत्येकसम्बुद्ध, निखेरं विमुक्तम्ह, प्रज्ञाविमुक्तम्ह, कायसाक्षीम्ह, दृष्टिप्राप्तम्ह, श्रद्धाविमुक्तम्ह, धर्मानुसारीम्ह, श्रद्धानुसारीम्ह ।

गुंगूु धलः क्वचाल ।

१०. भिगूु उद्देस

१६. भिथी पुद्गलपिं

१. थन हे मदया वनीपिं न्याथी, थनं तोता जक मदया वनीपिं न्याथी ।

भिगूु धलः क्वचाल ।

पुद्गल प्रज्ञप्तिया धलः क्वचाल ।

न्हापांगु निर्देश

१. छगूगु पुद्गल प्रज्ञप्ति

१. गुम्ह पुद्गल समयविमुक्तम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल बेला बखतय्, समय समयय् (इलय् ब्यलय्) च्यागू विमोक्षय् नाम कायं (मनं) स्पर्श याना च्वनाच्वनी, गुलिं गुलिं वया आस्रवत प्रज्ञां खंका नाश जुइ । थुम्ह पुद्गलयात समयविमुक्तम्ह धका धाइ ।

२. गुम्ह पुद्गल बेसमयविमुक्तम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल बेला बखतय्, समय समयय् जक मखु, (मेबलय् नं) च्यागू विमोक्षय् नाम कायं स्पर्श याना च्वनाच्वनी, वया आस्रवत प्रज्ञां खंका नाश जुइ । थुम्ह पुद्गलयात बेसमयविमुक्तम्ह धका धाइ । सकलें आर्यं पुद्गलपिं आर्यं विमोक्षय् बेसमय (ईं हे म्वागु ईलय्) विमुक्तपिं खः ।

३. गुम्ह पुद्गल छ्वासुम्ह (चलितम्ह, नाश जुइम्ह) खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल रूपसहगत वा अरूपसहगत समापत्ति (ध्यान) लाभीम्ह जुइ । व ध्यान न बेइच्छां लाभीम्ह खः, न अःपुक लाभीम्ह खः, न बिना कष्टं लाभीम्ह खः । न गन मंदु अन, गुलि मंदु उलि, गबेत मंदु उबेत समापत्ती च्वनी वा समापत्तिं दनं दनी । व पुद्गलया उक्त समापत्ति प्रमादया कारणं छ्वासुल धाःसा उम्ह पुद्गलयात छ्वासुम्ह धका धाइ ।

४. गुम्ह पुद्गल क्वातुम्ह (अचलितम्ह, नाश मजुइम्ह) खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल रूपसहगत वा अरूपसहगत समापत्ति लाभीम्ह जुइ । व ध्यान बेइच्छां लाभीम्ह खः, अःपुक लाभीम्ह खः, बिना कष्टं लाभीम्ह खः । गन मंदु अन, गुलि मंदु उलि, गबेत मंदु उबेत समापत्ती च्वनी वा समापत्तिं दनं दनी । व पुद्गलया उक्त समापत्ति प्रमादया कारणं छ्वासुइ धइगु दइ हे मखु, उम्ह पुद्गलयात क्वातुम्ह धका धाइ । सकलें आर्यं पुद्गलपिं आर्यं विमोक्षय् क्वातुपिं खः ।

५. गुम्ह पुद्गल परिहानीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल रूपसहगत वा अरूपसहगत समापत्ति लाभीम्ह जुइ । व ध्यान न बेइच्छां लाभीम्ह खः, न अःपुक लाभीम्ह खः, न बिना कष्टं लाभीम्ह खः । न गन मंदु अन, गुलि मंदु उलि, गबेत मंदु उबेत समापत्ती च्वनी वा समापत्तिं दनं दनी । थजागु अवस्था नं वयेफुकि व पुद्गलया प्रमादया कारणं उक्त समापत्तिं परिहानी जुल धाःसा उम्ह पुद्गलयात परिहानीम्ह धका धाइ ।

६. गुम्ह पुद्गल अपरिहानीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल रूपसहगत वा

अरूपसहगत समापत्ति लाभीम्ह जुइ । व ध्यान बेइच्छां लाभीम्ह खः, अःपुक लाभीम्ह खः, बिना कष्टं लाभीम्ह खः । गन मंदु अन, गुलि मंदु उलि, गबेत मंदु उबेत समापत्ती चवनी वा समापत्तिं दनं दनी । थथे जुइ हे मखु, थजागु अवस्था नं वइ हे मखुकि व पुद्गलया प्रमादया कारणं उक्त समापत्तिं परिहानी जुइ । उम्ह पुद्गलयात अपरिहानीम्ह धका धाइ । सकलें आर्य पुद्गलपिं आर्य विमोक्षय् अपरिहानीपिं खः ।

७. गुम्ह पुद्गल बिचाः गाम्ह (चैतन्यम्ह) खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल रूपसहगत वा अरूपसहगत समापत्ति लाभीम्ह जुइ । व ध्यान न बेइच्छां लाभीम्ह खः, न अःपुक लाभीम्ह खः, न बिना कष्टं लाभीम्ह खः । न गन मंदु अन, गुलि मंदु उलि, गबेत मंदु उबेत समापत्ती चवनी वा समापत्तिं दनं दनी । यदि चैतन्यम्ह (लुमंकातुं चवनीम्ह) जुल धाःसा उक्त समापत्तिं परिहानी जुइ मखु, यदि चैतन्यम्ह मजुल धाःसा उक्त समापत्तिं परिहानी जुइ । उम्ह पुद्गलयात बिचाः गाम्ह धका धाइ ।

८. गुम्ह पुद्गल रक्षक (रक्षा याये फुम्ह) खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल रूपसहगत वा अरूपसहगत समापत्ति लाभीम्ह जुइ । व ध्यान न बेइच्छां लाभीम्ह खः, न अःपुक लाभीम्ह खः, न बिना कष्टं लाभीम्ह खः । न गन मंदु अन, गुलि मंदु उलि, गबेत मंदु उबेत समापत्ती चवनी वा समापत्तिं दनं दनी । यदि रक्षक (रक्षा याये फुम्ह) जुल धाःसा उक्त समापत्तिं परिहानी जुइ मखु, यदि रक्षक (रक्षा याये फुम्ह) मजुल धाःसा उक्त समापत्तिं परिहानी जुइ । व पुद्गलयात रक्षक (रक्षा याये फुम्ह) धका धाइ ।

९. गुम्ह पुद्गल पृथग्जन खः ? गुम्ह पुद्गलया स्वंगू संयोजनत नाश जुइ मखुनि, उक्त संयोजनत नाश यायेया नितिं कुतः नं याइमखु । उम्ह पुद्गलयात पृथग्जन धका धाइ ।

१०. गुम्ह पुद्गल गोत्रीयम्ह खः ? गुगु धर्मत समानान्तरं आर्य धर्मय् दुहाँ वनी व उगु हे धर्म युक्त नं जुइ । उम्ह पुद्गलयात गोत्रीयम्ह धका धाइ ।

११. गुम्ह पुद्गल ग्याःम्ह खः ? न्हेम्ह शैक्षपिं व गुपिं पृथग्जन शीलवान्पिं ग्याःपिं खः । अर्हतपिं मग्याःपिं खः ।

१२. गुम्ह पुद्गल अयोग्यम्ह खः ? गुपिं पुद्गलपिं कर्मावरण दुपिं, क्लेशावरण दुपिं, विपाकावरण दुपिं, श्रद्धा मदुपिं, इच्छा मदुपिं, प्रज्ञा मदुपिं, मूर्खपिं, सम्यक्गु कुशल धर्मय् निश्चितरूपं दुहाँ वना आचरण यायेत अयोग्यपिं जुइ । थुपिं पुद्गलपित अयोग्यपिं धका धाइ ।

१३. गुम्ह पुद्गल योग्यम्ह खः ? गुपिं पुद्गलपिं कर्मावरण मदुपिं, क्लेशावरण मदुपिं, विपाकावरण मदुपिं, श्रद्धा दुपिं, इच्छा दुपिं, प्रज्ञा दुपिं, मूर्ख

मज्झिम्, सम्यक्कु कुशल धर्मयु निश्चितरूपं दुहो वना आचरण यायेत योग्यपिं जुडु । थुपिं पुद्गलपित्तं योग्यपिं धका धाडु ।

१४. गुम्ह पुद्गल निश्चितम्ह खः ? न्याम्ह आनन्तरिक (पञ्च महापाप यापिं) पुद्गलपिं, गुपिं मिथ्यादृष्टिपिं व च्याम्ह आर्य पुद्गलपिं निश्चितपिं खः । ल्यं दुपिं फुकं अनिश्चितपिं खः ।

१५. गुम्ह पुद्गल प्रतिपन्तम्ह खः ? प्यम्ह मार्गया अङ्ग्यु लापिं पुद्गलपिं व प्यम्ह फलया अङ्ग्यु लाना फलयु च्वनाच्चपिं पुद्गलपिं प्रतिपन्तपिं खः ।

१६. गुम्ह पुद्गल ज्वःछुओम्ह (समशिर्षीम्ह) खः ? गुम्ह पुद्गलया न्हयो नं मखु लिपा नं मखु, छक्वलं हे आसव नं क्षय जुडु व जीवन नं मदया वनी । उम्ह पुद्गलयात ज्वःछुओम्ह धका धाडु ।

१७. गुम्ह पुद्गल कल्पस्थायीम्ह खः ? गुम्ह पुद्गल श्रोतापति फल साक्षात्कारया नितिं आचरण यानाच्चनी, व कल्पया बिनाश जुडुगु समय नं थ्यंसां गुबलयु तक उम्ह पुद्गलया श्रोतापति फल साक्षात्कार जुडुमखु, उबलयु तक कल्पया बिनाश नं जुडुमखु । उम्ह पुद्गलयात कल्पस्थायीम्ह धका धाडु । मार्ग युक्तपिं फुकक पुद्गलपिं कल्पस्थायीपिं खः ।

१८. गुम्ह पुद्गल आर्यम्ह खः ? च्याम्ह पुद्गलपिं आर्यपिं खः । ल्यं दुपिं फुकक अनार्यपिं खः ।

१९. गुम्ह पुद्गल शैक्षम्ह खः ? प्यम्ह मार्ग युक्तपिं व स्वम्ह फलं युक्तपिं पुद्गलपिं शैक्षपिं खः । ल्यं दुपिं फुकक न शैक्षपिं न अशैक्षपिं खः ।

२०. गुम्ह पुद्गल त्रिविद्याम्ह खः ? स्वंगू विद्यां (पूर्वेनिवास, दिव्यचक्षु, आस्रवक्षय) युक्तम्ह पुद्गल त्रिविद्याम्ह खः ।

२१. गुम्ह पुद्गल षट्भिन्नम्ह खः ? खुगू अभिज्ञां (पूर्वेनिवास, दिव्यचक्षु, दिव्यश्रोत, ऋद्धिबल, परचित्त विजानत, आस्रवक्षय) युक्तम्ह पुद्गल षट्भिन्नम्ह खः ।

२२. गुम्ह पुद्गल सम्यक्सम्बुद्ध खः ? गुलिं गुलिं पुद्गल न्हापा न्यने मनंगु धर्मयु थःम्हं हे सत्ययात थुडुका, अन सर्वज्ञ प्राप्त याना मानसिक बलत नं थःगु बसयु तयाच्चनी । उम्ह पुद्गलयात सम्यक्सम्बुद्ध धका धाडु ।

२३. गुम्ह पुद्गल प्रत्येकसम्बुद्ध खः ? गुलिं गुलिं पुद्गल न्हापा न्यने मनंगु धर्मयु थःम्हं हे सत्ययात थुडुका, न अन सर्वज्ञ प्राप्त याडु न त मानसिक बलत नं थःगु बसयु तयाच्चनी । उम्ह पुद्गलयात प्रत्येकसम्बुद्ध धका धाडु ।

२४. गुम्ह पुद्गल निखेरं विमुक्तम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल च्यागू विमोक्षयु नाम कायं स्पर्श याना च्वनाच्चनी, वया आस्रवत प्रज्ञां खंका नाश जुडु । उम्ह पुद्गलयात निखेरं विमुक्तम्ह धका धाडु ।

२५. गुम्ह पुद्गल प्रज्ञाविमुक्तम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल च्याग् विमोक्ष्य नाम कायं स्पर्श याना च्वनाच्वनीग् जक मखुकि, वया आस्रवत प्रज्ञां खंका नाश जुइ । उम्ह पुद्गलयात प्रज्ञाविमुक्तम्ह धका धाइ ।

२६. गुम्ह पुद्गल कायसाक्षीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल च्याग् विमोक्ष्य नाम कायं स्पर्श याना च्वनाच्वनी, वया गुलिं गुलिं आस्रवत प्रज्ञां खंका नाश जुइ । उम्ह पुद्गलयात कायसाक्षीम्ह धका धाइ ।

२७. गुम्ह पुद्गल दृष्टिप्राप्तम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं 'श्व दुःख खः' धका यथाभूतं (यथार्थं) सिइ, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ । वं तथागत प्रवेदित धर्म खंका बांलाक आचरण नं याइ । वया गुलिं गुलिं आस्रवत प्रज्ञां खंका नाश जुइ । उम्ह पुद्गलयात दृष्टिप्राप्तम्ह धका धाइ ।

२८. गुम्ह पुद्गल श्रद्धाविमुक्तम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं 'श्व दुःख खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ । वं तथागत प्रवेदित धर्म खंका बांलाक आचरण नं याइ । वया गुलिं गुलिं आस्रवत प्रज्ञां खंका नाश जुइ, तर दृष्टिप्राप्तम्हथें मखु । उम्ह पुद्गलयात श्रद्धाविमुक्तम्ह धका धाइ ।

२९. गुम्ह पुद्गल धर्मानुसारीम्ह खः ? गुम्ह श्रोतापन्नफल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह पुद्गलया प्रज्ञा इन्द्रिय अप्वः दइ, प्रज्ञाया तरङ्ग्य् लागु व प्रज्ञां न्ह्यब्बाग् आर्यमार्गयात भाविता याइ । उम्ह पुद्गलयात धर्मानुसारीम्ह धका धाइ । श्रोतापन्नफल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह पुद्गल धर्मानुसारीम्ह खःसा मार्गफल्य् प्रतिष्ठितम्ह दृष्टिप्राप्तम्ह जुइ ।

३०. गुम्ह पुद्गल श्रद्धानुसारीम्ह खः ? गुम्ह श्रोतापन्नफल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह पुद्गलया श्रद्धा इन्द्रिय अप्वः दइ, श्रद्धाया तरङ्ग्य् लाःगु व श्रद्धां न्ह्यब्बाग् आर्यमार्गयात भाविता याइ । उम्ह पुद्गलयात श्रद्धानुसारीम्ह धका धाइ । श्रोतापन्नफल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह पुद्गल श्रद्धानुसारीम्ह खःसा मार्गफल्य् प्रतिष्ठितम्ह श्रद्धाविमुक्तम्ह जुइ ।

३१. गुम्ह पुद्गल न्हेक तक जन्म जुइम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल स्वंगू संयोजनत परिक्षय याना श्रोतापन्न जुया अविनिपातधर्मी (अपायभूमी हानं जन्म जुइ म्वाःम्ह) निश्चितरूपं सम्बोधिपाखे न्ह्याइम्ह जुइ । वं न्हेक तक देव तथा मनुष्यलोक्य् चाःचाट्युट्युं (जन्म जुया) दुःखयात अन्त याइ । उम्ह पुद्गलयात न्हेक तक जन्म जुइम्ह धका धाइ ।

३२. गुम्ह पुद्गल कुलं कुलम्ह ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल स्वंगू संयोजनत परिक्षय याना श्रोतापन्नजुया अविनिपातधर्मी (अपायभूमी हानं जन्म जुइ म्वाःम्ह) निश्चितरूपं सम्बोधिपाखे न्ह्याइम्ह जुइ । वं निगू वा स्वंगू क्लय् चाःचाट्ट्युट्ट्यं (जन्म जुया) दुःखयात अन्त याइ । उम्ह पुद्गलयात कुलं कुलम्ह धका धाइ ।

३३. गुम्ह पुद्गल छगू पुसाम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल स्वंगू संयोजनत परिक्षय याना श्रोतापन्न जुया अविनिपातधर्मी (अपायभूमी हानं जन्म जुइ म्वाःम्ह) निश्चितरूपं सम्बोधिपाखे न्ह्याइम्ह जुइ । वं छगू हे जक्क मनुष्यभवय् जन्म जुया दुःखयात अन्त याइ । उम्ह पुद्गलयात छगू पुसाम्ह धका धाइ ।

३४. गुम्ह पुद्गल सकृदागामीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल स्वंगू संयोजनत परिक्षय याना राग द्वेष मोहयात छ्वासुका सकृदागामी जुया छक्वः हे जक थ्व लोकय् वया (जन्म जुया) दुःखयात अन्त याइ । उम्ह पुद्गलयात सकृदागामीम्ह धका धाइ ।

३५. गुम्ह पुद्गल अनागामीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल क्वय्यागु न्यागू संयोजनत परिक्षय याना औपपातिक जुया उगु लोकं लिहां वयेम्वायेक अन हे परिनिर्वाण जुइ । उम्ह पुद्गलयात अनागामीम्ह धका धाइ ।

३६. गुम्ह पुद्गल बिचय् परिनिर्वाण जुइम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल क्वय्यागु न्यागू संयोजनत परिक्षय याना औपपातिक जुया उगु लोकं लिहां वयेम्वायेक अन हे परिनिर्वाण जुइ । वं उत्पन्न जुया प्राप्त मज्जबलय् वा वैशया (आयुया) बिचय् थ्यनेवं च्वय्या संयोजनत नाश यायेया नितिं आर्यमार्ग उत्पन्न याइ । उम्ह पुद्गलयात बिचय् परिनिर्वाण जुइम्ह धका धाइ ।

३७. गुम्ह पुद्गल च्वय् थहां वना परिनिर्वाण जुइम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल क्वय्यागु न्यागू संयोजनत परिक्षय याना औपपातिक जुया उगु लोकं लिहां वयेम्वायेक अन हे परिनिर्वाण जुइ । वं वैशया (आयुया) बिचं अतिक्रमण याना, च्वय् थंका वा सीत्येवं च्वयेया संयोजनत नाश यायेया नितिं आर्यमार्ग उत्पन्न याइ । उम्ह पुद्गलयात च्वय् थहां वना परिनिर्वाण जुइम्ह धका धाइ ।

३८. गुम्ह पुद्गल असंस्कारं (बिना तेवां) परिनिर्वाण जुइम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल क्वय्यागु न्यागू संयोजनत परिक्षय याना औपपातिक जुया उगु लोकं लिहां वयेम्वायेक अन हे परिनिर्वाण जुइ । वं असंस्कारं (बिना तेवां) च्वय्या संयोजनत नाश यायेया नितिं आर्यमार्ग उत्पन्न याइ । उम्ह पुद्गलयात असंस्कारं (बिना तेवां) परिनिर्वाण जुइम्ह धका धाइ ।

३९. गुम्ह पुद्गल ससंस्कारं (तेवां) परिनिर्वाण जुइम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल क्वय्यागु न्यागू संयोजनत परिक्षय याना औपपातिक जुया उगु लोकं

लिहां वयेम्वायेक अन हे परिनिर्वाण जुइ । वं ससंस्कारं च्वय्या संयोजनत नाश यायेया नितिं आर्यमार्ग उत्पन्न याइ । उम्ह पुद्गलयात ससंस्कारं परिनिर्वाण जुइम्ह धका धाइ ।

४०. गुम्ह पुद्गल उध्वंश्रोत अकनिष्टगामीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल क्वय्यागु न्यागू संयोजनत परिक्षय याना औपपातिक जुया उगु लोकं लिहां वयेम्वायेक अन हे परिनिर्वाण जुइ । व अविहां च्युत जुया अतप्यय् वनी, अतप्यं च्युत जुया सुदर्शय् वनी, सुदर्शं च्युत जुया सुदर्शी वनी, सुदर्शीं च्युत जुया अकनिष्टय् वनी, अकनिष्टय् च्वय्या संयोजनत नाश यायेया नितिं आर्यमार्ग उत्पन्न याइ । उम्ह पुद्गलयात उध्वंश्रोत अकनिष्टगामीम्ह धका धाइ ।

४१. गुम्ह पुद्गल श्रोतापन्नम्ह, श्रोतापन्नफल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह खः ? स्वंगू संयोजनत नाश यायेया नितिं प्रतिपन्नम्ह पुद्गल, श्रोतापन्नफल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह खः । गुम्हसिया स्वंगू संयोजनत नाशजुइ धुंकी उम्ह पुद्गलयात श्रोतापन्नम्ह धका धाइ ।

४२. कामराग, ब्यापाद (द्वेष) छ्वासुकेया नितिं प्रतिपन्नम्ह पुद्गल सकृदागामी फल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह खः । गुम्हसिया कामराग, ब्यापाद छ्वासूइ धुंकी उम्ह पुद्गलयात सकृदागामीम्ह धका धाइ ।

४३. कामराग, ब्यापाद (द्वेष) पूर्णरूपं नाश यायेया नितिं प्रतिपन्नम्ह पुद्गल, अनागामी फल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह खः । गुम्हसिया कामराग, ब्यापाद पूर्णरूपं नाशजुइ धुंकी उम्ह पुद्गलयात अनागामीम्ह धका धाइ ।

४४. रूपराग, अरूपराग, मान (अभिमान), उद्धच्च (चंचलता) व अविद्या पूर्णरूपं नाश यायेया नितिं प्रतिपन्नम्ह पुद्गल, अर्हत्फल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह खः । गुम्हसिया रूपराग अरूपराग मान उद्धच्च व अविद्या पूर्णरूपं नाशजुइ धुंकी उम्ह पुद्गलयात अर्हत् धका धाइ ।

न्हापांगु निर्देश क्वचाल ।

निगूगु निर्देश

२. निगूगु पुद्गल प्रज्ञप्ति

४५. गुम्ह पुद्गल क्रोधीम्ह (तं दुम्ह) खः ? अन छुयात क्रोध धाइ ? गुगु क्रोध खः व तँ चाइगु, तँ चायाच्चवनीगु, द्वेष, द्वेषभाव तइगु, द्वेषभाव तयाच्चवनीगु, हारां, हारां जुइगु, हारां जुयाच्चवनीगु, विरोध, प्रतिविरोध, ग्यानापुसे चवनीगु, कडा जुइगु (छाइगु), व मन सुख मदेका चवनीगु खः । थुकियात क्रोध धका धाइ । गुम्हसिया थव क्रोध नाश जुइ मखु उम्ह पुद्गलयात क्रोधीम्ह धका धाइ ।

४६. गुम्ह पुद्गल बदला काइम्ह खः ? अन छुयात बदला धाइ ? न्हापां तँ पिकाये धुंका लिपा बदला कायेगु मती तइ । गुगु बदला खः व बदला काइगु, बदला कयाच्चवनीगु, इख तइगु, इख तयाच्चवनीगु, इखयात न्ह्योने तइगु, इखयात न्ह्योवाकीगु, बदलाया ल्यल्यू जुयाच्चवनीगु, बदला कायेगुली क्वातुकाच्चवनीगु खः । थुकियात बदला धका धाइ । गुम्हसिया थव बदला कायेगु नाश जुइ मखु उम्ह पुद्गलयात बदला काइम्ह धका धाइ ।

४७. गुम्ह पुद्गल मेपिनिगु गुणयात क्वह्यंकीम्ह खः ? अन क्वह्यंकीगु धयागु छु ? गुगु क्वह्यंकीगु खः व क्वह्यंकाच्चवनीगु, क्वह्यंकीगुभाव तइगु, छाःगु स्वभाव, छाःगुभाव तयाच्चवनीगु खः । थुकियात क्वह्यंकीगु धका धाइ । गुम्हसिया थव क्वह्यंकीगु स्वभाव नाश जुइ मखु, उम्ह पुद्गलयात मेपिनीगु गुणयात क्वह्यंकीम्ह धका धाइ ।

४८. गुम्ह पुद्गल मेपित् स्यंकीम्ह (पलासी) खः ? अन स्यंकीगु (दुःख बिइगु) धयागु छु ? गुगु स्यंकीगु खः व स्यंकीगुभाव स्यंकाच्चवनीगु, स्यंकीगु खँ हइगु, विवाद जुइगु अबस्थाय् थ्यंकीगु, ल्वायेगु खँ ज्वनाच्चवनीगु व ल्वायेगु खँयात त्याग मयाइगु खः । थुकियात स्यंकीगु धका धाइ । गुम्हसिया थव स्यंकीगु स्वभाव नाश जुइ मखु, उम्ह पुद्गलयात मेपित् स्यंकीम्ह धका धाइ ।

४९. गुम्ह पुद्गल इर्ष्या दुम्ह खः ? अन इर्ष्या (नुगः मुइगु) धयागु छु ? गुगु मेपिनिगु लाभ, सत्कार, गौरव, मान, वन्दना, पूजाय् इर्ष्या जुइगु खः व इर्ष्या याइगु, इर्ष्या यानाच्चवनीगु, नुगः मुइगु, नुगः मुयाच्चवनीगु, नुगः मुइकाच्चवनीगु खः । थुकियात इर्ष्या धका धाइ । गुम्हसिया थव इर्ष्या नाश जुइ मखु, उम्ह पुद्गलयात इर्ष्या दुम्ह धका धाइ ।

५०. गुम्ह पुद्गल नुगः स्याम्ह खः ? अन नुगः स्याःगु धयागु छु ? न्यागु खँय् नुगः स्याइ :- 'थाय् बाय्या खँय् नुगः स्याइगु, कुलया खँय् नुगः स्याइगु, लाभया खँय् नुगः स्याइगु, वर्णया खँय् नुगः स्याइगु, धर्मया खँय् नुगः स्याइगु

खः । ' थुकथं थथे नुगः स्याद्गु, नुगः स्यानाच्चनीगु, नुगः स्याकाच्चनीगु, बिद्गु इच्छा मयाद्गु, नुगः स्यागु स्वभाव, छाःगु स्वभाव क्यनाच्चनीगु खः । थुकियात नुगः स्याःगु धका धाड । गुम्हसिया थव नुगः स्याःगु भाव नाश जुड मखु, उम्ह पुद्गलयात नुगः स्याःम्ह धका धाड ।

५१. गुम्ह पुद्गल भंगः लाडम्ह खः ? अन भंगः लाडगु धयागु छु ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं भंगः लाड, भंगः लानाच्चनी । गुगु भंगः लायेगु, भंगः लाडगु, भंगः लानाच्चनीगु, ठगे याडगु, ठगे यानाच्चनीगु, छले छलेयाना चाःहिडका च्वनीगु, चाःचाःहिका च्वनीगु खः । थुकियात भंगः लाडगु धका धाड । गुम्हसिया थव भंगः लायेगु स्वभाव तनी मखु, उम्ह पुद्गलयात भंगः लाडम्ह धका धाड ।

५२. गुम्ह पुद्गल छले याडम्ह खः ? अन छले याडगु धयागु छु ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं शरीरं मभिंगु ज्या याना, वचनं मभिंगु ज्या याना, व मनं मभिंगु ज्या याना, उगु मभिंगु ज्यायात तोपुडया नितिं थथे मभिंगु इच्छा याड :- 'मेपिसं जित मसिडमा धका इच्छा याड, मेपिसं जित मसिडमा धका संकल्प याड, मेपिसं जित मसिडमा धका खँ ल्हाड, मेपिसं जित मसिडमा धका शरीरं ज्या याड ।' थुजागु छले याडगु, छले यानाच्चनीगु, सुचुकुगे, ध्वंलायेगु, मखुगु ज्या याडगु, ख्वापालं पुयातडगु, थःत छखेलिका तडगु, गोप्य याडगु, गोप्य यानाच्चनीगु, तोपुडगु, तोपुयाच्चनीगु, उलीमखुगु, प्रकट मयाडगु, पापकर्मयात तोपुया तडगु खः । थुकियात छले याडगु धका धाड । गुम्हसिया थव छले याडगु स्वभाव तनी मखु, उम्ह पुद्गलयात छले याडम्ह धका धाड ।

५३. गुम्ह पुद्गल मछाः मजूम्ह खः ? अन मछाः मजुडगु धयागु छु ? गुगु मभिंगु अकुशल धर्म यायेत मछाःले माःथाय् मछाःली मखुगु खः । थुकियात मछाः मजुडगु धका धाड । गुम्हसिया थव मछाः मजुडगु स्वभाव तनी मखु, उम्ह पुद्गलयात मछाः मजूम्ह धका धाड ।

५४. गुम्ह पुद्गल मग्याःम्ह खः ? अन मग्याःडगु धयागु छु ? गुगु मभिंगु अकुशल धर्म यायेत ग्याये माःथाय् मग्याडगु खः । थुकियात मग्याःडगु धका धाड । गुम्हसिया थव मग्याःडगु स्वभाव तनी मखु, उम्ह पुद्गलयात मग्याःम्ह धका धाड ।

५५. गुम्ह पुद्गल धया खँ मन्यनीम्ह खः ? अन धया खँ मन्यनीगु धयागु छु ? धार्मिककथं धाःसा नं खँ मन्यनीगु, खँ न्यनीमखुगु, खँ न्यनेमयोगु, विरोधगु धारणा ज्वनाच्चनीगु, उल्टां बिचा यानाच्चनीगु, आदर मतडगु, आदर मयाडगु, गौरव मतडगु, विरोधाभास क्यनाच्चनीगु खः । थुकियात धया खँ मन्यनीगु धका धाड । गुम्हसिया थव धया खँ मन्यनीगु स्वभाव तनी मखु, उम्ह पुद्गलयात धया खँ मन्यनीम्ह धका धाड ।

५६. गुम्ह पुद्गल मभिं पासापिं दुम्ह खः ? अन मभिं पासा धयागु छु ? गुपिं पुद्गलपिं श्रद्धा मदुपिं, दुःशीलपिं, अल्पश्रुतपिं, नुगःस्यापिं, प्रज्ञा मदुपिं खः । इपिं नापं जुइगु, संगत यायेगु, लिना जुइगु, बुला जुइगु, नापं चाहिला जुइगु, इमित प्रेम याइगु, सत्कार याइगु, गौरव तइगु खः । थुकियात मभिं पासा धका धाइ । गुम्हसिया श्व मभिं पासापिं तनी मखु, उम्ह पुद्गलयात मभिं पासा दुम्ह धका धाइ ।

५७. गुम्ह पुद्गल इन्द्रियद्वार रक्षा मयाम्ह खः ? अन इन्द्रियद्वार रक्षा मयाइगु धयागु छु ? थन गुलिं पुद्गल मिखां रूप खने धुंका निमित ग्रहण याइ (मनं लुमंकाचवनी), चिचिधंगु चिं (अनुब्यञ्जन) त लुमंकाचवनी, थथे चक्षु इन्द्रिय संवर मयासे जुइवं वया मनय् लोभ, द्वेष व मभिंगु अकुशल धर्मत दुहाँ वयाचवनी, चक्षु इन्द्रिय संवरया नितिं कुतः याइ मखु, चक्षु इन्द्रिय रक्षा याइ मखु, चक्षु इन्द्रिय संवर जुइमखु । न्हायपनं सः ताया, न्हासं न ताया, मै सवाः कया, म्हं थय् चाया, मनं खँ सिइका निमित ग्रहण याइ, चिचिधंगु चिं (अनुब्यञ्जन) त लुमंकाचवनी, थथे मन इन्द्रिय संवर मयासे जुइवं वया मनय् लोभ, द्वेष व मभिंगु अकुशल धर्मत दुहाँ वयाचवनी, मन इन्द्रिय संवरया नितिं कुतः याइ मखु, मन इन्द्रिय रक्षा याइ मखु, मन इन्द्रिय संवर जुइमखु । गुम्हसिनं श्व खुगू इन्द्रिय सम्हाले (ची) याइमखु, गोप्य याइमखु, रक्षा याइ मखु, संवर याइ मखु । थुकियात इन्द्रियद्वार रक्षा मयाइगु धका धाइ । गुम्हसिया श्व इन्द्रियद्वार रक्षा मयाइगुलिं युक्त जुइ, उम्ह पुद्गलयात इन्द्रियद्वार रक्षा मयाम्ह धका धाइ ।

५८. गुम्ह पुद्गल भोजनय् (नयेगुली) मात्रा मस्यूम्ह खः ? अन भोजनय् मात्रा मस्यूगु धयागु छु ? गुलिं पुद्गल बिचा मयासे, बुद्धिपूर्बक ध्यान मतसे, म्हितेया नितिं, अभिमानया नितिं, बाँलाकेया नितिं, श्रृंगारया नितिं नसा नइ । अन व असन्तुष्ट जुइगु, मात्राज्ञ मजुइगु, नसाय् बाँलाक बिचा मयाइगु खः । थुकियात भोजनय् मात्रा मस्यूगु धका धाइ । गुम्ह पुद्गल श्व भोजनय् मात्रा मस्यूगुलिं युक्त जुइ, उम्हसित भोजनय् मात्रा मस्यूम्ह धका धाइ ।

५९. गुम्ह पुद्गल स्मृति मदुम्ह खः ? अन स्मृति मदुगु धयागु छु ? गुगु स्मृति मदुगु, अनुस्मृति मदुगु, लोमनीगु, लुमनि मखुगु, लुमंकेफइ मखुगु, लुमंकातये मफइगु, ध्यान मदइगु, लोमना वनीगु खः । थुकियात स्मृति मदुगु धका धाइ । गुम्ह पुद्गल श्व स्मृति मदुगुलिं युक्त जुइ, उम्हसित स्मृति मदुम्ह धका धाइ ।

६०. गुम्ह पुद्गल असम्प्रज्ञम्ह खः ? अन असम्प्रज्ञ धयागु छु ? गुगु ज्ञान मदइगु, दर्शन मदइगु, मथुइगु, बोध मजुइगु, धवाःमथुइगु, बाँलाक अवगत मजुइगु, मनं क्वातुक ज्वना मतइगु, स्वतुं मथुइगु, बाँलाक मस्वइगु, बाँलाक बिचा मयाइगु, बाँलाक बिचा यायेगुलिं अलग जुइगु ज्या, वास्याचवनीगु, मूर्खता,

असम्प्रज्ञ, मोह, अन्धकार, अज्ञानता, अविद्या, अविद्याया तरङ्ग, अविद्याया स्वापु, अविद्याया अनुशय, अविद्याया स्रोत, अविद्याया बाः, अकुशलया हाः मोह खः । थुक्कियात असम्प्रज्ञ धका धाइ । गुम्ह पुद्गल थव असम्प्रज्ञं युक्त जुइ, उम्हसित असम्प्रज्ञम्ह धका धाइ ।

६१. गुम्ह पुद्गल शील स्यम्ह खः ? अन शील स्यंगु धयागु छु ? कायिक अतिक्रमण जुइगु, वाचिक अतिक्रमण जुइगु, कायिक, वाचिक अतिक्रमण जुइगु खः । थुक्कियात शील स्यंगु धका धाइ । गुम्ह पुद्गल थव शील स्यंगुलिं युक्त जुइ, उम्हसित शील स्यम्ह धका धाइ ।

६२. गुम्ह पुद्गल दृष्टि स्यम्ह खः ? अन दृष्टि स्यंगु धयागु छु ? 'बियागु दानया छुं पुण्यफल मद्दु', 'पूजाया छुं फल मद्दु', 'सत्कारपूजाया छुं फल मद्दु', 'भिं मभिं ज्याया छुं फल विपाक मद्दु' । 'थव लोक मद्दु', 'परलोक मद्दु', 'माँ मद्दु', 'बौ मद्दु', 'औपपातिक सत्त्वपिं मद्दु', 'स्वयं बाँलाक आचरणद्वारा अभिज्ञा ज्ञान प्राप्त याना थव लोक व परलोक यात कने (धाये) फुपिं श्रमणब्राह्मणपिं लोकय् मद्दु' । गुगु थुजागु दृष्टि, दुग्यःगु बिचाः, स्वःगु बिचाः, तंगु धारणा, द्रुंगु दृष्टि, ल्वाकःबुकःगु धारणा, स्वःगु बिचाःयात ज्वनाचवनीगु, स्वःगु बिचाःयात ग्रहण याइगु, स्वःगु बिचाःयात क्वातुकाचवनीगु, स्वःगु बिचार्य् लिप्त जुयाचवनीगु, कुमार्ग, द्रुंगु लँ, मभिंगु इच्छा, मभिंगु थासय् क्वातुक ज्वनाचवनीगु खः । थुक्कियात दृष्टि स्यंगु धका धाइ । गुम्ह पुद्गल थव दृष्टि स्यंगुलिं युक्त जुइ, उम्हसित दृष्टि स्यम्ह धका धाइ ।

६३. गुम्ह पुद्गल दुने गथः (संयोजन) दुम्ह खः ? गुम्ह पुद्गलया क्वय् (अपायय्) चिना यंकीगु न्यागथः नाश जुइमखु, थव पुद्गलयात दुने गथः (संयोजन) दुम्ह धका धाइ ।

६४. गुम्ह पुद्गल पिने गथः (संयोजन) दुम्ह खः ? गुम्ह पुद्गलया चवय् (लोकय्) चिना यंकीगु न्यागथः नाश जुइमखु, थव पुद्गलयात पिने गथः (संयोजन) दुम्ह धका धाइ ।

६५. गुम्ह पुद्गल अक्रोधीम्ह खः ? अन छुयात क्रोध धाइ ? गुगु क्रोध खः व तँ चाइगु, तँ चायाचवनीगु, द्वेष, द्वेषभाव तइगु, द्वेषभाव तयाचवनीगु, हारां, हारां जुइगु, हारां जुयाचवनीगु, विरोध, प्रतिविरोध, ग्यानापुसे चवनीगु, कडा जुइगु, व मन सुख मदेका चवनीगु खः । थव यात क्रोध धका धाइ । गुम्हसिया थव क्रोध नाश जुइ, उम्ह पुद्गलयात अक्रोधीम्ह धका धाइ ।

६६. गुम्ह पुद्गल बदला मकाइम्ह खः ? अन छुयात बदला धाइ ? न्हापां तँ पिकाये धुंका लिपा बदला कायेगु मती तइ । गुगु बदला खः व बदला काइगु, बदला कयाचवनीगु, इख तइगु, इख तयाचवनीगु, इखयात न्ह्योने तइगु, इखयात

न्त्यब्वाकीगु, बदलाया ल्यूल्यु जुयाच्चनीगु, बदला कायेगुली क्वातुकाच्चनीगु खः । थुक्कियात बदला धका धाइ । गुम्हसिया थ्व बदला नाश जुइ, उम्ह पुद्गलयात बदला मकाइम्ह धका धाइ ।

६७. गुम्ह पुद्गल मेपिनिगु गुणयात क्वट्यंकी मखुम्ह खः ? अन क्वट्यंकीगु धयागु छु ? गुगु क्वट्यंकीगु खः व क्वट्यंकाच्चनीगु, क्वट्यंकीगुभाव तइगु, छाःगु स्वभाव, छाःगुभाव तयाच्चनीगु खः । थुक्कियात क्वट्यंकीगु धका धाइ । गुम्हसिया थ्व क्वट्यंकीगु स्वभाव नाश जुइ, उम्ह पुद्गलयात मेपिनिगु गुणयात क्वट्यंकी मखुम्ह धका धाइ ।

६८. गुम्ह पुद्गल मेपित् स्यंकी मखुम्ह (अपलासी) खः ? अन स्यंकीगु (दुःख बिइगु) धयागु छु ? गुगु स्यंकीगु खः व स्यंकीगुभाव स्यंकाच्चनीगु, स्यंकीगु खँ हइगु, विवाद जुइगु अबस्थाय् थ्यंकीगु, ल्वायेगु खँ ज्वनाच्चनीगु व ल्वायेगु खँयात त्याग मयाइगु खः । थुक्कियात स्यंकीगु धका धाइ । गुम्हसिया थ्व स्यंकीगु स्वभाव नाश जुइ, उम्ह पुद्गलयात मेपित् स्यंकी मखुम्ह धका धाइ ।

६९. गुम्ह पुद्गल इर्ष्या मदुम्ह खः ? अन इर्ष्या (नुगः मुइगु) धयागु छु ? गुगु मेपिनिगु लाभ, सत्कार, गौरव, मान, वन्दना, पूजाय् इर्ष्या जुइगु खः व इर्ष्या याइगु, इर्ष्या यानाच्चनीगु, नुगः मुइगु, नुगः मुयाच्चनीगु, नुगः मुइकाच्चनीगु खः । थुक्कियात इर्ष्या धका धाइ । गुम्हसिया थ्व इर्ष्या नाश जुइ, उम्ह पुद्गलयात इर्ष्या मदुम्ह धका धाइ ।

७०. गुम्ह पुद्गल नुगः मस्याम्ह खः ? अन नुगः स्याःगु धयागु छु ? न्यागू खँय् नुगः स्याइः- 'थाय् बाय्या खँय् नुगः स्याइगु, कुलया खँय् नुगः स्याइगु, लाभया खँय् नुगः स्याइगु, वर्णया खँय् नुगः स्याइगु, धर्मया खँय् नुगः स्याइगु' खः । थुकथं थथे नुगः स्याइगु, नुगः स्यानाच्चनीगु, नुगः स्याकाच्चनीगु, बिइगु इच्छा मयाइगु, नुगः स्यागु स्वभाव, छाःगु स्वभाव क्यनाच्चनीगु खः । थुक्कियात नुगः स्याःगु धका धाइ । गुम्हसिया थ्व नुगः स्याःगु भाव नाश जुइ, उम्ह पुद्गलयात नुगः मस्याःम्ह धका धाइ ।

७१. गुम्ह पुद्गल भंगः मलाइम्ह खः ? अन भंगः लाइगु धयागु छु ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं भंगः लाइ, भंगः लानाच्चनी । गुगु भंगः लायेगु, भंगः लाइगु, भंगः लानाच्चनीगु, ठगे याइगु, ठगे यानाच्चनीगु, छले छलेयाना चाःहिइका च्वनीगु, चाःचाःहिइका च्वनीगु खः । थुक्कियात भंगः लाइगु धका धाइ । गुम्हसिया थ्व भंगः लायेगु स्वभाव तनी, उम्ह पुद्गलयात भंगः मलाइम्ह धका धाइ ।

७२. गुम्ह पुद्गल छले मयाइम्ह खः ? अन छले याइगु धयागु छु ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं शरीरं मभिंगु ज्या याना, वचनं मभिंगु ज्या याना, व मनं

मभिं गु ज्या याना, उ गु मभिं गु ज्यायात तोपुइया नितिं थथे मभिं गु इच्छा याइ :- 'मेपिंसं जित मसिइमा धका इच्छा याइ, मेपिंसं जित मसिइमा धका संकल्प याइ, मेपिंसं जित मसिइमा धका खँ ल्हाइ, मेपिंसं जित मसिइमा धका शरीरं ज्या याइ ।' थुजागु छले याइगु, छले यानाचवनीगु, सुचुकेगु, धवंलायेगु, मखुगु ज्या याइगु, ख्वापालं पुयातइगु, थःत छखेलिका तइगु, गोप्य याइगु, गोप्य यानाचवनीगु, तोपुइगु, तोपुयाचवनीगु, उलीमखुगु, प्रकट मयाइगु, पापकर्मयात तोपुया तइगु खः । थुकियात छले याइगु धका धाइ । गुम्हसिया थव छले याइगु स्वभाव तनी, उम्ह पुद्गलयात छले मयाइम्ह धका धाइ ।

७३. गुम्ह पुद्गल मछाःम्ह खः ? अन मछाः जुइगु धयागु छु ? गुगु मभिं गु अकुशल धर्म यायेत मछाःले माःथाय् मछाःलीगु खः । थुकियात मछाः जुइगु धका धाइ । गुम्हसिया थव मछाः जुइगु स्वभाव दइ, उम्ह पुद्गलयात मछाःम्ह धका धाइ ।

७४. गुम्ह पुद्गल ग्याःम्ह खः ? अन ग्याःगु धयागु छु ? गुगु मभिं गु अकुशल धर्म यायेत ग्याये माःथाय् ग्याइगु खः । थुकियात ग्याःगु धका धाइ । गुम्हसिया थव ग्याःगु स्वभाव दइ, उम्ह पुद्गलयात ग्याःम्ह धका धाइ ।

७५. गुम्ह पुद्गल धया खँ न्यनीम्ह खः ? अन धया खँ न्यनीगु धयागु छु ? धार्मिककथं धाःसा नं खँ न्यनिगु, खँ मन्यनि मखुगु, खँ न्यने योगु, विरोधगु धारणा ज्वना मचवनीगु, उल्टां बिचाः याना मचवनीगु, आदर तइगु, आदर याइगु, गौरव तइगु, विरोधाभास क्यना मचवनीगु खः । थुकियात धया खँ न्यनीगु धका धाइ । गुम्हसिया थव धयागु खँ न्यनीगु स्वभाव दइ, उम्ह पुद्गलयात धया खँ न्यनीम्ह धका धाइ ।

७६. गुम्ह पुद्गल भिं पासापिं दुम्ह खः ? अन भिं पासा धयागु छु ? गुपिं पुद्गलपिं श्रद्धा दुपिं, शीलवान्पिं, बहुश्रुतपिं, नुगः मस्याःपिं, प्रज्ञा दुपिं खः । इपिं नापं जुइगु, संगत यायेगु, लिना जुइगु, बुला जुइगु, नापं चाःहिला जुइगु, इमित प्रेम याइगु, सत्कार याइगु, गौरव तइगु खः । थुकियात भिं पासा धका धाइ । गुम्हसिया थव भिं पासापिं दइ, उम्ह पुद्गलयात भिं पासा दुम्ह धका धाइ ।

७७. गुम्ह पुद्गल इन्द्रियद्वार रक्षा याम्ह खः ? अन इन्द्रियद्वार रक्षा याइगु धयागु छु ? थन गुलिं पुद्गल मिखां रूप खने धुंका निमित्त ग्रहणयाइ (मनं लुमंकाचवनी) मखु, चिचिधंगु चिं (अनुब्यञ्जन) त लुमंकाचवनी मखु, थथे चक्षु इन्द्रिय संवर यायेवं वया मनय् लोभ, द्वेष, व मभिं गु अकुशल धर्मत दुहाँ वइ मखु, चक्षु इन्द्रिय संवरया नितिं कुतः याइ, चक्षु इन्द्रिय रक्षा याइ, चक्षु इन्द्रिय संवर जुइ । न्हाय्पनं सः ताया,..... न्हासं न ताया, में सवाः कया, म्हं थ्यू चाया,..... मनं खँ सिइका निमित्त ग्रहण याइ मखु, चिचिधंगु चिं

(अनुब्यञ्जन) त लुमंकाच्चनी मखु, थथे मन इन्द्रिय संवर यायेवं वया मनय् लोभ, द्वेष, व मभिं गु अकुशल धर्मत दुहाँ वइमखु, मन इन्द्रिय संवरया नितिं कुतः याइ, मन इन्द्रिय रक्षा याइ, मन इन्द्रिय संवर जुइ । गुम्हसिया थव खुगू इन्द्रिय संमहाले याइ, गोप्य याइ, रक्षा याइ, संवर याइ । थुकियात इन्द्रियद्वार रक्षा याइगु धका धाइ । गुम्हसिया थव इन्द्रियद्वार रक्षा याइगुलिं युक्त जुइ, उम्ह पुद्गलयात इन्द्रियद्वार रक्षा याम्ह धका धाइ ।

७८. गुम्ह पुद्गल भोजनय् मात्रा स्यूम्ह खः ? अन भोजनय् मात्रा स्यूगु धयागु छु ? गुलिं पुद्गल बिचाः याता, बुद्धिपूर्बक ध्यान तथा, म्हितेया नितिं मखु, अभिमानया नितिं मखु, बाँलाकेया नितिं मखु, श्रृंगारया नितिं मखु धका नसा नइ । अन व शन्तुष्ट जुइगु, मात्राज्ञ जुइगु, नसाय् बाँलाक बिचाः याइगु खः । थुकियात भोजनय् मात्रा स्यूगु धका धाइ । गुम्ह पुद्गल थव भोजनय् मात्रा स्यूगुलिं युक्त जुइ, उम्हसित भोजनय् मात्रा स्यूम्ह धका धाइ ।

७९. गुम्ह पुद्गल स्मृति दुम्ह खः ? अन स्मृति दुगु धयागु छु ? गुगु स्मृति दुगु, अनुस्मृति दुगु, लोमनी मखुगु, लुमनिगु, लुमंके फइगु, लुमंकातये फइगु, ध्यान दइगु, लोमना मवनीगु खः । थुकियात स्मृति दुगु धका धाइ । गुम्ह पुद्गल थव स्मृति दुगुलिं युक्त जुइ, उम्हसित स्मृति दुम्ह धका धाइ ।

८०. गुम्ह पुद्गल सम्प्रज्ञम्ह खः ? अन सम्प्रज्ञ धयागु छु ? गुगु प्रज्ञा, सिइगु, ब्वब्व थलिगु, अलग अलग याइगु, धर्मविचय, बिचाः याइगु, बाँलाक स्वइगु, बाँलाक बिचाः याइगु, पण्डितता, कुशलता, पूर्णता, विशालता, चिन्तन, परीक्षा, ज्ञान, चतुर, निर्णयया दक्षता, विपश्यना, सम्प्रज्ञ, स्वतुंक थुइगु, प्रज्ञा, प्रज्ञा इन्द्रिय, प्रज्ञा बल, प्रज्ञा शस्त्र, प्रज्ञा प्रासाद, प्रज्ञालोक, प्रज्ञाजः, थिनाच्चवंगु प्रज्ञा, प्रज्ञारत्न, अमोह, धर्मविचय सम्यक्दृष्टि खः । थुकियात सम्प्रज्ञ धका धाइ । गुम्ह पुद्गल थव सम्प्रज्ञ युक्त जुइ, उम्हसित सम्प्रज्ञम्ह धका धाइ ।

८१. गुम्ह पुद्गल शील मस्यंम्ह खः ? अन शील भिनावःगु धयागु छु ? कायिक अतिक्रमण मजुइगु, वाचिक अतिक्रमण मजुइगु, कायिक, वाचिक अतिक्रमण मजुइगु खः । थुकियात शील भिनावःगु धका धाइ । फुक्क शील संवर शीलसम्पदा खः, गुम्ह पुद्गल थव शीलसम्पदां युक्त जुइ, उम्हसित शील मस्यंम्ह धका धाइ ।

८२. गुम्ह पुद्गल दृष्टि मस्यंम्ह खः ? अन दृष्टि भिं गु धयागु छु ? 'बियागु दानया छुं पुण्यफल दु', 'पूजाया छुं फल दु', 'सत्कारपूजाया छुं फल दु', 'भिं मभिं ज्याया छुं फल विपाक दु' । 'थव लोक दु, 'परलोक दु', 'माँ दु', 'बौ दु', 'औपपातिक सत्त्वपिं दु', 'स्वयं बाँलाक आचरणद्वारा अभिज्ञा ज्ञान प्राप्तयाना थव लोक व परलोकयात कनेफुपिं श्रमणब्राह्मणपिं लोक्य दु' । गुगु प्रज्ञा, सिइगु,

ब्रह्म थलिगु, अलग अलग याइगु, धर्मविचय, बिचाः याइगु, बाँलाक स्वइगु, बाँलाक बिचाः याइगु, पण्डितता, कुशलता, पूर्णता, विशालता, चिन्तन, परीक्षा, ज्ञान, चतुर, निर्णयया दक्षता, विपश्यना, सम्प्रज्ञ, स्वतुंक थुइगु, प्रज्ञा, प्रज्ञा इन्द्रिय, प्रज्ञा बल, प्रज्ञा शस्त्र, प्रज्ञा प्रासाद, प्रज्ञालोक, प्रज्ञाजः, थिनाचवंगु प्रज्ञा, प्रज्ञारत्न, अमोह, धर्मविचय सम्यक्दृष्टि खः । थुकियात दृष्टि भिंगु धका धाइ । फुक्कं सम्यक्दृष्टि दृष्टिसम्पदा खः । गुम्ह पुद्गल थव दृष्टिसम्पदां युक्त जुइ, उम्हसित दृष्टि मस्यंम्ह धका धाइ ।

८३. गुपिं निम्ह पुद्गलपिं लोकय् दुर्लभपिं खः ? गुम्ह पूर्वकारीम्ह व गुम्ह याना तयागु गुणयात लुमंका ग्वहाली याइम्ह खः । थुपिं निम्ह पुद्गलपिं लोकय् दुर्लभपिं खः ।

८४. गुपिं निम्ह पुद्गलपिं तृप्त जुइ थाकुपिं खः ? गुम्ह लाभ जूगु फुक्क मुंजक मुंकीम्ह व गुम्ह लाभ जूगु फुक्क त्याग जक याइम्ह खः । थुपिं निम्ह पुद्गलपिं तृप्त जुइ थाकुपिं खः ।

८५. गुपिं निम्ह पुद्गलपिं तृप्त जुइ अपुपिं खः ? गुम्ह लाभ जूगु फुक्क मसुंकीम्ह व गुम्ह लाभ जूगु फुक्क त्याग नं याइ मखुम्ह खः । थुपिं निम्ह पुद्गलपिं तृप्त जुइ अपुपिं खः ।

८६. गुपिं निम्ह पुद्गलपिनि आस्रव वृद्धि जुइ ? गुम्ह मछाले म्वाःथाय् मछालीम्ह, व गुम्ह मछाले माःथाय् मछाली मखुम्ह खः । थुपिं निम्ह पुद्गलपिनि आस्रव वृद्धि जुइ ।

८७. गुपिं निम्ह पुद्गलपिनि आस्रव वृद्धि जुइ मखु ? गुम्ह मछाले म्वाःथाय् मछाली मखुम्ह, व गुम्ह मछाले माःथाय् मछालीम्ह खः । थुपिं निम्ह पुद्गलपिनि आस्रव वृद्धि जुइ मखु ।

८८. गुम्ह पुद्गल क्वट्यपाखें न्ह्यबवाइम्ह खः ? थन गुलिं पुद्गल दुःशील व मभिंगु स्वभाव दुम्ह जुइ । वं मेम्ह दुःशील व मभिंगु स्वभाव दुम्ह पासा नापं जुइगु, संगत याइगु, लिना जुइगु खः । थुम्ह पुद्गल यात क्वट्यपाखें न्ह्यबवाइम्ह धका धाइ ।

८९. गुम्ह पुद्गल च्वट्यपाखें न्ह्यबवाइम्ह खः ? थन गुलिं पुद्गल शीलवान् व भिंगु स्वभाव दुम्ह जुइ । वं मेम्ह शीलवान् व भिंगु स्वभाव दुम्ह पासा नापं जुइगु, संगत याइगु, लिना जुइगु खः । थुम्ह पुद्गल यात च्वट्यपाखें न्ह्यबवाइम्ह धका धाइ ।

९०. गुम्ह पुद्गल तृप्तम्ह खः ? प्रत्येकसम्बुद्धपिं व गुपिं तथागतया अरहत् श्रावकपिं तृप्तपिं खः । सम्यक्सम्बुद्ध तृप्तम्ह व तृप्त याइम्ह खः ।

निगूगु निर्देश क्वचाल ।

स्वंगू निदेश

३. स्वथी पुद्गल प्रज्ञप्ति

९१. गुम्ह पुद्गल निराशम्ह (आशा मदुम्ह) खः ? थन गुलिं पुद्गल दुःशीलम्ह व मभिंगु स्वभाव दुम्ह जुइ । अशुद्ध, मभिंगु ल्वाकःबुकःगु ज्या याइ । (थःम्हं यानागु मभिंगु ज्या यात) तोपुइगु ज्या यानाचवनी । अश्रमण जूसां श्रमण धायेकाचवनी । ब्रह्मचारी मज्जूसां ब्रह्मचारी धायेकाचवनी । दुने धवग्गीम्ह, पापीम्ह, धवग्गी नवम्ह जुइ । वं थथे न्यनी :- 'फलनाम्ह भिक्षुं आसवयात क्षय याना अनासवगु चित्तविमुक्ति वा प्रज्ञाविमुक्तियात थव हे जन्मय् स्वयं अभिज्ञा ज्ञान साक्षात्कार याना चवनाचवन ।' अथेनं वया थथे बिचाः लुइमखु :- 'गुबले जिनं आसवयात क्षय याना अनासवगु चित्तविमुक्ति वा प्रज्ञाविमुक्तियात थव हे जन्मय् स्वयं अभिज्ञा ज्ञान साक्षात्कार याना चवनाचवने ।' थुम्ह पुद्गलयात निराशम्ह धका धाइ ।

९२. गुम्ह पुद्गल आशा दुम्ह खः ? थन गुलिं पुद्गल शीलवान् व भिंगु स्वभाव दुम्ह जुइ । वं थथे न्यनी :- 'फलनाम्ह भिक्षुं आसवयात क्षय याना अनासवगु चित्तविमुक्ति वा प्रज्ञाविमुक्तियात थव हे जन्मय् स्वयं अभिज्ञा ज्ञान साक्षात्कार याना चवनाचवन ।' अले वया थथे बिचाः लुइ - 'गुबले जिनं आसवयात क्षय याना अनासवगु चित्तविमुक्ति वा प्रज्ञाविमुक्तियात थव हे जन्मय् स्वयं अभिज्ञा ज्ञान साक्षात्कार याना चवनाचवने ।' थुम्ह पुद्गलयात आशा दुम्ह धका धाइ ।

९३. गुम्ह पुद्गल आशा चिला वने धुंकूम्ह खः ? थन गुलिं पुद्गल आसवयात क्षय याना अनासवगु चित्तविमुक्ति वा प्रज्ञाविमुक्तियात थव हे जन्मय् स्वयं अभिज्ञा ज्ञान साक्षात्कार याना चवनाचवन । वं न्यनी :- 'फलनाम्ह भिक्षुं आसवयात क्षय याना अनासवगु चित्तविमुक्ति वा प्रज्ञाविमुक्तियात थव हे जन्मय् स्वयं अभिज्ञा ज्ञान साक्षात्कार याना चवनाचवन ।' तर वया थथे बिचाः लुइमखु :- 'गुबले जिनं आसवयात क्षययाना अनासवगु चित्तविमुक्ति वा प्रज्ञाविमुक्तियात थव हे जन्मय् स्वयं अभिज्ञा ज्ञान साक्षात्कार याना चवनाचवने ।' व छु कारण खः ? गुगु न्हापायागु आश खः व मदये धुंकल, व आशा नं शान्त जुइ धुंकल । थुम्ह पुद्गलयात आशा चिला वने धुंकूम्ह धका धाइ ।

९४. (१) अन गुपिं वासःरूपी (बिरामी) उपमाया स्वथी पुद्गलपिं खः ? स्वथी बिरामीपिं (उसाय् मदुपिं) :- १. थन गुलिं बिरामी ठीकगु भोजन (पाय्छिगु नसा) प्राप्त जूसां, ठीकगु भोजन प्राप्त मज्जूसां, ठीकगु वासः प्राप्त जूसां, ठीकगु

वासः प्राप्त मजूसां, सेवा याये सःम्ह दुसां, सेवा याये सःम्ह मदुसां, व उगु रोगं (ल्वचं) ठीक जुइ (लनी) मखु ।

(२) थन गुलिं बिरामी ठीकगु भोजन प्राप्त जूसां, ठीकगु भोजन प्राप्त मजूसां, ठीकगु वासः प्राप्त जूसां, ठीकगु वासः प्राप्त मजूसां, सेवा याये सःम्ह दुसां, सेवा याये सःम्ह मदुसां, व उगु रोगं ठीक जुइ ।

(३) थन गुलिं बिरामी ठीकगु भोजन प्राप्त जूसा हे जक, प्राप्त मजूसा मखु, ठीकगु वासः प्राप्त जूसा हे जक, प्राप्त मजूसा मखु, सेवा याये सःम्ह दुसा हे जक, मदुसा मखु, व उगु रोगं ठीक जुइ ।

अन गुम्ह बिरामी ठीकगु भोजन प्राप्त जूसा हे जक, प्राप्त मजूसा मखु, ठीकगु वासः प्राप्त जूसा हे जक, प्राप्त मजूसा मखु, सेवा याये सःम्ह दुसा हे जक, मदुसा मखु, व उगु रोगं ठीक जुइ । उम्ह बिरामीया कारणं भगवान् बुद्धं गिलाण भोजनया (उसायं मदुपित नकीगु नसाया) अनुमति बिया बिज्यात । बिरामीयात वासःया नं अनुमति बिया बिज्यात । थुम्ह बिरामीया कारणं मेमेपिं बिरामीपितं नं सेवा यायेमाः धका आज्ञा जुया बिज्यात ।

(१) थुकथं बिरामी उपमाया स्वथी पुद्गलपिं लोक्य दयाच्चन । थन गुलिं पुद्गल तथागतया दर्शन प्राप्त जूसां, तथागतया दर्शन प्राप्त मजूसां, तथागतं देशित (प्रवेदित) धर्म विनय न्यने दुसां, तथागतं देशित धर्म विनय न्यने मदुसां, नियमितगु कुशल धर्म्य बॉलाक दुहाँ वने फइमखु ।

(२) थन गुलिं पुद्गल तथागतया दर्शन प्राप्त जूसां, तथागतया दर्शन प्राप्त मजूसां, तथागतं देशित धर्म विनय न्यने दुसां, तथागतं देशित धर्म विनय न्यने मदुसां, नियमितगु कुशल धर्म्य बॉलाक दुहाँ वने फइ ।

(३) थन गुलिं पुद्गल तथागतया दर्शन प्राप्त जूसा हे जक, प्राप्त मजूसा मखु, तथागतं देशित धर्म विनय न्यने दुसा हे जक, न्यने मदुसा मखु, नियमितगु कुशल धर्म्य बॉलाक दुहाँ वने फइ ।

अन गुम्ह पुद्गल तथागतया दर्शन प्राप्त जूसा हे जक, प्राप्त मजूसा मखु, तथागतं देशित धर्म विनय न्यने दुसा हे जक, न्यने मदुसा मखु, नियमितगु कुशल धर्म्य बॉलाक दुहाँ वने फइ । थुम्ह पुद्गलया कारणं भगवान् बुद्धं धर्म देशना यायेगु अनुमति बिया बिज्यात । थुम्ह पुद्गलया कारणं मेमेपितं नं धर्म देशना यायेमाः धका आज्ञा जुया बिज्यात । थुपिं बिरामी उपमाया स्वथी पुद्गलपिं लोक्य दयाच्चन ।

९५. गुम्ह पुद्गल कायसाक्षीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल च्यागु विमोक्ष्य नाम कायं स्पर्श याना च्वनाच्चनी, वया गुलिं गुलिं आस्रवत प्रज्ञां खंका नाश जुइ । थुम्ह पुद्गलयात कायसाक्षीम्ह धका धाइ ।

९६. गुम्ह पुद्गल दृष्टिप्राप्तम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं 'श्व दुःख खः' धका यथाभूतं (यथार्थ) सिइ, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ । वं तथागत प्रवेदित धर्म बांलाक खंका आचरण नं याइ । वया गुलिं गुलिं आस्रवत प्रज्ञां खंका नाश जुइ । थुम्ह पुद्गलयात दृष्टिप्राप्तम्ह धका धाइ ।

९७. गुम्ह पुद्गल श्रद्धाविमुक्तम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं 'श्व दुःख खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ । वं तथागत प्रवेदित बांलाक खंका आचरण नं याइ । वया गुलिं गुलिं आस्रवत प्रज्ञां खंका नाश जुइ, तर दृष्टिप्राप्तम्हथें मखु । थुम्ह पुद्गलयात श्रद्धाविमुक्तम्ह धका धाइ ।

९८. गुम्ह पुद्गल नवःगु घच्यापूगु खँ ल्हाइम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं मखुगु खँ ल्हानाचवनी, सभाय्, परिषदय्, ज्ञातिपिंथाय्, पुचलय् वा राजकुल (अदालत) य् यंका साक्षीया रूपय् 'हे पुरुष, थन वा, गुगु छं स्युगु खः' व खँ धा धका न्यनी । वं मस्यूसां नं 'जिं स्यू' धका धाइ, वं स्यूसां नं 'जिं मस्यू' धका धाइ, वं मखंसां नं 'जिं खं' धका धाइ, वं खंसां नं 'जिं मखं' धका धाइ । थथे थःया कारणय्, मेपिंगु कारणय् वा छुं वस्तुत लाभया कारणय् सिइक सिइकं मखुगु खँ ल्हाइ । थुम्ह पुद्गलयात नवःगु घच्यापूगु खँ ल्हाइम्ह धका धाइ ।

९९. गुम्ह पुद्गल स्वॉथें नाइक खँ ल्हाइम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं मखुगु खँ ल्हायेगुलिं लिचिलाचवनी, सभाय्, परिषदय्, ज्ञातिपिंथाय्, पुचलय् वा राजकुल (अदालत) य् यंका साक्षीया रूपय् 'हे पुरुष, थन वा, गुगु छं स्युगु खः' व खँ धा धका न्यनी । वं मस्यूसा 'जिं मस्यू' धका धाइ, वं स्यूसा 'जिं स्यू' धका धाइ, वं मखंसा 'जिं मखं' धका धाइ, वं खंसा 'जिं खं' धका धाइ । थथे थःया कारणय्, मेपिंगु कारणय् वा छुं वस्तुत लाभया कारणय् सिइक सिइकं मखुगु खँ ल्हाइ मखु । थुम्ह पुद्गलयात स्वॉथें नाइक खँ ल्हाइम्ह धका धाइ ।

१००. गुम्ह पुद्गल कस्तिथें चाकुक खँ ल्हाइम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं गुगु खँ ल्हाइगु खः उगु खँ यइपुसे चवनी, न्हाय्पं याउंसे चवनी, प्रेमनीय जुइ, नुगल्य् दुहां वनी, मधुर जुइ, आपासिया यइ, आपासिया मनय् सनी । वं उजागु खँ ल्हानाचवनी । थुम्ह पुद्गलयात कस्तिथें चाकुक खँ ल्हाइम्ह धका धाइ ।

१०१. गुम्ह पुद्गल घाःथें मन दुम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं तँ चायाचवनीगु व अप्वः इख यांनाचवनी । भतिचा जक छुं धायेवं क्रोध पिकया तँ चाइ, द्वेषभाव तइगु, विरोध याइगु, क्रोध व द्वेषभाव प्रकट यांनाचवनी । गथेकि

न्हिं दाया घाः दुम्हसित कथिं वा बाकुचां धोय्वं यक्व न्हिं पिहां वड्गु खः, अथे हे गुलिं गुलिं पुद्गलं तँ चायाच्चनीगु व अप्वः इख यानाच्चनी । भतिचा जक छुं धायेवं क्रोध पिकया तँ चाइ, द्वेषभाव तइगु, विरोध याइगु, क्रोध व द्वेषभाव प्रकट यानाच्चनी । थुम्ह पुद्गलयात घाःथें मन दुम्ह धका धाइ ।

१०२. गुम्ह पुद्गल मतथें मन दुम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं 'श्व दुःख खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ । गथेकि मिखादुम्ह मनुखं मत च्याकेवं हे खिउंसे च्वंगु चान्ह्य रूपत खनिगु खः अथे हे गुलिं गुलिं पुद्गलं 'श्व दुःख खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ । थुम्ह पुद्गलयात मतथें मन दुम्ह धका धाइ ।

१०३. गुम्ह पुद्गल वजिरमणिथें जागु मन दुम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं आस्रव क्षय याना चित्तविमुक्ति व प्रज्ञाविमुक्तियात प्राप्त याना, श्वहे जन्मय् थःम्हं अभिज्ञा प्राप्त याना च्वनाच्चनी । गथेकि वजिरमणिं चाय् मफ्गु मणि वा ल्व्ह छु नं दइ मखु, अथे हे मिखादुम्ह मनुखं मत च्याकेवं हे खिउंसे च्वंगु चान्ह्य रूपत खनिगु खः, अथे हे गुलिं गुलिं पुद्गलं आस्रव क्षय याना चित्तविमुक्ति व प्रज्ञाविमुक्तियात प्राप्त याना, श्वहे जन्मय् थःम्हं अभिज्ञा प्राप्त याना च्वनाच्चनी । थुम्ह पुद्गलयात वजिरमणिथें जागु मन दुम्ह धका धाइ ।

१०४. गुम्ह पुद्गल काँम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलया उजागु मिखा दइमखुकि गुकिं प्राप्त मज्जनिगु भोगसम्पत्तियात प्राप्त यायेगु, प्राप्त जुइधुक्कू भोगसम्पत्तियात झं झं वृद्धि यायेगु, हानं वयाके उजागु मिखा नं दइमखुकि गुकिं कुशल अकुशल धर्म सिइ, दोषसहित वा निर्दोषगु धर्म सिइ, क्वह्यंगु वा च्वह्यंगु धर्म सिइ, न त हाकुगु वा तुयूगु धर्म हे सिइ । थुम्ह पुद्गलयात काँम्ह धका धाइ ।

१०५. गुम्ह पुद्गल छपा मिखाँ खंम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलया उजागु मिखा दइकि गुकिं प्राप्त मज्जनिगु भोगसम्पत्तियात प्राप्त यायेगु, प्राप्त जुइधुक्कू भोगसम्पत्तियात झं झं वृद्धि यायेगु, हानं वयाके उजागु मिखा नं दइमखुकि गुकिं कुशल अकुशल धर्म सिइ, दोषसहित वा निर्दोषगु धर्म सिइ, क्वह्यंगु वा च्वह्यंगु धर्म सिइ, न त हाकुगु वा तुयूगु धर्म हे सिइ । थुम्ह पुद्गलयात छपा मिखाँ खंम्ह धका धाइ ।

१०६. गुम्ह पुद्गल निपा मिखाँ खंम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलया उजागु मिखा दइकि गुकिं प्राप्त मज्जनिगु भोगसम्पत्तियात प्राप्त यायेगु, प्राप्त जुइधुक्कू भोगसम्पत्तियात झं झं वृद्धि यायेगु, हानं वयाके उजागु मिखा नं दइकि

गुकिं कुशल अकुशल धर्म सिद्ध, दोषसहित वा निर्दोषगु धर्म सिद्ध, क्वह्यंगु वा च्वह्यंगु धर्म सिद्ध व हाकुगु वा तयुगु धर्म नं सिद्ध । थुम्ह पुद्गलयात निपा मिखाँ खंम्ह धका धाइ ।

१०७. गुम्ह पुद्गल क्वच्छुगु (भोपुगु) बुद्धि दुम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल धर्मश्रवणया नितिं न्हिथं विहारय् भिक्षुपिंथाय् वनाच्चनी । भिक्षुपिसं वयात आदिकल्याणगु, मध्यकल्याणगु, परियोसान (अन्त) कल्याणगु, अर्थसहितगु, स्पष्टगु, पूर्णगु, परिशुद्धगु, व शुद्ध जीवन हनेगु (ब्रह्मचर्य) धर्म प्रकाश याइ । (अथेनं) वं आसनय् फय्तुना च्वनिबलय् उगु धर्मया खँय् न्ह्यो नं ध्यान तइमखु, बिचय् नं ध्यान तइमखु, अन्तय् नं ध्यान तइमखु । व उगु आसनं दनिबलय् नं उगु धर्मया खँय् न्ह्यो नं ध्यान तइमखु, बिचय् नं ध्यान तइमखु, अन्तय् नं ध्यान तइमखु । गथेकि भोपुइका तःगु थलय् लः तयेवं लः दुहांवनी मखु, लः थाइ मखु । अथे हे थन गुलिं गुलिं पुद्गल धर्मश्रवणया नितिं न्हिथं विहारय् भिक्षुपिंथाय् वनाच्चनी । भिक्षुपिसं वयात आदिकल्याणगु, मध्यकल्याणगु, परियोसानकल्याणगु, अर्थसहितगु, स्पष्टगु, पूर्णगु, परिशुद्धगु, व शुद्ध जीवन हनेगु धर्म प्रकाश याइ । वं आसनय् फय्तुना च्वनिबलय् उगु धर्मया खँय् न्ह्यो नं ध्यान तइमखु, बिचय् नं ध्यान तइमखु, अन्तय् नं ध्यान तइमखु । व उगु आसनं दनिबलय् नं उगु धर्मया खँय् न्ह्यो नं ध्यान तइमखु, बिचय् नं ध्यान तइमखु, अन्तय् नं ध्यान तइमखु । थुम्ह पुद्गलयात क्वच्छुगु (भोपुगु) बुद्धि दुम्ह धका धाइ ।

१०८. गुम्ह पुद्गल वाःगु (मुलय् च्वंगु) बुद्धि दुम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल धर्मश्रवणया नितिं न्हिथं विहारय् भिक्षुपिंथाय् वनाच्चनी । भिक्षुपिसं वयात आदिकल्याणगु, मध्यकल्याणगु, परियोसानकल्याणगु, अर्थसहितगु, स्पष्टगु, पूर्णगु, परिशुद्धगु, व शुद्ध जीवन हनेगु (ब्रह्मचर्य) धर्म प्रकाश याइ । वं आसनय् फय्तुना च्वनिबलय् उगु धर्मया खँय् न्ह्यो नं ध्यान तइ, बिचय् नं ध्यान तइ, अन्तय् नं ध्यान तइ । तर व उगु आसनं दनिबलय् नं उगु धर्मया खँय् न्ह्यो नं ध्यान तइमखु, बिचय् नं ध्यान तइमखु, अन्तय् नं ध्यान तइमखु । गथेकि सुं मन्त्या मुलय् अनेक प्रकारया नयेगु तू, जाकि, मू, बरां नसात दयाच्चनी व लोमसें उगु आसनं दनेवं उगु नसात वाःइगु खः । अथे हे थन गुलिं गुलिं पुद्गल धर्मश्रवणया नितिं न्हिथं विहारय् भिक्षुपिंथाय् वनाच्चनी । भिक्षुपिसं वयात आदिकल्याणगु, मध्यकल्याणगु, परियोसानकल्याणगु, अर्थसहितगु, स्पष्टगु, पूर्णगु, परिशुद्धगु व शुद्ध जीवन हनेगु धर्म प्रकाश याइ । वं आसनय् फय्तुना च्वनिबलय् उगु धर्मया खँय् न्ह्यो नं ध्यान तइ, बिचय् नं ध्यान तइ, अन्तय् नं ध्यान तइ । तर व उगु आसनं दनिबलय् नं उगु धर्मया खँय् न्ह्यो नं ध्यान तइमखु, बिचय् नं ध्यान तइमखु, अन्तय् नं ध्यान तइमखु । थुम्ह पुद्गलयात वाःगु (मुलय् च्वंगु) बुद्धि दुम्ह

धका धाइ ।

१०९. गुम्ह पुद्गल चकंगु बुद्धि दुम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल धर्मश्रवणया नितिं न्हिथं विहारय् भिक्षुपिंथाय् वनाच्चनी । भिक्षुपिसं वयात आदिकल्याणगु, मध्यकल्याणगु, परियोसान-कल्याणगु, अर्थसहितगु, स्पष्टगु, पूर्णगु, परिशुद्धगु, व शुद्ध जीवन हनेगु (ब्रह्मचर्य) धर्म प्रकाश याइ । (बरु) वं आसनय् फयतुना च्वनिबलय् उगु धर्मया खँय् न्ह्यो नं ध्यान तइ, बिच्य् नं ध्यान तइ, अन्तय् नं ध्यान तइ । व उगु आसनं दनिबलय् नं उगु धर्मया खँय् न्ह्यो नं ध्यान तइ, बिच्य् नं ध्यान तइ, अन्तय् नं ध्यान तइ । गथेकि थपुइका उलातःगु थलय् लः तयेवं लः वाइ मखु, लः दुहांवनिगु (थाइगु) खः । अथे हे थन गुलिं गुलिं पुद्गल धर्मश्रवणया नितिं न्हिथं विहारय् भिक्षुपिंथाय् वनाच्चनी । भिक्षुपिसं वयात आदिकल्याणगु, मध्यकल्याणगु, परियोसान-कल्याणगु, अर्थसहितगु, स्पष्टगु, पूर्णगु, परिशुद्धगु व शुद्ध जीवन हनेगु धर्म प्रकाश याइ । वं आसनय् फयतुना च्वनिबलय् उगु धर्मया खँय् न्ह्यो नं ध्यान तइ, बिच्य् नं ध्यान तइ, अन्तय् नं ध्यान तइ । व उगु आसनं दनिबलय् नं उगु धर्मया खँय् न्ह्यो नं ध्यान तइ, बिच्य् नं ध्यान तइ, अन्तय् नं ध्यान तइ । थुम्ह पुद्गलयात चकंगु बुद्धि दुम्ह धका धाइ ।

११०. गुम्ह पुद्गल कामय् व भवय् अवीतरागीम्ह खः ? गुपिं श्रोतापन्न व सकृदागामीपिं खः । इमित कामय् व भवय् अवीतरागीपिं धका धाइ ।

१११. गुम्ह पुद्गल कामय् वीतरागीम्ह व भवय् अवीतरागीम्ह खः ? गुम्ह अनागामी खः । वयात कामय् वीतरागीम्ह व भवय् अवीतरागीम्ह धका धाइ ।

११२. गुम्ह पुद्गल कामय् व भवय् वीतरागीम्ह खः ? गुम्ह अर्हत् खः । वयात कामय् व भवय् वीतरागीम्ह धका धाइ ।

११३. गुम्ह पुद्गल ल्वहँतय्थें कियातःम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल न्ह्याबलें तें चायाच्चनी । वयागु उगु तें ताकाल तक दयाच्चनी । गथेकि ल्वहँतय्थें कियातःगु आखः लखं वा फसं याकनं नाश याये फइमखु, ताकाल तकं ल्यनाच्चनी । थुकथं गुलिं गुलिं पुद्गल न्ह्याबलें तें चायाच्चनी । वयागु उगु तें ताकाल तक दयाच्चनी । थुम्ह पुद्गलयात ल्वहँतय्थें कियातःम्ह धका धाइ ।

११४. गुम्ह पुद्गल बँय्थें च्वयातःम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल न्ह्याबलें तें चायाच्चनी । वयागु उगु तें ताकाल तक दइमखु । गथेकि बँय्थें च्वयातःगु आखः लखं वा फसं याकनं नाश याइ, ताकाल तकं ल्यनाच्चनी मखु । थुकथं गुलिं गुलिं पुद्गल न्ह्याबलें तें चायाच्चनी । वयागु उगु तें ताकाल तक दइमखु । थुम्ह पुद्गलयात बँय्थें च्वयातःम्ह धका धाइ ।

११५. गुम्ह पुद्गल लखय्थें च्वयातःम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलयात तःसकं धाःसां, छाक धाःसां, मयेक धाःसां, सम्बन्ध तयाच्चनी, मिले जुयाच्चनी,

खँलाबला नं यानाच्चवनी । गथेकि लखय् च्वयातःगु आखः याकनं नाश जुइ, ताकाल तक ल्यनी मखु । थुकथं गुलिं गुलिं पुद्गलयात तःसकं धाःसां, छाक धाःसां, मयेक धाःसां, सम्बन्ध तयाच्चवनी, मिले जुयाच्चवनी, खँलाबला नं यानाच्चवनी । थुम्ह पुद्गलयात लखय्थे च्वयातःम्ह धका धाइ ।

११६. अन गुपिं स्वथी कापःथे जापिं पुद्गल खः ? स्वता कापः दु : (१) न्हुगु कापःसां बाँमलागु, खस्रोगु (पुनेबल्य् सुख मद्गु, व्वाचुगु) व कम मूवंगु, (२) बाज्यवंगु कापःसां बाँमलागु, खस्रोगु (पुनेबल्य् सुख मद्गु) व कम मूवंगु, (३) पुलांगु कापः जूसां बाँमलागु, खस्रोगु व कम मूवंगु । पुलांगु कापः भाडा सिलेत छ्यली वा फोहर थासय् वाँछोय् यंकी । थुकथं स्वथी कापःथे जापिं पुद्गलपिं भिक्षुपिंथाय् दयाच्चन । इपिं स्वथी सु सु खः ? न्हुम्ह भिक्षु जूसां दुःशील व पापी जुइ, थ्व बाँमलागु खः । गथेकि कापः बाँमलाथे हे थुम्ह भिक्षु नं जुइ । गुपिं उम्ह भिक्षुनापं सत्संगत याइ, मिले जुयाच्चवनी, नापं जुइ, इपिं नं वयागु धारणा (बिचाः) अनुसार जुइ । अले इमित ताकाल तक अहित व दुःख जुइ । थ्वहे खः वयापाखे दुःखया अनुभव । गथेकि कापः खस्रोगुथे हे थुम्ह भिक्षु नं जुइ । वं सुयागु चीवर, पिण्डपात्र, शयनासन, वाःस दान काइ, इमित महानफल दइमखु । यक्व आनिशंस नं दइमखु । थ्व वया कम मूवंगु खः । गथेकि कापःया मू कम थेतुं थुम्ह पुद्गल नं खः ।

बाज्यःवम्ह भिक्षु जूसां.....पुलाँम्ह भिक्षु जूसां दुःशील व पापी जुइ, थ्व बाँमलागु खः । गथेकि कापः बाँमलाथे हे थुम्ह भिक्षु नं जुइ । गुपिं उम्ह भिक्षुनापं सत्संगत याइ, मिले जुयाच्चवनी, नापं जुइ, इपिं नं वयागु धारणा (बिचाः) अनुसार जुइ । अले इमित ताकाल तक अहित व दुःख जुइ । थ्व हे खः वयापाखे दुःखया अनुभव । गथेकि कापः खस्रोगुथे हे थुम्ह भिक्षु नं जुइ । वं सुयागु चीवर, पिण्डपात्र, शयनासन, वाःस दान काइ, इमित महानफल दइमखु । यक्व आनिशंस नं दइमखु । थ्व वया कम मूवंगु खः । गथेकि कापःया मू कम थेतुं थुम्ह पुद्गल नं खः ।

यदि थुजाम्ह स्थविरं संघया बिचय् छुं खँ धाल धाःसा, वयात संघभिक्षुपिसं थथे धाइ :- ‘छुथे मूर्खम्ह, अनुभव मगाम्ह, संघयात धायेमाः धका च्वनाला ?’ अले व तँ चाया, मन सुख मदयेका बाँमलागु वचन ल्हाइ, गुगु वचनं याना फोहर थाय् कापः वाँछवयेथे वयात संघ अलग याइ । थुपिं स्वथी कापःथे जापिं पुद्गलपिं भिक्षुपिनि बिचय् नं दु ।

११७. अन गुपिं स्वथी काशीया कापःथे जापिं पुद्गल खः ? स्वता काशीया कापः दु : (१) न्हुगु कापः जूसां बाँलागु, नायुगु (पुनेबल्य् सुख दुगु) व अप्वः मूवंगु, (२) बाज्यवंगुसां बाँलागु, नायुगु (पुनेबल्य् सुख दुगु) व अप्वः मूवंगु,

(३) पुलांगु कापः जूसां बाँलागु, नायुगु (पुनेबल्य् सुख दुगु) व अप्व मूगु । पुलांगु काशीया कापतं रत्तत प्वःचिना तइ वा सनख्य् तयातइ ।

थुकथं स्वथी काशीया कापःथें जापिं पुद्गलपिं भिक्षुपिंथाय् दयाच्चन । इपिं स्वथी सु सु खः ? न्हुम्ह भिक्षु जूसां शीलवान् व कल्याणधर्मीम्ह जुइ, थव बाँलागु खः । गथेकि काशीया कापः बाँलाथें हे थुम्ह भिक्षु नं जुइ । गुपिं उम्ह भिक्षुनापं सत्संगत याइ, मिले जुयाच्चनी, नापं जुइ, इपिं नं वयागु धारणा (बिचाः) अनुसार जुइ । अले इमित ताकाल तक हित व सुख जुइ । थव हे खः वयापाखें सुखया अनुभव । गथेकि काशीया कापः नायुगुथें हे थुम्ह भिक्षु नं जुइ । वं सुयागु चीवर, पिण्डपात्र, शयनासन, वाःस दान काइ, इमित महानफल दइ । यक्व आनिशंसं नं दइ । थव वया अप्वः मूवंगु खः । गथेकि काशी कापःया मू अप्वःथें तुं थुम्ह पुद्गल नं खः ।

बाज्यःवम्ह भिक्षु जूसां..... पुलाँम्ह भिक्षु जूसां शीलवान् व कल्याणधर्मीम्ह जुइ, थव बाँलागु खः । गथेकि काशीया कापः बाँलाथें हे थुम्ह भिक्षु नं जुइ । गुपिं उम्ह भिक्षुनापं सत्संगत याइ, मिले जुयाच्चनी, नापं जुइ, इपिं नं वयागु धारणा अनुसार जुइ । अले इमित ताकाल तक हित व सुख जुइ । थव हे खः वयापाखें सुखया अनुभव । गथेकि काशीया कापः नायुगुथें हे थुम्ह भिक्षु नं जुइ । वं सुयागु चीवर, पिण्डपात्र, शयनासन, वाःस दान काइ, इमित महानफल दइ । यक्व आनिशंसं नं दइ । थव वया अप्वः मूवंगु खः । गथेकि काशी कापःया मू अप्वःथें तुं थुम्ह पुद्गल नं खः ।

यदि थुजाम्ह स्थबिरं संघया बिचय् छुं खँ धाल धाःसा, वयात संघभिक्षुपिसं थथे धाइ :- 'आयुष्मान्पिं चीसःयाना बिज्याहु स्थबिर भिक्षु धर्म व विनययात कना बिज्याना च्वन ।' काशीया कापः सनख्य् तःथें वयागु वचन (उपदेश) नुगलय् थयंक दुहां वनी । थुपिं स्वथी काशीया कापःथें जापिं पुद्गल भिक्षुपिनि बिचय् विद्यमान जुयाच्चन ।

११८. गुम्ह पुद्गल म्हसिके (लने) अपुम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल तःधंसूम्ह जुइ, अभिमानी जुइ, चञ्चल जुइ, ल्वाकःबुकः जुइक खँ ल्हाइम्ह जुइ, स्मृति मद्दुम्ह जुइ, होश तथा मच्चनीम्ह जुइ, चित्त समाहित मजुम्ह जुइ, भ्रान्त चित्तम्ह, व इन्द्रिय वशय् मद्दुम्ह जुइ । थव पुद्गलयात म्हसिके अपुम्ह धका धाइ ।

११९. गुम्ह पुद्गल म्हसिके (लने) थाकुम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल तःधंसूम्ह जुइ मखु, अभिमानी जुइ मखु, चञ्चल जुइ मखु, ल्वाकःबुकः जुइक खँ ल्हाइम्ह जुइ मखु, स्मृति दुम्ह जुइ, होश तथा च्वनीम्ह जुइ, चित्त समाहित जुम्ह जुइ, एकाग्र चित्तम्ह, व इन्द्रिय वशय् दुम्ह जुइ । थव पुद्गलयात म्हसिके थाकुम्ह धका धाइ ।

१२०. गुम्ह पुद्गल म्हसिके (लने) हे फइ मखुम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल आस्रवत क्षय याना अनास्रव जुया चित्ताविमुक्ति व प्रज्ञाविमुक्तियात थव हे जन्मय् स्वयं अभिज्ञा ज्ञान प्राप्त याना चवनाचवनी । थव पुद्गलयात म्हसिके हे फइमखुम्ह धका धाइ ।

१२१. गुम्ह पुद्गल नापं संगत याये मज्यू, नापं जुइ मज्यू, मिले जुयाचवने मज्यूम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल शील समाधि प्रज्ञां हीनम्ह (क्वट्यम्ह) जुइ । दया तथा अनुकम्पां बाहेक थुजाम्ह पुद्गल नापं संगत याये मज्यू, नापं जुइ मज्यू, मिले जुयाचवने मज्यू ।

१२२. गुम्ह पुद्गल नापं संगत याये ज्यू, नापं जुइ ज्यू, मिले जुयाचवने ज्यूम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल शील समाधि प्रज्ञां थः समान जुइ । थुजाम्ह पुद्गल नापं संगत याये ज्यू, नापं जुइ ज्यू, मिले जुयाचवने ज्यू । व छुया कारण्य ? भिंगु शीलं समानपिं नापं चवनेवं जिमित शीलया बिषय्य् खँ ल्हाइ, जिमित सुखशान्ति जुइ, जिमित वृद्धि जुइ । भिंगु समाधिं समानपिं नापं चवनेवं जिमित समाधिया बिषय्य् खँ ल्हाइ, जिमित सुखशान्ति जुइ, जिमित वृद्धि जुइ । भिंगु प्रज्ञां समानपिं नापं चवनेवं जिमित प्रज्ञाया बिषय्य् खँ ल्हाइ, जिमित सुखशान्ति जुइ, जिमित वृद्धि जुइ । थुजाम्ह पुद्गल नापं संगत याये ज्यू, नापं जुइ ज्यू, मिले जुयाचवने ज्यू ।

१२३. गुम्ह पुद्गलयात सत्कार तथा गौरव तथा संगत याये ज्यू, नापं जुइ ज्यू, मिले जुयाचवने ज्यूम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल शील समाधि प्रज्ञां थः स्वया अप्वःम्ह जुइ । थुजाम्ह पुद्गलयात सत्कार तथा गौरव तथा संगत याये ज्यू, नापं जुइ ज्यू, मिले जुयाचवने ज्यू । व छुया कारण्य ? जिं परिपूर्णं मज्जू शीलया ब्वः (भाग) पूर्वके दइ । जिं परिपूर्णं जुइ धुंकूगु शीलया ब्वःयात प्रज्ञाद्वारा संग्रह याये दइ । जिं परिपूर्णं मज्जू समाधिया ब्वः (भाग) पूर्वके दइ । जिं परिपूर्णं जुइ धुंकूगु समाधिया ब्वःयात प्रज्ञाद्वारा संग्रह याये दइ । जिं परिपूर्णं मज्जू प्रज्ञाया ब्वः (भाग) पूर्वके दइ । जिं परिपूर्णं जुइ धुंकूगु प्रज्ञाया ब्वःयात प्रज्ञाद्वारा संग्रह याये दइ । थुजाम्ह पुद्गलयात सत्कार तथा गौरव तथा संगत याये ज्यू, नापं जुइ ज्यू, मिले जुयाचवने ज्यू ।

१२४. गुम्ह पुद्गलयात धृणा यायेमाः संगत याये मज्यू, नापं जुइ मज्यू, मिले जुयाचवने मज्यूम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल दुःशीलम्ह, पापीगु स्वभावम्ह, फोहरम्ह, शंकालुम्ह, गोप्यगु बाँमलागु ज्या याना जुयाचवनीम्ह, अश्रमण जूसां श्रमण धका जुइम्ह, अब्रह्मचारीम्ह जूसां बह्मचारी धका जुइम्ह, दुने ध्वग्गिम्ह, तथा नवःगु बाःवम्ह खः । थुजाम्ह पुद्गलयात धृणा यायेमाः संगत याये मज्यू, नापं जुइ मज्यू, मिले जुयाचवने मज्यू । व छुया कारण्य ? थुजाम्ह

पुद्गलया छुनं मिथ्यादृष्टी मलासां वया मभिं गु नां :- 'पापी पासाम्ह, पापी मित्रम्ह, पापी सहायम्ह, पापी संगतम्ह' धका फैले जुइ । गथेकि खी दुहाँ वंम्ह सर्प सुयातं मन्यासां वयात उकिं (खीं) की । थुकथं व मिथ्यादृष्टी मलासां वया मभिं गु नां: 'पापी पासाम्ह, पापी मित्रम्ह, पापी सहायम्ह, पापी संगतम्ह' धका फैले जुइ । उकिं थुजाम्ह पुद्गलयात धृणा यायेमा: संगत याये मज्यू, नापं जुइ मज्यू, मिले जुयाचवने मज्यू ।

१२५. गुम्ह पुद्गलयात उपेक्षित यायेमा: संगत याये मज्यू, नापं जुइ मज्यू, मिले जुयाचवने मज्यूम्ह ख: ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं तँ चायाचवनीगु व अप्व: इख यानाचवनी । भतिचा जक छुं धायेवं क्रोध पिकया तँ चाइ, द्वेषभाव तइगु, विरोध याइगु, क्रोध व द्वेषभाव प्रकट यानाचवनी । गथेकि न्हिंदाया घा: दुम्हसित कथिं वा बाकुचां धोय्वं यक्व न्हिंपिहां वइगु ख:, अथे हे गुलिं गुलिं पुद्गलं तँ चायाचवनीगु व अप्व: इख यानाचवनी । भतिचा जक छुं धायेवं क्रोधपिकया तँ चाइ, द्वेषभाव तइगु, विरोध याइगु, क्रोध व द्वेषभाव प्रकट यानाचवनी । गथेकि च्यानाचवंगु सल्लामायात कथिं वा बाकुचां खेनेवं भन् च्यारारा च्यानावनीगु ख:, अथे हे गुलिं गुलिं पुद्गलं तँ चायाचवनीगु व अप्व: इख यानाचवनी । भतिचा जक छुं धायेवं क्रोधपिकया तँ चाइ, द्वेषभाव तइगु, विरोध याइगु, क्रोध व द्वेषभाव प्रकट यानाचवनी । गथेकि खिगालय् कथिं वा बाकुचां खेनेवं ज्ञान न:वइगु ख:, अथे हे गुलिं गुलिं पुद्गलं तँ चायाचवनीगु व अप्व: इख यानाचवनी । भतिचा जक छुं धायेवं क्रोधपिकया तँ चाइ, द्वेषभाव तइगु, विरोध याइगु, क्रोध व द्वेषभाव प्रकट यानाचवनी । थुजाम्ह पुद्गलयात उपेक्षित यायेमा: संगत याये मज्यू, नापं जुइ मज्यू, मिले जुयाचवने मज्यू । व छुया कारण्य् ? 'जित ब्व:बी, जित निन्दा याइ, जित अनर्थ याइ' धका । उकिं थुजाम्ह पुद्गलयात उपेक्षित यायेमा: संगत याये मज्यू, नापं जुइ मज्यू, मिले जुयाचवने मज्यू ।

१२६. गुम्ह पुद्गल नापं संगत याये ज्यू, नापं जुइ ज्यू, मिले जुयाचवने ज्यूम्ह ख: ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल शीलवान्मह तथा कल्याणधर्मीम्ह जुइ । थुजाम्ह पुद्गल नापं संगत याये ज्यू, नापं जुइ ज्यू, मिले जुयाचवने ज्यू । व छुया कारण्य् ? थुजाम्ह पुद्गलया छुनं मिथ्यादृष्टी मलासां वया भिं गु नां: 'भिंम्ह पासाम्ह, भिंम्ह मित्र दुम्ह, भिंम्ह सहाय दुम्ह, भिंम्ह संगत दुम्ह' धका फैले जुइ । उकिं थुजाम्ह पुद्गल नापं संगत याये ज्यू, नापं जुइ ज्यू, मिले जुयाचवने ज्यू ।

१२७. गुम्ह पुद्गल शीलय् परिपूर्णम्ह जुया समाधि व प्रज्ञाय् भतिचा जक पूर्णम्ह ख: ? श्रोतापन्नम्ह व सकृदागामीम्ह ख: । थुपिं पुद्गलपिं शीलय् परिपूर्ण जुया समाधि व प्रज्ञाय् भतिचा जक पूर्णपिं धका धाइ ।

१२८. गुम्ह पुद्गल शीलय् व समाधि परिपूर्णम्ह जुया प्रज्ञाय् भतिचा जक

पूर्णम्ह जुइ । अनागामीम्ह खः । थुम्ह पुद्गलयात शील्य् व समाधि परिपूर्णम्ह जुया प्रज्ञाय् भित्तिचा जक पूर्णम्ह धका धाइ ।

१२९. गुम्ह पुद्गल शील्य्, समाधि व प्रज्ञाय् परिपूर्णम्ह खः ? अर्हत् खः । थुम्ह पुद्गलयात शील्य्, समाधि व प्रज्ञाय् परिपूर्णम्ह धका धाइ ।

१३०. अन गुपिं स्वथी शास्तापिं (गुरुपिं) खः ? थन गुलिं गुलिं शास्तां कामयात सिइका प्रज्ञप्त याइ, तर रूपयात सिइका प्रज्ञप्त याइ मखु, वेदनायात सिइका प्रज्ञप्त याइ मखु । थन गुलिं गुलिं शास्तां कामयात सिइका प्रज्ञप्त याइ, रूपयात सिइका प्रज्ञप्त याइ, तर वेदनायात सिइका प्रज्ञप्त याइ मखु । थन गुलिं गुलिं शास्तां कामयात सिइका प्रज्ञप्त याइ, रूपयात सिइका प्रज्ञप्त याइ, व वेदनायात नं सिइका प्रज्ञप्त याइ ।

अन गुम्ह शास्तां कामयात सिइका प्रज्ञप्त याइ, तर रूपयात सिइका प्रज्ञप्त याइ मखु, वेदनायात सिइका प्रज्ञप्त याइ मखु । वयात रूपावचर समापत्ति लाभीम्ह धका सीकेमाः । अन गुम्ह शास्तां कामयात सिइका प्रज्ञप्त याइ, रूपयात सिइका प्रज्ञप्त याइ, तर वेदनायात सिइका प्रज्ञप्त याइ मखु । वयात अरूपावचर समापत्ति लाभीम्ह धका सीकेमाः । अन गुम्ह शास्तां कामयात सिइका प्रज्ञप्त याइ, रूपयात सिइका प्रज्ञप्त याइ, व वेदनायात नं सिइका प्रज्ञप्त याइ । वयात सम्यक्सम्बुद्ध शास्ता धका सीकेमाः । थुपिं स्वथी शास्तापिं खः ।

१३१. अन गुपिं मेपिं स्वथी शास्तापिं खः ? थन गुलिं गुलिं शास्तां श्व हे जन्म्य् थःत सत्यकथं, धुब कथं प्रज्ञप्त याइ, लिपा नं थःत सत्यकथं, धुब कथं प्रज्ञप्त याइ । थन गुलिं गुलिं शास्तां श्व हे जन्म्य् थःत सत्यकथं, धुब कथं प्रज्ञप्त याइ, तर लिपा नं थःत सत्यकथं, धुब कथं प्रज्ञप्त याइ मखु । थन गुलिं गुलिं शास्तां श्वहे जन्म्य् थःत सत्यकथं, धुब कथं प्रज्ञप्त याइ मखु, लिपा नं थःत सत्यकथं, धुब कथं प्रज्ञप्त याइ मखु ।

अन गुम्ह शास्तां श्व हे जन्म्य् थःत सत्यकथं, धुब कथं प्रज्ञप्त याइ, लिपा नं थःत सत्यकथं, धुब कथं प्रज्ञप्त याइ, वयात श्वाश्वतवादीम्ह शास्ता धका सीकेमाः । अन गुम्ह शास्तां श्व हे जन्म्य् थःत सत्यकथं, धुब कथं प्रज्ञप्त याइ, तर लिपा नं थःत सत्यकथं, धुब कथं प्रज्ञप्त याइ मखु, वयात उच्छेदवादीम्ह शास्ता धका सीकेमाः ।

अन गुम्ह शास्तां (भगवान् बुद्धं) श्वहे जन्म्य् थःत सत्यकथं, धुब कथं प्रज्ञप्त याइ मखु, लिपा नं थःत सत्यकथं, धुब कथं प्रज्ञप्त याइ मखु, वयात सम्यक्सम्बुद्ध शास्ता धका सीकेमाः । थुपिं स्वथी मेपिं शास्तापिं खः ।

स्वंगू निर्देश क्वचाल ।

प्यंगूगु निर्देश

४. प्यथी पुद्गल प्रज्ञप्ति

१३२. गुम्ह पुद्गल असत्पुरुषम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं प्राणी हिंसा याइ, मबिइकं काइ, काम्य् मिथ्याचारी जुइ, मखुगु खँ ल्हाइ, व अय्ला श्वँ आदी काये यःगु पदार्थ सेवन याइ । थुम्ह पुद्गलयात असत्पुरुषम्ह धका धाइ ।

१३३. गुम्ह पुद्गल असत्पुरुषम्ह स्वयानं इन असत्पुरुषम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं थःनं प्राणी हिंसा याइ, मेपितं नं प्राणी हिंसा याकी, थःनं मबिइकं काइ, मेपितं मबिइकं कायेकी, थःनं काम्य् मिथ्याचारी जुइ, मेपितं नं काम्य् मिथ्याचारी जुइकी, थःनं मखुगु खँ ल्हाइ, व मेपितं नं मखुगु खँ ल्हाके बिइ, थःनं अय्ला श्वँ आदी काये यःगु पदार्थ सेवन याइ, मेपितं नं अय्ला श्वँ आदी काये यःगु पदार्थ सेवन याकी । थुम्ह पुद्गलयात असत्पुरुषम्ह स्वयानं इन असत्पुरुषम्ह धका धाइ ।

१३४. गुम्ह पुद्गल सत्पुरुषम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं प्राणी हिंसा याइ मखु, मबिइकं काइ मखु, काम्य् मिथ्याचारी जुइ मखु, मखुगु खँ ल्हाइ मखु, व अय्ला श्वँ आदी काये यःगु पदार्थ सेवन याइ मखु । थुम्ह पुद्गलयात सत्पुरुषम्ह धका धाइ ।

१३५. गुम्ह पुद्गल सत्पुरुष स्वयानं इन सत्पुरुषम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं थःनं प्राणी हिंसा याइ मखु, मेपितं नं प्राणी हिंसा याकी मखु, थःनं मबिइकं काइ मखु, मेपितं मबिइकं कायेकी मखु, थःनं काम्य् मिथ्याचारी जुइ मखु, मेपितं नं काम्य् मिथ्याचारी जुइकी मखु, थःनं मखुगु खँ ल्हाइ मखु, व मेपितं नं मखुगु खँ ल्हाके बिइ मखु, थःनं अय्ला श्वँ आदी काये यःगु पदार्थ सेवन याइ मखु, मेपितं नं अय्ला श्वँ आदि काये यःगु पदार्थ सेवन याकी मखु । थुम्ह पुद्गलयात सत्पुरुषम्ह स्वयानं इन सत्पुरुषम्ह धका धाइ ।

१३६. गुम्ह पुद्गल पापीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं प्राणी हिंसा याइ, मबिइकं काइ, काम्य् मिथ्याचारी जुइ, मखुगु खँ ल्हाइ, चुक्ली खँ ल्हाइ, छाःगु खँ ल्हाइ, ज्याःख्यले मदुगु खँ ल्हाइ, लोभी जुइ, तँ पिकाइम्ह जुइ, व मिथ्यादृष्टिम्ह जुइ । थुम्ह पुद्गलयात पापीम्ह धका धाइ ।

१३७. गुम्ह पुद्गल पापीम्ह स्वयानं इन पापीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं थःनं प्राणी हिंसा याइ, मेपितं नं प्राणी हिंसा याकी, थःनं मबिइकं काइ, मेपितं मबिइकं कायेकी, थःनं काम्य् मिथ्याचारी जुइ, मेपितं नं काम्य्

मिथ्याचारी जुइकी, थःनं मखुगु खँ ल्हाइ, मेपितं नं मखुगु खँ ल्हाके बिइ, थःनं चुक्ली खँ ल्हाइ, मेपितं नं चुक्ली खँ ल्हाके बिइ, थःनं छाःगु खँ ल्हाइ, मेपितं नं छाःगु खँ ल्हाके बिइ, थःनं ज्याःख्यले मदुगु खँ ल्हाइ, मेपितं नं ज्याःख्यले मदुगु खँ ल्हाके बिइ, थःनं लोभी जुइ, मेपितं नं लोभी जुइकी, थःनं तँ पिकाइम्ह जुइ, मेपितं तँ पिकाइम्ह जुइकी, थःनं मिथ्यादृष्टिम्ह जुइ, मेपितं नं मिथ्यादृष्टिम्ह जुइकी । थुम्ह पुद्गलयात पापीम्ह स्वयानं इन् पापीम्ह धका धाइ ।

१३८. गुम्ह पुद्गल कल्याणीम्ह (भिम्ह) खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं प्राणी हिंसा याइ मखु, मबिइकं काइ मखु, कामय् मिथ्याचारी जुइ मखु, मखुगु खँ ल्हाइ मखु, चुक्ली खँ ल्हाइ मखु, छाःगु खँ ल्हाइ मखु, ज्याःख्यले मदुगु खँ ल्हाइ मखु, लोभी जुइ मखु, तँ पिकाइम्ह जुइ मखु व मिथ्यादृष्टिम्ह जुइ मखु । थुम्ह पुद्गलयात कल्याणीम्ह धका धाइ ।

१३९. गुम्ह पुद्गल कल्याणीम्ह स्वयानं इन् कल्याणीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं थःनं प्राणी हिंसा याइ मखु, मेपितं नं प्राणी हिंसा याकी मखु, थःनं मबिइकं काइ मखु, मेपितं मबिइकं कायेकी मखु, थःनं कामय् मिथ्याचारी जुइ मखु, मेपितं नं कामय् मिथ्याचारी जुइकी मखु, थःनं मखुगु खँ ल्हाइ मखु, मेपितं नं मखुगु खँ ल्हाके बिइ मखु, थःनं चुक्ली खँ ल्हाइ मखु, मेपितं नं चुक्ली खँ ल्हाके बिइ मखु, थःनं छाःगु खँ ल्हाइ मखु, मेपितं नं छाःगु खँ ल्हाके बिइ मखु, थःनं ज्याःख्यले मदुगु खँ ल्हाइ मखु, मेपितं नं ज्याःख्यले मदुगु खँ ल्हाके बिइ मखु, थःनं लोभी जुइ मखु, मेपितं नं लोभी जुइकी मखु, थःनं तँ पिकाइम्ह जुइ मखु, मेपितं तँ पिकाइम्ह जुइकी मखु, व थःनं मिथ्यादृष्टिम्ह जुइ मखु, मेपितं नं मिथ्यादृष्टिम्ह जुइकी मखु । थुम्ह पुद्गलयात कल्याणीम्ह स्वयानं इन् कल्याणीम्ह धका धाइ ।

१४०. गुम्ह पुद्गल पापधर्मीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं प्राणी हिंसा याइ, मबिइकं काइ, कामय् मिथ्याचारी जुइ, मखुगु खँ ल्हाइ, चुक्ली खँ ल्हाइ, छाःगु खँ ल्हाइ, ज्याःख्यले मदुगु खँ ल्हाइ, लोभी जुइ, तँ पिकाइम्ह जुइ व मिथ्यादृष्टिम्ह जुइ । थुम्ह पुद्गलयात पापधर्मीम्ह धका धाइ ।

१४१. गुम्ह पुद्गल पापधर्मीम्ह स्वयानं इन् पापधर्मीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं थःनं प्राणी हिंसा याइ, मेपितं नं प्राणी हिंसा याकी, थःनं मबिइकं काइ, मेपितं मबिइकं कायेकी, थःनं कामय् मिथ्याचारी जुइ, मेपितं नं कामय् मिथ्याचारी जुइकी, थःनं मखुगु खँ ल्हाइ, मेपितं नं मखुगु खँ ल्हाके बिइ, थःनं चुक्ली खँ ल्हाइ, मेपितं नं चुक्ली खँ ल्हाके बिइ, थःनं छाःगु खँ ल्हाइ, मेपितं नं छाःगु खँ ल्हाके बिइ, थःनं ज्याःख्यले मदुगु खँ ल्हाइ, मेपितं नं ज्याःख्यले मदुगु खँ ल्हाके बिइ, थःनं लोभी जुइ, मेपितं नं लोभी जुइकी, थःनं तँ पिकाइम्ह जुइ, मेपितं तँ पिकाइम्ह जुइकी, थःनं मिथ्यादृष्टिम्ह जुइ, मेपितं नं मिथ्यादृष्टिम्ह

जुइकी । थुम्ह पुद्गलयात पापधर्मीम्ह स्वयानं ज्ञन् पापधर्मीम्ह धका धाइ ।

१४२. गुम्ह पुद्गल कल्याणधर्मीम्ह (भिम्ह) खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं प्राणी हिंसा याइ मखु, मबिइकं काइ मखु, कामय् मिथ्याचारी जुइ मखु, मखुगु खँ ल्हाइ मखु, चुक्ली खँ ल्हाइ मखु, छाःगु खँ ल्हाइ मखु, ज्याःख्यले मदुगु खँ ल्हाइ मखु, लोभी जुइ मखु, तँ पिकाइम्ह जुइ मखु व मिथ्यादृष्टिम्ह जुइ मखु । थुम्ह पुद्गलयात कल्याणधर्मीम्ह धका धाइ ।

१४३. गुम्ह पुद्गल कल्याणधर्मीम्ह स्वयानं ज्ञन् कल्याणधर्मीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं थःनं प्राणी हिंसा याइ मखु, मेपितं नं प्राणी हिंसा याकी मखु, थःनं मबिइकं काइ मखु, मेपितं मबिइकं कायेकी मखु, थःनं कामय् मिथ्याचारी जुइ मखु, मेपितं नं कामय् मिथ्याचारी जुइकी मखु, थःनं मखुगु खँ ल्हाइ मखु, मेपितं नं मखुगु खँ ल्हाके बिइ मखु, थःनं चुक्ली खँ ल्हाइ मखु, मेपितं नं चुक्ली खँ ल्हाके बिइ मखु, थःनं छाःगु खँ ल्हाइ मखु, मेपितं नं छाःगु खँ ल्हाके बिइ मखु, थःनं ज्याःख्यले मदुगु खँ ल्हाइ मखु, मेपितं नं ज्याःख्यले मदुगु खँ ल्हाके बिइ मखु, थःनं लोभी जुइ मखु, मेपितं नं लोभी जुइकी मखु, थःनं तँ पिकाइम्ह जुइ मखु, मेपितं तँ पिकाइम्ह जुइकी मखु व थःनं मिथ्यादृष्टिम्ह जुइ मखु, मेपितं नं मिथ्यादृष्टिम्ह जुइकी मखु । थुम्ह पुद्गलयात कल्याणधर्मीम्ह स्वयानं ज्ञन् कल्याणधर्मीम्ह धका धाइ ।

१४४. गुम्ह पुद्गल दोष (खिति) दुम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल दोषसहित कायकर्म युक्त जुइ, दोषसहित वचीकर्म युक्त जुइ, दोषसहित मनोकर्म युक्त जुइ । थुम्ह पुद्गलयात दोष (खिति) दुम्ह धका धाइ ।

१४५. गुम्ह पुद्गल अप्वः दोष (खिति) दुम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल अप्वः दोषसहित कायकर्म युक्त जुया, म्हो (अल्प) जक दोषरहित जुइ, अप्वः दोषसहित वचीकर्म युक्त जुया, म्हो (अल्प) जक दोषरहित जुइ, अप्वः दोषसहित मनोकर्म युक्त जुया, म्हो (अल्प) जक दोषरहित जुइ । थुम्ह पुद्गलयात अप्वः दोष दुम्ह धका धाइ ।

१४६. गुम्ह पुद्गल अल्प दोष (खिति) दुम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल अप्वः दोषरहित कायकर्म युक्त जुया, म्हो (अल्प) जक दोषसहित जुइ, अप्वः दोषरहित वचीकर्म युक्त जुया, म्हो जक दोषसहित जुइ, अप्वः दोषरहित मनोकर्म युक्त जुया, म्हो जक दोषसहित जुइ । थुम्ह पुद्गलयात अल्प दोष दुम्ह धका धाइ ।

१४७. गुम्ह पुद्गल दोष मदुम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल दोषरहित कायकर्म युक्त जुइ, दोषरहित वचीकर्म युक्त जुइ, दोषरहित मनोकर्म युक्त जुइ । थुम्ह पुद्गलयात दोष (खिति) मदुम्ह धका धाइ ।

१४८. गुम्ह पुद्गल संक्षिप्तं कनेवं थुइम्ह खः ? गुम्ह पुद्गलयात धर्मया

खँ उच्चारण यायेवं हे धर्माभिसमय (धर्मज्ञान) जुइ । थुम्ह पुद्गलयात संक्षिप्तं कनेवं थुइम्ह धका धाइ ।

१४९. गुम्ह पुद्गल विस्तृतं कनेवं थुइम्ह खः ? गुम्ह पुद्गलं संक्षिप्तं कंगु धर्मया खँयात विस्तृतं विभाजन यायेवं धर्माभिसमय (धर्मज्ञान) जुइ । थुम्ह पुद्गलयात विस्तृतं कनेवं थुइम्ह धका धाइ ।

१५०. गुम्ह पुद्गल क्यना यंका थुइके बीमाःम्ह खः ? गुम्ह पुद्गलयात ब्वंका, न्यंका, योनिसो मनसिकारं (ध्यान तथा), कल्याणमित्र-पिनिगु संगत याना, इपिं नापं जुया, इमिगु सेवा याना, क्रमानुसारं धर्माभिसमय (धर्मज्ञान) जुइ । थुम्ह पुद्गलयात क्यना यंका थुइके बीमाःम्ह धका धाइ ।

१५१. गुम्ह पुद्गल शब्दानुसारं थुइके बीमाःम्ह खः ? गुम्ह पुद्गलयात यक्व न्यंसां, यक्व धाःसां, यक्व धारणा याःसां, यक्व ब्वंकूसां, उगु जन्मय् धर्माभिसमय (धर्मज्ञान) जुइमखु । थुम्ह पुद्गलयात शब्दानुसारं थुइके बीमाःम्ह धका धाइ ।

१५२. गुम्ह पुद्गल उचितकथं धाइम्ह जूसां याकनं धाये मफुम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल न्ह्यसः न्यनेवं योग्यगु (उचितगु) लिसः ब्यूसां नं याकनं बिइ फइ मखु । थुम्ह पुद्गलयात उचितकथं धाइम्ह जूसां याकनं धाये मफुम्ह धका धाइ ।

१५३. गुम्ह पुद्गल याकनं धाइम्ह जूसां उचितकथं मधाइम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल न्ह्यसः न्यनेवं याकनं लिसः ब्यूसां नं योग्यकथं बिइ फइ मखु । थुम्ह पुद्गलयात याकनं धाइम्ह जूसां उचितकथं मधाइम्ह धका धाइ ।

१५४. गुम्ह पुद्गल उचितकथं व याकनं धाइम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल न्ह्यसः न्यनेवं योग्यगु (उचितगु) लिसः बिइ व याकनं नं धाइ । थुम्ह पुद्गलयात उचितकथं व याकनं धाइम्ह धका धाइ ।

१५५. गुम्ह पुद्गल न उचितकथं धाइम्ह न त याकनं धाइम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल न्ह्यसः न्यनेवं न योग्यगु लिसः बिइ व न त याकनं हे धाइ । थुम्ह पुद्गलयात न उचितकथं धाइम्ह न त याकनं धाइम्ह धका धाइ ।

१५६. अन गुपिं प्यथी धर्मकथिकपिं खः ? थन गुलिं गुलिं धर्मकथिकं भतिचा जक कंसां मिले जुइ मखु । वया परिषदं मिले जू मिले मजू बिषयय् कुशल जुइ मखु । थुजाम्ह धर्मकथिकलिसे उजागु परिषद नापं च्वनाच्वनी, अले इपिं धर्मकथिक नापं संगत याना जुयाच्वनी ।

थन गुलिं गुलिं धर्मकथिकं भतिचा जक कंसां मिले जुइ । वया परिषदं मिले जू मिले मजू बिषयय् कुशल जुइ । थुजाम्ह धर्मकथिकलिसे उजागु परिषद नापं च्वनाच्वनी, अले इपिं धर्मकथिक नापं संगत याना जुयाच्वनी ।

थन गुलिं गुलिं धर्मकथिकं अप्वः कंसां मिले जुइ मखु । वया परिषदं

मिले जू मिले मजू बिषयय् कुशल जुइ मखु । थुजाम्ह धर्मकथिकलिसे उजागु परिषद नापं चवनाचवनी, अले इपिं धर्मकथिक नापं संगत याना जुयाचवनी ।

थन गुलिं गुलिं धर्मकथिकं अप्वः कंसां मिले जुइ । वया परिषदं मिले जू मिले मजू बिषयय् कुशल जुइ । थुजाम्ह धर्मकथिकलिसे उजागु परिषद नापं चवनाचवनी, अले इपिं धर्मकथिक नापं संगत याना जुयाचवनी ।

१५७. अन गुपिं प्यथी सुपाँय् उपमारूपी पुद्गलपिं खः ? प्यथी सुपाँय् दु - १. नँ न्याना वा मवइगु, २. वा वया नँ मन्याइगु, ३. नँ न्याइगु व वा नं वइगु, ४. नँ मन्याइगु व वा नं मवइगु खः । थथे हे प्यथी सुपाँय् उपमारूपी पुद्गलपिं लोकय् विद्यमान जुयाचवन । गुपिं प्यथी खः ? १. नँ न्याना वा मवइम्ह, २. वा वया नँ मन्याइम्ह, ३. नँ न्याइम्ह व वा नं वइम्ह, ४. नँ मन्याइम्ह व वा नं मवइम्ह खः ।

गुकथं नँ न्याना वा मवइम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल खँ न्याना ज्या न्याइ मखु । थुकथं पुद्गल नँ न्याना वा मवइम्ह खः । गथेकि उगु सुपाँय् नँ न्याना वा मवइगु खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं पुद्गल वा वया नँ मन्याइम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल ज्या न्याना खँ न्याइ मखु । थुकथं पुद्गल ज्या न्याना खँ न्याइ मखुम्ह खः । गथेकि उगु सुपाँय् वा वया नँ मन्याइगु खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं पुद्गल नँ न्याइगु व वा नं वइम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल खँ न्याना, ज्या नं न्याइम्ह खः । थुकथं पुद्गल नँ न्याना वा नं वइम्ह खः । गथेकि उगु सुपाँय् नँ न्याइगु व वा नं वइगु खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं पुद्गल नँ मन्याइगु व वा नं मवइम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल खँ न्याइमखु, ज्या नं मन्याइम्ह खः । थुकथं पुद्गल नँ मन्याना, वा नं मवइम्ह खः । गथेकि उगु सुपाँय् नँ मन्याइगु व वा नं मवइगु खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

थुपिं प्यथी सुपाँय् उपमारूपी पुद्गलपिं लोकय् विद्यमान जुयाचवन (दु) ।

१५८. अन गुपिं प्यथी छुँया उपमारूपी पुद्गलपिं खः ? प्यथी छुँत दु - १. गाःम्हुया मचवनीम्ह, २. चवना गाः म्हुइ मखुम्ह ३. गाः नं म्हुया, चवनं चवनीम्ह, ४. गाः म्हुइ मखुम्ह, चवनी नं मखुम्ह खः । थथे हे प्यथी छुँया उपमारूपी पुद्गलपिं लोकय् विद्यमान जुयाचवन । गुपिं प्यथी खः ? १. गाःम्हुया मचवनीम्ह, २. चवना गाः म्हुइ मखुम्ह ३. गाः नं म्हुया, चवनं चवनीम्ह, ४. गाः म्हुइ मखुम्ह, चवनी नं मखुम्ह खः ।

गुकथं पुद्गल गाःम्हुया मचवनीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं - सूत्र, गेय्य, वैयाकरण, गाथा, उदान, इतिवृत्तक, जातक, अठभुतधर्म व वैदल्य बाँलाक

परिपूर्ण जुड़क ढवनी । वं 'श्व दुःख खः' धका यथाभूतं (यथार्थ) सिइ मखु, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ मखु, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ मखु, 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ मखु । थथे पुद्गल गाःम्हुया मच्चनीम्ह खः । गथेकि उम्ह छुँ गाःम्हुया मच्चनीम्ह खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं पुद्गल च्वना गाः म्हुइ मखुम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं – सूत्र, गेय्य, वैयाकरण, गाथा, उदान, इतिवुत्तक, जातक, अढभुतधर्म व वैदल्य बाँलाक परिपूर्ण जुड़क ढवनी मखु । वं श्व 'दुःख खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ, श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ । थथे पुद्गल च्वना गाः म्हुइ मखुम्ह खः । गथेकि उम्ह छुँ च्वना गाः म्हुइ मखुम्ह खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं पुद्गल गाः नं म्हुया, च्वनं च्वनीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं – सूत्र, गेय्य, वैयाकरण, गाथा, उदान, इतिवुत्तक, जातक, अढभुतधर्म व वैदल्य बाँलाक परिपूर्ण जुड़क ढवनी । वं श्व 'दुःख खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ, श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ । थथे पुद्गल गाः नं म्हुया, च्वनं च्वनीम्ह खः । गथेकि उम्ह छुँ गाः नं म्हुया, च्वनं च्वनीम्ह खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं पुद्गल गाः म्हुइ मखुम्ह, च्वनी नं मखुम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं – सूत्र, गेय्य, वैयाकरण, गाथा, उदान, इतिवुत्तक, जातक, अढभुतधर्म व वैदल्य बाँलाक परिपूर्ण जुड़क ढवनी मखु । वं 'श्व दुःख खः' धका यथाभूतं सिइ मखु, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ मखु, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ मखु, 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ मखु । थथे पुद्गल गाः म्हुइ मखुम्ह, च्वनी नं मखुम्ह खः । गथेकि उम्ह छुँ गाः म्हुइ मखुम्ह, च्वनी नं मखुम्ह खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

थुपिं प्यथी छुँया उपमारूपी पुद्गलपिं लोक्य् विद्यमान जुयाच्चन (दु) ।

१५९. अन गुपिं प्यथी अँया उपमारूपी पुद्गलपिं खः ? प्यथी अँत दु – १. कचिगु जूसां पाके जू ख्वाःगु, २. पाके जूसां कचिगु ख्वाःगु, ३. कचिगु जुया कचिगु ख्वाःगु, ४. पाके जुया पाके ख्वाःगु खः । थथे हे प्यथी अँया उपमारूपी पुद्गलपिं लोक्य् विद्यमान जुयाच्चन । गुपिं प्यथी खः ? १. कचिगु जूसां पाके जू ख्वाःम्ह, २. पाके जूसां कचिगु ख्वाःम्ह ३. कचिगु जुया कचिगु ख्वाःम्ह, ४. पाके जुया पाके ख्वाःम्ह खः ।

गुकथं पुद्गल कचिगु जूसां पाके जू ख्वाःम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल न्ह्योने वंसां, लिज्यां वंसां, न्ह्योने स्वसां, लिउने स्वसां, कय्कूसां, चककूसां, पात्र, चीवर धारण याइबले नं चतक्क (बाँलाना) च्वनी । वं 'श्व दुःख खः' धका यथाभूतं (यथार्थ) सिइ मखु, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ मखु, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ मखु, 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ मखु । थथे पुद्गल कचिगु जूसां पाके जू ख्वाःम्ह खः । गथेकि उगु अँ कचिगु जूसां पाके जू ख्वाःगु खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं पुद्गल पाके जूसां कचिगु ख्वाःम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल न्ह्योने वंसां, लिज्यां वंसां, न्ह्योने स्वसां, लिउने स्वसां, कय्कूसां, चककूसां, पात्र, चीवर धारण याइबले नं चतक्क (बाँलाना) च्वनी मखु । वं श्व 'दुःख खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ । थथे पुद्गल पाके जूसां कचिगु ख्वाःम्ह खः । गथेकि उगु अँ पाके जूसां कचिगु ख्वाःगु खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं पुद्गल कचिगु जुया कचिगु ख्वाःम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल न्ह्योने वंसां, लिज्यां वंसां, न्ह्योने स्वसां, लिउने स्वसां, कय्कूसां, चककूसां, पात्र, चीवर धारण याइबले नं चतक्क (बाँलाना) च्वनी मखु । वं 'श्व दुःख खः' धका यथाभूतं सिइ मखु, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ मखु, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ मखु, 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ मखु । थथे पुद्गल कचिगु जुया कचिगु ख्वाःम्ह खः । गथेकि उगु अँ कचिगु जुया कचिगु ख्वाःगु खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं पुद्गल पाके जुया पाके ख्वाःम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल न्ह्योने वंसां, लिज्यां वंसां, न्ह्योने स्वसां, लिउने स्वसां, कय्कूसां, चककूसां, पात्र, चीवर धारण याइबले नं चतक्क (बाँलाना) च्वनी । वं श्व 'दुःख खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ । थथे पुद्गल पाके जुया पाके ख्वाःम्ह खः । गथेकि उगु अँ पाके जुया पाके ख्वाःगु खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

थुपिं प्यथी अँया उपमारूपी पुद्गलपिं लोक्य् विद्यमान जुयाच्वन ।

१६०. अन गुपिं प्यथी घःया उपमारूपी पुद्गलपिं खः ? प्यथी घःत दु -
१. खालीसां तोपुया तःगु, २. जाःसां उला तःगु ३. खालीसां उला तःगु, ४. जाःसां तोपुया तःगु खः । थथे हे प्यथी घःया उपमारूपी पुद्गलपिं लोक्य् विद्यमान जुयाच्वन । गुपिं प्यथी खः ? १. खालीसां तोपुया तःम्ह, २. जाःसां उला तःम्ह ३.

खालीसां उला तःम्ह, ४. जाःसां तोपुया तःम्ह खः ।

गुकथं पुद्गल खालीसां तोपुया तःम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल न्ह्योने वंसां, लिज्यां वंसां, न्ह्योने स्वसां, लिउने स्वसां, कय्कूसां, चःकंकूसां, पात्र, चीवर धारण याइबले नं चतक्क (बाँलाना) च्वनी । वं 'श्व दुःख खः' धका यथाभूतं सिइ मखु, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ मखु, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ मखु, 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ मखु । थथे पुद्गल खालीसां तोपुया तःम्ह खः । गथेकि उगु घः खालीसां तोपुया तःगु खः । उगु उपमारूपी श्व पुद्गल खः ।

गुकथं पुद्गल जाःसां उला तःम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल न्ह्योने वंसां, लिज्यां वंसां, न्ह्योने स्वसां, लिउने स्वसां, कय्कूसां, चकंकूसां, पात्र, चीवर धारण याइबले नं चतक्क (बाँलाना) च्वनी मखु । वं श्व 'दुःख खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ, श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ । थथे पुद्गल जाःसां उला तःम्ह खः । गथेकि उगु घः जाःसां उला तःगु खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं पुद्गल खालीसां उला तःम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल न्ह्योने वंसां, लिज्यां वंसां, न्ह्योने स्वसां, लिउने स्वसां, कय्कूसां, चकंकूसां, पात्र, चीवर धारण याइबले नं चतक्क (बाँलाना) च्वनी मखु । वं 'श्व दुःख खः' धका यथाभूतं सिइ मखु, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ मखु, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ मखु, 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ मखु । थथे पुद्गल खालीसां उला तःम्ह खः । गथेकि उगु घः खालीसां उला तःगु खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं पुद्गल जाःसां तोपुया तःम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल न्ह्योने वंसां, लिज्यां वंसां, न्ह्योने स्वसां, लिउने स्वसां, कय्कूसां, चकंकूसां, पात्र, चीवर धारण याइबले नं चतक्क (बाँलाना) च्वनी । वं श्व 'दुःख खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ, श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ । थथे पुद्गल जाःसां तोपुया तःम्ह खः । गथेकि उगु घः जाःसां तोपुया तःगु खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

थुपिं प्यथी घःया उपमारूपी पुद्गलपिं लोकय् विद्यमान जुयाच्वन (दु) ।

१६१. अन गुपिं प्यथी लःपुखुया उपमारूपी पुद्गलपिं खः ? प्यथी लःपुखुत दु - १. चिजासां तःजाथे च्वंगु, २. तःजासां चिजाथे च्वंगु ३. चिजासां चिजाथे च्वंगु, ४. तःजाया तःजाथे च्वंगु खः । थथे हे प्यथी लःपुखुया उपमारूपी पुद्गलपिं

लोक्य् विद्यमान जुयाच्चन । गुपिं प्यथी खः ? १. चिजासां तःजाथे च्वंम्ह, २. तःजासां चिजाथे च्वंम्ह ३. चिजासां चिजाथे च्वंम्ह, ४. तःजाया तःजाथे च्वंम्ह खः ।

गुकथं पुद्गल चिजासां तःजाथे च्वंम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल न्ह्योने वंसां, लिज्यां वंसां, न्ह्योने स्वसां, लिउने स्वसां, कय्कूसां, चककूसां, पात्र, चीवर धारण याइबले नं चतक्क (बाँलाना) च्वनी । वं 'श्व दुःख खः' धका यथाभूतं सिइ मखु, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ मखु, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ मखु, 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ मखु । थथे पुद्गल चिजासां तःजाथे च्वंम्ह खः । गथेकि उगु लःपुखु चिजासां तःजाथे च्वंगु खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं पुद्गल तःजासां चिजाथे च्वंम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल न्ह्योने वंसां, लिज्यां वंसां, न्ह्योने स्वसां, लिउने स्वसां, कय्कूसां, चककूसां, पात्र, चीवर धारण याइबले नं चतक्क (बाँलाना) च्वनी मखु । वं श्व 'दुःख खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ । थथे पुद्गल तःजासां चिजाथे च्वंम्ह खः । गथेकि उगु लःपुखु तःजासां चिजाथे च्वंगु खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं पुद्गल चिजासां चिजाथे च्वंम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल न्ह्योने वंसां, लिज्यां वंसां, न्ह्योने स्वसां, लिउने स्वसां, कय्कूसां, चककूसां, पात्र, चीवर धारण याइबले नं चतक्क (बाँलाना) च्वनी मखु । वं 'श्व दुःख खः' धका यथाभूतं सिइ मखु, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ मखु, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ मखु, 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ मखु । थथे पुद्गल चिजासां चिजाथे च्वंम्ह खः । गथेकि उगु लःपुखु चिजासां चिजाथे च्वंगु खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं पुद्गल तःजाया तःजाथे च्वंम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल न्ह्योने वंसां, लिज्यां वंसां, न्ह्योने स्वसां, लिउने स्वसां, कय्कूसां, चककूसां, पात्र, चीवर धारण याइबले नं चतक्क (बाँलाना) च्वनी । वं श्व 'दुःख खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ । थथे पुद्गल तजाया तःजाथे च्वंम्ह खः । गथेकि उगु लःपुखु तजाया तःजाथे च्वंगु खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः । थुपिं प्यथी लःपुखुया उपमारूपी पुद्गलपिं लोक्य् विद्यमान जुयाच्चन ।

१६२. अन गुपिं प्यथी द्रंहया उपमारूपी पुद्गलपिं खः ? प्यथी द्वोहत् दु -

नं जूम्ह, ४. बिष पिहाँ नं मवः कडा नं मजूम्ह खः ।

गुकथं पुद्गल बिष पिहाँ वःसां कडा मजूम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल न्हिथं तँ चायाच्चवनी । वया उगु तँ ताकाल तक ल्यनाच्चवनी मखु । थुकथं पुद्गल बिष पिहाँ वःसां कडा मजूम्ह खः । गथेकि उम्ह सर्पया बिष पिहाँ वःसां कडा मजूम्ह खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं पुद्गल बिष कडासां पिहाँ मवःम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल न्हिथं तँ चायाच्चवनीगु जक मखु, वया उगु तँ ताकाल तक ल्यनाच्चवनी । थुकथं पुद्गल बिष कडासां पिहाँ मवःम्ह खः । गथेकि उम्ह सर्पया बिष कडासां पिहाँ मवःगु खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं पुद्गल बिष पिहाँ वःया कडा नं जूम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल न्हिथं तँ चायाच्चवनी । वया उगु तँ ताकाल तक ल्यनाच्चवनी । थुकथं पुद्गल बिष पिहाँ वःया कडा नं जूम्ह खः । गथेकि उम्ह सर्पया बिष पिहाँ वःया कडा नं जूम्ह खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं पुद्गल बिष पिहाँ नं मवः कडा नं मजूम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल न्हिथं तँ चायाच्चवनीगु जक मखु, वया उगु तँ ताकाल तक ल्यनीमखु । थुकथं पुद्गल बिष पिहाँ नं मवः कडा नं मजूम्ह खः । गथेकि उम्ह सर्पया बिष पिहाँ नं मवः कडा नं मजूम्ह खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

थुपिं प्यथी सर्पया उपमारूपी पुद्गलपिं लोक्य् विद्यमान जुयाच्चव ।

१६४. गुकथं पुद्गल बिना बिचारं बाँलाक मथुइकं हे प्रशंसा याये मलोम्हसित प्रशंसा याइ ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल मभिंगु लँय् वपिं, मिथ्यागु लँय् वपिं तीर्थङ्करतय्त वा तीर्थङ्कर श्रावकतय्त 'थुपिं तप्यंगु लँय्, बाँलागु लँय् वपिं' धका प्रशंसा याइ । थथे पुद्गलं बिना बिचारं बाँलाक मथुइकं हे प्रशंसा याये मलोम्हसित प्रशंसा याइ ।

गुकथं पुद्गल बिना बिचारं बाँलाक मथुइकं हे प्रशंसा याये लोपित प्रशंसा याइ मखु ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल भिंगु लँय् बिज्यापिं, सम्यकगु लँय् बिज्यापिं बुद्धपिं वा बुद्धया श्रावकपित 'थुपिं तप्यंगु लँय्, बाँलागु लँय् बिज्यापिं' धका प्रशंसा याइ मखु । थथे पुद्गलं बिना बिचारं बाँलाक मथुइकं हे प्रशंसा याये लोपित प्रशंसा याइ मखु ।

गुकथं पुद्गल बिना बिचारं बाँलाक मथुइकं हे श्रद्धा तये मलोगु थासय् श्रद्धा तइ ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल मभिंगु लँय्, मिथ्यागु लँय् 'थ्व तप्यंगु लँ, थ्व बाँलागु लँ खः' धका श्रद्धा तइ । थथे पुद्गलं बिना बिचारं बाँलाक मथुइकं हे श्रद्धा तये मलोगु थासय् श्रद्धा तइ ।

गुकथं पुद्गल बिना बिचारं बाँलाक मथुइकं हे श्रद्धा तये लोगु थासय्

श्रद्धा तद् मखु ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल भिंगु लैय्, सम्यकगु लैय् 'श्व तप्यंगु लै, श्व बाँलागु लै खः' धका श्रद्धा तद् मखु । थथे पुद्गलं बिना बिचारं बाँलाक मथुइकं हे श्रद्धा तये लोगु थासय् श्रद्धा तद् मखु ।

१६५. गुकथं पुद्गल बिचार याना बाँलाक थुइका हे जक प्रशंसा याये मलोम्हसित प्रशंसा याइ मखु ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल मभिंगु लैय् वपिं, मिथ्यागु लैय् वपिं तीर्थङ्करतयत् वा तीर्थङ्कर श्रावकतयत् 'थुपिं तप्यंगु लैय्, बाँलागु लैय् वपिं' धका प्रशंसा याइ मखु । थथे पुद्गलं बिचार याना बाँलाक थुइका हे प्रशंसा याये मलोम्हसित प्रशंसा याइ मखु ।

गुकथं पुद्गल बिचार याना बाँलाक थुइका हे जक प्रशंसा याये लोपित प्रशंसा याइ ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल भिंगु लैय् बिज्यापिं, सम्यकगु लैय् बिज्यापिं बुद्धपिं वा बुद्धया श्रावकपित 'थुपिं तप्यंगु लैय्, बाँलागु लैय् बिज्यापिं' धका प्रशंसा याइ । थथे पुद्गलं बिचार याना बाँलाक थुइका हे जक प्रशंसा याये लोपित प्रशंसा याइ ।

गुकथं पुद्गल बिचार याना बाँलाक थुइका हे जक श्रद्धा तये मलोगु थासय् श्रद्धा तद् मखु ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल मभिंगु लैय्, मिथ्यागु लैय् 'श्व तप्यंगु लै, श्व बाँलागु लै खः' धका श्रद्धा तद् मखु । थथे पुद्गलं बिचार याना बाँलाक थुइका हे जक श्रद्धा तये मलोगु थासय् श्रद्धा तद् मखु ।

गुकथं पुद्गल बिचार याना बाँलाक थुइका हे जक श्रद्धा तये लोगु थासय् श्रद्धा तद् ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल भिंगु लैय्, सम्यकगु लैय् 'श्व तप्यंगु लै, श्व बाँलागु लै खः' धका श्रद्धा तद् । थथे पुद्गलं बिचार याना बाँलाक थुइका हे जक श्रद्धा तये लोगु थासय् श्रद्धा तद् ।

१६६. गुकथं पुद्गलं निन्दा याये लोम्हसित सत्यगु, तथ्यगु, समयानुसारं निन्दा याइ व प्रशंसा याये लोम्हसित सत्यगु, तथ्यगु, समयानुसारं प्रशंसा याइमखु ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलया प्रशंसा याये लोगु खँ नं दइ, निन्दा याये लोगु खँ नं दइ । अन वया सत्यगु, तथ्यगु, निन्दा याये लोगु खँयात जक समयानुसारं धाइ । गुगु प्रशंसा याये लोगु खँयात सत्यगु, तथ्यगु जूसां समयानुसारं धाइ मखु । थुकथं पुद्गलं निन्दा याये लोम्हसित सत्यगु खँ, तथ्यगु खँ, समयानुसारं निन्दा याइ व प्रशंसा याये लोम्हसित सत्यगु खँ, तथ्यगु खँ जूसां समयानुसारं प्रशंसा याइमखु ।

गुकथं पुद्गलं प्रशंसा याये लोम्हसित सत्यगु, तथ्यगु, समयानुसारं प्रशंसा याइ व निन्दा याये लोम्हसित सत्यगु, तथ्यगु, समयानुसारं निन्दा याइमखु ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलया प्रशंसा याये लोगु खँ नं दइ, निन्दा याये लोगु खँ नं दइ । अन वया सत्यगु, तथ्यगु, प्रशंसा याये लोगु खँयात जक समयानुसारं धाइ । गुगु निन्दा याये लोगु खँ यात सत्यगु, तथ्यगु जूसां समयानुसारं धाइ मखु । थुकथं पुद्गलं

प्रशंसा याये लोम्हसित सत्यगु, तथ्यगु, समयानुसारं प्रशंसा याइ व निन्दा याये लोम्हसित सत्यगु, तथ्यगु, समयानुसारं निन्दा याइ मखु ।

गुकथं पुद्गलं निन्दा याये लोम्हसित सत्यगु, तथ्यगु, समयानुसारं निन्दा याइ व प्रशंसा याये लोम्हसित नं सत्यगु, तथ्यगु, समयानुसारं प्रशंसा याइ ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलया प्रशंसा याये लोगु खँ नं दइ, निन्दा याये लोगु खँ नं दइ । अन वया सत्यगु, तथ्यगु, निन्दा याये लोगु खँयात समयानुसारं धाइ । गुगु सत्यगु, तथ्यगु, प्रशंसा याये लोगु खँ यात नं समयानुसारं धाइ । थुकथं पुद्गलं निन्दा याये लोम्हसित सत्यगु, तथ्यगु, समयानुसारं निन्दा याइ व प्रशंसा याये लोम्हसित नं सत्यगु, तथ्यगु, समयानुसारं प्रशंसा याइ ।

गुकथं पुद्गलं निन्दा याये लोम्हसित सत्यगु, तथ्यगु, समयानुसारं निन्दा याइ मखु व प्रशंसा याये लोम्हसित नं सत्यगु, तथ्यगु, समयानुसारं प्रशंसा याइ मखु ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलया प्रशंसा याये लोगु खँ नं दइ, निन्दा याये लोगु खँ नं दइ । अन वया सत्यगु, तथ्यगु, निन्दा याये लोगु खँ यात समयानुसारं धाइ मखु । गुगु सत्यगु, तथ्यगु, प्रशंसा याये लोगु खँ यात नं समयानुसारं धाइ मखु । थुकथं पुद्गलं निन्दा याये लोम्हसित सत्यगु, तथ्यगु, समयानुसारं निन्दा याइ मखु व प्रशंसा याये लोम्हसित नं सत्यगु, तथ्यगु, समयानुसारं प्रशंसा याइ मखु ।

१६७. गुम्ह पुद्गल उत्साहया फलं म्वानाच्वंम्ह खः, तर पुण्यया फलं म्वाना मच्वंम्ह खः ? गुम्ह पुद्गलं उत्साह याना, मेहनत याना, वीर्य याना जीविकोपार्जन याइ । तर पुण्यया फलं मखु । थुम्ह पुद्गलयात उत्साहया फलं म्वानाच्वंम्ह खः, तर पुण्यया फलं म्वाना मच्वंम्ह धका धाइ ।

गुम्ह पुद्गल पुण्यया फलं म्वानाच्वंम्ह खः, तर उत्साहया फलं म्वाना मच्वंम्ह खः ? परनिर्मित वशवतीं देवतापिंसहित च्वय्यापिं देवतापिं सकलें पुण्यया फलं म्वानाच्वंपिं खः, तर उत्साहया फलं म्वाना मच्वंम्हपिं खः ।

गुम्ह पुद्गल उत्साहया फलं म्वानाच्वंम्ह व पुण्यया फलं नं म्वानाच्वंम्ह खः ? गुम्ह पुद्गलं उत्साह याना, मेहनत याना, वीर्य याना जीविकोपार्जन याइ । अथे हे पुण्यया फलं नं जीवन हनाच्वनी । थुम्ह पुद्गलयात उत्साहया फलं म्वानाच्वंम्ह व पुण्यया फलं नं म्वानाच्वंम्ह धका धाइ ।

गुम्ह पुद्गल न उत्साहया फलं म्वानाच्वंम्ह खः, न त पुण्यया फलं हे म्वानाच्वंम्ह खः ? नर्क्य च्वपिं प्राणीपिं न उत्साहया फलं म्वानाच्वंपिं खः न त पुण्यया फलं हे म्वानाच्वंपिं खः ।

१६८. गुकथं पुद्गल ख्यं थासं ख्य थासय् वनीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल क्वट्टयंगु कुलय् 'चण्डाल कुलय्, ब्याधया कुलय्, पंया थलबल थाइगु कुलय्, रथ देकीगु कुलय्, प्वया कुलय्, नये त्वनेगु यात हे कमाये याये थाकूगु

दरिद्र कुल्य जन्म जुया, अन वयात छछा छपे नयेत हे कष्टं प्राप्त जुइ । व बाँलाइ मखु, स्व हे यइपुसे च्वनी मखु, बागचा (भुतुचा) जुइ, अप्वः रोगीम्ह जुइ, काँम्ह, शरीरया अङ्गत चातुम्ह जुइ, खुत्याम्ह जुइ, बाम्ह सीम्ह जुइ । वयात नयेगु, त्वनेगु, पुनेगु वसत, जुइगु साधनत (यान), क्वखायेगु माःत, नस्वाःत, बुलेगु पदार्थ, च्वनेगु थाय् व मत आदि दइमखु । वं शरीरं पापकर्म याइ, वचनं पापकर्म याइ व मनं नं पापकर्म याइ । वं शरीरं पापकर्म याना, वचनं पापकर्मयाना व मनं नं पापकर्मयाना कायभेदजुया (सिनां) मृत्युं लिपा अपाय दुर्गती पतन जुया नर्क्य उत्पन्न जुइ । थुकथं पुद्गल ख्यं थासं ख्यं थासय् वनीम्ह खः ।

गुकथं पुद्गल ख्यं थासं तुयू थासय् वनीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल क्वह्यंगु कुल्य 'चण्डाल कुल्य, ब्याधाया कुल्य, पंया थलबल थाइगु कुल्य, रथ देकीगु कुल्य, प्वया कुल्य, नये त्वनेगु यात हे कमाये याये थाकुगु दरिद्र कुल्य जन्म जुया, अन वयात छछा छपे नयेत हे कष्टं प्राप्त जुइ । व बाँलाइ मखु, स्वये हे यइपुसे च्वनी मखु, बागचा (भुतुचा) जुइ, अप्वः रोगीम्ह जुइ, काँम्ह, शरीरया अङ्गत चातुम्ह जुइ, खुत्याम्ह जुइ, बाम्ह सीम्ह जुइ । वयात नयेगु, त्वनेगु, पुनेगु वसत, जुइगु साधनत (यान), क्वखायेगु माःत, नस्वाःत, बुलेगु पदार्थ, च्वनेगु थाय् व मत आदि दइमखु । तर वं शरीरं भिंगु कर्म याइ, वचनं भिंगुकर्म याइ व मनं नं भिंगु कर्म याइ । वं शरीरं भिंगु कर्मयाना, वचनं भिंगु कर्मयाना व मनं नं भिंगु कर्मयाना कायभेदजुया (सिनां) मृत्युं लिपा सुगती स्वर्ग लोक्य उत्पन्न जुइ । थुकथं पुद्गल ख्यं थासं तुयू थासय् वनीम्ह खः ।

गुकथं पुद्गल तुयू थासं ख्यं थासय् वनीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल च्वह्यंगु कुल्य 'तःधंगु क्षत्रीय कुल्य, तःधंगु ब्राह्मण कुल्य, तःधंगु गृहपति कुल्य, धनीगु, महाधनीगु, यक्व भोग सम्पत्ति दुगु, यक्व लुँ वह दुगु, यक्व धन सम्पत्ति दुगु, यक्व अन्न दुगु कुल्य जन्म जुइ । व बाँलाइ, स्वये हे यइपुसे च्वनी, तःसकं बाँलागु वर्ण सम्पन्नम्ह जुइ । वयात नयेगु, त्वनेगु, पुनेगु वसत, जुइगु साधनत, क्वखायेगु माःत, नस्वाःत, बुलेगु पदार्थ, च्वनेगु थाय् व मत आदि दइ । तर वं शरीरं पापकर्म याइ, वचनं पापकर्म याइ व मनं नं पापकर्म याइ । वं शरीरं पापकर्मयाना, वचनं पापकर्मयाना व मनं नं पापकर्मयाना कायभेद जुया (सिनां), मृत्युं लिपा अपाय दुर्गती पतन जुया नर्क्य उत्पन्न जुइ । थुकथं पुद्गल तुयू थासं ख्यं थासय् वनीम्ह खः ।

गुकथं पुद्गल तुयू थासं तुयू थासय् वनीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल च्वह्यंगु कुल्य 'तःधंगु क्षत्रीय कुल्य, तःधंगु ब्राह्मण कुल्य, तःधंगु गृहपति कुल्य, धनीगु, महाधनीगु, यक्व भोग सम्पत्ति दुगु, यक्व लुँ वह दुगु, यक्व धन सम्पत्ति दुगु, यक्व अन्न दुगु कुल्य जन्म जुइ । व बाँलाइ, स्वये हे यइपुसे च्वनी,

तःसकं बाँलागु वर्ण सम्पन्नम्ह जुइ । वयात नयेगु, त्वनेगु, पुनेगु वसत, जुइगु साधनत, क्वखायेगु माःत, नस्वाःत, बुलेगु पदार्थ, च्वनेगु थाय् व मत आदि दइ । वं शरीरं भिंगु कर्म याइ, वचनं भिंगु कर्म याइ व मनं नं भिंगु कर्म याइ । वं शरीरं भिंगु कर्मयाना, वचनं भिंगु कर्मयाना व मनं नं भिंगु कर्मयाना कायभेद जुया (सिना) मृत्युं लिपा सुगती स्वर्ग लोक्य उत्पन्न जुइ । थुकथं पुद्गल तुयू थासं तुयू थासय् वनीम्ह खः ।

१६९. गुकथं पुद्गल क्वं क्वय् वनीम्ह खः ?पूर्ववत्..... थुकथं पुद्गल क्वं क्वय् वनीम्ह खः ।

गुकथं पुद्गल क्वं च्वय् वनीम्ह खः ?..... पूर्ववत्..... थुकथं पुद्गल क्वं च्वय् वनीम्ह खः ।

गुकथं पुद्गल च्वं क्वय् वनीम्ह खः ?..... पूर्ववत्..... थुकथं पुद्गल च्वं क्वय् वनीम्ह खः ।

गुकथं पुद्गल च्वं च्वय् वनीम्ह खः ?..... पूर्ववत्..... थुकथं पुद्गल च्वं च्वय् वनीम्ह खः ।

१७०. अन गुपिं प्यथी सिमा उपमारूपी पुद्गलपिं खः ? प्यथी सिमात दु - १. बमलागु सिमायात बल्लागु सिमां चाहुइका तःगु, २. बल्लागु सिमायात बमलागु सिमां चाहुइका तःगु, ३. बमलागु सिमायात बमलागु सिमां चाहुइका तःगु, ४. बल्लागु सिमायात बल्लागु सिमां चाहुइका तःगु खः । थथे हे प्यथी सिमा उपमारूपी पुद्गलपिं लोक्य विद्यमान जुयाच्चन । गुपिं प्यथी खः ? १. बमलागु सिमायात बल्लागु सिमां चाहुइका तःगुथें जाम्ह, २. बल्लागु सिमायात बमलागु सिमां चाहुइका तःगुथें जाम्ह, ३. बमलागु सिमायात बमलागु सिमां चाहुइका तःगुथें जाम्ह, ४. बल्लागु सिमायात बल्लागु सिमां चाहुइका तःगुथें जाम्ह खः ।

गुकथं पुद्गल बमलागु सिमायात बल्लागु सिमां चाहुइका तःगुथें जाम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल दुःशीलम्ह जुइ, पापधर्मीम्ह जुइ । तर वया परिषद शीलवान् तथा कल्याणधर्मी जुइ । थुकथं पुद्गल बमलागु सिमायात बल्लागु सिमां चाहुइका तःगुथें जाम्ह खः । गथेकि उगु सिमा, बमलागु यात बल्लागु सिमां चाहुइका तःगु खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं पुद्गल बल्लागु सिमायात बमलागु सिमां चाहुइका तःगुथें जाम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल शीलवान्म्ह जुइ, कल्याणधर्मीम्ह जुइ । तर वया परिषद दुःशील व पापधर्मी जुइ । थुकथं पुद्गल बल्लागु सिमायात बमलागु सिमां चाहुइका तःगुथें जाम्ह खः । गथेकि उगु सिमा, बल्लागु यात बमलागु सिमां चाहुइका तःगु खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं पुद्गल बमलागु सिमायात बमलागु सिमां चाहुइका तःगुथें जाम्ह

खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल दुःशीलम्ह जुइ, पापधर्मीम्ह जुइ । वया परिषद नं दुःशील व पापधर्मी जुइ । थुकथं पुद्गल बमलागु सिमायात बमलागु सिमां चाहुइका तःगुथें जाम्ह खः । गथेकि उगु सिमा, बमलागु यात बमलागु सिमां चाहुइका तःगु खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं पुद्गल बल्लागु सिमायात बल्लागु सिमां चाहुइका तःगुथें जाम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल शीलवान्म्ह जुइ, कल्याणधर्मीम्ह जुइ । वया परिषद नं शीलवान् तथा कल्याणधर्मी जुइ । थुकथं पुद्गल बल्लागु सिमायात बल्लागु सिमां चाहुइका तःगुथें जाम्ह खः । गथेकि उगु सिमा, बल्लागु यात बल्लागु सिमां चाहुइका तःगु खः । उगु उपमारूपी थुम्ह पुद्गल खः ।

थुपिं प्यथी सिमाया उपमारूपी पुद्गलपिं लोक्य् विद्यमान जुयाच्चन ।

१७१. गुम्ह पुद्गल रूप्य् प्रसन्न जुया रूप प्रमाणीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं तधिकगु म्ह स्वया, तग्वारागु म्ह स्वया, म्हया आकार प्रकार स्वया, परिपूर्णागु म्ह स्वया, व हे प्रमाण ज्वना प्रसन्न जुइ । थुम्ह पुद्गलयात रूप्य् प्रसन्न जुया रूप प्रमाणीम्ह धका धाइ ।

गुम्ह पुद्गल शब्दं (सःलय्) प्रसन्न जुया शब्द प्रमाणीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं मेपितं वर्णान यागुलिं, मेपितं स्तुति यागुलिं, मेपितं प्रशंसा यागुलिं, मेपितं प्रशंसा याना कागुलिं, व हे प्रमाण ज्वना प्रसन्न जुइ । थुम्ह पुद्गलयात शब्दं प्रसन्न जुया शब्द प्रमाणीम्ह धका धाइ ।

१७२. गुम्ह पुद्गल भ्वाथगुली प्रसन्न जुया भ्वाथगु प्रमाणीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं भ्वाथगु चीवर खना, भ्वाथगु पात्र खना, भ्वाथगु च्वनेगु थाय् खना, थीथी प्रकारया दुष्कर चर्या खना, व हे प्रमाण ज्वना प्रसन्न जुइ । थुम्ह पुद्गलयात भ्वाथगुली प्रसन्न जुया भ्वाथगु प्रमाणीम्ह धका धाइ ।

गुम्ह पुद्गल धर्म्य् प्रसन्न जुया धर्म प्रमाणीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं शील खना, समाधि खना, प्रज्ञा खना, व हे प्रमाण ज्वना प्रसन्न जुइ । थुम्ह पुद्गलयात धर्म्य् प्रसन्न जुया धर्म प्रमाणीम्ह धका धाइ ।

१७३. गुकथं पुद्गल थःगु हितया नितिं जुइम्ह परन्तु मेपिनिगु हितया नितिं जुइ मखुम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं थः शीलं युक्त जुया मेपितं शील सम्पदाय् तइमखु । थः समाधिं सम्पन्नम्ह जुया मेपितं समाधि सम्पदाय् तइमखु । थः प्रज्ञाय् सम्पन्नम्ह जुया मेपितं प्रज्ञा सम्पदाय् तइमखु । थः विमुक्तिं सम्पन्नम्ह जुया मेपितं विमुक्ति सम्पदाय् तइमखु । थः विमुक्ति ज्ञानदर्शनय् सम्पन्नम्ह जुया मेपितं विमुक्ति ज्ञानदर्शन सम्पदाय् तइमखु । थुकथं पुद्गल थःगु हितया नितिं जुइम्ह परन्तु मेपिनिगु हितया नितिं जुइ मखुम्ह खः ।

गुकथं पुद्गल मेपिनिगु हितया नितिं जुइम्ह परन्तु थःगु हितया नितिं जुइ

मखुम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं थः शीलं युक्त मज्जूसे मेपितं शील सम्पदाय् तइ । थः समाधिं सम्पन्नम्ह मज्जूसे मेपितं समाधि सम्पदाय् तइ । थः प्रज्ञाय् सम्पन्नम्ह मज्जूसे मेपितं प्रज्ञा सम्पदाय् तइ । थः विमुक्तिं सम्पन्नम्ह मज्जूसे मेपितं विमुक्ति सम्पदाय् तइ । थः विमुक्ति ज्ञानदर्शनय् सम्पन्नम्ह मज्जूसे मेपितं विमुक्ति ज्ञानदर्शन सम्पदाय् तइ । थुकथं पुद्गल मेपिनिगु हितया नितिं जुइम्ह परन्तु थःगु हितया नितिं जुइ मखुम्ह खः ।

गुकथं पुद्गल थःगु हित व मेपिनिगु हितया नितिं नं जुइम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं थः शीलं युक्त जुया मेपितं शील सम्पदाय् तइ । थः समाधिं सम्पन्नम्ह जुया मेपितं समाधि सम्पदाय् तइ । थः प्रज्ञाय् सम्पन्नम्ह जुया मेपितं प्रज्ञा सम्पदाय् तइ । थः विमुक्तिं सम्पन्नम्ह जुया मेपितं विमुक्ति सम्पदाय् तइ । थः विमुक्ति ज्ञानदर्शनय् सम्पन्नम्ह जुया मेपितं विमुक्ति ज्ञानदर्शन सम्पदाय् तइ । थुकथं पुद्गल थःगु हित व मेपिनिगु हितया नितिं नं जुइम्ह खः ।

गुकथं पुद्गल थःगु हित व मेपिनिगु हितया नितिं मज्जूसे खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं न थः शीलं युक्त जुइ न त मेपितं शील सम्पदाय् तइ । न थः समाधिं सम्पन्नम्ह जुइ न त मेपितं समाधि सम्पदाय् तइ । न थः प्रज्ञाय् सम्पन्नम्ह जुइ न त मेपितं प्रज्ञा सम्पदाय् तइ । न थः विमुक्तिं सम्पन्नम्ह जुइ न त मेपितं विमुक्ति सम्पदाय् तइ । न थः विमुक्ति ज्ञानदर्शनय् सम्पन्नम्ह जुइ न त मेपितं विमुक्ति ज्ञानदर्शन सम्पदाय् तइ । थुकथं पुद्गल थःगु हित व मेपिनिगु हितया नितिं मज्जूसे खः ।

१७४. गुकथं पुद्गल थःत थःम्हं दुःखकष्ट बियाचवनी व थःत थःम्हं दुःखकष्ट बिइत कुतः नं यानाचवनीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं थःगु स्वभावयात त्याग याना, ल्हाः फेया नया नांगां जुइ । सःतुसां वइ मखुम्ह, दँ धाःसा नं दँनी मखुम्ह, सःतुसां पियाचवनी मखुम्ह, थःगु नितिं हगु नसा नं नइमखु, व निमन्त्रणानं स्वीकार याइ मखु । वं जासि च्वंगु नसा नं काइ मखु, थलय् च्वंगु नसा नं काइ मखु, दालाय् च्वंगु नसा नं काइ मखु, कथी च्वंगु नसा नं काइ मखु, उगलय् च्वंगु नसा नं काइ मखु, निम्हसिया नयाच्वंगु नसा नं काइ मखु, प्वाःथय् दुम्ह मिसायाके नं नसा काइ मखु, दुरु त्वंका च्वंम्ह मिसायाके नं नसा काइ मखु, मिजं तयेथाय् जुइम्ह मिसायाके नं नसा काइ मखु, सुचं बिया दुगु नसा काइ मखु, मिसापिं खिचात गन दु अन नं नसा काइ मखु, भुजि भुना च्वंथाय् नं नसा काइ मखु, न्या, ला, अय्ला, थ्वं, कःथ्वं नं सेवन याइमखु । व छखा छँय् छपे जक जा काइम्ह जुइ, निखा छँय् तिपे जक जा काइम्ह जुइ,.....न्हेखा छँय् न्हेपे जक जा काइम्ह जुइ । छम्हसिके जक कया नं जीवन यापन याइ, निम्हसिके जक कया नं जीवन यापन याइ,..... न्हेम्हसिके जक कया नं जीवन यापन याइ ।

छन्हु नइ, निन्हु नइ, न्हेनु नइ । थुकथं बाछि तक जक नयेगु नियम्य च्वनाच्वनी । वं वाउँचा नइ, गूँ घाँय् नइ, च्याउ नइ, हा नइ, चुलित नइ, च्वकि नइ, चूँ नइ, कच्युगु वा, छव नइ, घाँय् नइ, सौ नइ, वनया फलमूल नइ व क्तुं वगु फल नया जीवन हनाच्वनी । वं खसोगु वसतं पुनी, बोराथें जागु वसतं पुनी, भ्वाथगु वसतं पुनी, बँय् वाँछ्वयातःगु वसतं पुनी, सिमाखोलाया वसतं पुनी, छ्यंगुया वसतं पुनी, घाँय्या वसतं पुनी, सिंया वसतं पुनी, सिं बलाया वसतं पुनी, तँया वसतं पुनी, न्ह्यपं संया वसतं पुनी, न्ह्यकाँ झंगया पाया वसतं पुनी, सँ दारी पुइम्ह जुइ, सँ दारी पुइगुली उद्योगीम्ह जुइ । आसनय् फये मतूसे दनाच्वनीम्ह जुइ । पुतुं च्वनीम्ह जुइ, पुतुं च्वनेगुली उद्योगीम्ह जुइ । कँया खाताय् घनीम्ह जुइ, कँया खाताय् घेनेगुली उद्योगीम्ह जुइ । निह्छिया स्वको लख् दुबिना च्वनीम्ह जुइ । थथे थीथी प्रकारं दुःख कष्ट बियाच्वनी, दुःख कष्ट बिइत कुतः नं यानाच्वनी । थुकथं पुद्गल थःत थःम्हं दुःखकष्ट बियाच्वनी व थःत थःम्हं दुःखकष्ट बिइत कुतः नं यानाच्वनीम्ह खः ।

१७५. गुकथं पुद्गल मेपितं दुःखकष्ट बियाच्वनी व मेपितं दुःखकष्ट बिइत कुतः नं यानाच्वनी ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल फैं दुगु स्याइम्ह जुइ, फा स्याइम्ह जुइ, झंगपंक्षीत लाइम्ह जुइ, मृगत स्याइम्ह जुइ, शिकार याइम्ह जुइ, न्या स्याइम्ह जुइ, खँ जुइ, खँ स्याइम्ह जुइ, सा स्याइम्ह जुइ, बन्धनागारय् कुनिम्ह जुइ, मेमेगु नं थुजोगु कडागु मभिगु ज्या याइम्ह जुइ । थुकथं पुद्गल मेपितं दुःखकष्ट बियाच्वनी व मेपितं दुःखकष्ट बिइत कुतः नं यानाच्वनी ।

१७६. गुकथं पुद्गल थःत थःम्हं दुःखकष्ट बियाच्वनी व थःत थःम्हं दुःखकष्ट बिइत कुतः नं यानाच्वनी, मेपितं नं दुःखकष्ट बियाच्वनी व मेपितं दुःखकष्ट बिइत कुतः नं यानाच्वनीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल क्षत्रीय अभिशिक्तम्ह जुजु वा महात्म्ह (धन सम्पत्ति तथा नां जाम्ह) ब्राह्मण जुइ । वं नगरया पूबं दिशापाखे शाला (ताहाकगु फल्चा, हल) दयेका सँ, दारी खाना, हाकुम्ह मृगया छ्यंगुलिं भुना, घ्यः चिकनं बुला (पाना) मृगया न्यकुलिं ल्युने सुइका, महारानी व पुरोहित ब्रम्हनापं शालाय् दुहाँ वनी । अन बँय् व म्हासु वाउँसे च्वंक इला तःगु चिकुगु थासय् गोतुली । साया मचां दुरु त्वनीथें जुजुं छगु दुरुपिचां दुरु त्वनी । निगूगु दुरुपिचां महारानीं दुरु त्वनी । स्वंगूगु दुरुपिचां पुरोहित ब्रम्हुनं दुरु त्वनी । प्यंगूगु दुरुपिचिया दुरु होमय् तइ । बाकि दुगु दुरुपिचिया दुरु साया मस्तेत त्वंकि । श्वम्ह द्वौहंत यज्ञया नितिं स्या, थुलि द्वौहया मस्त यज्ञया नितिं स्या । श्वम्ह दुगुत श्वम्ह फैत..... श्वम्ह सलत..... श्वमा सिमात थांया नितिं ध्यं, अन छ्चाखेरं लायेत व बाँलाकेत थुलि गूसि घाँय्त ल धका हुकुम जुइ । वया दासत, दूतत व ज्यामित दण्ड व भयं ग्याना ख्वख्वं उगु ज्या याइ । थुकथं पुद्गल

थःत थःम्हं दुःखकष्ट बियाच्चनी व थःत थःम्हं दुःखकष्ट बिइत कुतः नं यानाच्चनी, मेपितं नं दुःखकष्ट बियाच्चनी व मेपितं दुःखकष्ट बिइत कुतः नं यानाच्चनीम्ह खः ।

१७७. गुकथं पुद्गल थःत थःम्हं दुःखकष्ट बियाच्चनी मखु हानं थःत थःम्हं दुःखकष्ट बिइत कुतः नं यानाच्चनी मखु, मेपितं नं दुःखकष्ट बियाच्चनी मखु हानं मेपितं दुःखकष्ट बिइत कुतः याना मच्चनीम्ह खः ? वं थःत थःम्हं दुःखकष्ट बियाच्चनी मखु हानं मेपितं नं दुःखकष्ट बियाच्चनी मखु, थव हे जन्मय् धर्मय् आस्था तथा (क्लेश) स्याना, सिच्चुका, सुखया अनुभव याना थः शुद्धरूप चवनाच्चनी ।

थन तथागत, अर्हत्, सम्यक्सम्बुद्ध, विद्याचरणं सम्पन्नम्ह, सुगत, लोकविद्, अनुत्तर, पुरुष दम्य सारथी, देवमनुष्यपिनि शास्ता जुया बिज्याम्ह बुद्ध भगवान् लोकय् उत्पन्न जुया बिज्यात । वसपोलं देव, मार, ब्रह्मा, श्रमण, ब्राह्मणसहित देव मनुष्यपिं सकसित स्वयं अभिज्ञा प्राप्त याना थव लोकय् कना बिज्यात । वसपोलं आदि, मध्य, अन्त तकं कल्याण जुइगु सार्थकगु, व्यञ्जनं युक्तगु, परिपूर्णगु, परिशुद्धगु, ब्रह्मचर्यं धर्म देशना प्रकाश याना बिज्यात । गृहपति, गृहपतिपुत्र वा सुं गुम्हं मेगु कुलय् जन्म जूम्हं उगु धर्म देशना न्यनी । वं उगु धर्म देशना न्यना तथागतया प्रति श्रद्धा दइ । वं उगु श्रद्धा प्राप्त जूगुलिं थथे बिचाः याइ -‘छैय् चवनेगु समस्यां झंझत खः, प्रव्रजित जुइगु स्वतन्त्र खः । थव छैय् दुने चवना परिपूर्णगु, परिशुद्धगु, यच्चुगु ब्रह्मचर्यं धर्म पालन याये अपु मजू । छु जिं सँ दारी खाना काषायवस्त्रं (चीवरं) पुना छै पिहाँ वया प्रव्रजित जुइ माल ।’ वं लिपा भतिचा वा अप्वः भोगसम्पत्ति त्याग याना, भतिचा वा अप्वः थःथितिपितं तोता सँ दारी खाना काषायवस्त्रं पुना छै पिहाँ वया प्रव्रजित जुइ ।

१७८. व थथे प्रव्रजित जुया भिक्षुपिनिगु शिक्षा व आजीवं युक्त जुया प्राणी हिंसा यायेगु तोता, प्राणी हिंसा यायेगुलिं अलग जुया दण्ड व शस्त्र त्याग याना लज्यावान्, दयायुक्तम्ह जुया, सकल प्राणीप्रति हितसुख याना चवनाच्चनी । थःम्हं मवीकं कायेगुयात तोता मवीकं कायेगुलिं अलग जुया, वीकं जक काइम्ह, खुया मकासे शुद्धरूपं चवनाच्चनी । अब्रह्मचर्ययात त्याग याना ब्रह्मचारी जुया मैथुन ग्राम्यधर्म अलग जुया भिंगु आचरण दुम्ह जुयाच्चनी । मखुगु खँ ल्हायेगु तोता, मखुगु खँ ल्हायेगुलिं अलग जुया, सत्यवादीम्ह, सत्य नापं स्वाम्ह, यथार्थगु खँ ल्हाइम्ह, विश्वास दुगु खँ ल्हाइम्ह, लोकया नितिं खःगु जक खँ ल्हाइम्ह जुइ । चुक्ली खँ ल्हायेगु तोता, चुक्ली खँ ल्हायेगुलिं अलग जुया, थुमित फायाबिइया नितिं थन न्यना मेगु थासय् धाःवनी मखु । थुमित फायाबिइया नितिं अन न्यना मेगु थन धाःवइ मखु । थथे बायाच्चंपितं मिलेयाना बिइ, मिले जुयाच्चंपितं इन

मिलेयाना बल्लाका बिइ, मिले जुयाचवनी, मिले जुयाचवनेगुली ध्यान तथाचवनी, मिले जुयाचवनेगुली लय् तायाचवनी, मिले जुयाचवनेगु ज्याया विषयय् खँ ल्हानाचवनी । छागु खँ ल्हायेगु तोता, छागु खँ ल्हायेगुलिं अलग जुयाचवनी । थन गुगु खँ यइपुसे चवनी, न्हाय्पं याउंसे चवनी, प्रेमनीय जुइ, नुगलय् दुहां वनी, मधुर जुइ, आपासिया यइ, आपासिया मनय् सनी, उजागु खँ ल्हानाचवनी । ज्याःख्यले मद्गु खँ ल्हायेगु तोता, ज्याःख्यले मद्गु खँ ल्हायेगुलिं अलग जुयाचवनी । ई स्वया खँ ल्हाइम्ह, जूगु खँ ल्हाइम्ह, ज्यूगु खँ ल्हाइम्ह, धर्मया खँ ल्हाइम्ह, विनयया खँ ल्हाइम्ह, अर्थ सहितगु, बाँलागु, कारण सहितगु, समयानुकुलगु व सारगु खँ ल्हालाचवनी ।

१७९. वं पुसा व माचामिचातय्त (विरुवा) स्यंकेगुलिं अलग जुयाचवनी । बहनी व विकालय् मनसे छछा जक नइम्ह जुइ । प्याखँ ह्लेगु, म्ये हालेगु, बाजं थायेगु, मभिंगु स्वयेगुलिं अलग जुयाचवनी । माला क्वखायेगु, नस्वागुलिं ढ्वीगु, बाँबाँलागु तिसातियेगुलिं अलग जुयाचवनी । तःजागु, तःजीगु थासय् द्यनेगुलिं अलग जुयाचवनी । लुँ वह ध्यबा आदि कायेगुलिं अलग जुयाचवनी ।

वं कचिगु अन्न कायेगुलिं अलग जुयाचवनी । वं कचिगु ला कायेगुलिं अलग जुयाचवनी । वं मिसा व मस्त कायेगुलिं अलग जुयाचवनी । वं च्यो भ्वातिंत कायेगुलिं अलग जुयाचवनी । वं फैं च्वलेत कायेगुलिं अलग जुयाचवनी । वं खा, फात कायेगुलिं अलग जुयाचवनी । वं किसि, सा, सल, गधात कायेगुलिं अलग जुयाचवनी । वं बूँ-सामानत कायेगुलिं अलग जुयाचवनी । व दूत जुइगुलिं अलग जुयाचवनी । व न्यायेगु मीगुलिं अलग जुयाचवनी । वं छले याना लनेगु, ध्यबा हिलेगु, दाना कायेगुलिं अलग जुयाचवनी । वं ध्यबा नका, छले याना, मखयेक यायेगुलिं अलग जुयाचवनी । वं पालेगु, चिइगु, सास्ति यायेगु, दायेगु, लुटे यायेगुलिं अलग जुयाचवनी ।

१८०. व नयेत गाक जक नया, पुनेत गाक जक पुना सन्तोष जुयाचवनी । व गन गन वन अन अन (चीवर व पात्र) ज्वनावनी । गथे झंग पंक्षीत पपु चकंका ढ्वया वनीगु खः, अथे हे व भिक्षु नयेत गाक जक नया, पुनेत गाक जक पुना सन्तोष जुयाचवनी, व गन गन वन अन अन (चीवर व पात्र) ज्वनावनी । व श्व आर्यशीलस्कन्धं युक्त जुया दोष मद्गु आध्यात्मिक सुख अनुभव यानाचवनी ।

१८१. वं मिखां रूप खने धुंका निमित्त ग्रहणयाइ (मनं लुमंका चवनी) मखु, चिचिधंगु चिं (अनुब्यञ्जन) त लुमंकाचवनी मखु । थथे चक्षु इन्द्रिय संवर यायेवं वया मनय् लोभ, द्वेष, व मभिंगु अकुशल धर्मत दुहाँ वइ मखु, बरु चक्षु इन्द्रिय संवरया नितिं कुतः याइ, चक्षु इन्द्रिय रक्षा याइ, चक्षु इन्द्रिय संवर जुइ । न्हाय्पनं सः ताया, न्हासं न ताया, मैँ सवाः कया, म्हं थ्यू

चाया,..... मनं खँ सिद्धका निमित्त ग्रहण याइ मखु, चिचिधंगु चित्त लुमंका चवनी मखु । थथे मन इन्द्रिय संवर मयायेवं वया मनय् लोभ, द्वेष, व मभिं गु अकुशल धर्मत दुहाँ वइ, अले मन इन्द्रिय संवरया नितिं कुतः याइ, मन इन्द्रिय रक्षा याइ, मन इन्द्रिय संवर जुइ । वं थुपिं आर्यइन्द्रिय संवरं युक्त जुया, दोष मदुगु आध्यात्मिक सुख अनुभव यानाचवनी ।

१८२. व न्ह्योने वंसां, लिज्यां वंसां होश तयाचवनी, न्ह्योने स्वसां, लिउने स्वसां होश तयाचवनी, कय्कूसां, चकंकूसां होश तयाचवनी, संघाटि, पात्र, चीवर धारण याइबले नं होश तयाचवनी । नइबले, त्वनिबले, न्हचइबले, सवा काइबले होश तयाचवनी । दिशा पिसाब याइबले होश तयाचवनी । वनीबले, दना चवनीबले, फयेतुइबले, द्यनीबले, न्हचलं चाइबले, खँ लहाना चवनीबले, सुंक चवना चवनीबले होश तयाचवनी ।

व थुपिं आर्यशीलस्कन्धं युक्त जुया, आर्यइन्द्रिय संवरं युक्त जुया, आर्यस्मृतिसंप्रज्ञं युक्त जुया, आर्यसन्तुष्टितां युक्त जुया, एकान्तगु जङ्गल, सिमाक्वय्, पर्वत, भीर, गुफा, श्मसान, वन, चःकंगु थाय्, घाँयेस्वसु दुथाये चवनाचवनी । व पिण्डपात्र भिक्षां लिपा भोजन धुंका, मुलपतिं थ्याना, शरीर तप्यंक तया, ख्वाःया न्ह्योने स्मृति तयाचवनी । वं लोकया लोभयात त्याग याना, लोभं रहिगु चित्त जुया चवनाचवनी । लोभपाखें चित्त परिशुद्ध यानाचवनी । द्वेषयात त्याग याना, द्वेषं रहिगु चित्त जुया सकल प्राणीप्रति हितसुखकामी जुया, द्वेषपाखें चित्त परिशुद्ध यानाचवनी । अलिह व वास्यागु भावयात त्याग याना, अलिह व वास्यागु भावं रहिगु चित्त जुया आलोक संज्ञायात लुमंका होश तया, अलिह व वास्यागु भावपाखें चित्त परिशुद्ध यानाचवनी । चंचल व अस्थिरभावयात त्याग याना, चंचलं रहिगु चित्त जुया आध्यात्मिक चित्त शान्तम्ह जुया, चंचल व अस्थिरभावपाखें चित्त परिशुद्ध यानाचवनी । शंकायात त्याग याना, शंकां रहित जुया, कुशलधर्मय् शंका मयासे, शंकापाखें चित्त परिशुद्ध यानाचवनी ।

१८३. वं थुपिं न्यागू नीवरणयात त्याग याना प्रज्ञां चित्तया उपक्लेशतय्त दुर्बल याना, काम व अकुशलधर्मं अलगुगु सवितर्क, सविचार, विवेकं दुगु प्रीतिसुखगु प्रथमध्यान प्राप्त याना चवनाचवनी । वितर्क विचार शान्तगु आध्यात्मिकं शान्त जुया एकाग्रगु चित्त, अवितर्क अविचार समाधिं दुगु प्रीतिसुखगु द्वितीयध्यान प्राप्त याना चवनाचवनी । प्रीतिपाखें उपेक्षित विराग जुया, स्मृतिपूर्वक होश तया कार्यं सुख अनुभव याना, तृतीयध्यान प्राप्त याना चवनाचवनी । गुगुयात आर्यपिंसं - 'उपेक्षिक स्मृतिवान् सुखविहारी' धका धाइ । सुख, दुःखयात त्याग याना, न्ह्यः हे सौमनस्य, दौर्मनस्ययात अन्त याना, दुःख सुख मदुगु उपेक्षां परिशुद्धगु चतुर्थध्यान प्राप्त याना चवनाचवनी ।

वं थथे समाहितगु, परिशुद्धगु, स्वच्छ, निर्मल, क्लेश मदये धुंकूगु, नायुगु, कर्मण्यगु, स्थिर जुइ धुंका पूर्वनिवास अनुस्मरण ज्ञानया नितिं चित्त क्वछुकी । वं अनेक प्रकारया पूर्वनिवासया खँ लुमंकी । गथेकि - 'छगू जन्म, निगू जन्म, स्वंगू जन्म, प्यंगू जन्म, न्यागू जन्म, झिगू जन्म, नीगू जन्म, स्वीगू जन्म, पीगू जन्म, न्येगू जन्म, सछिगू जन्म, दोछिगू जन्म, लखछिगू जन्म, अनेक संवर्तकल्प, अनेक विवर्तकल्प, अनेक संवर्त विवर्तकल्पय् फलनागु थाय्, फलनागु नां, फलनागु गोत्र, थुजागु वर्ण, थुजागु नसा, थुजागु सुख दुःख अनुभवीम्ह, थुलि आयु दुम्ह, व अनं च्युत जुया फलनागु थासय् जन्म जुल । अन तं फलनागु नां, फलनागु गोत्र, थुजागु वर्ण, थुजागु नसा, थुजागु सुख दुःख अनुभवीम्ह, थुलि आयु दुम्ह खः । व अनं च्युत जुया थन जन्म जुल ।' थथे आकारसहित, उद्देश्यसहित, अनेक प्रकारया पूर्वनिवासयात अनुस्मरण याइ ।

१८४. वं थथे समाहितगु, परिशुद्धगु, स्वच्छ, निर्मल, क्लेश मदये धुंकूगु, नायुगु, कर्मण्यगु, स्थिर जुइ धुंका च्युति उत्पत्ति ज्ञानया नितिं चित्त क्वछुकि । वं अमानुषीय विशुद्धगु दिव्यचक्षुं सत्त्व स्वयाच्चनि, थथःगु क्रमानुसारं च्युत जुयाच्चंपिं, उत्पन्न जुयाच्चंपिं, क्वह्यंपिं, च्वह्यंपिं, बाँलापिं, बाँमलापिं, सुगतीलापिं, दुर्गतीलापिं सत्त्वपितं सिकाच्चनी । थुपिं सत्त्वपिं काय-दुश्चरित्रं युक्त जुया, वाक्-दुश्चरित्रं युक्त जुया, मनः-दुश्चरित्रं युक्त जुया, आर्यश्रावकपितं निन्दा याना, मिथ्यादृष्टिक जुया, मिथ्यादृष्टिगु ज्या याना, इपिं कायभेद जुया, मृत्युं लिपा अपाय, दुर्गति, विनिपात, नकंय् उत्पन्न जुल । थुपिं सत्त्वपिं काय-सुचरित्रं युक्त जुया, वाक्-सुचरित्रं युक्त जुया, मनः-सुचरित्रं युक्त जुया, आर्यश्रावकपितं निन्दा मयासे, सम्यक्दृष्टिक जुया, सम्यक्दृष्टिगु ज्या याना, इपिं कायभेद जुया, मृत्युं लिपा सुगति, स्वर्गलोक्य उत्पन्न जुल । थथे वं अमानुषीय विशुद्धगु दिव्यचक्षुं सत्त्व स्वयाच्चनी, थथःगु क्रमानुसारं च्युत जुयाच्चंपिं, उत्पन्न जुयाच्चंपिं, क्वह्यंपिं, च्वह्यंपिं, बाँलापिं, बाँमलापिं, सुगतीलापिं, दुर्गतीलापिं सत्त्वपितं सिकाच्चनी ।

१८५. वं थथे समाहितगु, परिशुद्धगु, स्वच्छ, निर्मल, क्लेश मदये धुंकूगु, नायुगु, कर्मण्यगु, स्थिर जुइ धुंका आस्रव क्षय ज्ञानया नितिं चित्त क्वछुकी । वं 'श्व दुःख खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखसनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ । 'श्व आस्रव खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व आस्रवसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व आस्रवनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व आस्रवनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ । वं थथे सिइवं खनेवं चित्त काम-आस्रवं विमुक्त जुइ, चित्त भव-आस्रवं विमुक्त जुइ, चित्त अविद्या-आस्रवं

विमुक्त जुइ, विमुक्त जुइवं विमुक्त जुल धयागु ज्ञान दइ । जन्म क्षीण जुल, ब्रह्मचर्यवास पूवन, यायेमाःगु ज्या यायेधुन, हानं मेगु यायेमानिगु मन्त धका सिइ । थथे पुद्गल थःत थःम्हं दुःखकष्ट बियाचवनी मखु हानं थःत थःम्हं दुःखकष्ट बिइत कुतः नं यानाचवनी मखु, मेपित नं दुःखकष्ट बियाचवनी मखु हानं मेपित दुःखकष्ट बिइत कुतः यानाचवनी चवनी मखु । थुकथं वं थःत थःम्हं दुःखकष्ट मब्यसे हानं मेपित नं दुःखकष्ट मब्यसे, श्व हे जन्मय् धर्मय् आस्था तथा (क्लेश) स्याता, सिचुका, सुखया अनुभव याना थः शुद्धरूपं चवनाचवनी ।

१८६. गुम्ह पुद्गल राग दुम्ह खः ? गुम्ह पुद्गलया राग नाश जुइ मखुनि, वयात राग दुम्ह धका धाइ । गुम्ह पुद्गल द्वेष दुम्ह खः ? गुम्ह पुद्गलया द्वेष नाश जुइ मखुनि, वयात द्वेष दुम्ह धका धाइ । गुम्ह पुद्गल मोह दुम्ह खः ? गुम्ह पुद्गलया मोह नाश जुइ मखुनि, वयात मोह दुम्ह धका धाइ । गुम्ह पुद्गल अभिमान दुम्ह खः ? गुम्ह पुद्गलया अभिमान नाश जुइ मखुनि, वयात अभिमान दुम्ह धका धाइ ।

१८७. गुकथं पुद्गलया आध्यात्मिक चित्तसमाधि प्राप्त जूसां, अधिप्रज्ञाधर्मविपश्यना (समाधि) प्राप्त मजूम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल रूपसहगत वा अरूपसहगत समापत्ति (ध्यान) लाभीम्ह जुइ । परन्तु लोकोत्तर (लोकोत्तर) मार्गफलया लाभीम्ह जुइ मखु । थथे पुद्गलया आध्यात्मिक चित्तसमाधि प्राप्त जूसां, अधिप्रज्ञाधर्मविपश्यना (समाधि) प्राप्त मजूम्ह खः ।

गुकथं पुद्गलया अधिप्रज्ञाधर्मविपश्यना प्राप्त जूसां, आध्यात्मिक चित्तसमाधि प्राप्त मजूम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल लोकोत्तर मार्गफलया लाभीम्ह जुइ, परन्तु रूपसहगत वा अरूपसहगत समापत्ति (ध्यान) लाभीम्ह जुइ मखु । थथे पुद्गलया अधिप्रज्ञाधर्मविपश्यना प्राप्त जूसां, आध्यात्मिक चित्तसमाधि प्राप्त मजूम्ह खः ।

गुकथं पुद्गलया आध्यात्मिक चित्तसमाधि प्राप्त जुइ, अधिप्रज्ञाधर्मविपश्यना नं प्राप्त जूम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल रूपसहगत वा अरूपसहगत समापत्ति (ध्यान) लाभीम्ह जुइ । लोकोत्तर मार्गफल नं लाभीम्ह जुइ । थथे पुद्गलया आध्यात्मिक चित्तसमाधि प्राप्त जूइ, अधिप्रज्ञाधर्मविपश्यना (समाधि) नं प्राप्त जूम्ह खः ।

गुकथं पुद्गलया न आध्यात्मिक चित्तसमाधि प्राप्त जुइ, न त अधिप्रज्ञाधर्मविपश्यना हे प्राप्त जूम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल रूपसहगत वा अरूपसहगत समापत्ति लाभीम्ह जुइ मखु । लोकोत्तर मार्गफल नं लाभीम्ह जुइ मखु । थथे पुद्गलया न आध्यात्मिक चित्तसमाधि प्राप्त जुइ, न त अधिप्रज्ञाधर्मविपश्यना हे प्राप्त जूम्ह खः ।

१८८. गुम्ह स्रोतानुगामीम्ह पुद्गल खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं काम भोग याइ, पाप नं यानाच्चनी । थुम्ह पुद्गलयात स्रोतानुगामीम्ह धका धाइ ।

गुम्ह पटिस्रोतगामीम्ह पुद्गल खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं काम भोग याइ मखु, पाप नं यानाच्चनी मखु । वं दुःख जूसां, शोक जूसां, मिखाय जायेक ख्वब्रितया ख्वय् माःसां परिशुद्धगु परिपूर्णागु ब्रह्मचर्य पालन याइ । थुम्ह पुद्गलयात पटिस्रोतगामीम्ह धका धाइ ।

गुम्ह स्थायीम्ह (दना च्वंम्ह) पुद्गल खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल क्वय्यागु न्यागु संयोजनत परिक्षय याना औपपातिक जुया उगु लोकं लिहां वयेम्वाःयेक अन हे परिनिर्वाण जुइ । थुम्ह पुद्गलयात स्थायीम्ह धका धाइ ।

गुकथं उतीर्ण जुया पारी थयंका थय्यागु थासय् दना च्वंम्ह ब्राह्मण पुद्गल खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं आस्रव यात क्षय याना अनास्रव जुया स्वयं श्व हे जन्मय् चित्तविमुक्ति व प्रज्ञाविमुक्तियात अभिज्ञाद्वारा प्राप्त याना विहार यानाच्चनी । थुम्ह उतीर्ण जुया पारी थयंका थय्यागु थासय् दना च्वंम्ह ब्राह्मण पुद्गल धका धाइ ।

१८९. गुकथं पुद्गल भतिचा न्यना, न्यनागु अनुसारं ज्या मयाःम्ह खः ? थन गुलि पुद्गलया सूत्र, गेय्य, वैयाकरण, गाथा, उदान, इतिवृत्तक, जातक, अठभुतधर्म व वैदल्य भतिचा जक न्यना तःगु दइ । वं उगु भतिचा न्यना तयागु अनुसारं न अर्थ थुइ, न धर्म हे थुइ । धर्मानुसारं आचरण नं याइमखु । थथे पुद्गल भतिचा न्यना, न्यनागु अनुसारं ज्या मयाःम्ह खः ।

गुकथं पुद्गल भतिचा न्यना, न्यनागु अनुसारं ज्या याःम्ह खः ? थन गुलि पुद्गलया सूत्र, गेय्य, वैयाकरण, गाथा, उदान, इतिवृत्तक, जातक, अठभुतधर्म व वैदल्य भतिचा जक न्यना तःगु दइ । वं उगु भतिचा न्यना तयागु अनुसारं अर्थ थुइ, धर्म नं थुइ । धर्मानुसारं आचरण नं याइ । थथे पुद्गल भतिचा न्यना, न्यनागु अनुसारं ज्या याःम्ह खः ।

गुकथं पुद्गल अप्वः न्यना, न्यनागु अनुसारं ज्या मयाःम्ह खः ? थन गुलि पुद्गलया सूत्र, गेय्य, वैयाकरण, गाथा, उदान, इतिवृत्तक, जातक, अठभुतधर्म व वैदल्य अप्वः न्यना तःगु दइ । वं उगु अप्वः न्यना तयागु अनुसारं न अर्थ थुइ, न धर्म हे थुइ । धर्मानुसारं आचरण नं याइमखु । थथे पुद्गल अप्वः न्यना, न्यनागु अनुसारं ज्या मयाःम्ह खः ।

गुकथं पुद्गल अप्वः न्यना, न्यनागु अनुसारं ज्या याःम्ह खः ? थन गुलि पुद्गलया सूत्र, गेय्य, वैयाकरण, गाथा, उदान, इतिवृत्तक, जातक, अठभुतधर्म व वैदल्य अप्वः न्यना तःगु दइ । वं उगु न्यना तयागु अनुसारं अर्थ थुइ, धर्म नं थुइ । धर्मानुसारं आचरण नं याइ । थथे पुद्गल अप्वः न्यना, न्यनागु अनुसारं ज्या

याःम्ह खः ।

१९०. गुम्ह पुद्गल क्वाःतूम्ह श्रमण खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं स्वंगू संयोजनयात परिक्षय याना कुतुं वने म्वाःम्ह निश्चय नं सम्बोधिपाखे न्त्यज्याइम्ह श्रोतापन्तम्ह जुइ । थुम्ह पुद्गलयात क्वाःतूम्ह श्रमण धका धाइ ।

गुम्ह पुद्गल पलेस्वाँथें जाःम्ह श्रमण खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं स्वंगू संयोजनयात परिक्षय याना राग द्वेष व मोहयात म्ह (कम) याना सकृदागामी जुया, छक हे जक थव लोकय् वया दुःख अन्त याइ । थुम्ह पुद्गलयात पलेस्वाँथें जाःम्ह श्रमण धका धाइ ।

गुम्ह पुद्गल तुयूगु पलेस्वाँथें जाःम्ह श्रमण खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं न्यागू क्वय्या संयोजनत परिक्षय याना औपपातिक जन्म जुया, उगु लोकं लिहाँ वये म्वाःयेक अन हे परिनिर्वाण जुइ । थुम्ह पुद्गलयात तुयूगु पलेस्वाँथें जाःम्ह श्रमण धका धाइ ।

गुम्ह पुद्गल श्रमणपिंमध्ये नाइसे यइपुसे च्वंम्ह श्रमण खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं आस्रव यात क्षय याना अनास्रव जुया स्वयं थव हे जन्मय् चित्तविमुक्ति व प्रज्ञाविमुक्तियात अभिज्ञाद्वारा प्राप्त याना विहार यानाचवनी । थुम्ह पुद्गलयात श्रमणपिंमध्ये नाइसे यइपुसे च्वंम्ह श्रमण धका धाइ ।

प्यंगू निर्देश क्वचाल ।

न्यागू निर्देश

५. न्यागू पुद्गल प्रज्ञप्ति

१९१. अन गुम्ह पुद्गलं अभ्यास नं यानाचवनी, तःसकं दुःख नं तायाचवनी, अले वं चित्तविमुक्ति व प्रज्ञाविमुक्तियात यथार्थरूपं सीइमखु, बरु वया गुलिं उत्पन्न जूगु मभिंगु अकुशलधर्मत पूर्णरूपं ल्यं हे मदयेक नाश जुयावनी । वं वयात थथे धायेमाः - 'आयुष्मान् ! अभ्यासं याना आस्रवत दयाच्वन, तःसकं दुःख नं तागुलिं याना आस्रवत ज्ञान बृद्धि जुयाच्वन । आयुष्मान् ! अभ्यासं दुगु आस्रवत त्याग याना, तःसकं दुःख नं ताःगुलिं दुगु आस्रवत मदयेका चित्त व प्रज्ञायात भाविता याःसा तःसकं बाँलाइ । थथे आयुष्मान् नं उम्ह न्याम्हम्ह पुद्गलनापं समानम्ह जुइ ।'

अन गुम्ह पुद्गलं अभ्यास यानाच्चनी, हानं तःसकं दुःखं नं तायाच्चनी मखु, अले वं चित्तविमुक्ति व प्रज्ञाविमुक्तियात यथार्थरूपं सीइमखु, अथेनं वया गुलिनं उत्पन्न जूगु मभिंगु अकुशलधर्मत पूर्णरूपं ल्यं हे मदयेक नाश जुयावनी । वं वयात थथे धायेमाः - 'आयुष्मान् ! अभ्यासं याना आस्रवत दयाच्चन, तःसकं दुःखं नं ताःगुलिं याना आस्रवत इन बृद्धि मजू । आयुष्मान् ! अभ्यासं दुगु आस्रवत त्याग याना चित्त व प्रज्ञायात भाविता याःसा तःसकं बाँलाइ । थथे आयुष्मान् नं उम्ह न्याम्हम्ह पुद्गलनापं समानम्ह जुइ ।'

अन गुम्ह पुद्गलं अभ्यास यानाच्चनी मखु, तर तःसकं दुःखं नं तायाच्चनी, अले वं चित्तविमुक्ति व प्रज्ञाविमुक्तियात यथार्थरूपं सीइमखु, अथेनं वया गुलिनं उत्पन्न जूगु मभिंगु अकुशलधर्मत पूर्णरूपं ल्यं हे मदयेक नाश जुयावनी । वं वयात थथे धायेमाः - 'आयुष्मान् ! अभ्यासं याना आस्रवत मद्दु, तःसकं दुःखं नं ताःगुलिं याना आस्रवत इन बृद्धि जुयाच्चन । आयुष्मान् ! तःसकं दुःखं नं ताःगुलिं दुगु आस्रवत मदयेका चित्त व प्रज्ञायात भाविता याःसा तःसकं बाँलाइ । थथे आयुष्मान् नं उम्ह न्याम्हम्ह पुद्गलनापं समानम्ह जुइ ।'

अन गुम्ह पुद्गलं अभ्यासं नं याइमखु, तःसकं दुःखं नं ताइमखु, अले वं चित्तविमुक्ति व प्रज्ञाविमुक्तियात यथार्थरूपं सीइमखु, अथेनं वया गुलिनं उत्पन्न जूगु मभिंगु अकुशलधर्मत पूर्णरूपं ल्यं हे मदयेक नाश जुयावनी । वं वयात थथे धायेमाः - 'आयुष्मान् ! अभ्यासं याना आस्रवत मद्दु, तःसकं दुःखं नं मताःगुलिं याना आस्रवत बृद्धि नं मजू । आयुष्मान् ! चित्त व प्रज्ञायात भाविता यासा तःसकं बाँलाइ । थथे आयुष्मान् नं उम्ह न्याम्हम्ह पुद्गलनापं समानम्ह जुइ ।'

थुपिं प्यम्ह पुद्गलपित उम्ह न्यामम्ह पुद्गलं थुकथं उपदेशे बिइवं वा अनुशासन यायेवं क्रमानुसारं आस्रव क्षय जुयावनी ।

१९२. गुकथं बिइ धुंका क्वह्यंका स्वइम्ह पुद्गल खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं सुं गुम्ह ब्यक्तियात चीवर, पिण्डपात्र, शयनासन, बिरामी वासत बिइ । वं थथे मन्यु तइ - 'जिं बिया, थवं काल ।' धका बिया क्वह्यंका स्वइ । थथे बिइ धुंका क्वह्यंका स्वइम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं नापं च्वना क्वह्यंका स्वइम्ह पुद्गल खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं सुं गुम्ह ब्यक्ति नापं निर्दे स्वदे नापं च्वना क्वह्यंका स्वयाहइ । थथे नापं च्वना क्वह्यंका स्वइम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं थःगु खँय् जक जिदीम्ह पुद्गल जुइ ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं मेपिनिगु प्रशंसा, निन्दा यायेवं याकनं हे मूर्खता क्यनी । थथे थःगु खँय् जक जिदीम्ह पुद्गल जुइ ।

गुकथं पुद्गल श्रद्धा मद्दुम्ह जुइ ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलया भतिचा जक

श्रद्धा दद, भतिचा जक भक्ति दद, भतिचा जक प्रेम दद, भतिचा जक लय्ताइ ।
थथे पुद्गल श्रद्धा मदुम्ह जुइ ।

गुकथं पुद्गल स्वात्याँचवना बुद्धिहीनम्ह जुइ ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं
कुशल, अकुशल धर्म सिद्धमखु । दोष दुगु, दोष मदुगु धर्म सिद्धमखु । नीच, उच्चगु
धर्म सिद्धमखु । हाकुगु, तुयुगु गुण दुगु सिद्धमखु । थथे पुद्गल स्वात्याँचवना
बुद्धिहीनम्ह जुइ ।

१९३. अन गुपिं सिपाईथें जाःपिं न्याथी पुद्गलपिं खः ? न्याथी सिपाईत
:- थन गुलिं गुलिं सिपाईनं ब्वयाच्वंगु धू खना दुबिना वनी, साहस मदया वनी,
थःत थःम्हं बसय् तये फइमखु, संग्रामय् वने नं फइमखु । थुजाम्ह गुलिं सिपाई
दइ । थव न्हापांयाम्ह सिपाई लोक्य् विद्यमान जुयाचवन ।

हानं थन गुलिं गुलिं सिपाईनं ब्वयाच्वंगु धूयात सह याइ, तर मेपिंगु
झण्डाया च्वका खना दुबिनावनी, साहस मदयावनी, थःत थःम्हं बशय् तये
फइमखु, संग्रामय् वने नं फइमखु । थुजाम्ह गुलिं सिपाई दइ । थव निम्हम्ह सिपाइ
लोक्य् विद्यमान जुयाचवन ।

हानं थन गुलिं गुलिं सिपाईनं ब्वयाच्वंगु धूयात सह याइ, मेपिंगु झण्डाया
च्वका खना नं सह याइ । तर संग्रामया सः ताया दुबिनावनी, साहस मदयावनी,
थःत थःम्हं बशय् तये फइमखु, संग्रामय् वने नं फइमखु । थुजाम्ह गुलिं सिपाई
दइ । थव स्वम्हम्ह सिपाई लोक्य् विद्यमान जुयाचवन ।

हानं थन गुलिं गुलिं सिपाईनं ब्वयाच्वंगु धूयात सह याइ, मेपिंगु झण्डाया
च्वका खना नं सह याइ, संग्रामया सःयात नं सह याइ, तर थथःपिं प्रहारं सीगुलिं
मन ल्वाकःबुकः (समस्या) जुइ । थुजाम्ह गुलिं सिपाई दइ । थव प्यम्हम्ह सिपाई
लोक्य् विद्यमान जुयाचवन ।

हानं थन गुलिं गुलिं सिपाईनं ब्वयाच्वंगु धूयात सह याइ, मेपिंगु झण्डाया
च्वका खना नं सह याइ, संग्रामया सःयात सह याइ व प्रहारयात नं सह याइ । वं
उगु संग्रामयात त्याका, संग्रामं विजय जुया, संग्रामया बिचय् चवनाचवनी । थुजाम्ह
गुलिं सिपाई दइ । थव न्याम्हम्ह सिपाई लोक्य् विद्यमान जुयाचवन ।

१९४. थथे न्याथी सिपाईथें जाःपिं पुद्गलपिं लोक्य् विद्यमान जुयाचवन ।
गुपिं न्याथी ? थन गुलिं गुलिं भिक्षु ब्वयाच्वंगु धू खना दुबिना वनी, साहस मदया
वनी, थःत थःम्हं बशय् तये फइमखु, ब्रह्मचर्य धारणा याये फइमखु । शिक्षाय्
दुर्बलताभाव क्यना, शिक्षायात तोता गृहस्थी जुइ । वया उगु धू धयागु छु ? थन
भिक्षु न्यनी - 'फलनागु गामय् अत्यन्त वण्युक्तम्ह, लय्ताख्वाःम्ह, दर्शनीयम्ह,
तःसकं बॉलाम्ह कुमारी वा मिसा दु' धका । वं उगु खँ न्यना दुबिना वनी, साहस
मदया वनी, थःत थःम्हं बशय् तये फइमखु, ब्रह्मचर्य धारणा याये फइमखु ।

शिक्षाय् दुर्बलताभाव क्यना, शिक्षायात तोता गृहस्थी जुइ । श्वहे वया धू खः ।

गथे व सिपाईनं ब्वयाच्वंगु धू खना दुबिना वनी, साहस मदया वनी, थःत थःम्हं बशय् तये फइमखु, संग्रामय् वने नं फइमखु । श्व नं उगु उपमारूपी पुद्गल खः । थुजाम्ह गुलिं पुद्गल दइ । श्व न्हापांयाम्ह सिपाईथें जाःम्ह पुद्गल लोक्य विद्यमान जुयाच्वन ।

१९५. हानं थन गुलिं गुलिं भिक्षु ब्वयाच्वंगु धूयात सह याइ, तर झण्डाया च्वका खना दुबिना वनी, साहस मदया वनी, थःत थःम्हं बशय् तये फइमखु, ब्रह्मचर्य धारणा याये फइमखु । शिक्षाय् दुर्बलताभाव क्यना, शिक्षायात तोता गृहस्थी जुइ । वया उगु झण्डाया च्वका धयागु छु ? थन भिक्षुं - 'फलनागु गामय् अत्यन्त वर्णयुक्तम्ह, लयताखाःम्ह, दर्शनीयम्ह, तःसकं बाँलाम्ह कुमारी वा मिसा दु' धका न्यंगु जक मखुकि स्वयं थःम्ह हे - 'फलनागु गामय् अत्यन्त वर्णयुक्तम्ह, लयताखाःम्ह, दर्शनीयम्ह, तःसकं बाँलाम्ह कुमारी वा मिसा दुगु' खनी । वं उगु खना दुबिना वनी, साहस मदया वनी, थःत थःम्हं बशय् तये फइमखु, ब्रह्मचर्य धारणा याये फइमखु । शिक्षाय् दुर्बलताभाव क्यना, शिक्षायात तोता गृहस्थी जुइ । श्व हे वया झण्डाया च्वका खः ।

गथे व सिपाईनं ब्वयाच्वंगु धूयात सह याइ, तर झण्डाया च्वका खना दुबिना वनी, साहस मदया वनी, थःत थःम्हं बशय् तये फइमखु, संग्रामय् वने नं फइमखु । श्व नं उगु उपमारूपी पुद्गल खः । थुजाम्ह गुलिं पुद्गल दइ । श्व निम्हम्ह सिपाईथें जाःम्ह पुद्गल लोक्य विद्यमान जुयाच्वन ।

१९६. हानं थन गुलिं गुलिं भिक्षुं ब्वयाच्वंगु धूयात सह याइ, झण्डाया च्वका नं सह याइ, तर संग्रामया सः ताया दुबिना वनी, साहस मदया वनी, थःत थःम्हं बशय् तये फइमखु, ब्रह्मचर्य धारणा याये फइमखु । शिक्षाय् दुर्बलताभाव क्यना, शिक्षायात तोता गृहस्थी जुइ । वया उगु संग्रामया सः धयागु छु ? थन भिक्षु जङ्गलय्, वृक्षमूलय् वा शून्यागारय् वनी, अन मिसा वया नाइक खँ ल्हाइ, खँलाबला जुइ, न्हिली, हायेकी । व मिसा नापं नाइक खँ ल्हायेधुंका, खँलाबला जुइधुंका, न्हिलीधुंका, हायेकीधुंका दुबिना वनी, साहस मदया वनी, थःत थःम्हं बशय् तये फइमखु, ब्रह्मचर्य धारणा याये फइमखु । शिक्षाय् दुर्बलताभाव क्यना, शिक्षायात तोता गृहस्थी जुइ । श्व हे वया संग्रामया सः खः ।

गथे व सिपाईनं ब्वयाच्वंगु धूयात सह याइ, झण्डाया च्वका नं सह याइ, तर संग्रामया सः ताया दुबिना वनी, साहस मदया वनी, थःत थःम्हं बशय् तये फइमखु, संग्रामय् वने नं फइमखु । श्व नं उगु उपमारूपी पुद्गल खः । थुजाम्ह गुलिं पुद्गल दइ । श्व स्वम्हम्ह सिपाईथें जाःम्ह पुद्गल लोक्य विद्यमान जुयाच्वन ।

१९७. हानं थन गुलिं गुलिं भिक्षु ब्वयाच्चंगु धूयात सह याइ, झण्डाया च्चका नं सह याइ, संग्रामया सःयात नं सह याइ, तर थथःपिं प्रहारं सीगुलिं मन ल्वाकःबुकः (समस्या) जुइ । वया उगु प्रहार धयागु छु ? थन भिक्षु जङ्गलय्, वृक्षमूलय् वा शून्यागारय् वनी, अन मिसा वया नापं च्वंवइ, नापं ग्वतुवइ, थःगु शरीर चकंकी । व मिसा नापं च्वंना, नापं ग्वतुला, थःगु शरीर चकंके धुंका शिक्षाय् दुर्बलताभाव प्रकत मयासे, शिक्षायात मतोतुसे मैथुनधर्म सेवन याइ । थ्वहे वया प्रहार खः ।

गथे व सिपाईनं ब्वयाच्चंगु धूयात सह याइ, झण्डाया च्चका नं सह याइ, संग्रामया सःयात नं सह याइ, तर थथःपिं प्रहारं सीगुलिं मन ल्वाकःबुकः जुइ । थ्व नं उगु उपमारूपी पुद्गल खः । थुजाम्ह गुलिं पुद्गल दइ । थ्व न्याम्हम्ह सिपाईथें जाःम्ह पुद्गल लोकय् विद्यमान जुयाच्वन ।

१९८. हानं थन गुलिं गुलिं भिक्षु ब्वयाच्चंगु धूयात सह याइ, झण्डाया च्चका नं सह याइ, संग्रामया सःयात नं सह याइ व प्रहारयात नं सह याइ । वं उगु संग्रामयात त्याका, संग्रामं विजय जुया, संग्रामया बिचय् च्वनाच्वनी । वया उगु संग्रामं विजय धयागु छु ? थन भिक्षु जङ्गलय्, वृक्षमूलय् वा शून्यागारय् वनी, अन मिसा वया नापं च्वंवइ, नापं ग्वतुवइ, थःगु शरीर चकंकी । व मिसा नापं च्वंसां, नापं ग्वतूसां, थःगु शरीर चकंकूसां, अनं बायावया, मुक्त जुया वया कामं अलग जुया लिहाँ वइ ।

व एकान्तगु जङ्गल, सिमाक्वय्, पर्वत, भीर, गुफा, श्मशान, वन, चकंगु थाये, घाँयेम्बसु दुथाये च्वनाच्वनी । व पिण्डपात्र भिक्षां लिपा भोजन धुंका, मुलपतिं थ्याना, शरीर तप्यंक तया, ख्वाःया न्ठयने स्मृति तयाच्वनी । वं लोकया लोभयात त्याग याना, लोभं रहिगु चित्त जुया च्वनाच्वनी । लोभपाखें चित्त परिशुद्ध यानाच्वनी । द्वेषयात त्याग याना, द्वेषं रहिगु चित्त जुया सकल प्राणीप्रति हितसुखकामी जुया, द्वेषपाखें चित्त परिशुद्ध यानाच्वनी । अलिष्ठ व वास्यागु भावयात त्याग याना, अलिष्ठ व वास्यागु भावं रहिगु चित्त जुया आलोक संज्ञायात लुमंका होश तया, अलिष्ठ व वास्यागु भावपाखें चित्त परिशुद्ध यानाच्वनी । चंचल व अस्थिरभावयात त्याग याना, चंचलं रहिगु चित्त जुया आध्यात्मिक चित्त शान्तम्ह जुया, चंचल व अस्थिरभावपाखें चित्त परिशुद्ध यानाच्वनी । शंकायात त्याग याना, शंकां रहिगु चित्त जुया, कुशलधर्मय् शंका मयासे, शंकापाखें चित्त परिशुद्ध यानाच्वनी ।

वं थुपिं न्यागू नीवरणयात त्याग याना प्रज्ञां चित्तया उपक्लेशतय्त् दुर्बल याना, काम व अकुशलधर्म अलगगु सवितर्क, सविचार, विवेकं दुगु प्रीतिसुखगु प्रथमध्यान प्राप्त याना च्वनाच्वनी । वितर्क विचार शान्तगु आध्यात्मिकं शान्त

जुया एकाग्रगु चित्त, अवितर्क अविचार समाधिं दुगु प्रीतिसुखगु द्वितीयध्यान प्राप्त याना च्वनाच्वनी । प्रीतिपाखें उपेक्षित विराग जुया, स्मृतिपूर्वक होश तथा कायं सुख अनुभव याना, तृतीयध्यान प्राप्त याना च्वनाच्वनी । गुगुयात आर्यपिसं - 'उपेक्षिक स्मृतिवान् सुखविहारी' धका धाइ । सुख, दुःखयात त्याग याना, न्ह्यः हे सौमनस्य, दौर्मनस्ययात अन्त याना, दुःख सुख मदुगु उपेक्षां परिशुद्धगु चतुर्थध्यान प्राप्त याना च्वनाच्वनी ।

वं थथे समाहितगु, परिशुद्धगु, स्वच्छ, निर्मल, क्लेश मदये धुंकूगु, नायुगु, कर्मण्यगु, (चित्त) स्थिर जुइधुंका पूर्वनिवास अनुस्मरण ज्ञानया नितिं चित्त क्वछुकी । वं अनेक प्रकारया पूर्व निवासया खँ लुमंकी । गथेकि - 'छगू जन्म, निगू जन्म, स्वंगू जन्म, प्यंगू जन्म, न्यागू जन्म, झिगू जन्म, नीगू जन्म, स्वीगू जन्म, पीगू जन्म, न्येगू जन्म, सछिगू जन्म, दोछिगू जन्म, लखछिगू जन्म, अनेक संवर्तकल्प, अनेक विवर्तकल्प, अनेक संवर्त विवर्तकल्पय् फलनागु थाय्, फलनागु नां, फलनागु गोत्र, थुजागु वर्ण, थुजागु नसा, थुजागु सुख दुःख अनुभवीम्ह, थुलि आयु दुम्ह, व अनं च्युत जुया फलनागु थासय् जन्म जुल । अन नं फलनागु नां, फलनागु गोत्र, थुजागु वर्ण, थुजागु नसा, थुजागु सुख दुःख अनुभवीम्ह, थुलि आयु दुम्ह खः । व अनं च्युत जुया थन जन्म जुल ।' थथे आकारसहित, उद्देश्यसहित, अनेक प्रकारया पूर्व निवासयात अनुस्मरण याइ ।

वं थथे समाहितगु, परिशुद्धगु, स्वच्छ, निर्मल, क्लेश मदये धुंकूगु, नायुगु, कर्मण्यगु, (चित्त) स्थिर जुइ धुंका च्युति उत्पत्ति ज्ञानया नितिं चित्त क्वछुकी । वं अमानुषीय विशुद्धगु दिव्यचक्षुं सत्त्वपित स्वयाच्वनी, थथःगु कर्मानुसारं च्युत जुयाच्वंपिं, उत्पन्न जुयाच्वंपिं, क्वह्यंपिं, च्वह्यंपिं, बाँलापिं, बाँमलापिं, सुगतीलापिं, दुर्गतीलापिं सत्त्वपित सिकाच्वनी । थुपिं सत्त्वपिं काय-दुश्चरित्रं युक्त जुया, वाक्-दुश्चरित्रं युक्त जुया, मनः-दुश्चरित्रं युक्त जुया, आर्यश्रावकपित निन्दा याना, मिथ्यादृष्टिक जुया, मिथ्यादृष्टिगु ज्या याना, इपिं कायभेद जुया, मृत्युं लिपा अपाय, दुर्गति, विनिपात, नर्कय् उत्पन्न जुल । थुपिं सत्त्वपिं काय-सुचरित्रं युक्त जुया, वाक्-सुचरित्रं युक्त जुया, मनः-सुचरित्रं युक्त जुया, आर्यश्रावकपित निन्दा मयासे, सम्यकदृष्टिक जुया, सम्यकदृष्टिगु ज्या याना, इपिं कायभेद जुया, मृत्युं लिपा सुगती, स्वर्गलोकय् उत्पन्न जुल । थथे वं अमानुषीय विशुद्धगु दिव्यचक्षुं सत्त्वपित स्वयाच्वनी, थथःगु कर्मानुसारं च्युत जुयाच्वंपिं, उत्पन्न जुयाच्वंपिं, क्वह्यंपिं, च्वह्यंपिं, बाँलापिं, बाँमलापिं, सुगतीलापिं, दुर्गतीलापिं सत्त्वपित सिकाच्वनी ।

वं थथे समाहितगु, परिशुद्धगु, स्वच्छ, निर्मल, क्लेश मदये धुंकूगु, नायुगु, कर्मण्यगु, स्थिर जुइ धुंका आस्रव क्षय ज्ञानया नितिं चित्त क्वछुकी । वं 'श्व दुःख

खः' धका यथाभूतं (यथार्थं) सिद्ध, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिद्ध, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिद्ध, 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिद्ध । 'श्व आस्रव खः' धका यथाभूतं सिद्ध, 'श्व आस्रवसमुदय खः' धका यथाभूतं सिद्ध, 'श्व आस्रवनिरोध खः' धका यथाभूतं सिद्ध, 'श्व आस्रवनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिद्ध । वं थथे सिद्धं खनेवं चित्त काम-आस्रवं विमुक्त जुद्ध, चित्त भव-आस्रवं विमुक्त जुद्ध, चित्त अविद्या-आस्रवं विमुक्त जुद्ध, विमुक्त जुद्धं विमुक्त जुल धयागु ज्ञान ददइ । जन्म क्षीण जुल, ब्रह्मचर्यवास पूवन, यायेमाःगु ज्या यायेधुन, हानं मेगु यायेमानिगु मन्त धका सिद्ध । श्व हे वया संग्रामं विजय खः । गथे उम्ह सिपाईनं ब्वयाच्चंगु धूयात सह याइ, झण्डाया च्चका सह याइ, संग्रामया सःयात सह याइ, व प्रहारयात नं सह याइ । वं उगु संग्रामयात न्याका, संग्रामं विजय जुया, संग्रामया बिचय् च्वनाच्वनी । श्व नं उगु उपमारूपी पुद्गल खः । थुजाम्ह गुलिं पुद्गल ददइ । श्व न्याम्हम्ह सिपाईथें जाःम्ह पुद्गल भिक्षुपिंथाय् विद्यमान जुयाच्वन । थुपिं न्याथी सिपाईथें जाःपिं पुद्गलपिं भिक्षुपिंथाय् विद्यमान जुयाच्वन ।

१९९. अन गुपिं भिक्षा वनीपिं न्याथी पुद्गलपिं खः ? मूर्खता व मोहं (अज्ञानतां) याना भिक्षा वनीम्ह, मभिंगु इच्छा याना वा लोभी जुया भिक्षा वनीम्ह, वें उँइ वा चित्त विक्षिप्त जुया भिक्षा वनीम्ह, बुद्ध वा बुद्ध श्रावकपिसं प्रशंसा यानातःगु धका भिक्षा वनीम्ह, व अल्पेच्छाया कारणं, सन्तोषया कारणं, पाप मदय्केया नितिं, जीवन हनेत माःगु धका भिक्षा वनीम्ह खः । थन गुम्ह अल्पेच्छाया कारणं, सन्तोषया कारणं, पाप मदय्केया नितिं, जीवन हनेत माःगु धका भिक्षा वनीम्ह खः व हे न्याथी भिक्षावनीपिं मध्ये अग्रम्ह, श्रेष्ठम्ह, प्रमुखम्ह, उत्तमम्ह व प्रवरम्ह खः ।

गथेकि सां दुरु बिद्ध, दुरु धौ बिद्ध, धौनं नौनीत बिद्ध, नौनीतं घ्यः बिद्ध, घ्यलं चिज (सप्पिमण्ड) बिद्ध । थन चिज हे अग्र जुद्ध । थथे हे थन गुम्ह अल्पेच्छाया कारणं, सन्तोषया कारणं, पाप मदय्केया नितिं, जीवन हनेत माःगु धका भिक्षा वनीम्ह खः व हे न्याथी भिक्षावनीपिं मध्ये अग्रम्ह, श्रेष्ठम्ह, प्रमुखम्ह, उत्तमम्ह व प्रवरम्ह खः । थुपिं न्याथी भिक्षा वनीपिं खः ।

२००. अन गुपिं समयं लिपा (भोजन) मनइपिं न्याथी पुद्गलपिं...पूर्ववत् ...छगू आसनय् जक च्वनीपिं न्याथी पुद्गलपिं... पूर्ववत्... पांशुकूलिक (वाँछवया तःगु वसः जक चीवर दय्का पुनीपिं) न्याथी पुद्गलपिं...पूर्ववत्... त्रैचीवरिक (स्वपु चीवर जक पुनीपिं) न्याथी पुद्गलपिं...पूर्ववत्... जंगलय् च्वनीपिं न्याथी पुद्गलपिं...पूर्ववत्...सिमाक्वय् च्वनीपिं न्याथी पुद्गलपिं...पूर्ववत्...चकंगु थासय् च्वनीपिं न्याथी पुद्गलपिं...पूर्ववत्...फये जक तुनाच्वनीपिं (गोतुलि मखुपिं) न्याथी

पुद्गलपिं...पूर्ववत्...अनुमति बियातःगु आसनय् जक चवनीपिं न्याथी पुद्गलपिं खः ।

२०१. अन गुपिं श्मशानय् चवनीपिं न्याथी पुद्गलपिं खः ? मूर्खता व मोहं (अज्ञानतां) याना श्मशानय् चवनीम्ह, मभिंगु इच्छा याना वा लोभी जुया श्मशानय् चवनीम्ह, वै उँइ वा चित्त विक्षिप्त जुया श्मशानय् चवनीम्ह, बुद्ध वा बुद्ध श्रावकपिसं प्रशंसा याना तःगु धका श्मशानय् चवनीम्ह, व अल्पेच्छाया कारणं, सन्तोषया कारणं, पाप मदय्केया नितिं, जीवन हनेत माःगु धका श्मशानय् चवनीम्ह खः । थन गुम्ह अल्पेच्छाया कारणं, सन्तोषया कारणं, पाप मदय्केया नितिं, जीवन हनेत माःगु धका श्मशानय् चवनीम्ह खः व हे न्याथी श्मशानय् चवनीपिं मध्ये अग्रम्ह, श्रेष्ठम्ह, प्रमुखम्ह, उत्तमम्ह व प्रवरम्ह खः ।

गथेकि सां दुरु बिइ, दुरु धौ बिइ, धौनं नौनीत बिइ, नौनीतं घ्यः बिइ, घ्यलं चिज (सप्पिमण्ड) बिइ । थन चिज हे अग्र जुइ । थथे हे थन गुम्ह अल्पेच्छाया कारणं, सन्तोषया कारणं, पाप मदय्केया नितिं, जीवन हनेत माःगु धका श्मशानय् चवनीम्ह खः व हे न्याथी श्मशानय् चवनीपिं मध्ये अग्रम्ह, श्रेष्ठम्ह, प्रमुखम्ह, उत्तमम्ह व प्रवरम्ह खः । थुपिं न्याथी श्मशानय् चवनीपिं खः ।

न्यागूगु निर्देश क्वचाल ।

खुगूगु निर्देश

६. खुथी पुद्गल प्रज्ञप्ति

२०२. अन गुम्ह पुद्गल न्हापा न्यने मनंगु धर्मय् थःम्हं हे सत्ययात थुइका, अन सर्वज्ञ प्राप्त याना मानसिक बलत नं थःगु बशय् तयाचवनी । उम्हसित सम्यक्सम्बुद्ध धका सिइकेमाः । अन गुम्ह पुद्गल न्हापा न्यने मनंगु धर्मय् थःम्हं हे सत्ययात थुइका, अन सर्वज्ञ प्राप्त याये फइमखु व मानसिक बलत नं थःगु बशय् तये फइमखु । उम्हसित प्रत्येकसम्बुद्ध धका सिइकेमाः । अन गुम्ह पुद्गल न्हापा न्यने मनंगु धर्मय् थःम्हं हे सत्ययात थुइके फइमखु, तर थवहे जन्मय् दुःखयात अन्त याना श्रावक पारमिता पूर्ण याइ । उपिं सारिपुत्र व मौद्गल्यायन धका सिइकेमाः । अन गुम्ह पुद्गल न्हापा न्यने मनंगु धर्मय् थःम्हं हे सत्ययात थुइके फइमखु, तर थव हे जन्मय् दुःखयात अन्त याना श्रावक पारमिता पूर्ण याइमखु ।

उपिं ल्यं दुपिं अर्हत्पिं धका सिइकेमाः । अन गुम्ह पुद्गल न्हापा न्यने मनंगु धर्म्य थःम्हं हे सत्ययात थुइके फइमखु, न थ्वहे जन्म्य दुःखयात अन्त याइ तर अनागामीम्ह जुइ, हानं थन लिहाँ वइमखु । उम्हसित अनागामीम्ह धका सिइकेमाः । अन गुम्ह पुद्गल न्हापा न्यने मनंगु धर्म्य थःम्हं हे सत्ययात थुइके फइमखु, न थ्व हे जन्म्य दुःखयात अन्त याइ तर आगामीम्ह (लिहाँ वइम्ह) जुइ, हानं थन लिहाँ वइ । इमित श्रोतापन्नम्ह व सकृदागामीम्ह धका सिइकेमाः ।

खुगूगु निर्देश क्वचाल ।

न्हेगूगु निर्देश

७. न्हेथी पुद्गल प्रज्ञप्ति

२०३. गुकथं छक लख्य दुबिना वना दुबिना तुं वनीम्ह पुद्गल खः? थन गुलि पुद्गल पूर्णरूपं हाकुगु अकुशलधर्मं हे जक युक्त जुयाच्चनी । थुजाम्ह पुद्गलयात छको लख्य दुबिना वना दुबिना तुं वनीम्ह धका धाइ ।

गुकथं थहाँ वया दुबिना तुं वनीम्ह पुद्गल खः? थन गुलि पुद्गल 'कुशल धर्म्य श्रद्धा दुगु बाँला, कुशल धर्म्य हिरी दुगु बाँला, कुशल धर्म्य ओत्तप्प दुगु बाँला, कुशल धर्म्य वीर्य दुगु बाँला, कुशल धर्म्य प्रज्ञा दुगु बाँला', धका थहाँ वइ । वया उगु श्रद्धा न स्थीर जुइ, न त वृद्धि हे जुइ, परन्तु नाश जुइ । वया उगु हिरी न स्थीर जुइ, न त वृद्धि हे जुइ, परन्तु नाश जुइ । वया उगु ओत्तप्प न स्थीर जुइ, न त वृद्धि हे जुइ, परन्तु नाश जुइ । वया उगु वीर्य न स्थीर जुइ, न त वृद्धि हे जुइ, परन्तु नाश जुइ । वया उगु प्रज्ञा न स्थीर जुइ, न त वृद्धि हे जुइ, परन्तु नाश जुइ । थथे थहाँ वया दुबिना तुं वनीम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं थहाँ वया दना च्वनीम्ह पुद्गल खः ? थन गुलि पुद्गल 'कुशल धर्म्य श्रद्धा दुगु बाँला, कुशल धर्म्य हिरी दुगु बाँला, कुशल धर्म्य ओत्तप्प दुगु बाँला, कुशल धर्म्य वीर्य दुगु बाँला, कुशल धर्म्य प्रज्ञा दुगु बाँला', धका थहाँ वइ । वया उगु, न नाश जुइ, न त वृद्धि हे जुइ, परन्तु श्रद्धा स्थीर जुइ । वया उगु हिरी न नाश जुइ, न त वृद्धि हे जुइ, परन्तु स्थीर जुइ । वया उगु ओत्तप्प न नाश जुइ, न त वृद्धि हे जुइ, परन्तु स्थीर जुइ । वया उगु वीर्य न नाश जुइ, न त वृद्धि हे जुइ, परन्तु स्थीर जुइ । वया उगु प्रज्ञा न नाश जुइ, न त वृद्धि हे जुइ,

परन्तु स्थीर जुइ । थथे थहाँ वया दना चवनीम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं थहाँ वया अवलोकन याना स्वया चवनीम्ह पुद्गल खः ? थन गुलिं पुद्गल 'कुशल धर्म्य् श्रद्धा दुगु बाँला, कुशल धर्म्य् हिरी दुगु बाँला, कुशल धर्म्य् ओत्तप्प दुगु बाँला, कुशल धर्म्य् वीर्यं दुगु बाँला, कुशल धर्म्य् प्रज्ञा दुगु बाँला', धका थहाँ वइ । वं स्वंगू संयोजनत परिक्षय याना कुतुं वने म्वाःम्ह निश्चय नं सम्बोधिपाखे न्ह्यज्याइम्ह श्रोतापन्नम्ह जुइ । थथे थहाँ वया अवलोकन याना स्वया चवनीम्ह खः ।

गुकथं थहाँ वया न्ह्यब्बा (न्ह्यज्या) वनिम्ह पुद्गल खः ? थन गुलिं पुद्गल 'कुशल धर्म्य् श्रद्धा दुगु बाँला, कुशल धर्म्य् हिरी दुगु बाँला, कुशल धर्म्य् ओत्तप्प दुगु बाँला, कुशल धर्म्य् वीर्यं दुगु बाँला, कुशल धर्म्य् प्रज्ञा दुगु बाँला', धका थहाँ वइ । वं स्वंगू संयोजनत परिक्षय याना राग, द्वेष व मोहयात म्ह (कम) याना सकृदागामी जुया, छक हे जक थव लोक्य वया दुःख अन्त याइ । थथे थहाँ वया न्ह्यब्बा वनीम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं थहाँ वया स्थायीत्व प्राप्त जूम्ह पुद्गल खः ? थन गुलि पुद्गल 'कुशल धर्म्य् श्रद्धा दुगु बाँला, कुशल धर्म्य् हिरी दुगु बाँला, कुशल धर्म्य् ओत्तप्प दुगु बाँला, कुशल धर्म्य् वीर्यं दुगु बाँला, कुशल धर्म्य् प्रज्ञा दुगु बाँला', धका थहाँ वइ । वं न्यागू क्वय्या संयोजनत परिक्षय याना औपपातिक जन्म जुया, उगु लोकं लिहाँ वये म्वायेक अन हे परिनिर्वाण जुइ । थथे थहाँ वया स्थायीत्व प्राप्त जूम्ह पुद्गल खः ।

गुकथं थहाँ वया उत्तीर्ण जुया पारी थयंका थथ्यागु थासय् दना च्वंम्ह ब्राह्मण पुद्गल खः ? थन गुलि पुद्गल 'कुशल धर्म्य् श्रद्धा दुगु बाँला, कुशल धर्म्य् हिरी दुगु बाँला, कुशल धर्म्य् ओत्तप्प दुगु बाँला, कुशल धर्म्य् वीर्यं दुगु बाँला, कुशल धर्म्य् प्रज्ञा दुगु बाँला', धका थहाँ वइ । वं आस्रवयात क्षय याना अनास्रव जुया स्वयं थव हे जन्म्य् चित्तविमुक्तियात अभिज्ञाद्वारा प्राप्त याना विहार यानाचवनी । थथे थहाँ वया उत्तीर्ण जुया पारी थयंका थथ्यागु थासय् दना च्वंम्ह ब्राह्मण पुद्गल खः ।

२०४. गुम्ह पुद्गल निखेरं विमुक्तम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल च्यागू विमोक्षय् नाम कायं स्पर्श याना चवनाचवनी, वया आस्रवत प्रज्ञां खंका नाश जुइ । उम्ह पुद्गलयात निखेरं विमुक्तम्ह धका धाइ ।

२०५. गुम्ह पुद्गल प्रज्ञाविमुक्तम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल च्यागू विमोक्षय् नाम कायं स्पर्श याना चवनाचवनीगु जक मखुकि, वया आस्रवत प्रज्ञां खंका नाश जुइ । उम्ह पुद्गलयात प्रज्ञाविमुक्तम्ह धका धाइ ।

गुम्ह पुद्गल कायसाक्षीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल च्यागू विमोक्षय्

नाम कायं स्पर्शं यानां च्वनाच्च्वनी, वया गुलिं गुलिं आसवत प्रज्ञां खंका नाश जुइ । उम्ह पुद्गलयात कायसाक्षीम्ह धका धाइ ।

गुम्ह पुद्गल दृष्टिप्राप्तम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं 'श्व दुःख खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ । वं तथागत प्रवेदित धर्मं बांलाक खंका आचरणं नं याइ । वया गुलिं गुलिं आसवत प्रज्ञां खंका नाश जुइ । उम्ह पुद्गलयात दृष्टिप्राप्तम्ह धका धाइ ।

गुम्ह पुद्गल श्रद्धाविमुक्तम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं 'श्व दुःख खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिइ, 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिइ । वं तथागत प्रवेदित धर्मं बांलाक खंका आचरणं नं याइ । वया गुलिं गुलिं आसवत प्रज्ञां खंका नाश जुइ, तर दृष्टिप्राप्तम्हं मखु । उम्ह पुद्गलयात श्रद्धाविमुक्तम्ह धका धाइ ।

गुम्ह पुद्गल धर्मानुसारीम्ह खः ? गुम्ह श्रोतापन्नफल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह पुद्गलया प्रज्ञा इन्द्रिय अप्वः दइ, प्रज्ञाया तरङ्ग्य लाःगु व प्रज्ञां न्हचब्बागु आर्यमार्गयात भाविता याइ । उम्ह पुद्गलयात धर्मानुसारीम्ह धका धाइ । श्रोतापन्नफल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह पुद्गल धर्मानुसारीम्ह खःसा मार्गफल्य प्रतिष्ठितम्ह दृष्टिप्राप्तम्ह जुइ ।

२०६. गुम्ह पुद्गल श्रद्धानुसारीम्ह खः ? गुम्ह श्रोतापन्नफल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह पुद्गलया श्रद्धा इन्द्रिय अप्वः दइ, श्रद्धाया तरङ्ग्य लाःगु व श्रद्धां न्हचब्बागु आर्यमार्गयात भाविता याइ । उम्ह पुद्गलयात श्रद्धानुसारीम्ह धका धाइ । श्रोतापन्नफल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह पुद्गल श्रद्धानुसारीम्ह खःसा मार्गफल्य प्रतिष्ठितम्ह श्रद्धाविमुक्तम्ह जुइ ।

न्हेगूगु निर्देशं क्वचाल ।

च्यागूगु निर्देश

८. च्याथी पुद्गल प्रज्ञप्ति

२०७. अन गुपिं प्यम्ह पुद्गलपिं मार्गं युक्तपिं व प्यम्ह फलं युक्तपिं खः ? श्रोतापन्नम्ह व श्रोतापन्न फल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह, सकृदागामीम्ह व सकृदागामी फल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह, अनागामीम्ह व अनागामी फल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह, अर्हत्म्ह व अर्हत् फल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह, थुपिं प्यम्ह पुद्गलपिं मार्गं युक्तपिं व प्यम्ह फलं युक्तपिं खः ।

च्यागूगु निर्देश क्वचाल ।

गुंगूगु निर्देश

९. गुथी पुद्गल प्रज्ञप्ति

२०८. गुम्ह पुद्गल सम्यक्सम्बुद्ध खः ? गुलिं गुलिं पुद्गल न्हापा न्यने मनंगु धर्मय् थःम्हं हे सत्ययात थुइका, अन सर्वज्ञ प्राप्त याना मानसिक बलतनं थःगु बशय् तयाचवनी । उम्ह पुद्गलयात सम्यक्सम्बुद्ध धका धाइ ।

गुम्ह पुद्गल प्रत्येकसम्बुद्ध खः ? गुलिं गुलिं पुद्गल न्हापा न्यने मनंगु धर्मय् थःम्हं हे सत्ययात थुइका, न अन सर्वज्ञ प्राप्त याइ न त मानसिक बलतनं थःगु बशय् तयाचवनी । उम्ह पुद्गलयात प्रत्येकसम्बुद्ध धका धाइ ।

गुम्ह पुद्गल निखेरं विमुक्तम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल च्यागू विमोक्षय् नाम कायं स्पर्श याना चवनाचवनी, वया आस्रवत प्रज्ञां खंका नाश जुइ । उम्ह पुद्गलयात निखेरं विमुक्तम्ह धका धाइ ।

गुम्ह पुद्गल प्रज्ञाविमुक्तम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल च्यागू विमोक्षय् नाम कायं स्पर्श याना चवनाचवनीगु जक मखुकि, वया आस्रवत प्रज्ञां खंका नाश जुइ । उम्ह पुद्गलयात प्रज्ञाविमुक्तम्ह धका धाइ ।

गुम्ह पुद्गल कायसाक्षीम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गल च्यागू विमोक्षय् नाम कायं स्पर्श याना चवनाचवनी, वया गुलिं गुलिं आस्रवत प्रज्ञां खंका नाश जुइ । उम्ह पुद्गलयात कायसाक्षीम्ह धका धाइ ।

गुम्ह पुद्गल दृष्टिप्राप्तम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं 'श्व दुःख खः' धका यथाभूतं सिद्ध, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिद्ध, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिद्ध, 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिद्ध । वं तथागत प्रवेदित धर्म बांलाक खंका आचरण नं याइ । वया गुलिं गुलिं आस्रवत प्रज्ञां खंका नाश जुइ । उम्ह पुद्गलयात दृष्टिप्राप्तम्ह धका धाइ ।

गुम्ह पुद्गल श्रद्धाविमुक्तम्ह खः ? थन गुलिं गुलिं पुद्गलं 'श्व दुःख खः' धका यथाभूतं सिद्ध, 'श्व दुःखसमुदय खः' धका यथाभूतं सिद्ध, 'श्व दुःखनिरोध खः' धका यथाभूतं सिद्ध, 'श्व दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा खः' धका यथाभूतं सिद्ध । वं तथागत प्रवेदित धर्म बांलाक खंका आचरण नं याइ । वया गुलिं गुलिं आस्रवत प्रज्ञां खंका नाश जुइ, तर दृष्टिप्राप्तम्हथें मखु । उम्ह पुद्गलयात श्रद्धाविमुक्तम्ह धका धाइ ।

गुम्ह पुद्गल धर्मानुसारीम्ह खः ? गुम्ह श्रोतापन्नफल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह पुद्गलया प्रज्ञा इन्द्रिय अप्वः दइ, प्रज्ञाया तरङ्ग्य लाःगु व प्रज्ञां न्ह्यब्बागु आर्यमार्गयात भाविता याइ । उम्ह पुद्गलयात धर्मानुसारीम्ह धका धाइ । श्रोतापन्नफल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह पुद्गल धर्मानुसारीम्ह खःसा मार्गफल्य प्रतिष्ठितम्ह दृष्टिप्राप्तम्ह जुइ ।

गुम्ह पुद्गल श्रद्धानुसारीम्ह खः ? गुम्ह श्रोतापन्नफल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह पुद्गलया श्रद्धा इन्द्रिय अप्वः दइ, श्रद्धाया तरङ्ग्य लाःगु व श्रद्धां न्ह्यब्बागु आर्यमार्गयात भाविता याइ । उम्ह पुद्गलयात श्रद्धानुसारीम्ह धका धाइ । श्रोतापन्नफल प्राप्तया नितिं प्रतिपन्नम्ह पुद्गल श्रद्धानुसारीम्ह खःसा मार्गफल्य प्रतिष्ठितम्ह श्रद्धाविमुक्तम्ह जुइ ।

Dhamma.Digital

गुंगु निदेश क्वचाल ।

भिंगू निदेश

१०. भिथी पुद्गल प्रज्ञप्ति

२०९. गुपिं न्याथी पुद्गलपिं थन हे मदया वनीपिं खः ? न्हेक तक जन्म जुइम्ह, कुलं कुलम्ह, छगू पुसाम्ह, सकदागामीम्ह, गुम्ह श्वहे जन्मय अर्हत्म्ह खः । थुपिं न्याथी पुद्गलपिं थन हे मदया वनीपिं खः ।

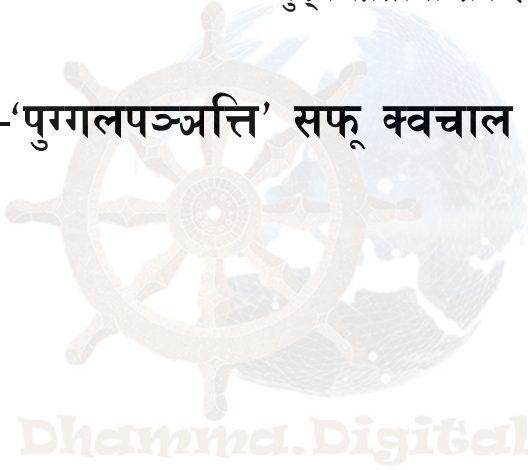
गुपिं न्याथी पुद्गलपिं थनं तोता जक मदया वनीपिं खः ? बिच्य्
परिनिर्वाण जुइम्ह, च्वय् थहां वना परिनिर्वाण जुइम्ह, असंस्कारं (बिना तेवां)
परिनिर्वाण जुइम्ह, ससंस्कारं (तेवां) परिनिर्वाण जुइम्ह, उध्वंश्रोत
अकनिष्टगामीम्ह खः । थुपिं न्याथी पुद्गलपिं थनं तोता जक मदया वनीपिं खः ।

थुलि पुद्गलपिनिगु पुद्गलप्रज्ञप्ति खः ।

भिगु निर्देश क्वचाल ।

पुद्गलप्रज्ञप्ति प्रकरण क्वचाल ।

–‘पुग्गलपञ्जत्ति’ सफू क्वचाल –

अभिधम्मपिटके

पुगलपञ्जत्तिपाळि

मातिका

१. एककउद्देशो

१. छ पञ्जत्तियो - खन्धपञ्जत्ति, आयतनपञ्जत्ति, धातुपञ्जत्ति, सच्चपञ्जत्ति, इन्द्रियपञ्जत्ति, पुगलपञ्जत्तीति ।

२. कित्तावता खन्धानं खन्धपञ्जत्ति? यावता पञ्चक्खन्धा - रूपक्खन्धो, वेदनाक्खन्धो, सज्जाक्खन्धो, सङ्घारक्खन्धो, विज्जाणक्खन्धो; एत्तावता खन्धानं खन्धपञ्जत्ति ।

३. कित्तावता आयतनानं आयतनपञ्जत्ति? यावता द्वादसायतनानि - चक्खायतनं, रूपायतनं, सोतायतनं, सद्दायतनं, घानायतनं, गन्धायतनं, जिह्वायतनं, रसायतनं, कायायतनं, फोडुब्बायतनं, मनायतनं, धम्मायतनं; एत्तावता आयतनानं आयतनपञ्जत्ति ।

४. कित्तावता धातूनं धातुपञ्जत्ति? यावता अट्टारस धातुयो - चक्खुधातु, रूपधातु, चक्खुविज्जाणधातु, सोतधातु, सद्दधातु, सोतविज्जाणधातु, घानधातु, गन्धधातु, घानविज्जाणधातु, जिह्वाधातु, रसधातु, जिह्वाविज्जाणधातु, कायधातु, फोडुब्बधातु, कायविज्जाणधातु, मनोधातु, धम्मधातु, मनोविज्जाणधातु; एत्तावता धातूनं धातुपञ्जत्ति ।

५. कित्तावता सच्चानं सच्चपञ्जत्ति? यावता चत्तारि सच्चानि - दुक्खसच्चं, समुदयसच्चं, निरोधसच्चं, मग्गसच्चं; एत्तावता सच्चानं सच्चपञ्जत्ति ।

६. कित्तावता इन्द्रियानं इन्द्रियपञ्जत्ति? यावता बावीसतिन्द्रियानि - चक्खुन्द्रियं, सोतिन्द्रियं, घानिन्द्रियं, जिह्विन्द्रियं, कायिन्द्रियं, मनिन्द्रियं, इत्थिन्द्रियं, पुरिसिन्द्रियं, जीवित्तिन्द्रियं, सुखिन्द्रियं, दुक्खिन्द्रियं, सोमनस्सिन्द्रियं, दोमनस्सिन्द्रियं, उपेक्खिन्द्रियं, सद्धिन्द्रियं, वीरियिन्द्रियं, सतिन्द्रियं, समाधिन्द्रियं, पञ्चिन्द्रियं, अनञ्जातञ्जस्सामीत्तिन्द्रियं, अञ्जिन्द्रियं, अञ्जाताविन्द्रियं; एत्तावता इन्द्रियानं इन्द्रियपञ्जत्ति ।

७. कित्तावता पुग्गलानं पुग्गलपञ्जत्ति?

- (१) समयविमुत्तो
- (२) असमयविमुत्तो
- (३) कुप्पधम्मो
- (४) अकुप्पधम्मो
- (५) परिहानधम्मो
- (६) अपरिहानधम्मो
- (७) चेतना भब्बो
- (८) अनुरक्खणा भब्बो
- (९) पुथुज्जनो
- (१०) गोत्रभू
- (११) भयूपरत्तो
- (१२) अभयूपरत्तो
- (१३) भब्बागमनो
- (१४) अभब्बागमनो
- (१५) नियतो
- (१६) अनियतो
- (१७) पटिपन्नको
- (१८) फलेटित्तो
- (१९) समसीसी
- (२०) टित्तकप्पी
- (२१) अरियो
- (२२) अनरियो
- (२३) सेक्खो

-
- (२४) असेवखो
 (२५) नेवसेवखनासेवखो
 (२६) तेविज्जो
 (२७) छळभिज्जो
 (२८) सम्मासम्बुद्धो
 (२९) पच्चेकसम्बुद्धो
 (३०) उभतोभागविमुत्तो
 (३१) पज्जाविमुत्तो
 (३२) कायसक्खी
 (३३) दिट्ठिप्पत्तो
 (३४) सद्धाविमुत्तो
 (३५) धम्मानुसारी
 (३६) सद्धानुसारी
 (३७) सत्तवखत्तुपरमो
 (३८) कोलङ्कोलो
 (३९) एकबीजी
 (४०) सकदागामी
 (४१) अनागामी
 (४२) अन्तरापरिनिब्बायी
 (४३) उपहच्चपरिनिब्बायी
 (४४) असङ्खारपरिनिब्बायी
 (४५) ससङ्खारपरिनिब्बायी
 (४६) उद्धंसित्तोअकनिट्ठगामी
 (४७) सोतापन्नो
 (४८) सोतापत्तिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो
 (४९) सकदागामी
 (५०) सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो
 (५१) अनागामी
 (५२) अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो
 (५३) अरहा
 (५४) अरहत्तफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो

एककं ।

२. दुकउद्देशो

८. द्वे पुग्गला -

- (१) कोधनो च, उपनाही च।
- (२) मक्खी च, पळासी च।
- (३) इस्सुकी च, मच्छरी च।
- (४) सठो च, मायावी च।
- (५) अहिरिको च, अनोत्तप्पी च।
- (६) दुब्बचो च, पापमित्तो च।
- (७) इन्द्रियेसु अगुत्तदारो च, भोजने अमत्तञ्जू च।
- (८) मुट्टस्सति च, असम्पजानो च।
- (९) सीलविपन्नो च, दिट्ठिविपन्नो च।
- (१०) अज्झत्तसंयोजनो च, बहिद्धासंयोजनो च।
- (११) अक्कोधनो च, अनुपनाही च।
- (१२) अमक्खी च, अपळासी च।
- (१३) अनिस्सुकी च, अमच्छरी च।
- (१४) असठो च, अमायावी च।
- (१५) हिरिमा च, ओत्तप्पी च।
- (१६) सुवचो च, कल्याणमित्तो च।
- (१७) इन्द्रियेसु गुत्तदारो च, भोजने मत्तञ्जू च।
- (१८) उपट्ठितस्सति च, सम्पजानो च।
- (१९) सीलसम्पन्नो च, दिट्ठिसम्पन्नो च।
- (२०) द्वे पुग्गला दुल्लभा लोकस्मिं।
- (२१) द्वे पुग्गला दुत्तप्पया।
- (२२) द्वे पुग्गला सुत्तप्पया।
- (२३) द्विन्नं पुग्गलानं आसवा वड्ढन्ति।
- (२४) द्विन्नं पुग्गलानं आसवा न वड्ढन्ति।
- (२५) हीनाधिमुत्तो च, पणीताधिमुत्तो च।
- (२६) तित्तो च, तप्पेता च।

दुकं।

३. तिकउद्देशो

९. तयो पुग्गला -

- (१) निरासो, आसंसो, विगतासो ।
- (२) तयो गिलानूपमा पुग्गला ।
- (३) कायसक्खी, दिट्ठिप्पत्तो, सद्भावमुत्तो ।
- (४) गूथभाणी, पुप्फभाणी, मधुभाणी ।
- (५) अरुकूपमचित्तो पुग्गलो, विज्जूपमचित्तो पुग्गलो वजिरूपमचित्तो पुग्गलो ।
- (६) अन्धो, एकचक्खु, द्विचक्खु ।
- (७) अवकुज्जपञ्जो पुग्गलो, उच्छङ्गपञ्जो पुग्गलो, पुथुपञ्जो पुग्गलो ।
- (८) अत्थेकच्चो पुग्गलो कामेसु च भवेसु च अवीतरागो, अत्थेकच्चो पुग्गलो कामेसु वीतरागो भवेसु अवीतरागो, अत्थेकच्चो पुग्गलो कामेसु च भवेसु च वीतरागो ।
- (९) पासाणलेखूपमो पुग्गलो, पथविलेखूपमो पुग्गलो, उदकलेखूपमो पुग्गलो ।
- (१०) तयो पोत्थकूपमा पुग्गला ।
- (११) तयो कासिकवत्थूपमा पुग्गला ।
- (१२) सुप्पमेय्यो, दुप्पमेय्यो, अप्पमेय्यो ।
- (१३) अत्थेकच्चो पुग्गलो न सेवितब्बो न भजितब्बो न पयिरुपासितब्बो, अत्थेकच्चो पुग्गलो सेवितब्बो भजितब्बो पयिरुपासितब्बो, अत्थेकच्चो पुग्गलो सब्बक्त्वा गरुं कत्वा सेवितब्बो भजितब्बो पयिरुपासितब्बो ।
- (१४) अत्थेकच्चो पुग्गलो जिगुच्छित्तब्बो न सेवितब्बो न भजितब्बो न पयिरुपासितब्बो, अत्थेकच्चो पुग्गलो अज्झुपेक्खित्तब्बो न सेवितब्बो न भजितब्बो न पयिरुपासितब्बो; अत्थेकच्चो पुग्गलो सेवितब्बो भजितब्बो पयिरुपासितब्बो ।
- (१५) अत्थेकच्चो पुग्गलो सीलेसु परिपूरकारी, समाधिस्मिं मत्तसो कारी, पञ्जाय मत्तसो कारी; अत्थेकच्चो पुग्गलो सीलेसु च परिपूरकारी, समाधिस्मिञ्च परिपूरकारी, पञ्जाय मत्तसो कारी; अत्थेकच्चो पुग्गलो सीलेसु च परिपूरकारी, समाधिस्मिञ्च परिपूरकारी, पञ्जाय च परिपूरकारी ।
- (१६) तयो सत्थारो ।
- (१७) अपरोपि तयो सत्थारो ।

तिकं ।

४. चतुक्कउद्देशो

१०. चत्तारो पुग्गला -

(१) असप्पुरिसो, असप्पुरिसेन असप्पुरिसतरो, सप्पुरिसो, सप्पुरिसेन सप्पुरिसतरो।

(२) पापो, पापेन पापतरो, कल्याणो, कल्याणेन कल्याणतरो।

(३) पापधम्मो पापधम्मेन पापधम्मतरो, कल्याणधम्मो, कल्याणधम्मेन कल्याणधम्मतरो।

(४) सावज्जो, वज्जबहुलो, अप्पवज्जो, अनवज्जो।

(५) उग्घटितञ्जू, विपञ्चितञ्जू, नेय्यो, पदपरमो।

(६) युत्तप्पटिभानो नो मुत्तप्पटिभानो, मुत्तप्पटिभानो, नो युत्तप्पटिभानो, युत्तप्पटिभानो च मुत्तप्पटिभानो च, नेव युत्तप्पटिभानो नो मुत्तप्पटिभानो।

(७) चत्तारो धम्मकथिका पुग्गला।

(८) चत्तारो बलाहकूपमा पुग्गला।

(९) चत्तारो मूसिकूपमा पुग्गला।

(१०) चत्तारो अम्बूपमा पुग्गला।

(११) चत्तारो कुम्भूपमा पुग्गला।

(१२) चत्तारो उदकरहदूपमा पुग्गला।

(१३) चत्तारो बलीबदूपमा पुग्गला।

(१४) चत्तारो आसीविसूपमा पुग्गला।

(१५) अत्थेकच्चो पुग्गलो अननुविच्च अपरियोगाहेत्वा अवण्णारहस्स वण्णं भासिता होति, अत्थेकच्चो पुग्गलो अननुविच्च अपरियोगाहेत्वा वण्णारहस्स अवण्णं भासिता होति, अत्थेकच्चो पुग्गलो अननुविच्च अपरियोगाहेत्वा अप्पसादनीये ठाने पसादं उपदंसिता होति, अत्थेकच्चो पुग्गलो अननुविच्च अपरियोगाहेत्वा पसादनीये ठाने अप्पसादं उपदंसिता होति।

(१६) अत्थेकच्चो पुग्गलो अनुविच्च परियोगाहेत्वा अवण्णारहस्स अवण्णं भासिता होति, अत्थेकच्चो पुग्गलो अनुविच्च परियोगाहेत्वा वण्णारहस्स वण्णं भासिता होति, अत्थेकच्चो पुग्गलो अनुविच्च परियोगाहेत्वा अप्पसादनीये ठाने अप्पसादं उपदंसिता होति, अत्थेकच्चो पुग्गलो अनुविच्च परियोगाहेत्वा पसादनीये ठाने पसादं उपदंसिता होति।

(१७) अत्थेकच्चो पुग्गलो अवण्णारहस्स अवण्णं भासिता होति भूतं तच्छं

कालेन, नो च खो वण्णारहस्स वण्णं भासिता होति भूतं तच्छं कालेन; अत्थेकच्चो पुग्गलो वण्णारहस्स वण्णं भासिता होति भूतं तच्छं कालेन, नो च खो अवण्णारहस्स अवण्णं भासिता होति भूतं तच्छं कालेन; अत्थेकच्चो पुग्गलो अवण्णारहस्स च अवण्णं भासिता होति भूतं तच्छं कालेन; वण्णारहस्स च वण्णं भासिता होति भूतं तच्छं कालेन, अत्थेकच्चो पुग्गलो नेव अवण्णारहस्स अवण्णं भासिता होति भूतं तच्छं कालेन, नो च वण्णारहस्स वण्णं भासिता होति भूतं तच्छं कालेन।

(१८) उट्टानफलूपजीवी नो पुञ्जफलूपजीवी, पुञ्जफलूपजीवी नो उट्टानफलूपजीवी, उट्टानफलूपजीवी च पुञ्जफलूपजीवी च, नेव उट्टानफलूपजीवी नो पुञ्जफलूपजीवी।

(१९) तमो तमपरायनो, तमो जोतिपरायनो, जोति तमपरायनो, जोति जोतिपरायनो।

(२०) ओणतोणतो, ओणतुण्णतो, उण्णतोणतो, उण्णतुण्णतो।

(२१) चत्तारो रुक्खूपमा पुग्गला।

(२२) रूपप्पमाणो, रूपप्पसन्नो, घोसप्पमाणो, घोसप्पसन्नो ॥

(२३) लूखप्पमाणो, लूखप्पसन्नो धम्मप्पमाणो, धम्मप्पसन्नो।

(२४) अत्थेकच्चो पुग्गलो अत्तहिताय पटिपन्नो होति, नो परहिताय; अत्थेकच्चो पुग्गलो परहिताय पटिपन्नो होति, नो अत्तहिताय; अत्थेकच्चो पुग्गलो अत्तहिताय चेव पटिपन्नो होति परहिताय च; अत्थेकच्चो पुग्गलो नेव अत्तहिताय पटिपन्नो होति नो परहिताय।

(२५) अत्थेकच्चो पुग्गलो अत्तन्तपो होति अत्तपरितापनानुयोगमनुयुत्तो; अत्थेकच्चो पुग्गलो परन्तपो होति परपरितापनानुयोगमनुयुत्तो; अत्थेकच्चो पुग्गलो अत्तन्तपो च होति अत्तपरितापनानुयोगमनुयुत्तो परन्तपो च परपरितापनानुयोगमनुयुत्तो; अत्थेकच्चो पुग्गलो नेव अत्तन्तपो होति न अत्तपरितापनानुयोगमनुयुत्तो, न परन्तपो न परपरितापनानुयोगमनुयुत्तो। सो अनत्तन्तपो अपरन्तपो दिट्ठेव धम्मे निच्छातो निब्बुतो सीतीभूतो सुखप्पटिसंवेदी ब्रह्मभूतेन अत्तना विहरति।

(२६) सरागो, सदोसो, समोहो, समानो।

(२७) अत्थेकच्चो पुग्गलो लाभी होति अज्झत्तं चेतोसमथस्स, न लाभी अधिपञ्जाधम्मविपस्सनाय; अत्थेकच्चो पुग्गलो लाभी होति अधिपञ्जाधम्मविपस्सनाय, न लाभी अज्झत्तं चेतोसमथस्स; अत्थेकच्चो पुग्गलो लाभी चेव होति अज्झत्तं चेतोसमथस्स, लाभी च अधिपञ्जाधम्मविपस्सनाय; अत्थेकच्चो पुग्गलो नेव लाभी होति अज्झत्तं चेतोसमथस्स, न लाभी अधिपञ्जाधम्मविपस्सनाय।

(२८) अनुसोतगामी पुग्गलो, पटिसोतगामी पुग्गलो, टित्तो पुग्गलो,

तिष्णो पारङ्गतो थले तिड्ढति ब्राह्मणो ।

(२९) अप्पस्सुतो सुतेन अनुपपन्नो, अप्पस्सुतो सुतेन उपपन्नो, बहुस्सुतो सुतेन अनुपपन्नो, बहुस्सुतो सुतेन उपपन्नो ।

(३०) समणमचलो, समणपदुमो, समणपुण्डरीको, समणेसु समणसुखुमालो ।

चतुक्कं ।

५. पञ्चकउद्देशो

११. पञ्च पुग्गला -

(१) अत्थेकच्चो पुग्गलो आरभति च विप्पटिसारी च होति, तञ्च चेतोविमुत्तिं पञ्जाविमुत्तिं यथाभूतं नप्पजानाति, यत्थस्स ते उप्पन्ना पापका अकुसला धम्मा अपरिसेसा निरुज्झन्ति । अत्थेकच्चो पुग्गलो आरभति न विप्पटिसारी च होति, तञ्च चेतोविमुत्तिं पञ्जाविमुत्तिं यथाभूतं नप्पजानाति, यत्थस्स ते उप्पन्ना पापका अकुसला धम्मा अपरिसेसा निरुज्झन्ति । अत्थेकच्चो पुग्गलो नारभति विप्पटिसारी च होति, तञ्च चेतोविमुत्तिं पञ्जाविमुत्तिं यथाभूतं नप्पजानाति, यत्थस्स ते उप्पन्ना पापका अकुसला धम्मा अपरिसेसा निरुज्झन्ति । अत्थेकच्चो पुग्गलो नारभति न विप्पटिसारी होति, तञ्च चेतोविमुत्तिं पञ्जाविमुत्तिं यथाभूतं नप्पजानाति, यत्थस्स ते उप्पन्ना पापका अकुसला धम्मा अपरिसेसा निरुज्झन्ति । अत्थेकच्चो पुग्गलो नारभति न विप्पटिसारी होति, तञ्च चेतोविमुत्तिं पञ्जाविमुत्तिं यथाभूतं पजानाति, यत्थस्स ते उप्पन्ना पापका अकुसला धम्मा अपरिसेसा निरुज्झन्ति ।

(२) दत्त्वा अवजानाति, संवासेन अवजानाति, आधेय्यमुखो होति, लोलो होति, मन्दो मोमूहो होति ।

(३) पञ्च योधाजीवूपमा पुग्गला ।

(४) पञ्च पिण्डपातिका ।

(५) पञ्च खलुपच्छाभत्तिका ।

(६) पञ्च एकासनिका ।

(७) पञ्च पंसुकूलिका ।

(८) पञ्च तेचोवरिका ।

(९) पञ्च आरञ्जिका ।

(१०) पञ्च रुक्खमूलिका ।

- (११) पञ्च अद्भोकासिका ।
- (१२) पञ्च नेसज्जिका ।
- (१३) पञ्च यथासन्धतिका ।
- (१४) पञ्च सोसानिका ।

पञ्चकं ।

६. छक्कउद्देशो

१२. छ पुगगला -

(१) अत्थेकच्चो पुगगलो पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेषु सामं सच्चानि अभिसम्बुज्जति, तत्थ च सब्बञ्जुतं पापुणाति बलेसु च वसीभावं । अत्थेकच्चो पुगगलो पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेषु सामं सच्चानि अभिसम्बुज्जति, न च तत्थ सब्बञ्जुतं पापुणाति न च बलेसु वसीभावं । अत्थेकच्चो पुगगलो पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेषु सामं सच्चानि अनभिसम्बुज्जति, दिट्ठे चेव धम्मे दुक्खस्सन्तकरो होति सावकपारमिञ्च पापुणाति । अत्थेकच्चो पुगगलो पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेषु सामं सच्चानि अनभिसम्बुज्जति दिट्ठेव धम्मे दुक्खस्सन्तकरो होति, न च सावकपारमिं पापुणाति । अत्थेकच्चो पुगगलो पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेषु सामं सच्चानि अनभिसम्बुज्जति, न च दिट्ठेव धम्मे दुक्खस्सन्तकरो होति, अनागामी होति अनागन्ता इत्थत्तं । अत्थेकच्चो पुगगलो पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेषु सामं सच्चानि अनभिसम्बुज्जति, न च दिट्ठेव धम्मे दुक्खस्सन्तकरो होति, आगामी होति आगन्ता इत्थत्तं ।

छक्कं ।

७. सत्तकउद्देशो

१३. सत्त पुगगला -

(१) सत्त उदकूपमा पुगगला । सकिं निमुगगो निमुगगोव होति, उम्मुज्जित्वा निमुज्जति, उम्मुज्जित्वा टितो होति, उम्मुज्जित्वा विपस्सति विलोकेति, उम्मुज्जित्वा पतरति, उम्मुज्जित्वा पटिगाधप्पत्तो होति, उम्मुज्जित्वा तिण्णो होति पारङ्गतो थले

तिष्ठति ब्राह्मणो ।

(२) उभतोभागविमुत्तो पञ्जाविमुत्तो, कायसक्खी, दिट्ठिप्पत्तो, सद्भावमुत्तो, धम्मनुसारी, सद्धानुसारी ।

सत्तकं ।

८. अट्ठकउद्देशो

१४. अट्ठ पुग्गला -

(१) चत्तारो मग्गसमङ्गिनो, चत्तारो फलसमङ्गिनो पुग्गला ।

अट्ठकं ।

९. नवकउद्देशो

१५. नव पुग्गला -

(१) सम्मासम्बुद्धो, पच्चेकसम्बुद्धो, उभतोभागविमुत्तो, पञ्जाविमुत्तो, कायसक्खी, दिट्ठिप्पत्तो, सद्भावमुत्तो, धम्मनुसारी, सद्धानुसारी ।

Dhamma.Digital

नवकं ।

१०. दसकउद्देशो

१६. दस पुग्गला -

(१) पञ्चन्नं इध निट्ठा, पञ्चन्नं इध विहाय निट्ठा ।

दसकं ।

पुग्गलपञ्जत्तिमातिका निट्ठिता ।

भिक्षु धर्मगुप्त महास्थविरया जन्म माँ

कृष्णामाया अवाले व बौ अष्टनारायण अवालेजुया निम्हम्ह सन्ततिया रूप्य बि.सं. २०२१ वैशाख ११ गते विहीवार खुन्हु जूगु खः । नेपाःया प्रथम संघनायक पूज्यपाद प्रज्ञानन्द महास्थविरया उपाध्यायत्वय् इस्वी सं. १९७९ जुलाई ९ स

श्री शाक्यसिंह विहारय् रमेश अवाले धर्मगुप्त श्रामणेर जुया बिज्यात । नेपालय् स्कूलया शिक्षाया अतिरिक्त परियत्ति सद्धम्मपालक परीक्षाय् नं उतीर्ण याना बुद्धधर्म व पालि सम्बन्धी विशेष अध्ययन नं याना बिज्यात । उच्च शिक्षाया नितिं थाइलाण्डय् बिज्याना महाचलालंकरणं विश्वविद्यालयय् अध्ययन याना बुद्धशास्त्र पण्डितया उपाधि नं हासिल याना बिज्यात । पूज्यपाद ब्रम्हगुणाभरण महास्थविरया उपाध्यायत्वय् इस्वी सं. १९८५ मे १८ स वाट श्राकेटय् धर्मगुप्त उपसम्पदा जुया भिक्षु जुया बिज्यात । थेरवाद बुद्ध शासन प्रचार मदुगु टाइवानय् वसपोलयात पालि त्रिपिटक ब्वंकेत निमन्त्रणा वल । वसपोल अन पालि अध्यापन यायां चिनिया भाय् नं सय्का National Cheng Kong University पाखें History and Philology य् M.A. नं उतीर्ण याना बिज्यात । अध्ययन व अध्यापन लिसें पालि व चिनिया भाषां त्रिपिटक ग्रन्थत अनुवाद व सम्पादन याना बिज्यात । उकी मध्ये चिनियाभाषां चव्या बिज्यागु - *निर्वाणया मध्यममार्ग, निर्वाणया दक्षिणमार्ग, निर्वाणया उत्तरमार्ग (विशुद्धिमार्गया सार), बुद्धिवादीपित बुद्धधर्म* आदि मौलिक सफूत खः । लिसें Original Dhamma Center त नं स्थापना याना बिज्यात ।

वसपोल अमेरिकाया थीथी थासय् नं अभिधम्म व ध्यान सम्बन्धी स्यनेत बिज्यागु जुल । थुकथं वसपोल अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध छयलय् नां जाम्ह विद्वान खः । थौकन्हे चीन लगायत थीथी देया विश्वविद्यालयय् वसपोलया कृतित स्नातकोत्तर तगिमय् ब्वंकेगु याः । वसपोल India, Thailand, Burma, Malaysia, Sri Lanka, Korea, Japan, Hong Kong, Taiwan, China व U.S.A. दे बिज्याये धुकूम्ह खः । विचय् छक नेपाः लिहाँ बिज्याबले वसपोलया न्हापांगु नेपाल भाषाया कृति भिम्ह बोधिसत्त्वपिं ने.सं. १९०८ स पिहाँवगु खः । 'पुगलपञ्जत्ति' ग्रन्थ वसपोलं अत्यन्त हे विद्वतापूर्वक पालिभाषा लिसे सटीकरूपं मौलिक शब्दयात भतिचा हे हेरफेर मयासे नेपाल भाषाय् शब्द हे मदुसां मात्तुमाला नेवाः शब्दत छ्यला बिज्यात । नेपाल भाषाय् लिपा अनुवाद याइपित साप हे उपयोगी जुइकथं थुगु अनुवाद न्दछबव्या बिज्यात । पालिभाषा सय्कीपित थुगु ग्रन्थ अत्यन्त उपयोगी जुइगु ला जु हे जुल ।

पुगलपञ्चत्ति

अनुवादकः भिक्षु धर्मगुप्त महास्थविर

